

Arma nevăzută

de Paul Féval

† Capitolul 1 — Diamantele domnișoarei Bernetti

Pe la sfârșitul lui septembrie 1838, într-o vineri seară, băiatul de prăvălie al negustorului de mână a doua stabilit la colțul străzilor Dupuis și Vendome tocmai se pregătea să închidă magazinul când un elegant cupeu fee opri în fața porții. Deseori unele dughene din cartierul Temple primesc vizite la fel de importante precum magazinele cu renume; cei din cartierele Saint-Germain și Antin au învățat de mult drumul spre acest târg unde vin pe ascuns, fie pentru a cumpăra, fie pentru a vinde.

Băiatul ridică din nou storurile pe care le coborâse pe jumătate și așteptă, gândindu-se că va ieși cineva din cupeu.

Din cupeu nu coborî însă nimeni, iar perdeluța roșie care apăra interiorul de privirile indiscrete ale trecătorilor rămase nemișcată. Vizitiul, băiat frumos cu fața rumenă, își așeză cravașa în lăcașul ei ca și cum ar fi ajuns la sfârșitul călătoriei, iar din buzunar își scoase o pipă pe care o umplu liniștit cu tutun.

Deși era la origine din Alsacia, băiatul de prăvălie cunoștea destul de bine Parisul, căci se întrebă:

— Oare în cupeu este un domn care așteaptă o doamnă, sau o doamnă care speră să apară un domn?

Curios să afle sexul persoanei întârziate, băiatul dădu colțul străzii Vendome; dar se pomeni față în față cu un domn gras, cu aspect de tătic, care mergea cu mâinile în buzunare și care-l salută cu un zâmbet prietenos.

— Ia te uită! Ia te uită! spuse băiatul. Domnul Tulonez care vine să-i facă o vizită patronului! N-aveți noroc, papa Koenig a plecat împreună cu doamna la unica lor grădină de la Saint-Mande, ce vreți, doar sunt proprietari! Nu se simt bine decât la ei, la țară; un petic de iarbă mare cât o batistă și trei frunze bolnave... Vreți să-i transmit ceva patronului din partea-i dumneavoastră?

Tulonezul îl înghionti cu cotul și-și continuă drumul, după ce-i făcu un semn prietenos cu capul. După ochii vii și veseli ai fi zis că este un bărbat încă tânăr, dar Tulonezul avea o barbă căruntă, prost întreținută care-i trăda cei cincizeci de ani. Sub faldurile unei pelerine uzate și foarte ample se puteau ghici umerii lați și puternici. Mergea fără zgomot într-o pereche de cizme îmblănite pe care călătorii le purtau pe deasupra pantofilor pe vremea când existau diligente.

Trecând prin fața vizitiului mult mai bine îmbrăcat decât el, dădu ușor din cap, după care pătrunse în magazin.

— Când eu vă spun că patronul este plecat... bombănea în spatele lui băiatul alsacian.

Tulonezul, ținându-și, în continuare mâinile în buzunare, traversă magazinul plin de lucruri mizerabile dar printre care puteai descoperi și unele mobile valoroase și stofe scumpe. Ajuns la ușa din spate, el o deschise în liniște și-și continuă drumul.

— Stați! Opriți-vă! strigă alsacianul, sunteți surd? Când eu vă spun...

Nu apucă să-și termine propoziția. Tulonezul se opri în sfârșit, își așeză mâna pe umărul băiatului, îl privi drept în față și spuse în șoaptă trei cuvinte:

— *Se face ziuă.*

Alsacianul se dădu câțiva pași înapoi, iar figura lui naivă exprimă uimirea cea mai profundă.

— Ce ghinion au! mormăi el, trecându-și degetele prin păr: mi s-a dat și mie odată de băut și uite în ce încurcătură am intrat! La Paris, înainte de a sta cu cineva de vorba, trebuie mai întâi să-i ceri actele.

Tulonezul dădu din cap aprobator și se așeză comod într-un fotoliu vechi.

— Meyer, prietene, vorbești ca din cărți, spuse bărbatul pe un ton blând și jovial. Ai la tine, cheile pivniței?

Meyer dădu din umeri, iar Tulonezul continuă:

— Nu? papa Koenig este un om prudent.. Atunci du-te la bar și cumpără-mi o sticlă de vin roșu de Mâcon sigilată în douăzeci și cinci.

Alsacianul se îndrepta spre ieșire când dl. Amitie îl opri.

— Așteaptă, continuă el, am să-ți dau acum toate instrucțiunile. Ai avut ocazia să constăți singur slăbiciunea patronului tău pentru frumusețile naturii; în consecință, nu ne putem teme că vom fi deranjați. Până la proba contrarie, mă consider aici ca la mine acasă...

— Cum ca la dumneavoastră acasă? îl întrerupse Meyer.

— Taci din gură. Va veni un tânăr în jur de treizeci de ani, care șchiopătează puțin și care merge cu ajutorul unui baston cu măciulie din fildeș; el te va întreba dacă domnul Koenig este acasă, iar tu îi vei răspunde că da.

Alsacianul protestă cu gesturi energice, dar sub privirea Tulonezului se potoli.

— Apoi, tu mi te vei adresa, spunându-mi: „Patroane, cineva vrea să-ți vorbească.” Eu voi fi de acord să-l primesc pe vizitator și, fiindcă vine din partea unui prieten, îl voi servi cu un pahar de vin. Tu vei fi cel care ne vei aduce sticla de vin roșu sigilată în douăzeci și cinci, ca și cum ar proveni direct din pivnița magazinului. Ai înțeles?

— Și de ce toate aceste lucruri? întrebă Meyer.

— Ai înțeles? repetă întrebarea Tulonezul. Alsacianul lăsa să-i scape un gest de furie neputincioasă.

— Și după aceea? întrebă el.

— După aceea, vei închide prăvălia și vei merge la plimbare.

— Și dumneavoastră?

— Nu-ți face griji în privința mea, răspunse Tulonezul.

— Veți dormi aici?

— Băiete, mai este și ieșirea din spate.

— Pe acolo este închis.

— Iată cheia.

Meyer rămase cu gura căscată când văzut lacătul ruginit în mâna interlocutorului său.

— Papa Koenig a mușcat și el? se bâlbâi băiatul.

— Poate, răspunse Tulonezul legănându-și mâinile în buzunar.

Meyer era roșu ca rocul.

— Fiți atent, strigă el, nu-mi miroase a bine și sunteți capabil de cine știe ce lovitură. Eu sunt un om cinstit, așa că vă rog să părăsiți imediat magazinul sau dacă nu, chem poliția!

Tulonezul, picior peste picior, se așeză cât se poate de comod în fotoliu.

— A fost odată, spuse el fără să ridice glasul, un tânăr care se prefăcea că doarme pe o masă în cabaretul „Ponime de Pin”, în timp ce un lucrător de la bancă era omorât în camera vecină...

— Dormeam! spuse Meyer înspăimântat. Jur în fața lui Dumnezeu că dormeam! Pentru prima dată în viața mea eram beat

— Acest tânăr este căutat, continuă Tulonezul... Ai văzut vreodată o hârtie ca aceasta, băiete?

Mâna sa alunecă sub reverele pelerinei de unde scoase o hârtie șampilată care căzu la picioarele lui Meyer.

Sărmanul băiat se aplecă pentru a vedea mai bine, dar genunchii i se înmuiară, ca și când ar fi primit o lovitură în cap.

— Un mandat de arestare! spuse el cu o voce gătuită; da, am mai văzut așa ceva; am fost slugă la grefierul din Colmar... și numele meu! Este scris numele meu!... Cine sunteți dumneavoastră?

— Poate că sunt un inspector în exercițiul funcțiunii, răspuse Tulonezul al cărui zâmbet deveni amenințător. Să vorbim deschis: astăzi sunt pe cale să prind un vânat mai important decât tine. Dacă-mi dai concursul, am să închid ochii în așa fel încât să ai timp să o ștergi de aici. Iată banii pentru vin, iar restul îl păstrezi pentru călătoria ta. Dacă mă asculți, în noaptea asta poți să fi în drum spre Germania.

Meyer ieși, clătinându-se; părul său cârlionțat îi flutura pe cap. După un sfert de oră, tot în spatele magazinului lui papa Koenig, vânzător de vechituri și mare amator de natură. Tulonezul stătea în fața unei sticle începute, a două pahare pline și a unei lumânări de seu.

De partea cealaltă a mesei se afla un vizitator misterios ale cărui semnalmente le primise Meyer.

Meyer dispăruse.

— Sunt fericit, spunea Tulonezul, care vorbea acum cu un ușor accent german, să fac cunoștință cu un compatriot și un om de aceeași religie cu mine. Ce mai fac prietenii noștri din Karlsruhe, dragă domnule Hans?

— Unii fac bine, alții mai rău, răspuse vizitatorul, a cărei figură avea trăsăturile specifice tipologiei israelite.

Tulonezul își lovi palmele una de cealaltă.

— Un răspuns așa cum îmi place mie! strigă el. Dacă treci podul Kehl nu întâlnești decât nebuni care-ți vorbesc numai despre drept!

Hans răspuse cu o mișcare aprobatoare a capului: Era un tânăr cu trăsături ascuțite și un aer bolnăvicios. Fizionomia sa neliniștită exprima duritate și neîncredere.

— Să ciocnim, continuă Tulonezul, care afișa un aer sănătos: în sănătatea lui Moise, Jacob, Issachar, Jeroboan, Nathan și Solomon.

Paharele se ciocniră și Tulonezul adăugă:

— Așadar, frate dragă, vrei să-mi vinzi o serie de vechituri. Sper să nu fie piese de mobilier, căci transportul aici ar fi prea scump! Nu sunt cumva stofe? Ah! Zâmbiți, confrate! Fac pariu că este vorba despre diverse dantele! În fiecare an, la Bade, se aduce dantelă de milioane, care apoi o poți admira pe diverși umeri frumoși. Dar dumneavoastră sunteți, un om înțelept, Hans Spiegel, dumneavoastră, nu vă ocupați de umeri frumoși, ci numai de dantele.

Hans Spiegel zâmbea probabil în sinea lui, dar figura lui rămânea în continuare posacă și tristă.

— Mi s-a spus, vorbi el încet după ce-și înmuie buzele în paharul cu vin, că sunteți un om cu care se poate negocia o afacere de o anumită importanță, cu bani peșin.

— Cu bani peșin, repetă Tulonezul în loc de răspuns, cu bani peșin, depinde. Banilor le este frică: se ascund. Dragă Hans, ce înțelegeți printr-o afacere importantă?

Spiegel se înroși imperceptibil și răspuse cu o voce și mai înceată:

— O afacere de o sută... două sute... poate chiar trei sute de mii de franci.

— Dumnezeule! strigă Tulonezul, deci frumoșii umeri erau serios încărcăți.

Spiegel tuși nemulțumit.

— De obicei, spuse el cu răceală, cei din țara și religia noastră, nu glumesc când este vorba despre afaceri.

Tulonezul răspuse privirii severe a acestuia printr-o căutătură smerită dar șireată.

— Bun, bun! spuse el, nu vă plac glumele? Fiecare cu felul lui de-a fi. Eu nu sunt niciodată melancolic când este vorba să câștig în mod cinstit niște bani... Deci să vorbim serios și arătați-mi, vă rog, pietricelele. Hans Spiegel se foi pe scaun și privi spre ușă.

— Dragă confrate, reluă Tulonezul, vă voi servi așa cum doriți dumneavoastră. Acum să vorbesc deschis și serios. Doriți să dăm cărțile pe față? Fie! Draga Hans, nu veniți de la Karlsruhe. Dacă erați din cealaltă parte a Rinului ați fi rămas acolo și ați fi dat jumătate din valoarea diamantelor domnișoarei Bernetti celui care v-ar fi trecut frontiera.

Hans Spiegel din roșu, se făcu livid și șopti:

— Domnule Koenig, dar nu știu despre ce vorbiți.

— Șmecherii ăia, continuă Tulonezul fără să țină cont de protestele lui Hans Spiegel, au făcut mult rău ducelor. Cunosce pe cineva care a avut ideea spargerii înaintea voastră. Dar, domnule Spiegel, dumneavoastră sunteți un tânăr activ și plin de talent; ați fost mai rapid decât noi. Cât vreți pe cutiile de bijuterii ale domnișoarei Bernetti? Fața bolnăvicioasă a evreului se întunecă. Privirea sa era ca de vulpe încolțită.

Tulonezul îl observa cu coada ochiului, își mai turnă un pahar cu vin.

— Mă văd obligat să beau de unul singur, spuse el, căci dumneavoastră văd că n-aveți chef.

În timp ce punea paharul pe care-l goli pe masă el adăugă:

— Aveți un baston frumos!

Cu o mișcare instinctivă, Spiegel strânse între picioare bastonul cu măciulie de fildeș. Tulonezul era mai sprinten decât s-ar fi putut crede. Se aruncă în față, precum un soldat cu arma în mână, și-și în tinse1 brațul pe deasupra mesei, reușind să pună mâna pe baston.

Urmă apoi o scenă pe mutește și rapidă ca fulgerul. Un pistol apăru din buzunarul lui Spiegel, care-i căzu înainte să aibă timp să apese pe trăgaci.

Tulonezul, amuzat, luă pistolul și-l aruncă în celălalt colț, al încăperii.

— Nu mai am douăzeci și cinci de ani, șopti el, dar pumnul îmi este încă tare. Ridicați-vă și dacă mai aveți o bijuterie ca asta, păstrați-o pentru altă ocazie.

În timp ce vorbea, deșurubă măciulia de fildeș a bastonului pe care-l deșertă deasupra mesei. Un număr destul de mare de diamante de o mărime apreciabilă se rostogoliră și se răspândiră pe covorul zdrențaros. Spiegel rămase nemișcat, ca o statuie.

Tulonezul luă la întâmplare trei sau patru pietre pe care le examina cu un aer indiferent.

— Cu astea, spuse el, un băiat ca dumneavoastră care nu are obiceiuri proaste, poate să se întoarcă în satul lui, să se căsătorească cu Lischen sau Gretchen, să-și cumpere o fermă și să obțină un loc în consiliul municipal, spre bătrânețe. Dar, mai întâi, trebuie vândută această marfă pe care n-o poți duce în târg; apoi trebuie să pătrunzi în Paris, unde sunt tot felul de capcane; și, în sfârșit, trebuie să treci granița cu Germania, unde au fost trimise semnalmente viitorului consilier municipal... Dragă Hans, nu vă port pică pentru ieșirea pe care ați avut-o. Fiecare își apără bunurile așa cum crede de cuviință, și aceste diamante vă aparțin, din moment ce le-ați furat, dar nu știți ce să faceți, cu ele: fără mine ați fi un om pierdut.

Fiindcă privirea evreului exprima o neîncredere dușmănoasă, Tulonezul adăugă:

— N-ați sughițat? Astăzi, pe la ora patru, am pus la punct povestea dumneavoastră la Poliție. Diamantele Carlotei Bernetti erau o moștenire foarte veche și valoroasă; avea o garnitură de diamante care aparținuse familiei princiare Berezow, un colier care provenea din bijuteriile de familie ale conteselor Râtthianyi; o altă brățară împodobise mâna unei prințese din Anglia, o altă broșă, strălucise la pieptul unei persoane de vază din Spania. Această domnișoară este o mare colecționară și după propriile ei calcule, jaful se ridică cam la jumătate de milion.

— Pe puțin! șopti Spiegel.

— Bun! strigă Tulonezul, iată că începem să ne mai trezim. Domnișoarele de genul lui Bernetti când încep să strige, vocea lor se aude de la mare distanță; glasului ei ascuțit i s-au mai adăugat și vocile masculine, aparținând domnului prinț, domnului conte, domnului

președinte, domnului mareșal și altor câțiva agenți de schimb. Poliția nu-și mai vedea capul de atâta treabă! Rezultatul final: la ora cinci eram în măsură să punem mâna pe dumneavoastră și pe bastonul cu pricina.

— Dumneavoastră trebuie să mă arestați? întrebă Spiegel cu mult sânge-rece.

Tulonezul izbucni în hohote de râs.

— Nicidecum! V-am spus că eu sunt salvatorul dumneavoastră. Eu nu sunt de la poliție, dar am acces acolo, căci sunt ca un fluturaș care zboară din floare în floare. Pentru cei ca dumneavoastră care nu vor să dea de bucluc de la prima lovitură, meseria noastră nu este deloc ușoară, domnule Spiegel. Ați făcut într-adevăr o afacere formidabilă, dar ce faceți dacă beneficiul net se soldează cu douăzeci de ani de închisoare la Brest sau Toulon? Nu vreau să mă laud, dar noiăștialați facem parte dintr-o societate care se bucură de o oarecare încredere. Acționăm prudent, privind de două ori locul în care trebuie să atacăm. Nu improvizăm absolut nimic; toate acțiunile noastre sunt rezultatul unor cercetări îndelungate.

Eu, cel care vă vorbește, chiar dacă aș vedea un milion atârnat într-un copac în pădurea Boulogne, aș face de zece ori înconjurul copacului, înainte de-a pune mâna pe el.

Dar să revenim la oile noastre: dragul meu, te afli în mâinile mele și aș putea să le jefuiesc, dar nu vreau; organizația noastră se mulțumește cu un beneficiu cinstit: vă ofer 50.000 de franci și un pașaport pentru străinătate. Vă convine?

— Accept! strigă Spiegel grăbit. Tulonezul râse din nou cu râsul său sănătos.

— O clipă! spuse el, în timp ce puneă unul câte unul diamantele în baston. Nu mai suntem la vârsta nechibzuințelor. Eu nu mă pricep la pietricelele astea, așa încât puteți să-mi dați niște bucăți de sticlă care să nu valoreze nici doi bani. Domnule Spiegel, afacerile sunt afaceri. Veți lua toate aceste diamante, o dovadă în plus că nu vreau să vă trag pe sfoară, și chiar în noaptea aceasta un expert, în bijuterii va veni la dumneavoastră, va examina fiecare piatră în parte și vă va da banii.

Evreul rămase o clipă nehotărât.

— Ah, ah! Ați prefera s-o ștergeți imediat, cu banii și pașaportul, înțeleg foarte bine, dar fiți liniștit și veți primi toate astea. Dacă veți respecta punct cu punct instrucțiunile mele, veți petrece o noapte liniștită, iar mâine veți călători pe drumul noastre patrii. Când veți ieși de aici, duceți-vă și mâncați undeva și stați mai mult timp la masă. Veți ajunge singur la concluzia că este o nebunie să mergeți în acest moment acasă.

Nu înainte de miezul nopții, duceți-vă în strada Oratoire-de-Champs-Elysees și cereți camera pe care papa Koenig a reținut-o pentru dumneavoastră în căsuța situată în fundul curții de la nr. 6. La ora doua fix, noaptea, veți auzi un ciocănit în ușă, veți întreba cine este și vi se va răspunde: *Bijutierul*. Restul mi trebuie să vi-l mai explic. Când veți avea banii în buzunar, veți dormi liniștit sau vă veți lua tălpășița, cum doriți... Ați înțeles?

Îi întinse bastonul lui Spiegel care-l luă, spunând:

— Am înțeles.

— Acestea fiind spuse, vă urez noroc, adăugă Tulonezul privindu-l în străfundul ochilor pe evreii. Ceea ce se află înăuntru în baston v-ar arde degetele și sper să nu ne jucați vreo festă.

Se ridică și deschise ușa care dădea înspre alee.

— Numai că, șopti Spiegel rușinat, pentru a executa ordinele dumneavoastră ar trebui să am și cu ce plăti o masă!

— Pe cinstea mea! strigă Tulonezul, mi-am închipuit acest lucru! Dragă prietene, cu buzunarele pline cu diamante și să mori de foame? Haide, haide, nu prea știți să vă descurcați! Luați-vă pistolul și zece franci; La revedere! Vă urez mult noroc.

Spiegel se despărți de Tulonez la capătul aleii și se îndreptă spre târgul Temple. Își ascunse faimosul baston sub redingotă, mergând cât putea de repede și uitându-se cu suspiciune în jurul lui.

Tulonezul, dimpotrivă, dădu colțul străzii Vendome, mergând liniștit cu ambele mâini în buzunare.

Vizitiul cupeului care părea că doarme, își luă imediat cravașa, își atinse calul și porni la pas la o oarecare distanță.

† Capitolul 2 — Confesionalul Tulonezului

Era aproape ora opt seara, iar bulevardul Temple răsuna de mii de glasuri vesele. Mulțimea se înghesuia în jurul teatrelor ale căror spectacole promiteau zâmbete sau lacrimi, târgul micilor negustori își aprindea luminile, iar cei care n-aveau nici măcar trei parale în buzunar pentru a intra să-l vadă pe regretatul Lazari își petreceau seara în mod gratuit, în fața unor succesori ai lui Bobeche.

Când un anume personaj pe nume Tulonezul ieși din magazinul domnului Koenig, prin strada Charlot bulevardul se afla în plin apogeu al veseliei cotidiene; se pare, însă, ca veselia străzii nu-l interesa pe bărbatul în pelerină, căci nici măcar nu catadicsi să privească înspre târgul frumos iluminat. Cupeul cu storiile trase îi urmă exemplul și merse încet, de-a lungul trotuarului.

Costumul ales de Tulonez era destul de des întâlnit în cartierul Temple. Lucrurile caracteristice tind să se estompeze din ce în ce mai mult, iar vechii cămătari se îmbracă acum absolut obișnuit. Uneori, tinerii mai au câte un croitor în cartierul Operei.

Tulonezul își putea continua plimbarea fără să atragă atenția trecătorilor. Mergea cu un pas ușor și fredona o arie. În timp ce cânta, el cugeta, iar gândurile sale n-aveau nimic comun cu cântecul.

„Colonelul, gândea el, mi-a indicat drumul pas cu pas și, ca de obicei, îmi fac datoria de ascultător supus. Acest lucru se întâmplă cam de multă vreme. La început, mă amuza să-i ghicesc toate șiretlicurile care sunt cusute cu ață albă, dar am ghicit mult prea mult și tipul a început să mă plictisească. Ar fi timpul să mai facă loc și tinerilor, mai ales că cei de vârsta mea încep să îmbătrânească. Și ce se întâmplă cu toți acei bani îngropați într-o ascunzătoare din Corsica? Și ce rost mai au toate aceste afaceri, când am putea fi oameni bogați? Nimic de spus, sunt frumoase combinațiile tipului; asta are trei, șase, nouă variante precum contractele de închiriere ale proprietarului meu, dar lichidarea nu vine niciodată, iar ulciorul nu merge de multe ori la apă...”

Își întrerupse cugetarea și coborî la marginea trotuarului, căutând un loc propice pentru a traversa strada.

Un sergent de poliție care mergea în spatele lui îi spuse încet:

— Bună seara, domnule Lecoq.

Tulonezul privi în jurul lui, înainte de a-i răspunde:

— Bună seara, tinere

— Se vorbește la prefectură, reluă sergentul, că pregătiți ceva pentru noaptea asta.

— Ocupă-te de treburile tale replică aspru Tulonezul care porni pe pavajul norios.

— Pe cinstea mea mârâi el, nici privighetorile nu ciripesc atâta cât acești sergenți!

Riscăm tot timpul să ne compromitem cu ei. Tatăl își joacă liniștit partida de whist, în timp ce noi ne spetim. A jurat pe toți dumnezeii că afacerea cu Remz d'Arx, judecătorul de instrucție, va fi ultima și de atunci au mai trecut zece ani. Eu sunt răbdător și ascultător; dar dracu să-l mai înțeleagă, cu diamantele și cu încurcăturile lui. Când l-am întrebat mi-a răspuns așa cum eu i-am răspuns sergentului de poliție: ocupă-te de treburile tale.

Se opri pe partea cealaltă a bulevardului și concluzionă:

“Vom face treaba dar totul are și-un sfârșit. Odată treaba terminată, cunosc pe cineva care-i va cere socoteală.”

Zgomotul și circulația care dădeau un aspect deosebit bulevardului Temple nu răzbăteau prea departe. Oricine știa că în jurul lui Chateau-d'Eau pe de o parte și a Galiotiei

pe de altă parte erau locuri relativ pustii. Galiotte se numea ultima casă care se afla la întretăierea străzii Fosse-du-Temple cu bulevardul, fiindcă întreprinderea de vase poștale de pe canalul Ourcq își avea aici birourile.

În spatele Galiottei și foarte aproape de fațada Circului, care lumina acum cartierul atât de mizerabil cândva, printre case dărăpănate și colibe cu aspect de case de țară, apărea o stăduță îngustă, lungă și întortocheată, care dădea în strada Faubourg-Saint-Martin, în dreptul primăriei. Această străduță n-avea denumire oficială, decât în punctul în care se întretaia cu bulevardul Temple, în spatele șantierelor Malte. Aici, pe o plăcuță stătea scris numele străduței:

Haut-moulin; peste tot, însă, era cunoscută sub numele de “Drumul Îndrăgostiților”.

Prima casă de pe acea străduță, adăpostea o cafenea întunecoasă care se numea cafeneaua “Spicul tăiat.” Localul, cu un renume detestabil și în care poliția făcea razii frecvente, avea fațada spre bulevard datorită unui cot brusc pe care-l făcea străduța. Din locul în care se oprise Tulonezul putea vedea prin perdelele roșii ale celor două ferestre laminate din sala de biliard. Aici se jucau jocuri de noroc, după cum era anunțat încă de la intrare, iar o plăcuță scrisă de mână și plasată sub o lanternă roșie anunța trecătorilor prețul cafelei mari și mici: 10 și 20 de centime.

Masa de biliard, mare cât o pajiște, acoperită cu o pânză pătată cu grăsimi din abundență, cocoțată pe niște picioroaie, era așezată în mijlocul unei săli destul de spațioase, dar cu plafonul foarte jos. De jur împrejur mese de lemn prevăzute doar cu două picioare în parte opusă sprijinindu-se de triumphi fixat în perete. Față în față cu intrarea cafenelei era instalată o tejghea cu vinuri unde trona o femeie grasă, cu fața de un roșu aprins, a cărei bonetă împodobită cu panglici roșii, lăsa să i se vadă șuvițele de păr cenușiu.

Numele său era doamna Lampion; în tinerețe ruinase pe vânzătorii de apă.

Jocul de noroc, la care miza era mare atrăgea mulți jucători a căror îmbrăcăminte era foarte diferită. Unii purtau bluze, alții paltoane mai mult sau mai puțin uzate; în sfârșit, erau și jucători în haine de bună calitate, curate și bine croite.

În aceste locuri îmbrăcăminte pare să constituie un element secundar, chiar și zdrențăroși care vorbeau tare, provocând zâmbetul doamnelor, în timp ce alții, care purtau redingote și erau timizi, erau admiși la masa furierilor. Leul, căci peste tot există unul favorit care este în ton cu moda, era un tânăr în jur de douăzeci-douăzeci și cinci de ani, cu o mică șapcă așezată pe o claie de păr blond și încârleonat. El juca numai în cămașă. Avea cizme iar pantalonul încrețit pe șolduri era strâns într-o centură întocmai ca o rochie de femeie. El era cel ce colecționa cel mai mare număr de bancnote și cel care vorbea cel mai mult. Succesul său era total; toți bărbații îl admirau, toate femeile îl sorbeau din ochi. Cocote căci acesta era numele lui, accepta toate aceste onoruri ca pe un lucru ce i s-ar fi cuvenit și câștiga bucuros paharele prietenilor săi zdrențăroși. Din toată adunarea doar două persoane nu se interesau de soarta lui. În primul rând, doamna Lampion, care dormita maiestuos, în spatele tejghelei și apoi un bărbat de dimensiuni herculene a cărei figură bronzată și tristă se ascundea pe jumătate sub Acest bărbat era așezat la cea mai îndepărtată masă, în dreapta intrării, iar în jurul lui era pustietate totală. Comanda un pahar cu vin care tins. De când intrase în cafenea, rămase mișcai tu capul între cele două mâini robuste. Rareori, privirile jucătorilor se îndreptau spre acest personaj; ele exprimau atât scârbă, cât și teamă. Dar Cocote îi adresă câteva cuvinte când intra:

— Bună, vagmistrule. Ce mai faci?

Și adăugase cu o voce mai înceată:

— Se pregătește ceva fiindcă iată-l pe Coyatier. Când pasărea asta iese din cuibul ei, atenție mărită. Pun pariu că în noaptea asta vom avea o surpriza... Când ușa se deschise și apărură figura Tulonezului, acesta produse un efect ca la teatru, în jurul meselor conversațiile încetară, bilele se opriră pe masa de biliard și, la fiecare grup, se putea auzi. În șoaptă: Toulonezul.

— Ce v-am spus, adăugă tânărul Cocote, făcând cu ochiul celor din jur. Noul venit închise ușa și spuse cu o voce groasă, de nerecunoscut, căci în magazinul lui Koenig vocea lui avusese o altă tonalitate:

— Bună seara, prieteni, ce mai faceți? Am trecut pe aici într-o plimbare și am intrat ca să văd ce părere aveți de mersul bursei și de ultimele evenimente politice.

Râse într-o doară iar câteva doamne se întrebară:

— Acest domn Tulonezul e un farsor?

Bărbatul cu aspect de atlet nu se mișcase în colțul lui, iar doamna Lampion încă mai dormita. Tulonezul, o dată cu schimbarea voci își schimbă și felul de a fi și figura. Acum era mai repezit, privirea îi deveni mai îndrăzneată și binevoitoare.

— Ne-ați adus ceva de lucru, patroane? Întrebă Cocote cu un aer aproape supus, aproape lingușitor.

— S-ar putea scumpule, s-ar putea...Nu-l văd pe prietenul tău Piquepuce.

— În seara asta n-a venit.

— Va veni el .. avem ceva de vorbit împreună...Hai scumpo spuse el scuturând-o pe imensa doamnă Lampion care tresări și deschise ochii tiviți de somn, am plătit un rând de vin fiert pentru toată lumea și vom bea în sănătatea regelui Prusiei și a augustei sale familii.

Cei prezenți izbucniră în râs, dar o voce lugubră se ridică din mijlocul veseliei generale. Era bărbatul cel singuratic care își ridicase capul și spunea:

— Domnule Lecoq, eu n-am venit aici ca să mă distrez. Mi s-a spus să vin și am venit. Spuneți-mi imediat ce vreți de la mine.

— Nu știu nimic, răspunse sec Tulonezul, fiecăruia îi vine rândul. Bea și tu un pahar cu vin fiert și ai răbdare. În seara asta mai sânt și alții ca tine care n-au venit aici pentru distracție.

Atletul își relua poziția imobilă și tristă și împinse un pahar plin pe care îl întinsese chelnerul.

— Scumpo, relua Tulonezul care se întoarse înspre femeia cea grasă de la tejghea, dă-i drumul la confesional.

Și adăugă adresându-i-se lui Cocote:

— Hei, micuțule, hai până sus.

— Dar bila mea valorează 1,75 de franci, obiectă cel mai elegant dintre jucătorii de biliard.

— Eu îți ofer 2 franci, răspunse Tulonezul, și-i dau acestui Coyatier.

— Noi nu jucăm cu vagmistrul! Spuseră toți într-un glas.

Acesta nu răspunse dar ochii săi mari se fixară rând pe rând aspra celor care vorbiseră. Nici unul din cei prezenți nu reușiră să înfrunte acea privire teribilă și tristă.

Tulonezul, rânji.

— Când sosește domnul Piquepuce, spuse el îndreptându-se spre scara în spirală din spatele tejghelei, să-l trimiteți la spovedanie.

Cocote îl urmă. Când cei doi dispărură, jucătorii și bețivii nu-și mai continuară jocul, ei formară un grup și începură să vorbească în șoaptă. Rezumatul acelei discuții sar putea traduce astfel: Cocote, Piquepuce, Cozatier! Este un trio spectaculos!

Locul pe care Tulonezul îl numea confesional era pur și simplu un birou particular, situat la primul etaj. Singura fereastră al acestui colț retras dădea înspre străduță și avea vedere spre bulevard. O ușă dublă și nouă contrasta cu sărăcia mobilierului. Acest lux se datora Tulonezului, care transformase acest loc în biroul lui de afaceri. Căci Tulonezul era un om foarte ocupat.

În momentul în care Cocote trecu pragul o voce strigă din josul scărilor:

— Nu închideți, căci vin imediat!

Acum Tulonezul era instalat pe vechiul divan între cei doi acoliți ai săi. Domnul Piquepuce avea cu vreo douăzeci de ani mai mult decât Cocote, de care era nedespărțit.

Domnul Piquepuce avea aspectul unui șobolan pretențios și romantic; avea părul lung care-i ascundea gulerul unei haine jerpelite.

— Vorbește, îi spuse Tulonezul, micuțul nu-i în plus, este bine să cunoască și el o parte din poveste.

— Ei bine! Începu Piquepuce cu un aer important, omul nostru se află la Paris

— Drace! spuse Tulonezul care ridică din umeri.

Dacă vrei îți dau adresa lui.

— Dacă știți mai multe decât mine... spuse Piquepuce,

— S-ar putea, băiete, îl întrerupse Tulonezul, dar te afli aici ca să răspunzi la întrebări, nu ca să te superi, Ai zărit-o pe dresoare?

— Tocmai de la ea vin. Casa ei se află în piața Wanhubert, în fața grădinii botanice, iar poimăine trebuie să facă pachete pentru sărbătoarea lojei masonice.

— Își amintește de Fleurette?

— Cred că da! fie și numai din gelozie!

— Ah, ah, făcu Tulonezul cu o oarecare vioiciune vom vedea asta... Bătrânul Tată are buzunarele pline cu ace pentru jocul fiecăruia!

— Deci am invitat pe dresoare, la cafeneaua gări Orleans, reluă Piquepuce.

Este o femeie plăcută, puțin cam robustă. Se pare că ținea la tânărul Maurice și chiar și cu trecerea timpului nu s-a vindecat de tot. Știți, totdeauna dresoarele de animale sălbatice sunt femei romantice; nu există femeie mai languroasă decât doamna Samavoux deși odinioară și-a băgat soțul în spital dintr-o lovitură de ghiulea, iar acesta, după cinci săptămâni de suferință, a dat ortul popii.

Că scrie versuri cu greșeli de ortografie, este adevărat și cântă la chitară precum spaniolii...

Tulonezul, bătu din picior.

— Nu despre doamna Samayox vorbim acum ci despre Maurice și Fleurette.

— Ajung și la ei. Când au venit s-o ia pe micuță, la acea casă dărăpănată ca s-o facă contesă sau mai știu eu ce, doamna Samayox a spus că este o poveste tare ciudată căci copilul nu avea nici un semn sau cruce din partea mamei, după care să fie recunoscut; deci, când au venit s-o ia tânărul Maurice provenea dintr-o familie cumsecade și se angajase la Samayox ca trapezist de dragul Fleurettei pe care o diviniza. Pe vremea aceea micuța făcea pe somnanbula de unde decurgeau tot felul de șiretlicuri legate de o viziune paranormală. Ea însă a fost pusă în fața unui vis ciudat când s-a trezit într-un cupeu care o ducea într-un palat de pe Champs-Elysees, unde o așteptau rochii mătase și de cașmir... Nu vă pierdeți răbdarea Tânărul Maurice acționa după capul lui; deși doamna Samayoux îi propuse să se căsătorească cu ea, lăsându-i moștenirea prin contract baracha ei, și toate ustensilele și animalele, el se înrolă în armată și plecă în Africa. Cine plânse după el? Dresoarea În cele din urmă un muzician din orchestră reuși s-o consoleze.

— Asta este, șopti Cocotte.

— Și fata? Întrebă Tulonezul dând semne de nerăbdare.

— Ajung și la ea. Cinci sau șase luni doar Samayoux nu mai auzi nimic despre ea; nici macar nu știa unde este, căci i se numărase o sumă frumușică în schimbul domnișoarei Fleurette și totul se desfășură în cea mai mare taină.

Într-o bună zi, la târgul de la Saint-Cloud, doamna Samayoux tocmai își băuse porția de vin și se pregătea să-și hrănească animalele când în baracă intră o de taftale dantele și flori: era Fleurette care se agăța de gatul ei, spunând: Unde este Maurice? Aș muridacă nu-mi spuneți unde este!

— Vă spun eu ce are! strigă Tulonezul care-și lovi palmele una de cealaltă, are o cutie plină!

Piquepuce surprins îl privi cu mirare dar Cocotte replică:

— Patronu vorbește de ace de joc...dar continuă-ți povestirea.

— Îl interesează deci pe Tatăl, continuă Piquepuce dacă domnișoara Florette și cu Maurice se iubesc. Atunci totul merge ca pe roate, căci micuța Fleurette a venit de mai

multe ori să se intereseze de Maurice, cu riscul de a se compromite. Au atâta sensibilitate dresoarele! Doamna Samayoux se topea toată când îi vedea pe cei doi îndrăgostiți, dar ea se interesa de dragostea lor ca despre o piesă de teatru și a făcut chiar și o romanță pe care vroia să mi-o cânte mie.

Ea este cea care i-a scris tânărului în Africa, spunându-i: „Vino înapoi, ești așteptat” Nu i-a spus nimic despre toată această aventură misterioasă fiindcă domnișoara Fleurette spune că o pasc mari pericole ..., iar dumneavoastră, patroane, trebuie să știți dacă are dreptate sau nu. Pe de altă parte, este mai ușor să pleci în Africa decât să revii de acolo; în cele din urmă tânărul a găsit un mijloc de a reveni în țară, iar doamna Samayoux este emoționată toată, căci chiar astăzi tânărul Maurice sosește din Africa și se duce la ea să afle ce se întâmplă.

Piquepuce tăcu iar Tulonezul căzu pe gânduri.

— Iată! Șopti el; încerc tot felul de manevre absurde, iar cele trei bile ale timpului revin totdeauna la același colț.

— Acum este rândul tău, Cocotte, adăugă el brusc.

Piquepuce și-a terminat povestea și poate să coboare să vadă ce se mai întâmplă.

Acesta din urmă se supuse imediat și, de îndată ce închise ușile, Tulonezul reluă:

— Acum este rândul nostru, micuțule, dar nu tu vei vorbi, ci eu, dar ascultă-mă bine. Ceea ce ai tu de făcut nu este greu, dar totul trebuie făcut cu multă grijă; pentru a plăti legea. Lângă Champs-Elzsees există o stradă Oratoire-du-Roule, numărul 6.

— Știu îl întrerupse Cocotte, aici se află două corpuri de clădire. Am cunoscut cândva o doamnă care locuia în spate; pentru a ajunge la ea se traversa o curte în pantă, iar ferestrele ei erau la cinci picioare înălțime, fiindcă doamna marchiză d’Ornans, nu vroia ca cineva să se uite în grădina ei.

— Perfect, tinere cu atât mai bine dacă cunoști oamenii de acolo. Este vorba despre al doilea corp de clădire, unde locuiește doamna, la al doilea etaj sunt două camere una lângă alta.

— Numerele 17 și 18 spuse Cocotte.

— Într-adevăr. Îți vei lua trusa și vei încerca să deschizi ușa cu numărul 17.

— O secundă! obiectă tânărul bandit, administratorul m-a văzut de o sută de ori.

— Te privește, te vei machia... vezi tu!

— Dar dacă este cineva în cameră?

— Nu va fi nimeni. Când un tânăr îndrăgostit vine din Africa și găsește cu cine vorbi despre iubita lui...

— Oare este vorba despre...? începu Cocotte.

— Liniște! făcu Tulonezul pe un ton care nu admitea replică, și notează-ți în bibilică numele pe care ți-l voi spune: domnul Chopin. Este un sărman muzician care se ascunde. Dacă administratorul te lasă să treci, nu vei spune nimica; dacă te oprește, îi arunci în față numele de Chopin: seara are ore la o școală. Ai înțeles?

— Da, am înțeles.

— Perfect! Iată-te intrat la numărul 17...

— Deschizând cu un șperaclu?

— Da, dar cu atenție! și fără să lași urme. În mijlocul peretelui din stânga, în apropierea patului este o ușă blocată care comunică cu camera nr. 18. Tinere, vei primi gras căci ești unul din cei mai abili spărgători din Paris; trebuie să faci o treabă bună. Mai întâi, vei deșuruba cele două zăvoare, apoi vei sparge broasca.

— Fără să las urme?

— Nici vorbă! Dimpotrivă! De acum încolo vei juca rolul unui hoț ageamiu; totul trebuie făcut grosolan, iar dovezile trebuie să sară în ochi. Iată, însă, unde-ți vei manifesta talentul; lucrurile trebuie să rămână la locul lor până în momentul când cineva atinge, se sprijină sau împinge ușa blocată... mă auzi?

Da, răspunse Cocotte care zâmbea, vă ascult... și apoi?

— Apoi, lași un „șperaclu” sub un scaun și un clește în pat; închizi ușa cu grijă și o ștergi, spunându-ți: iată o seară care mi-a adus în buzunare cinci sute de franci... Iar acum șterge-o și spune-i lui Coyatier să urce.

Când Coyatier urcă, Tulonezul era în picioare. Se albi puțin la față, când văzu atletul închizând cele două uși și categoric, avea de ce. Doamna Samayoux nu deținea în menajeria ei o fiară atât de fioroasă precum Coyatier.

Era un bărbat înalt și masiv ale cărui membre puternice posedau o forță extraordinară; capul teșit apărea dintre niște umeri excesivi de lați. Era urât, era trist și provoca teamă. Privit însă, cu atenție, nu avea aspectul unui om rău, iar trăsăturile sale degajau o expresie de durere resemnată.

Fusese soldat, un bun soldat, chiar subofițer, după cum o arăta porecla de vagmistru. El nu-și povestea nimănui viața, dar se zvonea că iubita l-ar fi înșelat și ar fi omorât-o într-un acces de gelozie. După această crimă a dispărut, iar rivalul sau a fost descoperit în mijlocul străzii, cu capul sfărâmat.

După ce închise ușa, rămase nemișcat în prag.

— Omule, îi spuse Tulonezul încercând să pară bine dispus vom avea de lucru: în noaptea asta *se face ziuă*.

Coyatier nu răspunse.

— Văd că nu ești mai vorbăreț ca de obicei, reluă Tulonezul pe un ton mai grav, dar tu ești un băiat cu bun simț și știi foarte bine că te-am prins cu mâța în sac. Atât timp însă, cât vom fi mulțumiți de tine, justiția poate să facă și să zică orice că tu nu ai de ce te teme; în ziua în care însă nu te vei supune...

— Aștept! îl întrerupse atletul brusc.

— Ne-am înțeles, deci suntem de acord. Este vorba de strada Oratoire-du-Role, numărul 6.

— Scrieți-mi adresa pe o bucată de hârtie, căci n-am memorie prea bună.

Tulonezul făcu ce i se ceruse și continuă:

— Vei pleca imediat, căci drumul este lung; intrau în clădire, îi vei spune administratorului: „La domn Chopin pentru ora de muzică.”

— Scrie-ți și asta, îl rugă atletul.

— Fie! Vei traversa curtea; domnul Chopin locuiește la etajul trei, în spate. Vei urca la etajul patru, în pod și te vei ascunde în grămada de lemne, îi dreapta scării.

— Bun, în dreapta scării, repetă atletul.

— Aici vei aștepta destul, căci cursul domnului Chopin se încheie la ora zece, iar tu nu trebuie să ajungi înaintea plecării elevilor; pe de altă parte, treaba pe care o ai tu de făcut este pentru ora două noaptea.

— Bun, la ora două noaptea, repetă Coyatier.

— La palatul Ornans există un orologiu pe care-l vei auzi ca și cum ar suna în ascunzătoarea ta. La ora două fix, vei coborî două etaje și vei bate încetitor la ușă, din stânga.

— Ușa din stânga, perfect, repetă Coyatier.

— Vei fi întrebat: Cine este? vei răspunde „bijutierul.”

— Ah! făcu Coyatier, bijutierul... bun!

— Ți se va deschide și te vei trezi față în față cu un bărbat înarmat.

— Înarmat bun!

— Pentru a intra în subiect, îi vei administra un pumn căci dacă-ți vede cuțitul, îți zboară creierii. Cozatier făcu un semn, cum că a înțeles.

— Apoi, urma Tulonezul, vei termina cu el, după cum îți place.

— Bun, și ce va trebui să iau?

— Nimic, sau mai bine zis un baston cu măciulie de fildeș pe care-l vei găsi undeva prin cameră. Caută repede, căci în camera alăturată va fi cineva.

— Bun, și când voi intra în posesia bastonului?

— Vei pleca.

— Pe uşă?

— Nu, există o fereastră care dă înspre grădina palatului Ornans, iar peretele exterior este acoperit de sus până jos cu un spalier; vei putea coborî pe aici ca . pe o scară. Ajuns în grădină, o vei lua la dreapta, pe sub bolta de carpeni, la capătul căreia se află o poartă care te va scoate pe terenurile de la Beaujon.

— Va trebui s-o forţez?

— Iată cu ce o vei deschide.

Fără să se apropie, Tulonezul îi aruncă o cheie învelită într-o bancnotă. Atletul o prinse din zbor.

Despături bancnota, privi cifra înscrisă pe ea şi spuse:

— Când îmi voi îndeplini misiunea, mai primesc ceva?

— Încă pe atât, răspunse Tulonezul.

Atletul se întoarse, deschise cele două uşi şi se retrase, fără să scoată o vorbă, Tulonezul respiră profund.

— Am ciudata senzaţie, şopti el că într-o bună zi acest monstru îmi va înfige un cuţit în burtă, dar în afară de acest inconvenient, este bun. Şi dacă l-am fi făcut pe comandă n-am fi obţinut un tip ca el!

Coborî scările în spirală, traversă sala joasă a cafenelei unde jocul era în toi.

— Bună seara, scumpo, îi spuse el imensei doamne Lampion. Ce să le mai oferim acestor copilandri? O picătură de punch? Haide! Merge şi un punchi, căci vinul fiert l-au băut.

Puse banii pe tejghea şi se îndepărtă în mijlocul bucuriei generale. La numai câţiva metri de aici, la întretăierea o strada Galiotte, cupeul cu storurile trase îl aştepta cu devotament. Urcă, spunându-i vizitiului:

— Giovan, la palatul Ornans şi dă-i bătaie!

După ce traversă tot Parisul în goana calului, iar cupeul intră pe poarta elegantă a curţii palatului care se afla pe Champs-Elysees, în dreapta străzii Oratoire-du-Roule, din cupeu nu coborî evreul în pelerină uzată] şi cu cizme îmblănite.

Bărbatul care ieşi din cupeu era proaspăt ras, purta un costum negru încărcat de decoraţii străine, şi era încălţat cu cizme de lac.

Intră în anticameră, cu o ţinută trufaşă şi fu anunţat:

— Domnul baron de la Perriere.

Vizitiul nu păru mirat, de minunea petrecută în cupeul său şi se aşeză, alături de celelalte echipaje, de-a lungul trotuarului bulevardului Etoile.

† Capitolul 3 — Capitol cu portrete

Este un cartier original care nu seamănă deloc cu celelalte cartiere din Paris. În primul rând, străzile nu se numesc ca în alte părţi: Louis-le-Grand, Bonaparte, Ours, Chopinette, Chilperic sau Obgrkamp; aici, străzile poartă în mod ciudat nume de poeţi, deşi cartierul este departe de Odeon; există strada Balzac, strada Châteaubriand, strada Byron.

Este un locşor simpatic, în care n-a pătruns egalitatea necesară fericirii poporului şi domnului prefect al Senei; aici se urcă, se coboară, se coteşte ca şi cum o zână ar fi pus acest deluşor la adăpost de înjosirea universală.

Parisul se află la dreapta şi la stânga prin bulevardele Haussmann şi Champs-Elysees, dar în acest cartier nu pătrunde. Aici se poate respira aerul capitalelor străine. Aici este lumea englezilor, ruşilor sau turcilor; bărbaţii pe care-i întâlneşti aici sunt „grooms”, iar femeile „school mistresses”; aici nu se vinde nimic, în afară de cai pursânge şi educaţie din „boardij house”.

În 1838, aici existau terenuri care aparținuse Folie-Beaujon-ului; încă nu era vorba de bulevardul Fiedland. În afară de câteva pensiuni cosmopolite, cunoscută clinică și trei sau patru palate pierdute în niște grădini minunate, nu existau alte construcții în, portante decât pe vechile artere de circulație, cum ar fi fost strada Oratoire sau bulevardul Champs-Elysees. Fără îndoială, cea mai importantă construcție de aici era palatul locuit de doamna marchiză Ornans văduva unui vasal al regelui Franței și sora unui ministru din timpul Restaurației.

Era o minunată casă în stil italian, al cărei principal corp de clădire era ridicat de celebrul om de finanțe după care fusese botezat tot cartierul. Era mult mai mare decât micul templu grec unde murise Delphin de Girardin și care se afla pe partea cealaltă a străzii, dar ochiul avea tendința să compare cele două clădiri care se asemănau prin stil.

Ceea ce se putea vedea din palatul Ornans, erau colonadele albe ridicate la intrarea circulară, cu aspect monumental. Vegetația abundentă ascundea restul construcției care se întindea pe o suprafață mare. În spate, se afla o grădină care merita numele de parc; o pasarelă înconjurată de liane traversa strada care astăzi poartă numele de Balzac, prelungind astfel domeniul marchizei cu peluze catifelte și cu straturi de flori, până la zidul numit Bel-Respiro. La sfârșitul domniei lui Ludovic-Filip palatul a fost demolat.

Doamna marchiză de la Ornans, născută Julia de la Mothe d'Ândaye, în perioada în care se desfășoară povestea noastră, depășise anii primei tinereți; avea parul deja încăruntit și nu o deranja titlul de femeie politică, politica ei fiind un soi de religie. Printre altele, pretindea că se pricepea și la literatură. Ea credea în Ludovic XVII.

Un fapt remarcabil este ținuta liniștită a diverselor personaje, fie ele impostori sau nu, care jucară rolul lui Ludovic XVII. În prima jumătate a secolului se perindară câțiva: vreo doisprezece au numărat câțiva colecționari grijulii; dar toți acești preinși monarhi împreună cu partizanii lor aveau fizionomii de oameni blajini.

După câte știu, nici unul dintre ei nu contribui la izbucnirea războiului civil. Se spune că singura lor ambiție era să se înconjoare de o mână de oameni bogați și creduli care să-i numească „Maiestatea Voastră”, asigurându-le o masă bună, o casă frumoasă și o îmbrăcăminte caldă

Trebuie spus că, în ciuda inerției lor, contribui la dizolvarea marelui partid regalist care, în timpul lui Ludovic-Filip, se bucură de o vitalitate considerabilă, înțelepciunea burgheză a guvernului din iulie nu împiedică buna desfășurare a comerțului pacifist al preinșilor urmași ai regelui martir; dintr-un colț în altul al Franței fu dat cuvântul de ordine; toți Ludovicii XVII se puteau plimba prin cartierul Saint-Germain sau în provincie fără nici un fel de teamă.

Pentru a se face în necaz opoziției legitimize, cu dragă inimă li s-ar fi semnat foi de drum. În schimb, li se cerea să-și păstreze stindardul sub cămașă, iar ceremonia de ungere ca monarh să aibă loc cu ușile închise, într-un vechi castel sau într-o casă parohială. Doamna marchiză de Ornans era posesoarea unei frumoase averi și întreținea un Ludovic XVII pe care spera ca, într-o bună zi, să-l vadă instalat pe tronul Franței, dar nu prin vărsare de sânge ci grație Providenței care urma să deschidă ochii poporului orbit.

Pentru a ajuta Providența și pentru a favoriza instaurarea prințului ei, doamna marchiză d'Ornans organiza, în palatul său de pe Champs-Elysees, petreceri somptuoase unde era invitată numai lumea bună.

Toate aceste serate n-aveau nici o tentă politică; în saloanele marchizei puteau fi întâlniți partizani ai guvernului și oratori din opoziție, câțiva scriitori, câțiva membri ai clerului; multe femei frumoase și diverse personaje la modă printre care trebuie citat un tânăr magistrat căruia viitorul îi surâdea, prieten cu ministrul justiției și care se afla la adăpost de orice sfătuitor suspect: judecătorul de instrucție Remy d'Arx.

Remy d'Arx, cu toată munca lui serioasă, era un fidel al palatului Ornans. Marchiza împreună cu cercul ei de prieteni intimi îl întâmpinau cu brațele deschise.

El părea favoritul unui bărbat venerabil care trona în adevăratul sens al cuvântului la palatul Ornans și, care alături de „prinț”, se bucura de respectul religios al marchizei. Era

vorba despre un bătrânel care provenea dintr-o familie foarte bună și în plus era foarte bogat. Acesta din urmă se ocupa de binefaceri, din care-și făcuse o adevărată meserie. Pe vremuri, fusese în armata bourbonilor din Neapole și-și purta cu mândrie titlul militar. Era cunoscut sub numele de colonelul Bozo-Corona.

Exista și un al treilea personaj admis în anturajul intim al marchizei: era vorba despre un gentilom care se ocupa de afaceri; se numea Perriere și nu se supăra dacă era trecut sub tăcere titlul său de baron. Marchiza îi încredințase afacerile sale pe care le administra cu multă pricepere.

Vom adăuga, în mare secret însă, că domnul Perriere, care era un om cunoscut atât în Franța cât și în Navarra, fusese însărcinat să testeze diverși oameni și să formeze în jurul „prințului” o grupare de partizani discreți. Această misiune trebuia s-o ducă la îndeplinire cu multă prudență și fără să compromită pe nimeni!

Regula casei marchizei era ca seratele să înceapă cât mai devreme și nu sunase încă de ora zece când saloanele începeau să fie tot mai animate, în acea seară, în partea dreaptă a șemineului din marmură albă, era un grup format din domnul Saint-Louis, cum i se spunea „prințului”, din colonelul Bozzo și un preot bătrân, cu părul alb.

Domnul Saint-Louis n-avea nimic deosebit, decât însăși personalitatea lui și interesul pe care-l purta unei poziții romantice. Era gras și dolofan; nasul său acvilin, dar cărnos și scurt, avea forma așa-numitului nas al bourbonilor; hainele sale albastre păreau croite după moda anilor 1810—1815. Părul îl purta într-o mică coadă legată la spate care-i lăsa pe guler urme de Pudră.

Acest gen de pieptănătură nu mai putea fi în pe străzile Parisului în anul de grație 1838, dar vechile palate ale cartierului Saint-Germain puteau fi întâlniți diverși cu o astfel de coafură. Preotul era un canonic de la catedrala Parisului care-și petrecea timpul strângând material pentru o carte intitulată: „Istoria miraculoasă a principelui moștenitor, fiul lui Ludovic al XV-lea.”

Între aceste două figuri șterse, capul colonelului cu trăsături energice și fine ieșea în evidență. Era un bărbat de înălțime mijlocie, îmbrăcat simplu, dar purtând cu multa eleganță, costumul cel negru. Mulți credeau că glumește când se lăuda ca depășise vârsta de nouăzeci de ani. În ciuda ridurilor desenul trăsăturilor sale era frumos și armonios, în tinerețe trebuie să fi fost tare frumos, frumusețe pe care și-o conservase până la adânci bătrâneți. Chiar și acum, fruntea lui ca de fildeș, împodobită cu câteva șuvițe de păr alb, avea un farmec deosebit. Zâmbetul era al unui om spiritual și binevoitor, iar sub pleoapele căzânde, ochii săi albaștri, aproape totdeauna inexpresivi, ca cei ai diplomaților și hipnotizatorilor, aruncau uneori sclipiri vioaie.

De partea cealaltă a șemineului, doamna marchiză d'Ornans, femeie frumoasă, cu maniere curtenitoare și distinse, prezida un grup de doamne în care se infiltraseră și câțiva bărbați.

În celălalt colț al salonului, lângă pianul deschis, un grup de tinere păreau că așteaptă începerea dansului. De la venirea nepoatei marchizei, frumoasa și delicata Valentine de Villanova la palatul Ornans se dansa. De amintit încă despre această tânără care era însăși viața, bucuria și întrucâtva misterul palatului. Într-o bună zi, doamna marchiză le spusese numeroșilor ei prieteni: „Nepoata mea a sosit și opt zile mai târziu doamna marchiză organizează un bal Centru a-și prezenta nepoata, care era cu siguranță cea mai minunată făptură din această lume.

Ea venea din Italia, iar numele său de Villanova indica originea ei; totuși, cunoscătorii nu considerau că domnișoara avea trăsăturile specifice italiencelor. Frumusețea ei florentină avea și ceva din drăgăleșenia franceză, iar în privirea ei mândră se putea remarca ceva din zburdălnicia pariziană.

Doamna marchiză explica toate aceste lucruri pe un ton cât se poate de natural: Valentine era fiica verișoarei primare, Lamothe-d'Andaye care se căsătorise în Italia cu contele de Villanova, demnitar al curții de la Modena. Valentine era orfană de tată și de mamă.

Printr-o întâmplare fericită, acest conte de Villanova era rudă apropiată cu familia Bozzo-Corona, colonelul manifestând o tandrețe paternă față de Valentine. Atât se știa despre viața ei; nu se cunoștea exact la cât se ridica averea ei, dar matematicienii saloanelor o apreciau ca fiind destul de mare.

Doamna marchiză neavând moștenitor direct, se ocupa de zestrea nepoatei; ea o trata pe Valentine ca pe o fiică iubită, iar pe de altă parte, acest nobil Cresus, colonelul Bozzo ar fi contribuit substanțial la averea acesteia în cazul unei căsătorii. Nimic nu o grăbea, căci Valentine nu împlinise optsprezece ani; cu toate acestea, la orizont se putea, zări siluetele pretendenților.

Aceștia din urmă, proveneau din toate categoriile înaltei societăți: mai întâi erau cei din cartierul Saint-Germain care reprezentau „o partidă”, pe care mamele lor îi împingeau spre însurătoare, căsătoria fiind un lucru obligatoriu precum vaccinul sau recrutarea; apoi urmau interesații și anume tineri diplomați care conșiderau căsătoria ca pe o afacere atât sub aspectul banilor cât și al poziției sociale; în sfârșit, urma categoria îndrăgostiților, adevăraților îndrăgostiți, căci orice s-ar spune mai existau și din aceștia; încântătoarea Valentine avea tot ce-i trebuie pentru a reinvia o rasă pe cale de dispariție.

Nu era prea înaltă, dar mersul îi era grațios, tineresc și mândru. Era toată un farmec care varia în fiecare secundă, un farmec învăluitoare și niciodată același. Valentine era o ființă plină de neprevăzut și de surprize. Ea putea fi aproape în același timp și fetița creolă și indolentă dar și femeiușcă plină de viață care încântă spiritul, uimește inima care încearcă să se ferească întocmai cum privirea se ferește de strălucirea prea puternică a focului de artificii.

Era veselă, dar și visătoare; în mijlocul unor explozii de bucurie copilărească a devenea brusc tristă. În acele momente, strălucirea ochilor ei pălea, iar ochii săi mari și albaștri, sub frumosul contur al sprâncenelor negre, păreau să caute ceva ce numai ea vedea ceva ce reprezenta secretul sufletului ei candid și în același timp de nepătruns.

Încă din primele zile, noile ei cuceriri declarară că Valentine este o ființă capricioasă; mai târziu, povestea pe care fiecare spera să o cunoască înaintea celorlalți rămase incompletă, întocmai ca o carte căreia îi lipsesc paginile; domnișoarele din preajma ei încercară să completeze partea necunoscută a vieții Valentinei dar majoritatea ajunseră la concluzia că trebuie înlocuit cuvântul capriciu cu preocupare. În această lume care se pretinde pozitivă, este o adevărată avalanșă de romane, iar când ceața adolescenței ți se limpezește în fața ochilor memoriei, atâtea amintiri pot fi explicate!

Frumoasa Valentine avea poate și ea amintiri. De ce nu? Dar când prietenele ei, prea curioase și indiscrete, încercau să-i pătrundă gândurile, ea se retrăgea confuză și derutată în fața privirii sincere a fecioarei sau izbucnea într-un hohot de râs.

Printre aceste domnișoare erau și unele mai nerăbdătoare care susțineau că Valentine este o enigmă. Deseori se întâmpla ca un simplu nume să dezlege aceste minunate enigme. Printre domnișoare erau câteva care cunoșteau felul în care ar putea ghici enigma. Ele căutară un nume și, într-o bună zi, toate crezură că au Scut marea descoperire.

Numele, pe care domnișoarele bănuiau că aparține enigmei, era al unui tânăr magistrat despre care am pomenit deja și care se plimba, în momentul de față, în serele vecine cu saloanele palatului Ornans, împreună cu frumoasa contesă Corona, nepoata colonelului Bozzo. Acest capitol este dedicat portretelor; totuși, nu vom schița portretul Francescăi Corona, care era o fire nobilă și nefericită. Ea nu mai are loc în această dramă; în schimb, trebuie prezentat cavalerul domnul Remy d'Arx, care este unul din personajele principale.

Era un bărbat în jur de treizeci de ani, înalt, elegant dar puțin cam aspru, în profesiunea domnului d'Arx severitatea poate fi luată drept o mască sau un accesoriu necesar uniformei; era suficient, însă, să privești figura plăcută a lui Remy pentru a realiza că acesta este departe de a juca teatru. Caracterul său era lesne de intuit: era un tip cu o

inteligentă vie și laborioasă, iar sufletul îi era sincer și naiv. În general, era iubit și stimat, opinia publică acordându-i mai șanse în cariera sa judiciară.

Valoarea unui om nu trebuie judecată după funcția pe care o ocupă. Unii generali, cu pieptul încărcat de decorații, dau ordine unor simpli ofițeri care se vor evidenția, însă, la prima lovitură de tun. Superiorii lui Remy d'Arx știau că ministrul îl simpatizează și, prin urmare se purtau cu el în consecință.

Invidioșii vorbeau că provenea dintr-o puternică familie de magistrați și că va ajunge departe prin însuși dreptul lui de succesiune care funcționa în marile familii judiciare din Franța.

În plus, o anumită întâmplare permitea profeților să-i prezică lui Remy d'Arx avansarea în funcție. Tatăl său, procuror general în sudul Franței, murise în mod tragic în exercițiul funcțiunii, cum s-ar spune, pe baricade. Fusesse o adevărata drama.

Trebuie spus că tânărul judecător de instrucție nu se neliniștea din pricina carierei sale. În tot tribunalul, era cel pe care problema avansării îl preocupa cel mai puțin. Niciodată nu solicitase nimic; el își îndeplinea munca cu conștiinciozitate, căci avea prin naștere vocație pentru magistratură și mergea pe drumul cel drept care pentru el era onoarea însăși; Remy d'Arx nu era tipul de om care să vâneze ocaziile pentru a se remarca ci, dimpotrivă, el ocolea acel mediu oficial, în orele libere îndeplinind o muncă a cărei natură nimeni n-o cunoștea.

Se va spune, că și acesta este un mijloc de a parveni. O anumită lucrare de doctrină și lansată la momentul propice reprezintă o excelentă unealtă folosită în scopul de-a scoate la lumină unele reputații serioase. Numai că munca lui Remy d'Arx, oricare ar fi fost ea, semăna puțin cu cea a Penelopei: ea se desfășura neîncetat, neavând un sfârșit.

În legătură cu această muncă, cel mai bun prieten al lui Remy d'Arx, colonelul Bozzo-Corona, lăsa să se înțeleagă că știa mai multe decât alții. Când i se puneau întrebări în legătură cu acest subiect, el surâdea cu bunătate, mângâia cutia de aur emailat cu portretul împăratului Rusiei și șoptea blând:

— De multă vreme, nimeni n-a mai fost preocupat de găsirea pietrei filosofale!

Dar adăuga imediat, cu un aer serios: — Ascultați-mă pe mine, va ajunge departe! Iar dacă va continua s-o caute, o va găsi, căci nu cunosc pe nimeni atât de capabil ca el!

În realitate, frumosul Remy d'Arx cu trăsăturile sale fine și privirea vioaie, cu fruntea sa împodobită cu șuvițe sub care părea că se dă o între pasiune și rațiune; avea ceva din fizionomia ticilor deși, în aparență, avea o înfățișare spiritul de aventură nu-i era străin; avusese o tinerețe zbuciumată; i se cunoștea pe puțin un duel în care bravura mersese până la nebunie; era blând ca o femeie, dar toți cavalerii sunt astfel, iar sub faldurile pelerinei te puteai aștepta să găsești o sabie.

Trebuie să adăugăm că, pe lângă viitorul său promițător, domnul Remy d'Arx beneficia de șaiszeci de mii de franci rentă.

Înainte de sosirea Valentinei, mai multe frumoase doamne, care frecventau palatul Ornans, fuseseră tentate să-și lege destinul de al minunatului cavaler; mai multe mame, în modul cel mai discret, îl arătasera fiicelor lor, căutând să le deschidă ochii de fecioare, fără însă a le păta reputația; dar nimic nu se întâmplă: Remy trecea blând și indiferent, prin această lume în care doar marchiza îl atrăgea fiind o veche prietenă a mamei sale, colonelul Bozzo față de care manifesta respectul unui fiu, și minunata contesă Corona pe care o iubea ca pe o soră.

În primul moment, se crezu că prezența domnișoarei Villanova nu va modifica în nici un fel situația, cel puțin în ceea ce îl privea pe Remy d'Arx. În ochii acestei lumi, în care se învârtea și al cărui favorit era, singurul său defect era acel aer singuratic pe care-l afișa. La un moment dat, deveni chiar și mai singuratic.

În ziua în care una dintre domnișoare descoperi că Valentine îl remarcase pe domnul Remy d'Arx, marea veste făcu înconjurul saloanelor, iar zâmbetele batjocoritoare nu lipsiră, căci răceala domnului Remy era notorie. Mai mult decât atât: vizitele sale la palat se

răriră» iar în puținele ocazii care se iviră, domnișoarei Villanova îi adresă doar câteva cuvinte de politețe.

Oricât de clarvăzătoare ar fi fost aceste domnișoare când vorbeau de intrigi și romane de duzină, ele se puteau înșela în privința aceluia sentiment aproape necunoscut și atât de rar: un mare, un puternic amor.

† Capitolul 4 — Colonelul

Tinerele de lângă pian râdeau și trăncănea despre orice, în jurul căminului, conversația lânzezea puțin fiindcă toți așteptau începerea jocului de whist. În cealaltă parte a salonului, ici, colo, grupuri de invitați treceau în revistă evenimentele zilei.

În seră, unde apăreau și dispăreau puținii plimbăreți, conversația dintre Remy d'Arx și contesa Corona devenea din ce în ce mai animată.

Tânărul judecător de instrucție era foarte palid și vorbea foarte reținut, dar cu căldură; frumoasa contesă se oprea pentru a-l asculta, uneori râzând în hohote, alteori emoționată și uimită totodată. Fie dintr-o simplă întâmplare, fie cu un scop anunț, Valentine, ale cărei degete se jucau pe clapele pianului, stătea în așa fel încât nimic nu-i scăpa din ceea ce se întâmpla în seră. Pe de altă parte, domnișoarelor nu le scăpa nimic din reacțiile încântătoare ale Valentine.

Cuvintele n-aveau nici o valoare, căci ea era preocupată de alte lucruri: Oare Valentine nu-și ridică ochii ei mari fiindcă ar fi vrut să-i țină aplecați? Oare nu se înroși ea deodată aproape imperceptibil? Iar încruntarea sprâncenelor ei delicate nu fu remarcată? Marie de Tresme, o frumoasă blondă, concluziona o discuție pe teme muzicale, spunând:

— Mi-este indiferent, dar mie îmi place mai mult Schubert. Vedeți dumneavoastră, „Regele aninilor” este o adevărată încântare.

Ea adăugă din vârful buzelor:

— Cât de în vervă este în seara aceasta domnul Remy d'Arx împreună cu contesa!

Valentine închise pianul, întorcându-se cu spatele la seră. Se auzi vocea puțin răgușită a marchizei spunând:

— Deci luna aceasta vom auzi despre un caz celebru?

— Un adevărat succes, reluă doamna de Tresme, mama acelei blonde Marie; nu se mai vorbește nici despre Rachel, nici despre Duprez, nici despre Mărio sau Grisi, toată atenția fiind îndreptată spre Fracurile Negre!

Un bărbat gras, care se afla lângă marchiză, adăugă:

— Ne vom ocupa de acest lucru și la Saumur.

— Și ce reprezintă aceste Fracuri Negre? întrebă pe un ton indolent domnul de Saint-Louis, care se afla pe partea cealaltă a șemineului.

În acest moment, valetul îl anunță pe domnul baron de Perriere, care-și făcu apariția cu un pas grăbit..

— Pe ziua de astăzi, cred că este cel puțin a douăzecea oară când aud această întrebare, spuse el după ce o salută pe marchiză; parizienii vor înnebuni de-a binelea, căci s-a făcut atâta vâlvă în jurul acestei afaceri!

Câteva grupuri se apropiară, iar distinsul grup reunit în jurul pianului, era numai ochi și urechi.

— Nu cred totuși, reluă bărbatul cel gras care era văr cu marchiza și locuia în provincie, nu-mi vine să cred că aceste Fracuri Negre sunt la fel de importante precum bandele *Castelanul* și mai ales *Tâlharii* despre care s-a scris în „Gazeta Tribunalelor”.

— Păreți să știți tot ce se scrie în „Gazeta Tribunalelor” domnule de Champion, spuse domnul de Perriere care-i întinse mâna, zâmbind.

— La bursă lucrurile merg bine, răspunse bărbatul cel gras, dar prețul bitumului a crescut cu trei franci, Pentru menținerea păcii în Europa este semn bun.

Apoi, împrumutând vocea unui orator, care vorbește la consfăturile agricole, el adăugă:

— Domnule baron, „Gazeta Tribunalelor” răspunde unor cerințe ale epocii noastre. De multa vreme căutam pentru fiica mea o publicație care să nu vorbească nici de politică, nici de religie, nici de morală și nici de literatură, căci toate acestea duc la moartea familiilor. „Gazeta Tribunalelor” îndeplinește toate aceste condiții.

— Se pare că a fost fondată pentru încântarea domnișoarelor, șopti domnul de Perriere, păstrând un aer serios.

— Înainte să mă abonez, continuă domnul de Champion, am luat unele informații de la un notar, căci fusesem victima mai multor publicații care-mi luaseră banii de pomană.

— Se spune, îl întrerupse domnul de Perriere, că Fracurile Negre au un ziar oficial!

— „Gazeta Tribunalelor”, continuă bărbatul cel gras, nu menționează acest lucru. Informațiile pe care le aflăm din acest ziar sunt excelente, iar de treisprezece luni primim această publicație din care domnișoara de Champion ne citește, în fiecare seară, după cină. În plus, am dovada că ziarul este într-o situație înfloritoare.

— Cu siguranță este vorba de o tânără persoană cultivată, observă doamna de Tresme, cu zâmbetul ei binevoitor.

Vărul marchizei o privi cu un aer neliniștit.

— Doamnă, este de la sine înțeles, adăugă el cu vocea înceată, că pun semne articolelor care nu trebuiesc citite și care sunt concepute în mod special pentru bărbați, cum ar fi articolele despre pruncucideri sau despre atentate la putoare.

Grupul din jurul pianului nu se mișcă. Marchiza avu un acces de tuse, iar doamna de Tresme se juca cu evantaiul.

— Vouă, parizienilor, strigă domnul de Champion cu un, fâs discret, vă place mai mult să citiți romane inutile, atunci când nu sunt periculoase sau vă delectați cu atacurile incendiare ale opoziției împotriva guvernului. Fiecare cu ce-i place! La Saumur, noi respectăm obiceiurile fiecăruia și apreciem binefacerile ordinii publice!

— Sunt într-un totu de acord cu domnul de Champion, spuse fiul necunoscut al lui Ludovic al XVI-lea, căruia marchiza îi oferea cărțile de joc pentru whist. În provincie stă speranța civilizației noastre bolnave.

— Este înțelepciunea în persoană și vedeți că împărtășește opiniile.

Domnul de Perriere se apropie de colonelul Bozzo

— În seara asta nici vorbă de whist, șopti el repezit fiți pe recepție: Se face ziuă.

Pleoapele bătrânului se închiseră pentru a-și ascunde sclipirea ochilor.

— Domnule abate, spuse el cu voce blândă, fiți atât de amabil și scăpați-mă de aceste cărți. Obșnuința e a doua natură; când mi se propune să joc whist, accept întotdeauna fără să mă gândesc că vederea mea nu mai e așa de bună. Luați-le, vă rog dumneavoastră și-mi veți face un mare serviciu.

Se sprijini de brațul baronului și-l conduse spre seră. În drumul lor, se azeau comentarii pe marginea bandei Fracurile Negre.

Când este vorba de un caz celebru nu trebuiesc stabilite granițe între diversele clase sociale ale societății pariziene; acest lucru pasionează și interesează în aceeași măsură pe toată lumea. Conversația devenise din ce în ce mai înflăcărată; tinere, tineri și persoane serioase își îndreptau pașii spre acel loc al salonului unde se discuta despre Fracurile Negre cu mult interes.

Vărul din Saumur era mai puțin naiv decât lăsa să se creadă, spunând că „Gazeta Tribunalelor” răspundea unor cerințe ale epocii; suntem mari amatori de crime. De cele mai multe ori se întâmplă ca toată lumea să aibă informații diverse care se strâng ca într-un mănunchi prin saloane, cafenele sau ziare; fiecare cunoștea numele acelor mizerabili, personaje obscure care astăzi se bucurau de un soi de glorie populară.

Se spunea că zvonul hidoasei lor celebrități ajungea până la ei în pușcărie, fapt ce exalta până la delir orgoliul lor sălbatic.

— Este adevărat întrebă Marie cea blondă, pronunțând numele șefului bandei ca și cum ar fi vorbit despre un soldat curajos, sau un poet la modă, este adevărat că domnul Mack Labussiere este un bărbat frumos?

— Foarte frumos, i se răspunse; este de origine daneză și provine dintr-o familie nobilă. Se la casa de modă Haumann, era un obișnuit al Operei și se spune că două dintre cele mai elegante doamne din Paris s-au dus la porțile închisorii...

— la te uită ce curioase! spuse doamna de Tresme moralizatoare.

— Dar domnul Mayliand?

— Ah! Acesta frecventa pur și simplu curtea!

— Mai mult, colabora cu domnul Scribe!

— O cunosc pe cea de la care cumpăra mânuși; folosea o duzină pe săptămână.

— Doamna Mayliand se punea în valoare...

— Există și o doamnă Mayliand?

— Da, prietenă la cataramă cu soția unui deputat cunoscut.

— Și doamnă de caritate.

— Hebert, cel căruia i se spunea contele de Castres, când a fost prins, tocmai trebuia să pună mâna pe cincisprezece mii de franci și alte mii în perspectivă.

— Domnul Mayliand era cunoscut sub porecla Cancan? întrebă Marie.

Ea se opri, zăpăcită, căci doamna de Tresme o sugera cu privirea.

— Și cine dansa cu el? întrebă un elev de coleg entuziasmat; anul trecut l-am văzut la ultimul Musard.

— Cum așa! Domnule Ernest, dumneavoastră mergeți la balul Musard?

În mijlocul acestor schimburi de replici, Valentine rămânea tăcută. Asculta ea oare? Buzele ei schițau un zâmbet larg, și văzută, departe, cu ochii aplecați, cu capul înclinat, părea minunată statuetă.

Ea tresări ușor, căci în spatele ei se auzi o voce:

— Cel ce știe mai multe amănunte despre aceeași poveste este domnul Remy d'Arx.

Ea ridică ochii și văzu privirea afectuoasă a marchizei ațintită asupra ei.

— Haideți, la joc, doamnă, spuse domnul de Saim Louis marchizei; mi-ați tăiat șaptele de pică care era un atu.

Marchiza se scuză, zâmbind, înainte de a părăsi salonul, colonelul îi spusese ceva la ureche și, din ace moment, devenise visătoare.

— Draga mea, îi spuse ea Valentinei, când dorești poți începe dansul.

— La Saumur, observă vărul, n-ar îndrăzni nimeni să danseze în fața unui membru al bisericii. Nu mai există atuuri, iar treflele mele sunt cele mai puternice Ați jucat, părinte?

El își etala cele trei cărți pe masă.

— Cât despre dans, răspunse preotul, parizienii fac și ei ce pot. Dar n-ați numărat bine atuurile, dragă domnule, adăugă el tăind, și în felul acesta ați pierdut datorita neatenției voastre.

Valentine împreună cu Marie, amândouă la pian, atacau un cadril la patru mâini.

— Într-adevăr, așa este, spuse Marie în timpul preludiului; domnul d'Arx trebuie să știe multe lucruri, căci el a început ancheta. Din păcate, el este omul misterelor de la care nu poți afla nimic.

În seră, nu mai erau decât două perechi; colonelul Bozzo și domnul baron de Perriere lângă ușa de la intrare, Remy d'Arx și contesa Corona, în celălalt colț, ascunși după o tufa de yucca.

Domnul baron renunțase la acel respect aparent pe care-l manifesta față de bătrânul colonel și-i vorbea acum cu o familiaritate aproape obraznică. În schimb, colonelul rămânea totdeauna același; el manifesta aceeași platitudine discretă și blândă.

— Iată! spuse baronul, am aranjat absolut toată povestea; aveți un noroc diabolic, Tată!

— Domnule Lecoq, răspuse colonelul, nimic nu se aranjează de la sine, ci totul trebuie bine gândit. Ai ochi buni, dar ți-ar mai trebui și o pereche de ochelari, pe care nu-i ai, pentru a vedea cum și în ce fel aranjez și eu ițele.

În tinerețea mea îți semănăm, căci mergeam înainte fără nici o socoteală, dar spre patruzeci de ani, într-o bună dimineață, la castelul Vecchio din Neapole, unde eram prizonier, am observat niște insecte foarte inteligente, căci odată ce prind o muscă în țesătură, nu mai are nici o șansă de scăpare.

— Atunci, strigă Lecoq cu nerăbdare, vreți să mă faceți să cred că totul a fost aranjat cu mult înainte ca tânărul din Algeria, tânăra de la târg și așa mai departe, pentru a pune mâna pe diamantele Carlotei Bernetti.

Colonelul râse în liniște.

— Când nu voi mai fi, mă vei regreta, șopti el în liniște. Puțin îmi pasă de diamantele Carlotei, era vorba de o pradă mai substanțială. Doamna marchiză de'Ornans e coaptă și mâine, poimâine o putem culege fără probleme dar n-am ajuns încă așa de departe, dragul meu, în afacerea care este în curs, vom juca o carte mai mare, e o chestiune pe viață și pe moarte, nu pentru ceilalți ci pentru noi înșine, de data aceasta. Mă înțelegeți?

— Nu încă, spuse Lecoq.

Vocea bătrânului deveni mai fermă; el vorbea încet dar foarte răspicat.

— Pe urmele noastre se află un copoi, spuse el, un copoi foarte subtil. Nu căuta să ghicești căci nu face parte din lumea ta și nu l-ai întâlnit niciodată pe coluarele clădiri din strada Jerusalem, domnule de Perriere.

Bun! făcu Lecoq cu un zâmbet vanitos frecventez o mulțime de societăți și nu trebuie să fii atât sigur că sunteți singurul care puteți vedea dincolo de lungul nasului.

Colonelul îl privi printre pleoapele întredeschise.

— Ești capabil, spuse el încet și pe un ton mângâietor, ești foarte capabil, și pe tine te iubesc cel mai mult, știi asta foarte bine, și ție îți las moștenirea. Să vedem dacă te-ai prins, de unde-l iei pe copoiul despre care ți-am vorbit?

— Cel de acolo care vorbește cu Fanchette, spuse domnul Lecoq.

Brațul său era îndreptat spre Remy-de-Arx, de brațul căreia se sprijinea Francesca Corona.

— Ia te uită! Ia te uită! Exclamă bătrânul colonel pe un tonul unui stăpân mulțumit de progresele elevului său; din totdeauna am susținut că ești bun, ai nimerit-o din prima.

— Dacă aș fi în locul vostru, îl întrerupse Lecoq, această pasăre rară nu m-ar neliniști deloc, vă spun eu asta.

Sprâncenele colonelului erau ușor încruntate, un surâs disprețuitor apăru printre ridurile gurii sale.

— Eu sânt foarte bătrân, spuse el trăgănat, când nu voi mai fii veți realiza câte parale fac. Această pasăre rară, cum o numești tu, prezintă un adevărat pericol, singurul pericol care amenință organizația noastră de când am creat-o. În vinele lui curge sânge corsican și a jurat să se răzbune pe noi. Se împlinesc zece ani de când face investigații în tăcere. Este un investigator, aproape un vrăjitor. Dacă întâmplarea nu i-ar fi scos în cale un om mai puternic decât el (și acesta sunt eu) de mult am fi morți.

Lecoq făcu ochii mari.

— Sper că nu glumiți, Tată; de ce n-ați prevenit consiliul?

— Pentru mâine am convocat consiliul, nu-mi cere alte socoteli: voi fii cu ochii în patru, căci eu sânt Stăpânul.

— Pe toți dracii! strigă Lecoq; Deci știe multe?

— Știe mai multe ca tine, știe aproape cât mine și dacă n-aș fi fost aici ca un obstacol în calea lui și nu i-aș fi încurcat socotelile, ar fi cunoscut de mult personajele așa cum cunoaște faptele.

— Este suficientă doar o întâmplare?... Începu Lecoq, a cărei voce era neliniștită.

— Nu este nevoie neapărat de o întâmplare îl întrerupse colonelul, logica muncii lui riguroase și inplacabile îl duce la adevăr.

— Atunci... făcu Lecoq privindu-l pe bătrân direct în față. Nu-și termină propoziția căci prin gestul său brutal își exprimă gândul.

Colonelul stătea jos și se juca cu degetele cu un aer liniștit.

— Iată care-i clenciul! șopti el cu un oftat; nu-i putem împiedica pe autorii dramatici să se exprime, iar uneori au idei destul de periculoase. În piesa „Turnul Nesle” în actul cu închisoarea există o invenție absolut sâcâitoare pentru persoane ca noi, care uneori vor să scape de anumiți indivizi. Buridan este un personaj foarte precaut, care folosește o metodă simplă și la îndemâna oricui, chiar și a unui copil, are mâinile legate, are lanțul în jurul gâtului, iar când este amenințat cu cuțitul, totul pare foarte simplu, dar nu-i chiar așa. El prevăzuse și cazul în care putea fii lichidat și, în consecință, așezase o armă în loc sigur care s-ar fi declanșat, dacă era omorât. Prietenul meu d'Arx nu s-a lăsat mai prejos și a procedat întocmai ca Buridan, în așa fel că dacă azi sau mâine ar fi surprimat, bomba pe care ne-a pregătit-o ar exploda și am sării în aer foarte frumos. Asta-i necazul.

Aceasta declarație făcută pe un ton sec și fără replică fu urmată de o tăcere stranie în timpul căreia, pe lângă foșnetul frunzelor tropicale, se auzi vocea contesei Corona care spunea:

— Dar este de necrezut! Vă ascult și am senzația ca citesc un roman. Sunteți mai fantastic decât un elev, și mai timid ca o fecioară!

Remy d'Arx răspunse:

— O iubesc cum n-am iubit nicicând. Atâta timp cât nu i-am vorbit, îmi rămâne speranța, fiindcă am senzația că dacă aș pierde-o, aș muri.

Colonelul își frecă mâinile liniștit în timp ce cu capul bătea ritmul cadrilului care se dansa în salon.

— Căpitanul Buridan, reluă el, cu o bucurie senilă și duioasă, n-avea ochi decât pentru Marguerite de Burgundia o femeie de o calitate îndoielnică. Bozzo nu era amestecat în toată afacerea asta. Dar să revenim la oile noastre, Tulonezule: ai vizitat cele două camere alăturate?

— Este ca și cum le-aș fi făcut în mod expres. Le cunoșteam dinainte.

— Pe cine ai însărcinat cu acea operă de artă a spargerii.

— Pe Cocotte.

— Am văzut ce poate este bine... și pentru execuție?

— Pe Coyatier.

Pe colonel îl trecură fiori reci și spuse printre dinți:

— O adevărată brută care-mi provoacă teamă, dar nu ratează niciodată nimic.

— Și cu asta, întreabă Lecoq, cu o voce care exprima curiozitate amestecată cu teamă, credeți că-l veți putea prinde pe omul dumneavoastră?

— Pe cine? Pe Buridan? strigă vesel colonelul; timp cât voi fi aici, să nu-ți fie frică; legea este în mâinile mele. În această noapte, vom pune în mișcare un mecanism cu compartimente și resorturi despre care vei primi amănunte cu o altă ocazie. Cu ajutorul acestui sistem simpatic, sunt sigur că Buridan va cădea în cursa noastră.

— Înțeleg pe jumătate, spuse Lecoq; dacă tânăra acceptă...

— Este pierdut, băiete.

— Dar dacă refuză?

— Băiete, este pierdut!

Lecoq îi aruncă o privire în care se putea citi invidia dar și admirația. Colonelul surprinse acea uitătură și figura sa bătrână înflori într-o expresie de mulțumire naivă.

— Aceasta va fi ultima mea afacere, spuse el și vreau să fie opera mea de artă.

Se întrerupse pentru a-și privi ceasul și strigă:

— Ora unsprezece! Cocotte trebuie să-și fi terminați treaba, iar Coyatier așteaptă în ascunzătoarea lui; este timpul să-mi fac numărul cu Buridan al meu. Intră în salon, domnul de Perriere și spune-i marchizei de căsătoria domnișoarei de Villanova. Nu, spune-i că totul merge ca pe roate.

† Capitolul 5 — Cererea în căsătorie

Se făcuse o pauză între două cadriluri și câteva grupuri intrară în seră. Colonelul o prinse în trecere pe Marie de Tresme și pe o altă tânără și se sprijini patern pe brațul lor.

— Copiii mei, dansul v-a făcut să uitați de Fracurile Negre? întrebă el.

— Deloc! replică Măria cea blondă; și am venit să ne învârtim prin jurul domnului Remy d'Arx pentru a surprinde unele secrete interesante căci..., adăugă ea cu malițiozitate, sunt sigură că despre Fracurile Negre vorbește de atâta vreme cu contesa!

Colonelul îi mângâie obrazii și spuse pe un ton ridicat:

— Remy, prietene, iată doi drăcușori încântători care o acuză pe Fanchette că te-a acaparat total!

Frumoasa contesă se întoarse imediat, zâmbitoare, dar Remy se înroși ca și cum i s-ar fi făcut un reproș grav.

— Nu-i așa, strigă domnișoara de Tresme cu candoare, că vorbeați despre Mack Labussiere, de Mayliand și de contele de Castres?

— Nu, răspunse Francesca Corona, tot surâzătoare era vorba de lucruri mult mai interesante și vă cer iertare, frumoasele mele, dacă vi-l răpesc pe bunul meu papa dar trebuie să-i încredințez un mare secret.

— Haide! spuse Marie dând drumul brațului colonelului, noi nu vom ști nimic. Ah! Cât mi-ar place să fiu din Saumur!

— De ce? întrebă colonelul.

— Fiindcă toate domnișoarele din Saumur au pe noptieră câte o „Gazetă a Tribunalului”.

Ea adăugă în timp ce toată lumea râdea:

— Sau aș vrea să fiu ca Valentine pe cât? Curiozitatea n-o macină niciodată, fiindcă are altceva în cap.

Ea fugi, privindu-l fix pe Remy d'Arx.

— Să auzim marele secret, spuse colonelul care părea încântat în sinea lui el triumfa, zicându-și:

„Lecoq este tare, dar nu-mi ajunge nici până la degetul meu cel mic. El numește asta să ai noroc, îi schimb, eu spun că este bine jucat; lată diferența!”

Remy luă în mâinile sale pe cele ale contesei.

— Vă rog, doamnă, șopti el obosit și descurajat; mi-am deschis sufletul și inima în fața dumneavoastră, care-mi sunteți cea mai bună prietenă; simțeam nevoia să mă destăinui cuiva, dar, în urma acestui efort, mă simt epuizat și nu mai pot suporta ca astăzi să-mi mai zgândărească cineva rana.

În privirea colonelului se putea citi atât sarcasm, cât și un sentiment de înduioșare.

— Iată un magistrat grav, spuse colonelul, iată-l pe cel mai savant și mai clarvăzător dintre tinerii noștri juriști, pun pariu că într-un an va ajunge la patruzeci de ani, într-o bună zi, se va trezi ministru. Când nu este vorba despre Codul civil sau despre hotărârile juriștilor romani, pur și simplu se fâstâcește tot și devine îndrăgostitul cel mai autentic și cel mai fricos pe care l-am întâlnit vreodată.

— Bunule papa! spuse contesa cu reproș.

— Nu știați... început Remy d'Arx.

— Știu îl întrerupse colonelul, că nu vreau să știu. Nu-mi place să forțez încrederea prietenilor aceste povești nu mai sunt pentru vârsta mea. Să vorbim despre altceva; Remy, băiete, am citit de la un cap la altul admirabila lucrare pe care mi-ai încredințat-o. Eu, care cunosc destul de bine Corsica și am fost martorul faptelor prezentate de tine, sunt uimit de dezbaterile tale și de concluziile tale; privesc lucrurile din punctul de vedere al ministrului și

chiar și al opiniei publice s-ar putea să nu fie luate în serios datorită unor așa-zise, accente romantice...

Contesa făcut un gest de nerăbdare.

— Bun, papa, îți jur că atât ministrul, cât și opinia publică ne interesează mai puțin în acest moment.

— Lasă-mă, fata mea, replică colonelul aproape cu severitate, vezi bine că Remy mă ascultă.

Într-adevăr, tânărul judecător de instrucție îl asculta; ochii lui erau plecați, iar un roșu aprins luase locul obișnuitei palori a obrazilor săi.

— Vă mulțumesc, răspuse el; am vrut să am și opinia și sfaturile dumneavoastră în ceea ce privește această lucrare. Faptele le-am redat cu cea mai mare exactitate; ele amplifică interesul opiniei publice asupra procesului care se va judeca în fața curții cu juri. Sunt hotărât să înaintez acest memoriu și trebuie; numai pentru ca dreptatea să n-o apuce pe căi greșite, în bandă nu există numai un singur Frac Negru care poartă acest nume. Dacă vreți să știți această mare și teribilă organizație de răufăcători pe care mi-am propus s-o urmăresc, va profita, cu siguranță, de această confuzie judiciară.

— Dacă te temi de acest lucru, spuse cu vioiciune colonelul, de ce nu te-ai ocupat tu de cazul care ți se încredințase?

— Poate că nu trebuia să-l refuz, spuse Remy, cu un aer gânditor, dar n-am găsit nimic în acea afacere din ceea ce căutam eu. Este vorba de o bandă formată din câțiva șmecheri vulgari care nu cunosc nici statutul și nici parola lor. Simt că mă aflu pe calea cea bună că mă apropii de țintă, așa încât n-am vrut să mă întorc din drum.

— Ai ceva fapte noi? întrebă mai liniștit colonelul.

— Am primit scrisorile pe care le așteptam de la! Sartena, răspuse tânărul judecător de instrucție; voi face călătoria, dar mă întreb dacă trebuie să mă bag eu în acea hrubă...

Colonelul clătină din cap.

— Din două lucruri, una, spuse el cu răceală, sau vei găsi vizuina lupilor sau nu vei găsi nimic; dacă nu găsești nimic, n-ai ce face; dacă însă vei descoperii vizuina, atunci singurul mijloc de-a pune mâna pe lupi este să intri în gura lor.

— N-am spus încă totul, adăugă Remy d'Arx; mâine, trebuie să primesc vizita unui informator.

— În legătură cu bandiții din Corsica?

— În legătură cu bandiții de la Paris.

Un observator atent ar fi remarcat o anumită expresie de revoltă printre ridurile care împânzeau figura colonelului, fapt ce dură o fracțiune de secundă, după care repetă cu o voce calmă:

— Mâine! Ah! Ah! Mâine! Ia te uită ce întorsătură! Ascultă-mă, băiete, să fii cu ochii în patru și să ai și o armă la tine. În ceea ce privește lucrarea ta, mai lasă-mă câteva zile; am făcut unele notări care ți-ar putea fi utile; faptul că știu atât de bine acele ținuturi dă greutate spuselor tale, în special în fața ministrului, are era inspector de pușcării în timpul domniei lui Carol al X-lea și, care, la ultima sa incursiune în Corsica a acceptat invitația mea în castelul Bozzo. Știi, la vârsta mea, amintirile nu mai dau năvală ci îți revin în minte una câte una, după care ți le notezi.

Remy tocmai deschidea gura pentru a-i mulțumi încă o dată colonelului, acceptând propunerea acestuia, când contesa Corona, care bătea tactul muzicii în geamurile serei, se întoarse și spuse într-un evident acces de mânie:

— Ah! De-a ce ne jucăm aici? Domnul d'Arx și-a bătut oare joc de mine când mi-a vorbit timp de două ore... două ore pe ceas, de martiriul, de temerile, de speranțele, de dragostea lui exprimată în cuvinte încântătoare, dulci și pure precum cântecul privighetorilor?

— Cerule mare... bâlbâi tânărul magistrat.

— Nici un cer! sau mai degrabă un cer albastru întocmai ca flacăra dumneavoastră. Nu vreau să am conștiința încărcată. Măine sunteți în stare s-o luați de la capăt și nu vreau ca în fiecare zi să-mi pierd astfel timpul. Dragă papa, te rog să nu te superi, adăugă ea

Întinzându-și fruntea sărutului colonelului, dar a grăit adevărat când ai spus că acest bărbat este fricos ca un iepure. El a prins din zbor conversația ta despre Fracurile Negre, despre bandiți, caverne, memorii de consultat, pentru a mă împiedica pe mine să vorbesc dar cred că merit pe bună dreptate un premiu pentru răbdare. Deci, dragă papa îți declar că frumosul nostru prieten, aici prezent, se topește de dragoste și nu are nevoie de Fracurile Negre pentru a-l extermina, și dacă tu, papa, nu-i vii în ajutor, putem de pe acum să ne pregătim de doliu.

Remy d'Arx își plecase capul și tăcea; era ușor de observat cât de mult îl rănise și-l duruse acel mod batjocoritor de a vorbi.

— Stai puțin, stai puțin, spuse colonelul, ție nu-ți stă în obicei să vorbești astfel!

— Sunt nemiloasă, replică contesa, fiindcă vreau să fiu nemiloasă; un medic nu trebuie să fie prea sensibil. Avem de-a face cu un bolnav pe care trebuie să-l vindecăm cu orice preț; tot ceea ce voi face eu este să schitez operația, spunându-ți, papa, că Remy este îndrăgostit până peste cap de domnișoara de Vilanova și dacă nu-l ajuți, va muri de supărare.

— Valentine! șopti bătrânul cu o surprindere prefăcută; Cum! Este vorba despre Valentine, și prietenul nostru nu mi-a spus nimic?

Remy d'Arx îl privi cu amărăciune, în timp ce Francesca își mai trăgea sufletul.

— Nu-ți va spune nimic, continuă ea, prinzându-l pe tânărul magistrat de mâini pe care le strânse ci afectiune; tremură de febră; îmi provoacă mila.

Ah! Dragă papa să știi că este vorba despre un sentiment foarte puternic, continuă ea cu o voce schimbată aș fi vrut să-l auzi adineauri cum pasiunea ieșea din sufletul lui în cuvinte pline de poezie și elocință. Era atât de frumos încât m-a făcut să plâng și atât de ridicol încât m-a făcut să râd ca o nebună!

O lacrimă se rostogoli pe obrajii contesei, în timp ce continuă să vorbească:

— Un bărbat puternic! Cel mai puternic din câți am întâlnit și am admirat, în seara asta, am descoperit că cel mai timid ca o fecioară, mai nehotărât decât un copil și amator de vorbe fără rost. Două ore! Ți-am spus, două ore! Aveam senzația că-l întâlneam pentru prima oară: era frumos ca un Crist; vocea sa avea inflexiunile unei harpe. Ce poet! Prietene, dragă prietene, iertați-mă, dar eu mă răzbun fiindcă am Tost prea emoționată.

Se întoarse spre colonel și încheie, înăbușindu-și un oftat:

— Sunt unele femei fericite! Valentine a noastră va fi foarte iubită.

Nu era nimeni acolo pentru a scoate în evidență partea comică a situației. Colonelul își juca rolul cu multă stăpânire de sine, simulând că este cuprins de emoția contagioasă a Francescăi; Remy le arunca o privire timidă și recunoscătoare.

Colonelul fu primul care rupse tăcerea:

— Ah! Sărmană căprioară, spuse el ștergându-și cu batista ochii lipsiți de lacrimi, este adevărat că n-ai avut parte de prea multă fericire în căsnicia ta. Dacă aș fi reușit să-ți ofer o perlă ca acest Remy!... Dar, comoara mea, n-avem simțul realității. Lucrurile se aranjează cu planșete; mai întâi, pe mine acea căsătorie m-ar umple de fericire: Remy cu Valentinei. Cei doi ar câștiga dintr-o lovitură o mare avere cuplu frumos și ce casă bună, căci amândoi bogați; în ceea ce o privește pe Valentine, eu prea bine intențiile marchizei d'Ornans și ale unei persoane secunde pe care este inutil să o numesc... Să vorbim puțin și bine: bunul nostru Remy și-a declarat, dragostea Valentinei?

— Ah! făcu tânărul magistrat, niciodată!

— Dar privește-l, papa! strigă contesa și să nu-l dv întrebi așa ceva! Mie să-mi fadă astfel de declarații cuvinte arzătoare care ar împlânzi până și o tigroaică

— Nu este același lucru, spuse colonelul, știe maca, ceva despre sentimentele Valentinei?

— Dacă aș avea cea mai mică speranță... încep Remy, cu o voce tristă.

— Este legea talionului, îl întrerupse Francesca sărmăne domnule d'Arx! De-a lungul carierei voastre ați luat atâtea interogatorii; iată că va venit rândul vostru la un interogatoriu.

— Papa, pe mine ar trebui să mă supui unui interogatoriu, dacă vrei, voi depune jurământ pentru a declara în fața lui Dumnezeu și a oamenilor că ești imposibil ca acest dulce băiat să-i întoarcă spate! acuzatei.

— Fie-vă milă, doamnă și nu vă mai bateți joc, se rugă Remy care ajunsese la capătul puterilor.

— Nu va permis nimeni să vorbiți, reluă veseli Francesca. Papa, de multe ori mi-am dat seama ce vedere pătrunzătoare ai...

— La vârsta mea, spuse colonelul, este adevărat că nu port ochelari. Amintește-ți, te rog, și spune-mi dacă n-ai remarcat că de multe ori, Valentine devenea visătoare când domnul Remy d'Arx era în centrul conversațiilor de salon.

Colonelul râse cu râsul lui de om bun.

— Iată că vederea mea slăbește. Orice ai spune, n-am ochi pentru astfel de lucruri și mă simt tare încurcat căci mă aflu între două păreri contradictorii: tu vezi totul în roz, iar sărmanul Remy vede totul în negru; în consecință, ne trebuie un al treilea pentru a concluziona; să-l alegem. Ce-ați spune de marchiză sau de însăși Valentine?

Contesa se aruncă de gâtul lui și-l sărută cu zgomot.

— Papa, dragă papa, nu există altul mai minunat ca tine pe lumea asta, strigă ea, fiindcă ești de partea noastră, bătălia este câștigată, în genunchi, Remy, și mulțumește-i salvatorului tău.

— Nebună mai ești! spuse colonelul; te bucuri singură; vezi bine ce tăcut este Remy.

O clipă toți trei rămaseră fără grai; apoi contesa vorbi, încercând să pară veselă:

— În tot universul nu există doi oameni ca acesta. Iubește cu atâta pasiune încât și acest chin îi este drag și îi este frică să regrete până și zbuciumul nesiguranței lui.

— Toate bune și frumoase, declară colonelul, și poate că acum șaiszeci de ani și eu eram așa; mărturisesc că nu-mi mai amintesc, îl întreb pur și simplu pe domnul d'Arx dacă vrea să intervin în favoarea lui.

— Colonele, îi răspunse Remy d'Arx care-și mai reveni și a cărui voce deveni mai fermă, cunosc prietenia cu care mă înconjurați și vă sunt recunoscător, în plus, știu că n-aș putea alege avocat mai bun ca dumneavoastră. Faceți cum mai bine, iar eu vă mulțumesc anticipat. Mă acuzați pe drept cuvânt, de lașitate; vă mărturisesc că aș fi dorit să amân acest moment când mi se va pronunța sentința. Orice s-ar întâmpla, nu încercați să mă păcăliți, iar răspunsul domnișoarei de Villanova să-mi fie transmis în termenii în care-i va formula ea. Voi aștepta aici; doresc să fiu singur.

Contesa astfel concediată își luă bunicul de braț și îl trase înspre salon. Îl mai privi încă o dată pe Remy d'Arx, care se ascunse după tufa de yucca și își luă capul între mâini, iar ea șopti cu o arzătoare admirație:

— Deci mai sunt bărbați care pot iubi atât de mult! Colonelul făcea parte dintre acei actori care-și continuă jocul până în culise.

— Ce va spune marchiza? șopti el, ca și cum ar fi vorbit cu sine însuși.

— Ah! papa, strigă Francesca, marchiza este pregătită, marchiza va fi încântată; în toată această poveste, tu ești singurul care nu te așteptai. Și știi, este adevărat ceea ce spuneam adineauri: frumoasa Valentine nu-și dezlipește ochii de buzele domnului d'Arx în momentul în care acesta începe să vorbească. Alaltăieri seara, când povestea despre acele asociații misterioase, care-mi dau fiori, căci îmi trezesc amintiri de pe timpul când locuiam în Corsica, Valentine îi sorbea fiecare cuvânt. Nu sunt singura care mi-am dat seama de acest lucru diverse domnișoare șoptesc unele lucruri și se amuză.

Ah! făcu colonelul distrat. Domnișoarele astea! Nu-i bine. Ce mai este și cu vârsta asta! Eu n-am observat nimic.

Salonul era plin de invitați care se agitau veseli. Valentine, în iureșul dansului, strălucea de frumusețe. Marchiza tocmai câștigase la whist; ea își cedă locul vărului din Saumur, căci colonelul îi spuse la ureche:

— Doamnă, aș dori să vă vorbesc imediat între patru ochi.

Colonelul îi oferă brațul și se îndreptară spre budoar, a cărui ușă se afla pe partea opusă serei.

— A spus ceva? întrebă marchiza.

— Formal.

— Atunci, îi vom spune micuței mâine.

— Îi vom spune chiar în seara asta.

— Cum! în seara asta? strigă doamna d'Ornans.

— Dragă doamnă, răspunse colonelul Bozzo, care-și luă poziția favorită picior peste picior, jucându-se cu degetele, n-aveți idee câtă pasiune zace în acest tânăr.

— Într-adevăr? făcu marchiza râzând, frumoși; Hippolyte a descoperit-o pe Aricie?

— Ce s-a întâmplat? întrebă Valentine, intrând în budoar. Francesca mi-a furat cavalerul tocmai când ne pregăteam de un nou dans; mi-a spus că sunt așteptată aici pentru ca să-mi comunicați ceva important.

Ea puse accent pe ultimele cuvinte și se așeză pe un taburet între marchiză și colonel. Amândoi zâmbeau. Marchiza fu prima care vorbi.

— Ești o copilă minunată, spuse ea, toată lumea te adoră; cei care te iubesc mai mult, nu știu pe ce picior să danseze cu tine. Fără s-o mai lungim, îți spun e este vorba de căsătorie.

— Bravo! șopti colonelul; Câtă diplomație! Valentine era puțin surprinsă, apoi spuse:

— Așa repede, mamă? M-am gândit că se va întâmpla și asta, într-o bună zi, dar credeam că mai este timp sau poate vreți să mă necăjiți, voi doi, sunt fericită aici, căci mătușa mea iubită este pentru mine cea mai bună dintre mame...

Ea luă mâna marchizei pe care o sărută și întreba, sigură de răspuns:

— Nu mai mă vreți, mamă?

Colonelul atinse tabachera lui de aur, căreia îi pipai capacul, gânditor.

— Iată-o pe marchiză cu ochii în lacrimi, spuse el. După pisică, femeia este animalul cel mai grațios al creației. Draga mea, nu vrei să te măriți?

— Eu, spuse Valentine, nu m-am gândit prea mult la acest lucru. Care-i gentilomul care m-a cerut de soție? Căci, în definitiv, unii pot fi refuzați, iar alții acceptați.

— Este foarte adevărat, spuse marchiza, care râdea printre lacrimi. Gândești ca un înger! Există vreun bărbat pe care l-ai accepta de bună voie?

— Pentru dans, răspunse Valentine, cunosc trei sau patru care nu sunt stângaci, dar pentru măritiş...

Ea se opri, iar privirea ei jucăuşă se voala deodată.

— Există cineva care nu dansează, începu ea încet... Acela... Ea se întrerupse din nou și deveni visătoare. Marchiza se aplecă spre ea și o sărută pe frunte.

— Ce-ai zice de domnul Remy d'Arx? îi spuse ea

Valentine avu un șoc. Obrajii ei deveniră dintr-o dată palizi. Un moment, nu spuse nici un cuvânt; ochii săi rămaseră ațintiți în jos.

— Ei bine! Nu spui nimic? întrebă colonelul.

Marchiza, triumfătoare, șopti:

— Cum am ghicit noi!

Pieptul Valentinei zvâcnea, cu tot efortul ei disperat de a-și potoli bătaile inimii; ea își ridică privirea curajoasă, cu licăriri sumbre.

— Ce ai ghicit, mamă? întrebă ea cu duritate.

Marchiza tăcu, mirată și ofensată. Colonelul își deschise tabachera de aur și mormăi printre dinți.

— Ciudată fată! Ciudată fată!

Valentine așteptă un moment, apoi spuse cu o voce serioasă și sigură:

— Iertați-mă, doamnă, n-am vrut să fiu nepoliticoasă. Știți bine că vă iubesc ca pe propria mea mamă.

Pentru a doua oară, marchiza o îmbrățișa, în timp ce colonelul, cu un aer gânditor, priza câteva fire de tabac.

— Se vor iubi prea mult, spuse el batjocoritor; în aceasta viitoare căsnicie săruturile vor fi cu dinți, iar mângâierile cu gheare.

Valentine își încruntă puțin sprâncenele, după care zâmbi. Ea își regăsi vocea blândă și spuse încet:

— Prieteni, dacă ați putea vedea în adâncul sufletului meu, n-ați mai glumi pe seama mea.

Apoi, adăugă și mai încet:

— Este adevărat? Domnul Remy d'Arx m-a cerut de soție?

— Este cât se poate de adevărat, draga mea, îi răspunse marchiza; credeai că facem glume pe seama ta? Dorești timp de gândire? Ai nevoie de o zi sau două ca să te gândești?

— Nu, spuse Valentine care se ridică, n-am nevoie de timp de gândire. Sunt hotărâtă.

Aceste cuvinte fură pronunțate cu un asemenea accent încât doamna de Ornans îl privi neliniștită pe colonel.

Acesta din urmă era extrem de liniștit.

— Ei bine! Comoara mea, dacă ești hotărâtă spune-ne ce anume să-i transmitem domnului Remy care așteaptă un răspuns, spuse colonelul.

— Ah! spuse Valentina a cărei emoție îi gătuia vocea. Domnul Remy așteaptă răspunsul meu?

Ea ezită, după care spuse dintr-o suflare:

— Răspunsul îl voi transmite chiar eu.

† Capitolul 6 — Prima întrevedere

Marchiza rămase mută, neputând nici măcar s-o oprească pe domnișoara de Villanova care traversa deja salonul și se îndrepta spre serele unde se afla domnul Remy d'Arx.

— Fugi! strigă marchiza când își mai reveni din uimire; sunt năucită! Copila asta mă va duce în pragul nebuniei? Valentine! Valentine! Măcar de m-ar auzi!

— Ciudată față, spuse colonelul fără să se miște. Marchiza reuși cu greu să se ridice; ea se clătina și tremura.

— Admir calmul vostru, spuse ea cu ciudă, dar mi-e imposibil să mă stăpânesc.

— Marchiză, răspunse colonelul, eu niciodată n-am avut nervi; și chiar dacă aș fi avut cândva, s-au risipit de multa vreme.

— Dar nu se cade! strigă doamna d'Ornans în culmea agitației; nu sunt o absurdă, dar de data aceasta

Valentine a întrecut orice măsură... O tânără de vârsta ei!

— Dragă marchiză, peste trei săptămâni va fi o femeie adevărată.

— Ce va face oare?

— Nu știu.

— Trebuie să fugim după ea.

— Vedeți-vă de treabă. Nu pot decât să vă ofer brațul meu, căci sunteți într-o stare de plâns, dar ne vom întoarce din nou la jocurile noastre. Știți bine că mă pricep puțin și la medicină, iar pe voi vă cunosc ca pe propriul meu buzunar. Vă recomand o linguriță de peltea și o ceașcă de ceai cu lapte.

În timp ce vorbea, se ridică și colonelul îi oferă brațul curtenitor marchizei care-l privea supărată.

— Prietenă dragă, reluă el, haide să vorbim deschis. Noi nu o mai putem naște a doua oară, nu-i așa? Este o fată elegantă, fină și spirituală; sper să aibă și un suflet bun; într-un cuvânt, ea va fi demnă de numele solului pe care l-ați propus; dar știți de unde am luat-o?

Am cunoscut o copilă încântătoare care a suferit de coree; în cele din urmă, s-a vindecat, dar n-a mai fost niciodată ca toată lumea.

Valentine a trebuit să stea atâta timp departe de lume nu din cauza vreunei povești romantice datorită bolii ei. În definitiv, nu trebuie să ne plângem, ci trebuie să mulțumim soartei care ne-a scos în cale o minunată ființă, originală, cam voluntară, dar nu-i rău, căci în felul acesta va fi stăpână în casa ei; este o fată bună și nu este mai ignorantă decât o altă fată ce vârsta ei; când vrea și este în toane bune, Valentine poate fi de o inteligență scilipitoare, și în plus, este o ființă cinstită.

Bineînțeles, bineînțeles, spuse marchiza consolată de când este la mine a învățat multe, iar în cercul nostru nu văd o altă fată cu care poate fi comparată. Dar această ultimă pornire a ei mi se pare de un tupeu!...

De altfel, ca tot ceea ce face ea. Ea merge direct la ținta, precum animalele sălbatice. Acest gest al ei pe care voi îl considerați nepolitic, nici nu va fi remarcat. Mai înainte m-ați întrebat: „Ce va face acum?” iar eu v-am răspuns: „Nu știu”; dacă vreți să mă credeți, este purul adevăr. Nimic mai original decât aceste micuțe care știu să se descurce în situații mai speciale. Nu vă faceți griji!

Cei doi ajunseseră în salon. Colonelul atinse cu degetul umărul masiv al vărului de la Saumur care avea în mână șase atuuri.

Marchiza își reluă locul la masa de joc și câștigă, deși ochii ei erau îndreptați spre sera unde se aflau Remy și Valentine în mare conferință.

De îndată ce colonelul se eliberă, fu abordat de domnul baron de Perriere.

— Ei bine! spuse el după ce-l salută cu respect, totul merge așa cum doriți, Tală?

— Știi foarte bine, răspunse bătrânul colonel, cu un aer îngâmfat, m-am născut într-o zodie bună și am un noroc chior. Vom câștiga și de data aceasta, dar este ultima mea afacere.

— Peste cincizeci de ani, răspunse Lecoq, vom vorbi despre ieșirea dumneavoastră la pensie. Să nu-mi purtați pică pentru ceea ce vă spun: adevărații maștri ai biliardului sunt cei care joacă bine și în plus mai câștigă. Iată că a trecut deja de miezul nopții. Doriți să-mi dați vreun ordin?

— Dragă Tulonezule, tu ești cel ce urmezi după mine, răspunse colonelul, sprijinindu-se prietenește? umărul lui; am promis și am jurat că tu îmi vei lua locul; când dorești, pot să-ți semnez. Am uitat să te întreb pe cine ai ales să urmărească flagrantul delict de la numărul 6.

— Pe mine m-am ales, răspunse Lecoq; când este vorba să vă secondez, n-am încredere în nimeni decât în propria-mi persoană. De aici, mă voi duce direct în camera mea, de la numărul 6? care este vecină cu camera domnului Chopin, profesorul de muzică și care are o voce ce te trezește din morți. Contați pe mine. La primul strigăt al domnului Chopin, toată lumea din casă va fi în picioare.

Colonelul îi luă mâna și i-o strânse.

— Dragul meu, spuse el emoționat, să știi că ne lucrezi pentru un ingrat și la momentul potrivit vei primi dovada prieteniei mele sincere.

Se despărțiră, iar Lecoq părăsi palatul Ornans, spunându-și:

— Dacă nu l-aș cunoaște pe bătrânul vampir, aș crede orice mi-ar spune el.

Valentine intrase în seră cu un pas vioi și hotărât și se îndreptă direct spre Remy d'Arx; deseori copiilor li se întâmplă să se creadă stăpâni pe o situație dar, în ultimul moment, își dau seama că le lipsesc forța și cuvintele necesare.

Valentine era încă o copilă; când îl văzu pe tânărul magistrat care se ridică la apariția ei, privind-o cu ochi emoționați, ea se opri încurcată.

În ochii lui Remy se putea observa starea tensionată a acestuia; se putea citi neliniștea provocată de o așteptare îndelungă, dar și o uimire adevărată. Această uimire o

îngheță pe curajoasa Valentine. Cuvintele pe care ar fi dorit să le pronunțe îi zburară din minte și rămaseră câteva secunde unul în fața celuilalt, el intrigat, iar ea căutându-și în zadar prezența de spirit care o caracteriza.

— Aș fi fost mai înțeleaptă dacă n-aș fi venit, spuse ea în sfârșit; probabil că mă veți judeca aspru.

— Eu! se bâlbâi Remy, în timp ce-și împreună mâinile. Din acel cuvânt simplu și din gestul tânărului răzbătea o dragoste profundă.

Valentine își întinse mâinile spre Remy, șoptind:

— Aveam atâtea lucruri să vă spun!... Credeam că mă disprețuiți.

— Eu! repetă Remy cu o voce abia inteligibilă.

— Niciodată nu mi-ați vorbit, credeam că mă evitați... Remy, cu mare efort, răspunse:

— Domnișoară să știți că nu v-ați înșelat; am luptat cu mine însumi, cu toată energia și disperarea!

— De ce? întrebă ea, cu blândețe.

O privire minunată se strecură printre genele ei plecate. Remy răspunse:

— Din primul moment mi-am dat seama că nenorocirea vieții mele este aici.

— Dar de ce? repetă Valentine cu vioiciune.

— Cineva îmi șoptea: nu vei fi iubit.

— Numai din cauza asta? șopti Valentine care schiță un zâmbet. Vorbiți-mi deschis, numai din cauza asta?

Fiindcă răspunsul tânărului întârzia, ea zise nerăbdătoare:

— Deci, nu m-ați recunoscut? Remy o privi stupefiat.

— Sunt sigur că nu v-am mai văzut niciodată, înainte de acea seară când doamna marchiză prezentat.

— Înainte! repetă domnișoara de Vilanove cu un a cent ciudat în voce.

După o mică pauză, ea adăugă încet:

— Iar de atunci?

Remy își făcea inventarul amintirilor.

— Dacă nu ghicești de prima dată, reluă ea, pe un ton vioi, trebuie să renunți. Domnule d'Arx vă va ajuta, cu atât mai mult cu cât va fi și o ocazie să-mi plătesc o datorie: o tânără singură, noaptea, într-un cartier pustiu...

— Pe chei, în apropierea grădinii botanice! spuse Remy care avea senzația că visează. Este oare cu puțință?

— Da, pe chei, lângă grădină. Tânăra purta un voal pe care studenții vroiau să i-l smulgă; ea vroia să ajungă la trăsura care o aștepta la câțiva metri depărtare, dar nebunii de studenți îi barau drumul. Din fericire, un trecător auzi strigătele... trecătorul era un tânăr care, în general, este timid cu femeile, dar devine un adversar de temut în fața pericolului. El se năpusti asupra acelor studenți ca un trăsnet, iar tânăra necunoscută abia avu timp să îngaime câteva cuvinte de mulțumire.

— Bănuiesc că erați chiar dumneavoastră! spuse încet Remy.

Trebuie să mă credeți, domnule d'Arx, și din sufletului vă mulțumesc și vă permit să mă întrebați de ce eu, domnișoara de Villanova, am avut nevoie de ajutorul dumneavoastră la acea oră și în acel loc

— Nu erați cu nimic obligată să faceți aluzie la un Ciment care era foarte departe de gândurile mele.

— Vă înșelați, reluă Valentine cu o voce gravă; după părerea mea, este o mare onoare și fericire să fii cutată de un om ca dumneavoastră. Am dorit să aflați răspunsul din propria-mi gură pentru a vă spune nu numai cât preț pun pe prietenia dumneavoastră, dar și pentru a vă explica motivele unui refuz necesar care-mi umple sufletul de tristețe.

Figura lui Remy deveni de o paloare cadaverică și ducându-și mâna în dreptul inimii spuse:

— Am trăit cu presentimentul propriei mele nenorociri!

El se lăsa să alunece într-un jilt, iar Valentine se așeză lângă el, spunând: — Domnule d'Arx, îmi este imposibil să devin soția dumneavoastră!

Tânăra spuse acest lucru cu o asemenea voce, încât pe magistrat îl trecură fiori reci și o privi cu ochi speriați, în schimb, privirea ei era calmă și senină precum cea a îngerilor!

— Ah! spuse ea fără pic de orgoliu și cu un zâmbet cald, nu despre asta-i vorba; sunt o tânără cinstită și pot să jur că aș fi și o soție cinstită și credincioasă, dar m'afară de aceste lucruri care depind de mine, toate celelalte lucruri care mă privesc ridică o serie de probleme și nesiguranță. Haideți! Nu mă mai priviți așa; trecutul meu, pe care-l veți cunoaște, ar înspăimânta un bărbat care ocupă poziția voastră i-ar distruge cariera? Viitorul lui...

— Un cuvânt, un singur cuvânt! o întrerupse Remy cu pasiune; iubiți pe alt bărbat?

— Da, răspunse Valentine.

Ea adăugă obosită:

— Dacă n-ar fi fost așa, sigur v-aș fi iubit pe dumneavoastră.

Remy își plecă capul; ea îl privi tristă, apoi îl întrebă:

— Vreți să fiu sora voastră?

— Dumnezeule! spuse magistratul cu durere în glas, lăsați-mă! Nu vedeți cât sufăr!

— Acestea fiind spuse, resimt cu tărie rana pe care v-am provocat-o, dar n-aș vrea să ne despărțim astfel, domnule d'Arx; există un nu știu ce invizibil care ne unește. V-am spus că mâine mă veți cunoaște mai bine: doresc acest lucru. Eu vă cunosc fără știrea voastră; știu că v-ați dedicat întreaga tinerețe unei misterioase opere de răzbunare: îi urmăriți pe asasinii tatălui vostru... Ah! se întrerupse ea; în sfârșit vă treziți: ați tresărit.

Ochii lor se întâlniră; niciodată Remy d'Arx n-o văzuse mai frumoasă.

Ea continuă:

— Aveți o inimă mare, și o inteligență uimitoare; ați făcut investigații excelente, dar ei știu să fugă și să se ascundă precum vulpea își șterge urmele cu coada. Cine știe? Dacă nu pot fi dragostea voastră, poate voi fi răzbunarea voastră.

Remy o contemplă cu pasiune.

— Îi știți pe cei pe care-i caut? întreba el.

Ea răspunse:

— Cunosc cel puțin unul.

— Numele lui! Strigă tânărul magistrat.

— Ea puse un deget în dreptul buzelor.

Nu aici spuse ea aproape șoptit; am vorbit și așa prea mult în această casă în care pereții au urechi. Mâine trebuie neapărat să ne întâlnim; vreți să-mi acordați o întrevedere?

— Unde! întreabă Remy.

— La dumneavoastră.

— La mine? repetă tânărul magistrat. Vom fi singuri, reluă domnișoara de Villanova pe un ton hotărât, începând cu ora șase să fiți lângă ușa. vedeți domnule Remy d'Arx, adăugă ea ridicându-se în timp ce zâmbetul ei frumos era plin de melancolie; sunt o fată ciudată și nu mă veți regreta prea mult. Pe mâine seară! Voi fi la dumneavoastră la ora șase.

Iată o poveste asemănătoare cu cea a Caterinei, împărăteasa Rusiei. Jean-Paul Samayoux, primul dresor al reginei Portugaliei și inventatorul prafului insecticid împreună cu menageria sa în orașul Saint-Brieuc, din departamentul Cotes-du-Nord.

De curând îi murise soția, care era o femeie cu barbă, prezicătoare și ursuză.

Saint-Brieuc este un oraș mohorât și tăcut, înconjurat de un ocean de varză, locuitorii săi sunt blânzi și neprihăniți precum legumele pe care le cultivă, dar disprețuiesc fleacurile și nu merg niciodată la spectacol.

În zadar animalele feroce ale lui Jean-Paul Samayoux răgeau în cercul ridicat în mijlocul pieții orașului; în zadar, Jean-Paul enumera în porta-voce admirația și prietenia diverșilor suverani ai Europei manifestate față de el; băncile unsuroase ale cercului rămâneau goale, iar după trei zile nu vânduse încă nici măcar o pungă cu acel praf insecticid.

După cum se știe, un necaz nu vine niciodată singur. În timp ce își împacheta cu tristețe bagajele pentru a pleca în căutarea unor așezări mai ospitaliere, i se rupse osia de la căruță. Trebuia să ridice cu forța brațelor căruța pentru a înlocui piesa ruptă.

Jean-Paul încarcă, însă tristețea provocată de văduvie și de insuccesul din acel oraș îl vlăguise de putere; nici ajutorul unui soldat binevoitor nu se soldă cu un succes mai mare, ci dimpotrivă. Tocmai atunci trecea prin piață o tânără, cu un coș pe care-l purta în creștetul capului: un coș cu varză atât de înalt și de lung încât avea aspectul unui munte care merge.

Tânăra se opri pentru a se interesa de motivul acelei adunări; după ce-i privi, cu milă, pe soldat și pe Jean-Paul Samayoux, ea își așeză coșul pe caldarâm, trecu, între cele două roți și, dintr-o singură încercare, săltă căruța pe care o susținu atâta timp cât fu necesar pentru înlocuirea osiei.

Samayoux ar fi putut să-i ofere bani, e drept puțini, căci conținutul casetei lui se subțiasse considerabil; preferă, însă, să-i ofere inima și mâna lui.

Fără această întâmplare, tânăra, pe nume Bastienne, ar fi trăit și ar fi murit printre verzele ei. Jean-Paul după ce se căsătorii cu ea în fața lui Dumnezeu, o botează Leocadie, îi dădu ei bluza scurtă și împodobită cu paiete a defunctei și o numi prima dresoare a principalelor curți ale Europei.

Căsătoria lor fu exemplară; Leocadie, deși avea o forță extraordinară era și fată frumoasă și o dată cu ea, în casa lor pe roți, pătrunse veselia și norocul. Ea îl făcu pe Jean-Paul atât de fericit încât la sărbătorirea lui Ludovic-Filip, din 1832, el jucă rolul bărbatului colos, oferind publicului un spectacol deosebit de atrăgător a celor 150 de kg de grăsime băgate cu ghiotura sub pielea unui om. Cât despre Leocadie, ea se lupta fără nici un fel de armă cu ursul și cu o ușurință deosebită ținea tigrul pe umeri.

Ei îi plăcea să se antreneze în orele libere, iar Samayoux o însoțea totdeauna cu plăcere. În acele momente, ei dădeau adevărate reprezentații, în care loviturile de maestru aplicate însă cu prietenie, contribuiau la sporirea stimei reciproce, celor doi soți. Într-o seară, după masă, Samayoux îi sugeră nevastei să facă niște exerciții de forță cu ghiulelele.

Se amuzau ca doi îndrăgostiți, iar Leocadie, râzând din toată inima, aruncă o ghiulea atât de bine încât Jean-Paul căzu scoțând un geamăt de animal. Această ultimă lovitură marcă sfârșitul partidei Jean-Paul nu se mai ridică. Murise pur și simplu. Leocadie fu cea mai contrariată, căci nu aruncase ghiuleaua cu nici un scop, așa cum ea însăși declară în fața tuturor colegilor de circ. Ea cheltui o avere pentru înmormântare, iar justiția nu se amestecă deloc în această tragică întâmplare, întrucât se dovedise ca sărmanul Samayoux își sfârâmasse capul din cauza râsului.

După o lună de zile, Leocadie compuse un bocet tragico-comic pe marginea acelei întâmplări, pe care-l interpreta singură, acompaniindu-se la chitară, căci tânăra foarte talentată. După șase săptămâni, ea declara cu oarecare amărăciune în glas: joc de mâini, joc de șmecheri; și el ar fi putut să-mi facă același lucru. Ce prostie!

Între timp, se consolase în același mod precum împărăteasa Ecaterina a Rusiei, despre care am vorbit deja. Înzestrată cu o sensibilitate rar întâlnită, ea își lăsă inima în voia soartei și nu dori să-și lege destinul unui alt soț.

— S-ar putea întâmpla vreun accident, spunea ea, și lucru îți dă mare bătaie de cap. În urma acestei înțelepte hotărâri, pe la ea defilau o mulțime de prim-miniștri care nu se numeau nici Poniatoski, nici Orloff, nici Potemkin, dar care jucând aproximativ același rol, veneau și plecau în funcție de capricioasa sa inimă.

Imperiul era din ce în ce mai prosper și, în septembrie 1838, o reîntâlnim pe doamna văduvă Samayoux instalată cu circul său, pe terenul care se învecina cu piața Walhubert, unde urma să se construiască gara Orleans.

Cicul său părea un palat în mijlocul barăcilor din împrejurimi, iar de-o parte și de alta erau două afișe imense care anunțau că animalele din Grădina Zoologică erau inofensive în comparație cu animalele feroce și ciudate ale văduvei Samayoux, prima dresoare, prima somnambulă și prima cântăreață a curții Portugaliei și țărilor din Nord la un loc. Era aproximativ ora nouă seara. Câțiva saltimbanci încercau să facă reclamă pentru a atrage publicul încăpățânat care nu obișnuia să acest cartier îndepărtat.

La intrarea în rulota doamnei Samayoux era un afiș mare care anunța un mare spectacol pentru locuitorii Parisului, pentru călătorii străini și pentru elevii de la diversele colegii. Interiorul ciclului era pustiu și liniștit; toată trupa avea liber, cu excepția paznicilor care dormeau în fața cuștilor animalelor.

O lumină strălucea prin ferestrele rulotei, iar din exterior se putea remarca silueta athletică a Leocadii. Interiorul rulotei avea un aspect destul de original care merită descris. Acesta semăna, datorită plafonului foarte jos și a proporțiilor rulotei, cu cușetele de pe vapoarele care navighează pe Sena și în care de multe ori se pot vedea familii numeroase mâncând, dormind și făcând menajul în locuri în care majoritatea muncitorilor parizieni ar refuza să doarmă, de frică să nu se asfixieze.

Rulota lui Leocadie era puțin mai mare și foarte originală: exista o oarecare pretenție de lux și un soi de expunere vanitoasă a unor obiecte ce se aflau într-o dezordine de nedescris. Era salon, căci două fotolii din lemn de acaju se aflau de-o parte și de alta a unei canapele din lemn pictat, acoperită cu o frumoasă husă din Persia, imprimată cu ramuri și flori. Era și bucătărie după cum lăsa să se înțeleagă mașina de gătit pe care sfârâia o cratiță acoperită.

Era și dormitor: se vedea un pat mic care părea neîncăpător pentru stăpâna casei, rochiile mai mult sau mai puțin uzate și noptiera cu accesoriile de rigoare. Era și sufragerie, căci masa era pusă pentru două persoane.

Pe lângă toate acestea mai era și cabinet de toaletă după cum dovedea oala de noapte, chiuveta, pieptenele, periile și alte ustensile și mai intime. Ca și când înghesuiala n-ar fi fost suficient de mare, într-un spațiu atât de strânut, din tavan atârna o sfoară pentru rufe, pentru haine vechi cu paiete, pentru legume, fructe, sticle, cizme, încălțăminte de femeie, o chitară și o umbrelă.

Leocadie Samayoux, mare cât o baniță, dar foarte sprintenă și vioaie, părea în elementul ei în toată acea harababură. Acum era o femeie în jur de treizeci și cinci, patruzeci și doi de ani, a cărei figură destul de bărbătească păstra încă urme de frumusețe.

Tenul său strălucea de prospețime, deși machiajul era cam strident, iar ochii săi mici râdeau cu o franchețe comunicativă. Deși în acel moment îndeplinea sarcinile unei femei de casă și ale unei bucătărese, costumul pe care-l purta nu era lipsit de eleganță: avea un jupon de lână roșie care pocnea pe șoldurile sale robuste, o bluză scurtă de catifea neagră cusută cu paiete îi încorseta pieptul bogat, iar în părul negru și frumos avea un colier de perle false.

Două personaje, care ocupau puțin loc, se mai aflau împreună cu ea în rulotă și adulmecau cu poftă mirosul care venea de la cratiță. Amândouă personajele aveau cam aceeași vârstă, în jur de patruzeci de ani și același aspect sărăcăcios; aici se oprea asemănarea dintre cele două personaje.

Unul dintre ei în picioare lângă ușa, zâmbea și-și aranja pe tâmpile două șuvițe de păr blond și soios. Purta o redingotă verde, lipsită de nasturi, o pereche de pantaloni în carouri cu găuri în genunchi și cizme fără toc ale căror vârfuri ascuțite se întorceau în sus. În mâna stângă, cu unghii lungi și murdare, avea o pălărie gri ale cărei boruri erau lăsate în jos. El purta toate aceste zdrențe cu o mândrie naivă, iar, fața lui plată și urâtă exprima o înfățișare copilărească. El își cambra orgolios picioarele musculoase, iar surâsul pe care i-l adresa doamnei Samayoux s-ar fi potrivit mai curând pe buzele lui Don Juan.

Celălalt personaj, îmbrăcat într-un pantalon negru lucios, își ascundea picioarele, iar pieptul viguros îi ieșea în evidență de sub vesta cu mâneci negre. Un șorț cu bretele, ca cel pe care-l poartă infirmierele, îi completa costumația. Acesta din urmă stătea umil pe un scaun de bucătărie și pusese lângă el o tolă de scamator care părea să conțină un obiect destul de voluminos.

— Sunt la datorie, spunea Leocadie care mergea de la mașina de gătit la masă; aștept pe cineva la a cărei vizită țin foarte mult. Fiecare cu ideile lui, nu-i așa?

— Cu siguranță, răspunse „elegantul” cu pălărie gri.

Bărbatul umil cu aspect de infirmieră adăugă blând:

— Așa cum se cuvine.

— În plus, reluă Leocadie, n-am senzația că am putea face vreo afacere împreună, fiindcă trupa este completă. Este drept că nu câștigăm sute de mii, dar eu îi respect foarte mult pe artiști și nu v-am închis ușa în nas; nu puteți spune că văduva Samayoux v-a trimis la plimbare fără să vadă ce vă poate pielea.

— Cum vă numiți și cu ce vă ocupați?

— Vorbește tu primul, Amedee spuse modest omul cu tolă.

Dandy-ul își trecu mâna peste fetruș uzat al pălăriei gri și răspunse:

— Numele meu este Similor, destul de cunoscut la Paris, iar prenumele este Amedee după cum va spus colegul meu. Am toate brevetele pentru dansul de salon, pentru mănuitul bastonului, cât și pentru rolul de june prim de comedie. Am ochi buni, pot atrage femeile și pot face avanscenă.

Leocadie lăsase coada cratiței și îl privea cu gura deschisă.

— Foarte simpatic, spuse ea râzând cu poftă. Ah! Faci tu avanscenă, tu încrezutule? La noi nu există așa ceva.

— La voi, reluă Similor cu o încredere de nezduncinat îi voi ademeni pe mici burghezi în civil și pe bonele de copii.

— Așa este, încuviință bărbatul modest, care-și întoarse capul pentru a-și șterge nasul într-un colț al șorțului.

În aerul vesel care-l afișa doamna Samayoux se putea vedea și o oarecare admirație față de vorbitor.

— Am întâlnit mulți caraghioși prin târguri, șopti ea, dar ăștia doi sunt de calitate întâi. Este rândul tău farmacistule, vorbește, pușor.

— Ați crezut că faceți o glumă, doamnă, răspunse umilul coleg al lui Similor. Ei bine! Ați pus degetul pe i: am practicat cu succes meseria de farmacist a cărei uniformă o păstrez fiindcă de atunci n-am mai avut timp să mă schimb. Sunt mai puțin celebru decât Amedee, care place prin manierele sale deosebite, în schimb, sunt mai serios și am o oarecare reputație în capitală. Mie îmi lipsește norocul. Am încercat să fac de toate. Dacă aveți nevoie de cineva care să primească palme în față și șuturi în fund, pe acel cineva pot fi eu pentru început: am nevoie de bani pentru mine și familia mea.

— Ah! făcu doamna Samayoux, care se îndreptă spre mașina de gătit, ai și familie?

Echalot suspină și răspunse:

— Pentru care mi-aș da și viața în scopul de ale asigura un viitor cât de cât. Haideți, veți vedea cât de util voi fi în menajeria dumneavoastră, cu studiile mele deosebite aș putea îngriji animalele când se îmbolnăvesc...

— Le înlocuiești tu?

— Desigur, ca să vă fiu pe plac!

— Pari un băiat bun, spuse doamna Samayoux, scoțându-și din buzunar ceasul de argint, dar n-am nevoie de nimeni și iată că se apropie ora întâlnirii mele.

Echalot întinse mâna ca să-și ia tolba, dar Similor spuse pe un ton de comandă:

— Atacă problema leului marin, dar cu mai multă viață.

Echalot ascultător, șopti:

— Dacă n-aveți nici un loc de muncă, voi îmbrăca pielea focii și voi coborî cu ea în hârdău deși se spune că ultimul vostru pește n-a trăit prea mult.

Bărâne, răspunse doamna Samayoux tare nerăbdătoare și era atentă la cel mai mic de afară, n-am nevoie de așa ceva, mai ales că raportul poliției spune clar că este imoral să ții un om toată ziua în apă și să-l hrănești cu pește crud. Ultimul meu leu marin a murit datorită unei gripe puternice. În numele omeniei am renunțat la acest număr, deși era un spectacol care plăcea ambelor sexe și care-mi aducea un beneficiu frumușel.

Ea îl dădu la o parte pe Similor, deschise ușa și privi afară. Similor se apropie rapid de Echalog.

— Grasa vrea un leu marin ca să-și facă reclamă, asta se vede de la o poștă; spune-i că mănânci și pește fezandat, iar statul în apă toată ziua este marea ta plăcere... și cere-i patruzeci de franci aconto.

La auzul acestor cuvinte, ochii sărmanului Echalog străluciră:

— Patroană, strigă el, vă solicit acest loc de muncă și nu mă interesează pericolele, oricare ar fi ele!

— Se lasă așteptat, mormăi doamna Samayoux când intră cu ceasul de argint în mână.

— Totul depinde de temperamentul fiecăruia, adăugă Echalog cu căldură; vocația mea este omul amfibie!

— Mai mult chiar, întâri și Similor, doctorul i-a recomandat acest gen de viață!

Leocadie nu-i mai asculta; ea privi cu coada ochiului cratița de pe foc, după care se așeză în fața unei oglinzi suspendate de tavan și-și aranja coafura.

În acel moment și fără ca nimeni să observe, Similor dădu cu piciorul în tolba, scoase un strigăt urmat de scâncete.

— Ce se întâmplă? strigă Leocadie.

Echalot scoase din buzunar o sticlă în al cărei dop era înfipt capătul unei pene.

— Pardon, scuze, spuse el deschizând rapid tolba în numele familiei mele accept rolul de leu marin în cercul dumneavoastră.

— Un copil! spuse împlânzitoarea mișcată. Similor își încrucișase brațele pe piept.

— Speram să fie cuminte, spuse el cu ipocrizie, și nu ne va obliga să arătăm ororile vieții noastre particulare.

Echalot scotea din tolba o ființă slabă și mică, urâtă și palidă, căreia îi băgă sticla în gură.

— Asta înlocuiește sânul mamei, spuse el cu lacrimi în ochi.

Era prea mult pentru sufletul sensibil al Leocadiei.

— Eu care n-am avut parte de un puișor ca acesta! spuse ea vizibil emoționată, nici cu Samayoux și nici cu ceilalți... N-are mamă?

— Este în ceruri! răspunse Echalog.

— Și voi sunteți tatăl?

— La drept vorbind, nu, tatăl este Amedee aici prezent, dar eu l-am hrănit cu lapte, cumpărat, pe cheltuiala mea, chiar și în situațiile cele mai mizere prin care am trecut. Față de mama copilului am nutrit o dragoste absolut platonice și nici n-am fost gelos pe Similor, mai norocos ca mine. Era o ființă foarte bună: ea se amuza cu invalizii; avea un singur viciu: băutura; asta a omorât-o. Sper ca din înaltul Cerului să vadă ce fac pentru copilașul ei, rămas singur pe lume.

— Trebuie să fi fost tare nasol, spuse Leocadie, care-l privea pe copil cum bea. Dacă va deveni un golan?

Echalot îl îmbrățișă pe copil cu tandrețea unei mame și spuse legănându-l:

— Așa este, are cu cine semăna! Amedee și cu mine, am dori să urmeze teatrul, dar mai întâi trebuie să-l pot crește, iar dacă dumneavoastră îmi dați acel rol de pește...

Cu bunătatea care vă caracterizează, întrerupse Similor dacă ne-ați acorda un mic avans, nu pentru noi, ci pentru acest inocent. Doamna Samayoux care se așezase, se ridică imediat și făcu un salt care cutremură întreaga rulotă.

Ea se îndreptă maiestuoasă spre ușă.

— Este Maurice! strigă ea radioasă, i-am recunoscut pașii chiar și după doi ani de absență.

— Voi doi, adăugă ea fugind spre mașina de gătit, să vă ia dracu cu maimuța voastră cu tot dacă mi s-a ars mâncarea! Nu, arată bine... Haide! Sunteți băieți buni, iar micuțul este drăguț.

Ea își scotoci prin buzunar, unde-și ținea ceasul și alte multe obiecte, și scoase un pumn de bani.

— Luați-i, reluă ea, astăzi sunt fericită, așa încât toată lumea trebuie să aibă parte de puțină mulțumire sufletească. Așa sunt artiștii, cu inima largă. Veniți să mai discutăm, iar dacă pot, am să vă găsesc și vouă un loc; pentru moment, totul este ocupat! Iată bani și acum întindeți-o!

Leocadie își puse în practică cuvintele și-i împinse cu forță în afara rulotei, încât Similor era cât pe ce să-și piardă echilibrul.

În același timp pe scările rulotei urca un tânăr frumos, îmbrăcat într-o uniformă de ofițer.

Leocadie coborî în întâmpinarea acestuia din îl luă de talie, îl ridică în brațe și-l purtă până-n locul încăperii, spunând cu multă tandrețe în glas:

— Maurice! Dragul meu, Maurice! Băiatul m Dumnezeul meu! îmi face rău atâta bucurie. Știi încă mai pot ridica o sută de livre cu o singură mână! Picioarele mele tremură, inima mea este pe ducă și bănuiesc ca așa se întâmplă când leșini și-ți cunoști inima!

† Capitolul 8 — Supeu în rulotă

Am auzit deja acest nume de Maurice, la cafeneaua la „Spicul tăiat”, din gura banditului Piquepuce care-i dădea raportul Tulonezului. Într-adevăr, era tare frumos acest Maurice, iar uniformă de spahi îi venea de minune.

Avea în jur de douăzeci și cinci de ani, iar figura sa; zâmbitoare și curajoasă era bronzată de soarele african, fără să-i afecteze în vreun fel trăsăturile deli cate; culoarea sa arămie se potrivea cu finețe: trăsăturilor sale virile.

Sub părul blond și tuns scurt se înălța o frunte lată; nasul era acvilin, iar nările fremătau la cea mai mică emoție; avea o gură hotărâtă, frumos desenată, cu o expresie de blândețe când zâmbea, dar și severă în anumite ocazii.

Ochii săi negri străluceau și aruncau flăcări, fiind protejați de gene mătăsoase ca cele ale femeilor, iar puful mustății care abia mijise îi umbrea buza de sus.

Era înalt, iar silueta sa suplă și grațioasă lăsa să se întrevadă o agilitate remarcabilă.

— Va preveni, mamă Le"o, că dacă mă mai așa de tare, mă voi reîntoarce în Africa. N-arabii n-au relațiile dumneavoastră, fiindcă n-a avut ocazia să vă văd.

— Ai avut ocazia să le simți pe pielea ta, nu-i as Maurice? strigă femeia a cărei voce era limpede precum cristalul; am citit totul în ziare. Imaginează-ți că la început nu te-am recunoscut: răule, ți-ai dat un nume!

— Pe naiba! spuse Maurice.

— Ba da! Acum te simți tare pe poziție!

— Buna mea mamă, important este că mă află aici în acest moment.

— Este adevărat. Dar nu pentru mine ai venit și desigur că ai vrea să-ți vorbesc deja despre ea, adăuga Leocadie cu un oftat.

Tânărul ofițer o sărută, spunând:

— Sunteți bună ca pâinea caldă. Da, de ce m-aș ascunde din moment ce știți foarte bine acest lucru? Am venit să vă vorbesc despre ea; la ea mă gândesc tot timpul; ce mult o iubeam pe vremuri, nu-i așa?

— Ai iubit-o chiar prea mult, spuse Leocadie suspinând.

— Acum o iubesc de o sută de ori mai mult; o iubesc de o mie de ori mai mult și am venit la dumneavoastră fără teamă, căci inima-mi spune că nu m-a uitat.

Doamna Samayoux îl privi surprinsă.

— Inima ta! repetă ea; n-ai primit scrisoarea mea?

— N-am primit nimic, răspunse Maurice, nu mai știu nimic despre ea, decât ceea ce știam când am părăsit circul pentru a mă angaja soldat, fiindcă destinul mă despărțise de ea și așa cum presimțisem dintotdeauna ea nu era copilul unei familii sărace, ci a uneia bogate și nobile care a căutat-o, iar când a găsit-o a luat-o.

— Numai gândindu-te la ea, ai devenit palid de tot, Leocadie. Cât de mult o iubești, Maurice! Spune-mi te rog, dacă n-ar fi fost ea, m-ai fi iubit puțin și pe mine?

— Mamă Leo, răspunse vesel tânărul ofițer, n-ai decât acest defect, dar este mare. Știți foarte bine că vă iubesc ca pe o mamă.

— Nu spune asta! Îl întrerupse ea, punându-i mâna la gura, acest lucru mă îmbătrânește, comoara mea!

— Ca pe o mătușă...

— Cu condiția ca nepoții să fie tandri! Nu, ca pe o sora mai mare, gata am hotărât. Ți-e foame? Îți aduci aminte de mâncărurile mele cu măcriș? Eu n-am uitat ceea ce-ți plăcea ție și cum am aflat că vii, am pregătit una din mâncărurile tale preferate; o salată bună, niște vin de Fontainebleau, brânză de Brie și puțin vin de Mâcon, știi tu de care!

— S-ar putea să-mi fie și foame, mamă Leo, spuse Maurice, căci de câteva zile nu m-am hrănit prea bine, dar mai întâi vreau să aflu ultimele noutăți. Nu mă faceți prea curios, căci n-am să vă cer prea mult, decât unde se află în acest moment și dacă mă mai iubește?

Leocadie luă cratița și vărsă conținutul pe un platou.

— Deci vom putea servi masa imediat, răspunse ea Șmecherește, căci nu-mi va trebui prea mult timp ca să-ți răspund la întrebări.

Acuma este domnișoară în toată regula, nepoată de ducesă sau marchiză, nu știu exact nici eu. Nu cunosc nici unde locuiește dar îți va spune chiar ea.

Poți să-ți spun, cu mâna pe inimă că te iubește la nebunie, căci este o adevărată nebunie să pleci seara în cupeu, pentru a o vizita pe văduva Samayoux cu care nu vorbește decât despre Maurice Pages.

— A făcut ea asta? strigă tânărul ofițer, aruncându-se de gâtul Leocadiei.

— Da, locotenente! Pot să servesc?

Maurice își șterse fruntea de sudoare și punându-șî mâna pe inimă spuse:

— Serviți, mamă Leo; cei ce pretind că bucuria îți taie pofta de mâncare sunt niște mincinoși. La masă! Voi mânca ca unul dintre tigrii voștri!

Într-o clipă, masa fu servită, iar Leocadie, o data așezată, ocupă jumătate din masă și începu să tranșeze.

— Iată, făcu ea, știu că-ți place bucățița din stânga. De fiecare dată când mâncăm această bucățiță, mă gândeam la tine; probabil că acolo, în mijlocul deșertului, nu se mănâncă așa de bine. Îți place?

— Delicios, spuse Maurice cu gura plină.

— Ei bine! Dragul meu, în timp ce vei mânca, îți voi vorbi puțin de tine însuși. De ce ți-ai dat demisia din moment ce nu promiseși scrisoarea mea în care te anunțam să vii cât de repede posibil?

— N-aveam nevoie de scrisoare, ca să simt un drăcușor în mine; vroiam s-o văd cu orice preț, simțeam că înnebunesc acolo.

— Dintotdeauna mi-am dorit să fiu astfel idolatrizată! oftă doamna Samayoux. Cât timp ai fost ofițer.

Trei zile. Am muncit atâta numai ca să obțin iar gradul mi-l doream ca să-mi pot da demisia. Mi-au spus destule și șefii mei, dar aş fi fost în stare să trec peste cadavrul mareșalului pentru a mă întoarce la Paris. Leocadie îi puse un pahar plin cu vin.

— Este surprinzător, spuse ea, sunt și încântată dar și supărată să te aud vorbind astfel. Și totuși, încerc să mă consolez singură! în primul rând sunt cam solidă pentru tine și sunt mult mai în vârstă, în timp ce cu Fleurette ai forma cea mai potrivită pereche. Dar cum vine asta? Să-ți dai demisia după trei zile, după ce ai luptat doi ani din greu pentru a obține gradul! Cred că nimeni n-a mai pomenit așa ceva? Doar Lamoriciereiru era atât de des pomenit ca tine în ziare! Cred că ar fi durat mai puțin dacă ai fi făcut Școala de la Saumur. Dar ce bine îți vine bronzat! Mie îmi vine să-i mănânc pe ofițerii blonzi și bronzați din Algeria!

— Încă o bucată, mamă, o întrerupse Maurice.

— Ah, Cupidon! strigă ea într-o explozie de entuziasm; o zeiță din Olymp ar fi demnă de tine! Am compus multe versuri despre beția dragostei mele pentru tine. Vrei să-ți cânt o strofă? Oricum mănânci, deci n-are cum să te deranjeze! După aceea, vom vorbi despre ea, în liniște.

Ea se ridică maiestuoasă și luă de pe sfoara care-i servea drept^pod, chitara așezată între sacul cu cartofi și umbrelă, în timp ce acorda corzile chitarei, Maurice spuse pe un ton rugător:

— Cântați, mamă, căci aveți o voce minunată.

Un cântec languros izbucni în rulotă. Cu ochii cer și pieptul zbuciumat de o Leocadie începu să mugească pe melodia unei romanțe învechite, următoarea poezie care era compusă de ea însăși:

Leii și tigri sunt mai lesne de îmblânzit
Decât ofițerul cel tânăr după care inima-mi
Este atât de seducător, ai toate însușirile lui,
Dar nu-i pasă de suferințele unei martire.

— Bravo! strigă Maurice; Ce stil nemaipomenit!

— Râzi de mine! îi răspunse Leocadie; dar să știi ci mulți care se pricep, mi-au spus că aş putea face niște imprimări.

Ea continua cu mai puțină forță, dar cu mai mult; sensibilitate:

Ah! Mai bine devorată de dragele mele fiare

Decât o viață într-un asemenea Infern!

Suferința nu-i așa de mare când ești mâncată,

Iar călăul meu rămâne tot Maurice!

— Bravo! Bravo! spuse din nou ofițerul, dar acuma ai cântat destul, mamă; mai dă-mi o bucată de carne.

— Aș vrea să fiu în locul acestei bucăți de carne fiindcă văd că-ți place, șopti Leocadie punând mâna pe platou, și nu vreau să mă las influențată de cântecele mele melancolice. Destul cu chitara, deși mai sunt încă nouăsprezece strofe, la fel de frumoase. îți repet, scufii puie, ca la început n-am știut că este vorba despre tine fiindcă ți-ai dat alt nume de familie, dar tot ce se numește Maurice îmi atrage întotdeauna atenția; când am citit în Ziarul Comerțului, prima trăsnăie a spahiului Maurice Pages, mi s-au înmuiat genunchii câteva săptămâni mai târziu, un alt anunț: caporalul a urice Pages a condus singur o trupă la Beni Zoug-Zoug apoi se vorbi despre o echipă a brigadierului Maurice Pages! apoi de ostropelul de arabi și tocmai de kabillii toți tocați de același Maurice Pages! în final, începuseră să mă agaseze toate aceste știri! Deseori, îmi spuneam: „dacă cel puțin micuțul meu Maurice...” până în ziua când am primit prima ta scrisoare semnată Maurice Pages, brigadier. Ah! Drace! Timp de paisprezece ani am jucat trei numere la loterie, dar n-aș fi

fost mai fericită la anunțul celor trei numere ieșite câștigătoare, ca la primirea acelei scrisori!

Tânărul ofițer îi întinse paharul gol, spunându-i!

— Fiindcă ești cea mai grozavă, mamă Leo!

— Este bine! În scrisoare nu pomeneai nimic despre mine, dar vorbeai mult despre ea și nu-ți puteam răspunde la întrebări, fiindcă nici eu nu știam prea multe despre ea.

— Și acum?

— Acum, lucrurile s-au schimbat. Vrei o cafea? Maurice își împinse farfuria și-și sprijini coatele pe masă.

— Da, mamă, dar una mare, Ceea ce îmi doresc cel mai mult este desertul.

Leocadie oftă, dar se resemna singură, căci spuse, așezând în fața tânărului ceșcuța de porțelan și un pahar micuț:

— Îți vei primi și desertul și nu vom muri doar, atunci când ne va suna ceasul, să știi asta! Și totuși continuă ea, lăsând să-i curgă cafeaua peste marginea ceșcuței, sunt destui care mă consideră încă destul de atrăgătoare și să știi că nu vorbesc prostii! Îmi chiar alege între un pompier cu grad, un savant de la Grădina Botanică și un pișpiriu de la antrepozit, cu ochelari verzi, care are în jur de treizeci și șase de ani. Trebuie să știi, domnule, că nu toată lumea o disprețuiește pe doamna Samayoux. N-ai să vezi, zbârcitură pe trupul ei, iar părul îl are încă frumos, iar culoarea obrazului nu vine din fundul borcănașelor cu farduri.

Cât despre resursele ei bănești, vezi bine că rulota este nouă, iar renumele este de când lumea; marea firmă a fost refăcută, tigrul se mișcă la fel de frumos iar leul și-a pierdut doar trei dinți de la plecarea ta. Mai am și un struț care trezește admirația spectatorilor, iar ursul meu cel alb provoacă gelozia guvernului. Ai tu încredere în fondurile publice? Eu, nu am îmi place mai mult ce fac eu. Dar atunci când voi dori vom avea și o rentă. Dragul meu, îți spun toate aceste lucruri fiindcă prefer să provoc invidie, decât mila. Este drept că mi ți s-a oferit nimic aurit și nici diamante, perle sau cașmiruri, dar...

Ea se întrerupse brusc și bătu cu pumnul în masă

— Dar nici măcar nu mă ascuți! continuă ea și sunt decât o mare imbecilă. Ce ciudat! Ce puțin îți pasă de sentimentele mele pentru tine! Gata! Ți-ai băut cafeaua, mi-ai zâmbit frumos ca să mă îmblânzești și acum aștepti desertul!

Ea bău dintr-o înghițitură vinul din pahar și continuă mai liniștită:

— Iată care-i povestea: trei sau patru zile după prima ta scrisoare, eram singură în cameră, deși în general nu-mi lipsește anturajul, când aud: Toc! Toc!

— Intră! Și cine crezi că apăru? Bănuiesc, ce-ți închipui! O rochie de tafta neagră, o pălărie de catifea neagră, o voaletă de dantelă neagră, dar atât de brodată încât nu se vedea nimic prin ea.

— Cine sunteți dumneavoastră?

— Eu sunt, răspunse o voce blândă care mă duse cu gândul la tine, căci acestei copile îi purtam pică. Dar spune și tu, dacă-i posibil să n-o iubești!

— Care eu? am întrebat eu.

Ea se aruncă de gâtul meu și mă îmbrățișa cu frenezie.

— Buna mea doamnă Samayoux!

— Fleurette!

— Unde este? Ce face? M-a uitat?... Maurice nemișcat, își ținea răsuflarea.

— Aceleași întrebări ca și tine, continuă doamna

Samayoux. Dacă a-i ști ce aer inocent ai când ascuți povestea aceasta. Un adevărat nătărău! Pe cinstea mea!

— Haide! Dacă vrei să vă răzbunați pe mine, foarte bine, dar vă implor să-mi povestiți în continuare, spuse Maurice, cu ochii în lacrimi.

— Povestiți, bună Leocadie, povestiți! repetă doamna Samayoux. Același lucru m-a rugat și micuța căci amândoi sunteți la fel de nătărăi. Bineînțeles că-i povesteam! Dar gelozia te face foarte rău și-i spuneam lucruri care știam că o vor întrista. Ea nu știa nimic

despre tine și te credea încă la circ. La primul meu cuvânt, iat-o cum începe să plângă ca o sfântă, cum mai plângea! Atunci am luat-o în brațe, ca copil, și am încercat s-o calmez, spunându-i: haide, liniștește-te căci Algeria nu este la capătul; pământului.

— Și dacă îl omoară! strigă ea.

— Pe dracu, i-am răspuns ei:, neputându-mă abține până acuma nu el este cel omorât, ci el îi masacră pe alții.

— Este atât de curajos bunul meu Maurice sărmanul meu Maurice!... Și o sumedenie de tâmpenii, din astea! Toate suntem la fel, și cele care cântă, cincizeci de kilograme ca domnișoara, și cele, care cântărim peste o sută, ca mine. Vrei să fumezi, cumva?

— Dar nu mi-ai spus totul! strigă Maurice. Mamă Leo, buna mea mamă Leo, să nu-mi ascundeți nimic, vă rog mult.

— Nu există ființe mai egoiste decât bărbații mormăi dresoarea. Pentru unii mumă, pentru alții ciumă! Ei bine! Restul! Este ușor de ghicit restul povestirii și anume că este ținută în puf, dar toată această bogăție nu suplinește bucuria sufletească care-i lipsește. Sufletul trebuie să obțină ceea ce inima dorește. Nemaiputând rezista, a trecut peste toate pericolele posibile, a părăsit domiciliul ducesei sau baroanei, ce naiba este, și a venit să descopere...

— Dar ți-a spus dacă mă mai iubește? insistă tânărul ofițer.

— Până la moarte! răspunse maiestuos doamna Samayoux. Până la ultima ei suflare!

— Mamă sunteți un înger! șopti Maurice. Dar nu a dat nici o informație despre ea?

— Am întrebat destule, dragule, dar n-am reținut amănuntele, mai ales că nu mai auzisem nimic despre tine când venise acel bătrânel, îți amintești, care-și spune colonel și care arăta ca o mumie egipteană, putea să mă plâng de acest om; când a luat-o pe Fleurette, cu toate actele în regulă, mi-a făcut și mie un mic cadou, dar asta aparține deja trecutului. Îți voi spune, pe scurt, tot ceea ce mi-a povestit micuța și astfel vei fi la fel de savant ca și mine: acum se numește Valentine...

— Valentine! repetă Maurice, a cărui voce era ca o mângâiere.

— Este bine că-ți place, copilaș. Este fericită; dacă ar vrea, n-ar avea decât să-și aleagă dintre tinerii marchizi toți au cupeuri, cai de curse, case la oraș și la țară. Ducesa este putred de bogată, colonelul își număra banii cu milioanele și mi-a vorbit și de un prinț care este o rudă de-a ducesei sau cam așa ceva și care ar urma să-l înlocuiască pe Ludovic-Filip dacă circumstanțele ar fi favorabile. Ah! Să vezi ce vorbăreață este micuța și foarte agitată; nu-și găsește locul și tot timpul pare să se gândească la ceva anume; când este veselă și volubilă, când devine tristă, abătută, obosită parcă, dând impresia că cine știe ce mare nenorocire s-a abătut asupra ei... Dar, dragul meu, ce ti s-a întâmplat? Ce nu-ți convine?

— Dacă este atât de bogată... șopti Maurice.

— Ah! Ah! Iată care-i necazul, așa-i? Dar nu merg toate ca pe roate!

Maurice rămase o clipă tăcut, după care spuse:

— Mi-ai vorbit despre o scrisoare!

— Este pe drum spre Oran, răspunse doamna Samayoux, la ultima ta adresă și dacă vrei să știi, micuța nu bănuiește nimic; de altfel, ea mi-a dat scrisoarea în care-ți scriam să vii cât mai repede. În ziua aceea, . micuța era mai ciudată ca oricând niciodată n-o văzusem atât de palidă și aș fi jurat că-i era frică de ceva.

— Frică de ce? întrebă repede Maurice.

— Comoara mea, nu mi-a spus nimic; dar nu sunt mai proastă ca alții, nu-i așa? Pe vremuri, am văzut piesă la teatrul Ambigu plină de pericole și mistere. Parisul asta se întâmplă multe. La urma urmei, nu suntem aici la grefier care scrie vrute și nevrute după aceea îți face cine știe ce greutăți; mie mi s-a părut că cerându-ți să te întorci, ea avea nevoie de cineva care s-o apere.

În mintea tânărului ofițer se înghesuiau o mulțime de gânduri; cunoștințele lui despre viața pariziană nu erau atât de vaste, dar avea mult bun simț și întrebă:

— La ce gen de pericol se poate aștepta o tânără din mediul ei social?

— Caută! răspuse Leocadie. Spune și tu, puteam să-i smulg vorbele din gură cu cleștele. Vei afla mai multe, dacă te vei întâlni cu ea, dar oricum e; ciudată și povestea celor ce au venit s-o ia de aici. Îți aduci aminte, acum doi ani, era un tip care tot dădea târcoale cercului, cu puțin înainte ca micuța să ne părăsească: un tip care semăna cu un student bătrân sau cu un portărel care avea și un nume ciudat: Pequepuce?

— Da, răspuse Maurice, îmi amintesc vag, dar ce ne pasă nouă de tipul acela?

— Poate că n-are nici o legătură, spuse dresoare gânditoare, dar mintea mea nu stă pe loc! N-aș vrea să pățești ceva! Acel Piquepuce a venit și astăzi aici; în primul moment, nu mi s-a părut nimic ciudat, și mi s-a părut firesc să mă invite la un pahar. Este adevărat că ne-am cunoscut într-o societate, mai demult, iar tipul vorbește frumos. Ba câteva complimente, ba niște politețuri... Dar acum, că te văd, îmi dau seama de un lucru: sigur a venit să mă tragă de limbă.

Mi-a vorbit despre timpurile când tu și cu Fleurette îmi duceați la circ cei mai buni clienți ai capitalei. Și ce s-a întâmplat cu micuțul? Dar, micuța ce mai face? Și așa, și pe dincolo. Eu am crezut că vrea doar să discutăm pur și simplu, dar acum când mă gândesc mai bine, îmi dau seama că am spus prea multe. Când i-am povestit despre voi doi, tu care faci cuceriri în Algeria, și micuța care face escapade noaptea, când toată lumea o crede în pat, ochii tipului străluceau ca două lumânări.

— Nu cred, începu Maurice, care nu împărtășea neliniștea văduvei Samayoux, nu cred ca acest Piquepuce frecventează lumea în care trăiește acum Fleurette; de altfel, nici n-ați putut să-i spuneți numele ei adevărat fiindcă nu-l știți.

— Bun, mormăi Leocadie, cu atât mai bine dacă mă înșel, dar fiecare vede lucrurile din unghiul lui; mai bine-mi tăiam limba decât să-i spun că te-ai întors, că micuța este înnebunită după tine și că te așteaptă în seara aceasta.

Din tot ce-i spusese văduva, Maurice auzi un singur lucru. El se ridică triumfător și spuse:

— Este înnebunită după mine! Iată ceea ce mă interesează! Este târziu, mamă Leo, și locuiesc în celălalt capăt al orașului, înainte de-a vă ura noapte bună, trebuie să-mi dați o informație, cea mai importantă unde aș putea s-o întâlnesc?

— Aici, spuse dresoarea cu un aer distrat.

— Când?

Leocadie rămase tăcută. Ea își mai turnă niște țuică, dar împinse paharul fără să se atingă de el.

— Când va veni, drace! răspuse ea prost dispusă.

— Vine des? întrebă Maurice care zâmbea, căci pune pe seama geloziei această bruscă mânie.

— Da, da, răspuse doamna Samayoux pe același ton, a venit și ieri și mi-a spus că-ți va scrie și ea, fiindcă nu răspunzi.

— Va reveni?

— Mâine.

— Atunci, strigă tânărul ofițer bucuros, mâine o voi întâlni.

Doamna Samayoux răspuse sec:

— Nu, nu mâine.

— De ce? făcu Maurice tot vesel.

Dar la primele cuvinte ale dresoarei, veselie lui Maurice pieri:

— Fiindcă nu va fi pusă în temă. Eu, micuțule, vezi că ți-am vorbit deschis, ți-am spus că te iubesc, dar noi femeile, vezi tu, de pe vremea Evei...

Ea se întrerupse și adăugă:

— Într-un cuvânt, mâine va veni Fleurette, este adevărat dar nu vine pentru tine.

Maurice deveni atât de palid, încât Leocadie sări să-l susțină.

— Ei bine! Ei bine! spuse ea, nu fa glume proaste cu mine! Ce se întâmplă cu tine, un leșin? Dacă știam că soldații din Africa sunt ca niște domnișoare, as fi cumpărat un flacon de săruri. Ți-am spus adevărul, dar poate că nu merită să-ți faci griji; vom vedea.

Ea îl ajută pe Maurice să se așeze.

— Dacă ați vrut să vă răzbunați pe mine, mamă Leo, șopti el cu o voce schimbată, lovitura a fost mult prea dură; dar dacă acuzația este serioasă...

— Mai întâi, n-am acuzat pe nimeni, îl întrerupse văduva Samayoux.

— Acea întâlnire de care ați vorbit...

— N-am vorbit de întâlnire. Nu la mine și-ar fixa ea întâlnirile, și chiar dacă-și fixează, eu nu știu nimic, băiete. Eu îți spun im singur lucru și nu mă contrazic: mâine nu vine aici pentru tine.

— Din felul cum ați spus-o, mamă, suspină Maurice, am înțeles că vine pentru un altul ca mine.

— Și ai înțeles bine, spuse văduva pe un ton hotărât dar blând; fii bărbat pentru o clipă! Fleurette vine mâine aici pentru un altul ca tine.

— Atunci?

— Atunci, asta-i tot. Asta-i tot și nimic mai mult domnișoara Valentine are secrete față de mine, dar în același timp se și servește de mine. Are și față de tine? Nu știu nimic și de altfel, este problema ta. Îmi reproșezi că am vorbit; poate că ai dreptate dar, la urma urmei, sunt femeie și mă cunosc foarte bine. Nu te supăra dacă mă compar cu cea pe care o iubești; femeile ca mine nu sunt cele mai rele femei: ele sunt gata să se arunce în puț sau în flăcări pentru a-și manifesta devotamentul, încearcă și vei constata singur dacă spun adevărul sau nu.

Micuțule, mie îmi este totuna, reluă ea schimbându-și vocea, și asta fiindcă mă cunosc, n-am încredere în femei.

Maurice o privi speriat; el întrebă încet:

— L-ați văzut?

— Pe cine?

— Pe celălalt.

— Niciodată.

— Ea v-a vorbit despre el?

— Mult.

— Fie-vă milă de mine, vă rog, spuneți-mi totul...

— Asta și fac, dar dacă tu leșini la primul cuvânt!

— Este tânăr? întrebă încă o dată Maurice.

— Destul, răspunse dresoarea, și frumos ca un Apolo, după cât se pare.

— Vreți să mor?

— Dimpotrivă. Sunteți doi, iar eu te iubesc mai mult ca ea; iar dacă ar trebui să jucați acel joc pe care eu îl știu bine, eu îți voi pune în mână cărțile cele bune. Asta-i tot.

Maurice își înclină capul în mână într-o atitudine de deznădejde totală.

— Fii bărbat încă un pic, repetă dresoarea; în această lume, nu poți obține nimic fără luptă, iar după părerea mea, merită să te lupți pentru domnișoara Valentine.

— Dacă ar trebui să-l omor... strigă Maurice, ridicând capul.

— Nu știu, răspunse dresoarea, va trebui să vezi.

Dacă are ceva pentru el, și cred asta, nu se compară bineînțeles cu ceea ce simte pentru tine. Dar ți-am spus: aici sunt niște lucruri misterioase și periculoase. Asta sare în ochi. Presupun că acest bărbat este înconjurat de mistere, și bănuiesc că se află și în vreun pericol. Ea caută un apărător; de ce n-ai fost aici?

— Acum sunt, spuse tânărul ofițer; spuneți mai departe.

— Bravo! Te recunosc. Vom putea discuta tot. Vezi tu, bărbații care leșină îmi fac tare rău. Ți-ai revenit?

— Da, mi-am revenit.

— Atunci, voi începe: nu vii așa singură, seara, prin spatele Grădinii Botanice fără să riști. Spune și tu, nu mai este Bulevardul d'Antin; după ora nouă, pe chei, de la biserică până aici nu-ți mai poți fixa întâlniri galante. Ah! Nu! Mai degrabă prefer să traversez pădurea Bondy. Ea însă mergea pe drumul acesta, lăsându-și cupeul pe partea cealaltă a pieței Wal-hubert, iar vizitiul nu știa unde merge ea. În definitiv, n-ai de ce te plânge, fiindcă pentru tine venea. Ei bine.

Într-o bună zi, a avut o mică aventură, nu știe cine ce, însă; cinci sau șase mucoși care voiau s-o atace. Suficient, însă, pentru ca un bărbat să se pună în valoare. Maurice strânse din pumni.

— Așteaptă să-și ia poziția de box, dragule, spuse îmblânzitoarea râzând. Ai fi preferat să fie lăsată să se bată cu golanii?

— Și era bărbatul respectiv care o apăra? șopti Maurice.

— Da, și i-a luat la goană pe vagabonzi ca pe un stol de vrăbii. Totu-i bine când se termină cu bine.

— Era un necunoscut pentru ea?

— Nu, iată ciudățenia! Când am revăzut-o după două sau trei zile, ea mi-a spus: „Secretul meu nu-mi mai aparține”. După ce-mi povesti întâmplarea, ea adăugă: „Este imposibil ca domnul Remy d'Arx să nu mă fi recunoscut.”

— Remy d'Arx! repetă Maurice; nu voi uita numele ăsta.

— Ai dreptate, copile, răspunse Leocadie, când îi vei mulțumi pentru gestul lui, căci nu are prea multe texte cu micuța. Vezi tu, așa trebuie să se fi întâmplat: a condus-o până la cupeu, a salutat-o și ea a plecat.

— L-a reîntâlnit?

— Doar este un obicei al saloanelor ducesei!

— Bineînțeles că n-a scăpat ocazia să facă aluzie la acea întâmplare?

— Tu vii de la arabi! N-a suflat o vorbă. Fleurette tocmai îmi spunea ieri: „Înainte de întâmplare, nu-mi vorbea prea mult, dar după aceea nu mi-a mai vorbit deloc. Se îndepărtează de mine cu o grijă care mă frământă; aș spune că-i este frică să nu mă facă să roșesc.”

— Cu cât el se preface c-o evită, cu atât ea se interesează mai mult de el, gândi cu voce tare ofițerul.

— Absolut, este în firea lucrurilor.

— Dacă lucrurile stau așa, cum se poate explica întrevvedere de mâine?

— Ți-am spus eu că întrevvedere urmează să aibă loc între Fleurette și Remy d'Arx?

— Vă rog, mamă Leo, nu-mi ascundeți nimic!

— Nu-ți ascund nimic, copile, dragostea mea, și chiar îmi pare rău că am trăncănit prea mult, căci arăți de parcă ai ieșit din spital; dar nu vreau să-ți spun mai multe decât știu eu însămi. Asta-i tot, fie că bănuielele mele sunt fondate sau nu. Odată i-au scăpat Fleurettei aceste cuvinte: „Oare ce căuta acolo și la ora aceea?”

Altă dată, am înțeles că acest Remy d'Arx, care este procurorul regelui sau ceva de genul ăsta, neținând cont de jandarmi, a făcut o urmărire, el singur, în pădurea din împrejurimile Parisului, riscându-și pielea, îmi vei spune că fiecare cu meseria lui, dar îți spun că acest Remy d'Arx cu aerul lui sever este mai curajos decât un zuav¹. Nu știu numele bărbatului care trebuie să vină mâine, dar oricum nu arată bine și lucrează pentru bani; am văzut-o pe Fleurette dându-i o bancnotă; nu știu despre ce vorbesc, dar am surprins un nume: Coyatier. Ea pronunță acest cuvânt foarte încet și parcă cu teamă.

Gândurile tânărului ofițer o luară pe un alt făgaș; gelozia sa rămânea la pândă, dar un puternic sentiment de curiozitate îl cuprinse, alinându-i în același timp rana.

¹ Soldat din corpul de infanterie franceză, creat în Algeria în 1831 (n.t.)

Pe măsură ce spusele femeii deveneau din ce în ce mai confidentiale, Maurice asculta cu mai multă curiozitate. El așteptase cu un soi de teamă numele misteriosului vizitator căruia Fleurette îi dădea bancnote.

Auzind acel nume, el se simți dezamăgit.

— Acest nume de Coyatier nu-mi spune nimic, făcu el indiferent.

— Îți va face un alt soi de impresie, răspuse îmblânzitoare, care deschise ușa și aruncă o privire în jur, ca și când s-ar fi temut de urechi indiscrete.

— Nu este bine să vorbești prea tare despre oameni de genul acesta, adăugă ea.

Așează-te puțin; încă cinci minute. Când îți voi spune de ce numele de Coyatier trebuie pronunțat în șoaptă, vei ști tot atât de multe despre aceste ciudățenii și vei putea pleca să te culci.

Ea se așază într-un fotoliu care parcă gemu sub greutatea ei.

— Iată! reluă ea; târgul este un loc ciudat care seamănă cu menajeria mea; avem de toate, cu excepția bancherilor milionari și marilor vasali ai regelui. Pe cinstea mea, cunosc mulți oameni cinstiți, dar se vorbește mult despre diverse mașinații de la curtea de juri.

Acest lucru ne preocupă, ne amuză, pe fiecare dată când se discută despre hoți, toată lumea ciulește bine urechile și toți povestesc cu voce tare tot felul de întâmplări care i-ar lăsa cu gura căscată pe polițiști. Comoara mea, dacă numele de Coyatier nu-ți spune nimic atunci cel de Fracurile Negre n-are nici un efect asupra ta?

— Sunt toți închiși, o întrerupse Maurice, am citit asta prin ziare.

— Bine, bine, spuse văduva Samayoux, ziarele spun ce pot, iar prefectura spune ce-i convine. Acolo, la bariera Italiei este unul care în zilele în care bea țuică, bea cât să îmbete șase bărbați: acesta se numește Coyatier. Atenție! Dacă-l vezi, ți se zbârlește părul în cap de frică, căci are o moacă de porc mistreț; nu vorbește cu nimeni, niciodată, și toată lumea îl evită, chiar și cei cu conștiința încărcată.

— Eu l-am văzut o singură dată, este un bărbat din topor, în ziua aceea, era un puști care plângea fiindcă spărsese sticla în care ducea vin părinților; trecătorii îi spuneau imbecilule ca să-l consoleze; Coyatier îi puse un bănuț în mână și-l mângâie, dar copilul fugi cu cele douăzeci de parale. Înțelegeți tu?

Acum un an, în toiul nopții, o sărmană puștoaică vroia să se înece sub pod, foarte aproape de aici; era o fetișcană sedusă și abandonată care vroia s-o încheie cu viața căci n-avea cu ce-și hrăni copilașul. Coyatier o scoase din apă și o duse la el, o îngriji timp de o lună și nu spuse nimănui nimic, cu excepția medicului căruia îi plătea vizitele, îți dai seama că tânăra cu copilul îl iubeau ca pe bunul Dumnezeu. Foarte simplu, nu-i așa?

Într-o bună zi, după ce tânăra își reveni, se duse la plimbare pe bulevardul Spitalului și se așază pe bancă; căci, oamenii îi vorbiră de bărbatul căruia îi datora totul. Când se întoarse acasă, își luă lucrurile plecă fără urmă, fără să-l aștepte pe Coyatier ca să mulțumească și să-și ia rămas bun de la el. Ce părere ai?

Copile, n-aș vrea să te întristez; omul ăsta nu-i lepros dar toți se poartă cu el ca și cum ar fi; el își câștigă banii prin mânuirea cuțitului și este în slujba Fracurilor Negre.

— Și asta se spune cu voce tare! strigă Maurice înmărmurit.

— Nu, răspuse Leocadie, asta se spune în șoaptă, în țara asta, polițaii se recunosc așa cum se recunosc și cei pe care-i caută. Nimeni nu trăncănește, în primul rând fiindcă toată lumea urăște poliția și, în al doilea rând, fiecare știe ce l-ar costa dacă ar trăncăni. Sunt destui care au fost considerați prea vorbăreți și nimeni nu i-a mai văzut. Ascultătorule, salut; unii știu că te poate costa viața și tac.

Ea se ridică prima și-i întinse mâna lui Maurice ca pentru a-l concedia.

— Unde locuiești? întrebă ea când ajunsese în pragul ușii.

— Strada Oratoire, Charaps-Elysees, numărul 6, răspuse Maurice.

— Într-un hotel?

— Nu, Africa nu-i California; banii mei sunt numărați, iar când am sosit mi-a fost destul de greu.

— Ce tâmpită sunt! strigă Leocadie într-un exces de prietenie, cum de nu m-am gândit la acest lucru? Și când te gândești că mai deunăzi am câștigat frumos de pe urma ta!

— Mulțumesc, răspunse ofițerul, am destui bani până mâine și poate că mâine îmi voi lua foaia de drum pentru Marsilia. Vroiam să spun că trebuie să fac economii ca să-mi cumpăr un costum civil, nemaiavând dreptul să port uniforma de ofițer.

— Dacă te-ai întoarce în Africa, pe ce post ai fi?

— Soldat. Din fericire, m-am întâlnit cu o veche cunoștință. Trebuie să vă amintiți de acel tip totdeauna bine dispus, care venea pe vremuri la circ și căruia îi spuneam comis-voiajorul?

— Domnul Lecoq! strigă îmblânzitoarea, ce Vesel era!

— Mi-a făcut rost de o cameră mobilată, nu prea scumpă, într-o casă care nu-i frumoasă, dar pare liniștită.

— Atunci totu-i perfect, spuse doamna Samayoux. Noaptea este un bun sfătuitor, deci gândește-te și nu fi încăpățânat.

Maurice făcu un pas ca să iasă, dar ea nu-și desprinsese mâna de al lui și i-o strângea cu tandrețe.

— Ofițerașul meu, spuse ea, ai refuzat banii pe care ți i-a oferit mama Leo. Ești supărat pe ea și ai senzația că am vrut să-ți bag în cap tot felul de prostii. Fiule, să știi că nu-i capabilă de așa ceva, dar a vrut doar să-ți deschidă puțin ochii. Un lucru este cert, foamea vine mâncând; poate că ți-am spus puțin cam multe, dar nu suficient totuși, în rezumat: tânăra te iubește: există însă un valet de caro și nouă de pică în joc. În concluzie: veghează bine și ține-te bine în joc, fiindcă altfel vei fi obligat, așa cum tu singur ai spus, să-ți iei foaia de drum pentru Marsilia. Sărută-mă și spune-mi mulțumesc!

Ea îi scutură mâna cu o forță bărbătească și-l atrase cu putere în brațele ei.

— Mulțumesc, mamă, spuse Maurice care schiță un zâmbet. Dresoaara șopti într-un sărut matern:

— Ce intenționezi să faci?

În loc de răspuns, tânărul ofițer întrebă:

— La ce oră este întâlnirea de mâine?

— La patru după-amiaza.

— Bine, răspunse Maurice, voi încerca să mă gândesc așa cum m-ați sfătuit. Nu știu încă dacă o voi întâlni pe Fleurette și-i voi vorbi, dar știu că ea n-are nevoie de un apărător întâmplător: voi fi aici pentru a veghea asupra ei.

† Capitolul 10 — Biografia lui Maurice

Frumosul Maurice nu era chiar un prinț deghizat, deși prin naștere și educație n-ar fi trebuit să urmeze strălucita carieră artistică din cercul văduvei Samayoux.

Tatăl său era un burghez cinstit, notar în Angoulême și care se retrăsese, ducând o viață decentă. Maurice era cel mai mare dintre cei cinci frați ai lui; între fiecare frate se strecurase și câte o surioară: în total erau deci zece copii.

Dumnezeu să binecuvânteze familiile numeroase: dovada este că tatăl Pages fusese înzestrat cu o remarcabilă facultate de prevedere și cu un talent real pentru a calcula șansele pe care ți le rezervă viitorul. Tatăl Pages făcuse o statistică profesională a tuturor capilor de familie din orașul Angoulême, cu vârsta acestora și note despre starea sănătății lor. Se spunea că fiecare dintre aceștia era asigurat pe viață, iar în cazul în care mureau, el era moștenitorul lor.

Această ultimă ipoteză se apropia puțin de adevăr nu fiindcă tatăl Pages ar fi avut pretenții asupra averii acestora, dar privirea lui vulturească analiza fiecare clientă în parte,

gândindu-se la viitorul băieților lui. Întâmplarea a făcut ca dintre cei trei medici, cei mai apreciați din oraș, unul avea o tuse urâtă, celălalt o culoare a pielii anormală, iar al treilea avea o fistula.

Tatăl Pages era incapabil să dorească moartea cuiva, dar încrezător în destin, își trimise fiul la Școala de Medicină din Paris, spunându-și:

— Pe puștiul ăsta l-am aranjat și bine ar fi dacă i-ar găsi și soră-si ceva.

Apoi, el începu să-și facă noi calcule pentru a aranja și pe cel de-al doilea fiu. Maurice avea puțin mai mult de douăzeci de ani când sosi în cartierul studentesc. Îi plăceau caii, gălăgia, vânătoria, distracțiile; era cel mai bun la gimnastică și la această disciplină câștigase toate premiile la colegiu. În rest, era un tânăr frumos, de o bunătate care mergea până la slăbiciune, puțin mai zăpăcit decât cei de vârsta lui și inocent ca o domnișoară.

Tatăl Pages îi spusese la plecare:

— Am ghicit înclinația ta pentru medicină; este cea ai onorabilă profesiune când este bine făcută. Du-te băiatul meu, căci nu vreau să stau în calea vocației tale; muncește mult, cheltuiește puțin și amintește-ți că norocul este în mâinile tale.

Maurice nu-și dădu silința să-și verifice vocația, care până atunci nu-l pasionase deloc.

Ideea de a vedea Parisul și de a trăi la Paris încântă și atrage pe majoritatea puștanilor. În acele studii necunoscute, nedorite dar de care nu se temea, Maurice văzu numai perspectiva vieții la Paris.

Își plăti înscrierea la facultate, urmă cursurile cu o conștiinciozitate moderată, își făcu prieteni și învăță o mulțime de lucruri care nu erau absolut necesare pentru a lua locul celor trei medici din Angouleme. După șase luni, îi scrisese tatălui său că marea lui ambiție era să devină ofițer de husari.

Tatăl Pages îi răspunse în mai multe scrisori că orbirea adolescenților este un lucru proverbial și numai părinții cunosc ceea ce copii lor au nevoie, iar dacă nu va reuși la primul examen, el, tatăl Pages, nu-i va mai trimite o lețcaie fiului nedemn, nici măcar blestemul lui.

Există unii copii revoltați din naștere, dar Maurice nu făcea parte din acea categorie; el era ascultător din fire, dar capul nu-i stătea deloc la învățătură, inima-i era înfocată și simțea un dezgust de neînvins pentru amfiteatru. Îi mai rămâneau trei luni până la examen.

Fără să facă nebunii, Maurice se distra, cât despre examen el se culcă pe o ureche. Alegerea lui era făcută; în ultima zi a lunii, când se dau examenele, trebuia să meargă la colonelul husarilor, la garnizoana de la Versailles. Deci, pe 30 august 1835, Maurice Pages întrerupse Facultatea de Medicină și cu cei o sută de franci care-i mai rămăseseră prin buzunare merse pe Champs-Élysées și se instală într-o diligentă, având destinația: orașul construit de Ludovic XIV.

Chiar în acea zi, unul din cei trei medici din Angouleme trecu în neființă. Era cel cu fistula. Ceilalți doi dădeau din aripioare. Maurice merse direct la colonel care era însă, absent. Era aniversarea Versailles-ului. Pentru ca timpul să-i treacă mai repede, viitorul nostru husar se duse în piața cea mare unde saltimbancii își instalaseră corturile.

Cu puțin înainte, am amintit că Maurice era foarte ager în mișcări. Fiecare merge acolo unde-l trage așa. Din întâmplare, se opri în fața cercului doamnei Samayoux în care intră fiind atras nu de menajerie, nici de tânăra cataleptică care execută o minunată suspendare orizontală, ci de puștiul în costum de culoarea pielii care se rotea în jurul barei unui trapez, la treizeci de picioare de sol.

Maurice însă fu dezamăgit; gimnastul atât de pompos anunțat era un sărman neîndemânatic și fricos încercând cu timiditate, să execute mișcările pe care le fac copiii prin colegii.

Veți vedea că această întâmplare va influența destinul ofițerului nostru. În schimb, el fu atras de tânăra cataleptică nu prin execuția sa miraculoasă, ci prin însăși grația fetei. Nu este nevoie să facem vreun portret al acesteia: tânăra nu era alta decât Valentine de Villanova la vârsta de cincisprezece ani. În timpul studenției, Maurice nu-și făcuse nici o

„cunoștință”, cum se spunea pe atunci în cartierul Latin. Îi plăcuseră multe fete, dar nu se îndrăgostise niciodată. El fu plăcut impresionat de aspectul Valentinei, în circ purta numele de Fleurette, și rămase ca năuc de sentimentele care-i năpădiră sufletul. Multă lume neagă existența acelor simpatii fulgerătoare care se pot naște în sufletul omului, declarând că sunt de domeniul romanului.

Dar evidența îi ridiculizează pe neîncredători și, în trecere fie spus, nimic nu-i mai aproape de realitate decât un roman bine construit și scris. Când ieși de la circ, Maurice avea aspectul unui bețiv. Gândurile sale erau aiurea. Mergea și visa. Astfel, merse mult timp pe un imens bulevard, frumos luminat care lega palatul de sat.

Când se lăsă noaptea, el încă mai mergea, mort de oboseală, emoționat și nefiind în stare să pună cap la cap idei logice. Automat, el luă drumul spre casa colonelului, dar trecu de două ori prin fața porții fără însă, să se poată opri. Maurice era foarte surprinzător în hotărâri; avea ceva copilăros în comportare, dar avea și din caracterul aventurierului.

Fără să fi luat o hotărâre anume, el își urmă instinctul care-l atrăgea spre locul unde resimțise prima sa mare emoție. Căzut pe gânduri, el făcu înconjurul menajeriei ambulante.

Pe ușa din spate, era scris ceva. Apropiindu-se, Maurice citi următoarele cuvinte scrise de o mână care stăpânea și ortografia și caligrafia: „Se caută un bărbat puternic pentru trape și prăjină.”

Tâmpile lui se acoperiră de sudoare, căci figura demnă și cinstită a tatălui Pages îi reveni în memorie o altă imagine minunată, delicioasă se interpușe între el și bătrânel: el văzu cei cincisprezece ani ai Fleurettei și împinse ușa. Dumnezeule, da, soarta lui Maurice era ca în acea zi să facă un legământ; în loc să-l facă cu colonelul husarilor, îl făcu cu văduva Samayoux. Restul biografiei îl cunoaștem sau, cel puțin, îl ghicim:

Maurice, cu un ultim dram de prudență, își dădu doar numele de botez pentru ca fostul notar din Angouleme să nu fie întrebat, la tot pasul, de fiul său de la Paris, despre care se vorbește în toate târgurile din Franța și Navara, în calitatea lui de trapezist, de om cu prăjina, om cu ghiuleaua etc...

Douăsprezece luni trecură ca un vis. Lui Maurice nu-i păsa nici de familie și nici de restul lumii. Era mai fericit decât un rege; era îndrăgostit și avea certitudinea unei iubiri împărtășite. După un an, la aceeași aniversare a Versailles-ului, când i se deschiseseră porțile paradisului, Maurice primi o adevărată lovitură de măciucă. Într-o dimineață, îmblânzitoarea îi spuse: „Fleurette a plecat, părinții ei au venit s-o ia.”

De câte ori se gândise Maurice la acest lucru! De câte ori gândise el că Fleurette nu aparține acestei lumi unde nimerise din întâmplare! Ea era mândră și delicată și părea să aparțină altei clase sociale. Ea învățase singură: vorbea frumos, cu o voce blândă și distinsă, iar înțelepciunea ei nu era a unei fete oarecare, ci a unei tinere demne de a fi respectată.

Maurice spuse doar atât:

— Bănuiam!

În acel moment se hotărî să devină ofițer. Mai întâi se făcu soldat; cum, însă, dorea să moară, se angajă într-un regiment din Africa. În acea seară, părăsind rulota dresoarei, după doi ani de absență, se simțea amețit, iar sufletul îi tremura ca în ziua în care se îndrăgostise de Fleurette. Întrevederea sa cu Leocadie îi lăsă o impresie confuză și contradictorie.

Două lucruri se băteau cap în cap și nu-i erau deloc clare. Fleurette îl mai iubea și dovedise acest lucru prin dese sale escapade la rulota dresoarei. Dar Fleurette se mai gândea și la un alt bărbat, iar vizitele ei la rulotă nu erau numai pentru Maurice.

Ce să mai creadă din toate astea?

Latura misterioasă a informațiilor furnizate de Leocadie, Fracurile Negre, pericolele, istoria trunchiată a acelui bandit sângeros și milos, Coyatier, toate aceste lucruri dansau prin fața ochilor mirați ai lui Maurice. Nu mai înțelegea nimic și se întreba dacă Leocadie înțelege ceva. Un singur lucru îi era clar și făcea lumină în acea noapte plină de tenebre; era un nume care îi suna mereu în urechi: Remy d'Arx. Îl ura din tot sufletul pe bărbatul

care purta acest nume; ar fi dat orice ca să-l aibă pe acest bărbat în fața lui, cu sabia în mână.

Drumul este interminabil între Grădina Botanică Arcul de Triumf; trebuie să traversezi tot Parisul.

În schimb, lui Maurice drumul i se păru scurt și orele trecură repede pentru el; el fu surprins când auzi ora unu sunând la orologiul de la Elysee.

— Voi vedea eu, își spunea el, rezumându-și visurile: trebuie s-o văd, acesta-i lucrul esențial. Dacă este vreun pericol, cu atât mai bine, o voi apăra Totuși, care sunt speranțele mele? Familia ei mă va goni. Ei bine! Speranța mea este ceea ce speră și ea. Trebuie s-o văd ca să știu ce speranță are ea. Dacă nu ar iubi suficient ca să renunțe la bogăție, la lux... sigur are un plan, din moment ce a venit.

Maurice se opri în mijlocul bulevardului Champion Elysees și se așeză pe o bancă pentru a-și sprijini capul înfierbântat de mâinile reci ca gheața.

— Dar acest Remy d'Arx! șopti el cu o voce strangulată. Este bogat și face parte din cei cu care te căsătorești fără să renunți la nimic și fără să fugi de familie...

O clipă rămase mut în liniștea bulevardului pustiu, dar se sculă brusc și-și spuse, reluându-și mersul cu pași rapizi:

— Sunt nebun! Această femeie o judecă pe Fleurette după sufletul ei. Oare se poate face vreo comparație între ele două? Mă iubește, căci mi-a spus acest lucru și nu există ceva pe lumea asta mai loial și mai adevărat ca această ființă! Trebuie neapărat s-o vad și totul se va lămuri din primele cuvinte; ce fericit voi fi când își va întinde fruntea să i-o sărut! Dacă domnul Remy d'Arx... Ei bine! Arabii mai au cartușe în puști, iar de data aceasta nu mă voi mai apăra.

La colțul străzii Oratoire, văzu șirul echipajelor care staționau în fața porții unui bogat palat. Va trece prin fața lui cu fruntea sus, căci în acea noapte tot ceea ce mirosea a bogăție și fericire îi trezea o sumbră gelozie, dar se opri, căci un valet, deschizând poarta și făcând câțiva pași pe trotuar, strigă cu voce tare:

— Caleașca domnului Remy d'Arx să înainteze...!

† Capitolul 11 — Asasinatul

La auzul acestui nume care răsună ca un ecou al urii lui, Maurice încremeni. Parcă o forță necunoscută îi pironi picioarele de trotuar. La chemarea valetului, un cupeu elegant ieși din mulțimea echipajelor și intră în curtea palatului. Maurice rămase nemișcat încă o clipă, după care gândi:

— Sunt prea departe și nu voi reuși să-l zăresc. Dintr-o săritură, fu lângă poartă.

După ce stăpânul se urcă în cupeu, acesta începu să coboare panta străzii. Cele două uși ale cupeului erau închise căci era o noapte friguroasă.

— La o parte, îi strigă vizitiul lui Maurice, care bara drumul.

Maurice îi făcu loc, dar roata îl atinse în trecere, își întinse capul cu curiozitate dar privirea lui nu reuși să zărească nimic datorită geamului aburit al cupeului. Fără să știe ce face, el urmări echipajul.

— La o parte, spuse din nou vizitiul. Acesta ținu caii în frâu. Maurice începu să fugă pe bulevard, dar, cuprins de rușine, se opri.

— Sunt nebun! gândi el.

Echipajul se îndreptă spre piața Concorde. Maurice se opri pe strada Oratoire, numărul 6. Tâmpilele sale erau acoperite de sudoare, iar inima-i bătea cu forță. El își spunea:

— Nu, nu sunt nebun, dar aș da orice să-l văd, și să-l recunosc dintr-o mie, chiar și la capătul lumii!

Maurice bătu în ușa. Portarul veni și privi printr-o fereastră cu zăbrele.

— Ah! spuse el, iată începutul! Este ofițerul din Africa, cel care are numărul 17, la etajul doi și așa va fi în fiecare zi!

Portarul deschise.

— Locatarii domnului Chopin! spuse el, elevii domnului Chopin! Muncă, nu glumă! cât despre profituri, pauză! Vă stă în obicei să veniți la ore așa de mici?

Maurice, care nu-l auzi, trecu fără să răspundă.

— Bun! continuă portarul, măcar iată unul care este? politicoș! Un coate goale care va aduce pe nu știu cine în casă! Cât despre vecinul lui, are o față de parcă vine de pe front! Și încă doi elevi noi pentru domnul Chopin: unul ca o pasăre care s-a băgat... unde am mai văzut figura altuia oare? și cu niște maniere grosolane, încât mult n-a lipsit să-i spun că numai mutră de învățat muzica nu are!... Nu l-am văzut, însă, ieșind... în plus, m-am saturat până peste cap de domnul Chopin și de clienții lui; voi vorbi cu proprietarul. Și nu m-ar mira dacă cu tot acest dute-vino, nu s-ar întâmpla o nenorocire în casa asta.

El se întoarse repede, căci auzi o voce care venea dinspre curte. Era Maurice care se plimba de colo-colo, cu brațele încrucișate, cu capul plecat și spunea:

— Este bogat, este frumos, îl urăsc! îl urăsc!

— Despre cine vorbiți? întrebă portarul, care auzise ultimele cuvinte.

Maurice dispăru pe alee, iar portarul închise ușa șoptind:

— Vă spun eu, niște sălbatici! Va trebui să facem o casă onorabilă sau se va întâmpla ceva aici!

Maurice urcă în grabă cele două etaje care duceau la camera lui. Când vru să bage cheia în broasca, mâna-i tremura și nu nimerea gaura.

— O luminiță se zărea între prag și ușa vecinului.

Maurice bătu la ușa vecinului și spuse:

— Fiindcă nu dormiți încă, ați putea să-mi luminați și mie?

Nu primi nici un răspuns. El auzi zgomotul unei lumânări în care suflă și lumina dispăru. Pe bâjbâite, în cele din urmă deschise și fiind mort de oboseală se aruncă direct în pat. Oboseala îi cuprinse și corpul, dar și mintea. De fiecare dată când vroia să se concentreze, simțea cum gândurile-i fug aiurea. Întins pe pat, Maurice căzu într-un somn adânc, întrerupt de treziri frecvente și bruște.

Când deschidea ochii, razele lunii desenau pe peretele din față conturul frunzelor tremurânde ale unui copac pe jumătate desfrunzit. Când închidea ochii, în minte îi apărea o figură, mereu aceeași: figura acelui bărbat pe care n-o văzuse, dar care-i apărea frumos și mândru, acel bărbat al cărui nume îl cunoștea de câteva ore și pe care-l considera dușmanul lui de moarte. Odată, se sculă în capul oaselor și se frecă la ochi.

Luminița pe care o remarcase în camera vecină, strălucea acum prin crăpăturile peretelui din plăci prost îmbinate. Numărul 18 își reaprinsese lumânarea. Maurice, cu o fantezie copilărească, își dorea să vadă pe bărbatul din camera vecină și ceea ce făcea în acel moment. Ar fi trebuit însă să-și părăsească patul, unde oboseala îl ținuse. Capul îi căzu greoi pe pernă și de data aceasta adormi de-a binelea.

Avu un vis absurd. Diverse voci îi șopteau la urechi numele de Remy d'Arx. Într-o cameră somptuoasă, Fleurette singură și cu capul în mâini, plângea. În această cameră se ajungea printr-un coridor lung pe care mergea un bărbat cu pași de urs.

Maurice auzea scârțâitul parchetului și Fleurett auzea și ea același scârțâit, căci își întorcea privirea speriată spre ușa. Orologiul sună de două ori. Maurice își spuse este ora două noaptea. El își spunea: înseamnă că nu visez din moment am auzit bătând de ora unu când eram pe Champion Elysees.

Nu se mai auzi scârțâitul parchetului, în schimb urechile lui Maurice percepură trei ciocănituri discrete în ușa. Fleurette se ridică, înspăimântată, și se îndreptă spre ușa când visul luă o altă întorsătură.

O voce de bărbat neliniștită și reținută întrebă:

— Cine este?

O altă voce răspunse:

— Eu sunt, bijutierul

Cei ce au un somn agitat caută să-și analizeze visele căutând să scape de aceste iluzii extravagante.

Maurice se răsuci în pat, furios. Visul, însă, se încăpățâna. O cheie se strecură în broască și se auzi o ușă deschizându-se și scârțâind. Între cel ce pătrundea în cameră și cel din interiorul camerei nu avu loc nici un schimb de cuvinte; Maurice, însă, ca un resort, se sculă și își ciuli urechile.

Nu mai dormea. Un geamăt surd a cărui intonație lugubră, o cunoștea îi strecură frica în oase. De multe ori în Africa, auzise acest horcăit scurt și răgușit a omului care cade pentru a nu se mai ridica niciodată.

Oare încă mai visa? Maurice asculta, cu sufletul la gură. Luminița strălucea încă prin crăpăturile peretelui. Pași greoi care păreau să nu se grăbească traversară camera vecină; se deschisese o fereastră.

Maurice coborî din pat și întrebă:

— Vecine, ce s-a întâmplat?

Nimeni nu răspunse. Se auzi un foșnet de frunze, în timp ce un geamăt stins îl făcu pe Maurice să tremure de frică.

Luna își schimbase poziția. Razele lunii cădeau acum pe o ușă chiar în mijlocul peretelui din dreapta, care comunica cu camera vecină. De partea cealaltă a peretelui se mai auzi un oftat adânc apoi se făcu liniște, cu excepția unui zgomot de pași care venea din grădină.

Maurice se îndreptă spre ușa din perete și atinse broasca în care era o bucată de fier. În același moment, picioarele lui se împiedicară de un alt obiect. Cât despre broască ar fi prea puțin spus că se deschise: ea căzu pur și simplu, lăsând ușa întredeschisă. La bâlci, se învață multe lucruri, iar Maurice își petrecuse doi ani din viață la bâlci.

Obiectul de care se împiedicase era un clește de oțel. Maurice știa cum se numește și tija de fier ce se afla în broască: era ceea ce hoții numesc un șperaclu.

Îi străfulgeră o idee; el se întrebă:

— Oare toate aceste pregătiri erau pentru mine, dar asasinul a greșit ușa?

Fără să fi intrat în camera vecină, el știa că se află la doi pași de un om asasinat. N-avea timp de gândire; împinse ușa și se pomeni în prezența nefericitului Hans Spiegel, evreul german care venise cu o seară înainte în dugheana din strada Dupuis, propunându-i falsului Koenig diamantele Carlotei Bernetti, pe care le ascunsese într-un baston cu măciulie de fildeș.

Hans Spiegel ținea în mână un pistol încărcat. Urma albăstruie din jurul încheieturii mâinii arăta clar de ce nu reușise să-și folosească pistolul. Era întins pe jos, cu ceafa pe parchet și brațele întinse; la gât avea o rană înspăimântătoare, de patru degete lățime, pe unde se scursesese o mare de sânge.

Fusese omorât întocmai cum sacrifici o vacă și nu avusese timp să scoată decât un singur geamăt. Cuțitul măcelarului rămăsese la locul crimei. Lupta fusese atât de scurtă și decisivă, încât camera nu prezenta urme de dezordine. Bastonul cu măciulie de fildeș dispăruse, dar Maurice nu cunoștea existența acestuia. Majoritatea ofițerilor care și-au câștigat gradul pe merit știu cum trebuie pansat un rănit.

Dintr-o privire, Maurice realizează că lovitura de cuțit a răufăcătorului fusese mortală; unii oameni de suflet sunt animați de un sentiment uman și încearcă imposibilul, chiar și atunci când orice ajutor este inutil. De altfel, te mai poți înșela și chiar și medicii nu se dau în lături de la un ultim și suprem efort, pentru ca să fie cu conștiința împăcată.

Maurice îngenunche lângă rănit sau, mai bine zis, lângă cadavru și începu să-i bandajeze rana. Nu avu timp. Pași ce păreau numeroși și grăbiți se auziră pe scări, apoi pe coridor. În primul moment, Maurice avu o senzație de ușurare, căci îi soseau ajutoarele sau, cel puțin, va fi scutit de această mare responsabilitate care căzuse pe capul lui; în

timp ce se ridica pentru a deschise ușa noilor veniți, el se opri stupefiat ca și cum l-ar fi trăznit un fulger.

O voce înfricoșată spunea:

— Cum n-ați auzit nimic? Sărmanul evreu a strigat după ajutor de vreo zece ori înainte să cadă; el spunea: „Fie-ti milă de mine, locotenente! Ce v-am făcut eu?”

— Avea deci bani evreul? Întrebă o altă voce.

Un al treilea spuse:

— Portarul a spus-o pe șleau; de la început, el zicea:

Nu mă miră deloc! Știam eu că se va întâmpla o nenorocire în casa asta!” Când sosi și africanul, îl puteai lua drept orice. I-am vorbit, dar nu mi-a răspuns; în schimb stătea în curte și gesticula ca un nebun: „Îl urăsc, îl urăsc! Este ceva ce mă depășește; trebuie să termin cu bărbatul acesta!”

Nu era adevărat, dar totuși exista și un sâmbure de adevăr. Maurice își aminti din nou de figura palidă a lui Remy d'Arx cât și de faptul că pronunțase cu voce tare: „De ce nu mă aflu în fața lui, cu sabia în mână! Îl urase, îl urăsc!” În schimb, restul evenimentelor povestite, acele strigăte de ajutor ale unui bărbat care abia scosese un geamăt în cădere, cât și acele cuvinte; „Locotenente ce v-am făcut! Fie-vă milă de mine!” toate erau inventate.

Maurice se trezise dintr-un vis absurd pentru a trăi un coșmar înfricoșător și incredibil. Mentea lui parcă i se blocase; mâinile, picioarele și inteligența acestuia parcă fuseseră lovite de paralizie. Totuși îi veni o idee, ideea unui complot nemaipomenit îndreptat împotriva libertății și poate chiar și a vieții lui.

Toate aceste gânduri sunt greu de redat, dar succesiunea lor este mai rapidă decât viteza luminii. Trecuseră doar două minute de când se trezise Maurice, iar evenimentele ce vor urma se vor petrece în câteva fracțiuni de secundă.

Prima voce care vorbise pe coridor spuse:

— Eu nu dormeam, așa încât am auzit începutul Ofițerul de la 17 a forțat ușa care comunica cu camera vecină și a spart broasca. La primul strigăt, l-am trezit pe domnul Chopin. Când am coborât la portar, totul se terminase.

— Da, spuse o voce cinstită care aparținea probabil profesorului de muzică, nu se mai auzea nimic.

— Portarul a plecat în căutarea polițiștilor, iar cei trei băieți ai brutarului, care se aflau lângă cuptoare acum fac de gardă la poarta din grădina palatului Ornans. Ofițerul va fi prins ca un șoarece în cursă!

Maurice își apăsă fruntea cu ambele mâini. În viața lui dăduse multe dovezi de bravură. În armată, în Africa, el trecea drept cel mai curajos; el înfruntase moartea cu zâmbetul pe buze și nimeni nu împinsese atât de departe acea ardoare franceză care se naște în luptele cu sabia. Astăzi, însă, îi era frică, groaznic de frică; tâmpilele i se acoperiseră de o sudoare rece, iar picioarele îi tremurau.

Fiecare cuvânt pronunțat era ca o lovitură de măciucă. De cealaltă parte a ușii, se spunea adevărul: Maurice se simțea prins în cursă și era copleșit de sentimentul neputinței.

La un moment dat, se gândi să iasă și să strige: Minciuni! Alt bărbat l-a omorât; eu am venit doar să dau primul ajutor muribundului.” Dar starea lui de agitație remarcată și de portar, toate acele cuvinte care-i scăpaseră la mânie; acea ușa forțată, broasca sfărâmată!...

În plus, toate acele precauții luate de dușmanii lui invizibili: cleștele, cheia falsă: semnele unei conspirații împotriva lui erau evidente! Totul îl copleșea și totul îi lipsea; nu mai avea nici cuvinte, nici forță, iar mâinile tremurânde i se plimbau prin părul în dezordine.

— Comisarul! se strigă pe scări, iată-l pe comisar!

Maurice aruncă în jurul lui o privire disperată. Mai multe voci spuseră deodată:

— Domnule comisar, n-am vrut să deschidem înaintea sosirii dumneavoastră.

Mâna lui Maurice care tremura ca cea a uni bătrân închise zăvorul în interiorul camerei lui Spiegel.

El respiră ușurat, mulțumit de această barieră pe care o pusese între el și persecutorii lui. Se auziră din nou pași și cineva bătu la ușă.

— În numele legii, deschideți! strigă cineva. Maurice se dădu câțiva pași înapoi. Ochii i se umplură de lacrimi. El își privi uniformă plină de sânge, căci încercase să ridice cadavrul. Acea somație legală fu repetată pentru a doua oară și în același timp forțară și ușa de la numărul 18 și cea de la numărul 17: cea a camerei lui Maurice. Își aminti că o închisese când se întorsese acasă.

În poziția în care se afla, foarte departe de ușă, simți adierea vântului. Se întoarse și ridică ochii; deasupra lui se afla o fereastră deschisă.

Se auzeau vocile vorbind toate o dată căci i se dădeau amănunte comisarului.

— Dacă aş fugi, ar considera asta drept o dovadă a vinovăției mele, gândi Maurice.

— Avem un judecător de instrucție, spuse comisarul, care conduce anchetele cam de-a-ndoaselea. S-ar crede că este în căutare de nevinovați, nu la vânătoare de vinovați. Dar dacă africanul se află aici voi constata eu însumi flagrantul delict și sper să nu-și mai bage dracul coada în afacerea asta!

Maurice își îndreptă spatele. Se făcu și a treia somație, iar ușa de la camera numărul 17 se deschise cu zgomot. Dintr-un salt, se prinse de pervaz și dispăru.

În același moment, cei care erau pe coridor năvăliră în cele două camere, dintre care una era goală; în cea de-a doua era doar cadavrul evreului asasinat.

† Capitolul 12 — Din nou Colonelul

Micile petreceri de la palatul Ornans se terminau cu o masă la care erau admiși doar prietenii intimi ai marchizei, cât și jucătorii de whist.

Toți aparțineau secolului trecut: Ludovic al XVII-lea care avea o vârstă, iar bunul colonel Bozzo care se lăuda că în tinerețe îi făcuse curte doamnei de Pom-padour care, după spusele lui, era o femeie foarte cumsecade,

Doamnei de Ornans, deși cu mult mai tânără, îi plăcea moda de altădată! Cu siguranță că aceste mese nu semănau cu cele de la curtea regală, dar se aborda orice subiect, în special când Valentine se retrăgea în camera ei.

Toată lumea se culca spre dimineață pentru a se scula Dumnezeu știe când. Marchiza, femeie deosebit de discretă și care ducea o viață ordonată, mărturisea că nu mai auzise sunând ora douăsprezece ziua încă din fragedă tinerețe. În schimb, colonelul auzea orologiul sunând la fiecă oră din zi și din noapte.

Acest bătrânel fermecător și blând avea o latură fantastică: el nu se culca niciodată. Patruzeci de minute după ce cupeul său modest părăsi curtea palatului Ornans, îl puteam reîntâlni în halat de casă, stând la biroul său ce se afla în casa de pe strada Therese, pe care o transformase în casă de binefacere.

În acea noapte, invitații marchizei plecară devreme poate datorită domnișoarei Villanova care era inima petrecerilor și care se retrăsese imediat după întrevvedere cu domnul Remy d'Arx.

Dansatorii începură să dea semne de oboseală, frumoasa contesă Corona nu era persoana nimerită pentru a face onorurile unei adunări de tineri: ea era o femeie tristă, iar drama propriei ei vieți o preocupa mult prea mult pentru a putea lua parte la distracțiile aproape copilărești ale tinerelor fete.

Doamna marchiză se așeză la masă destul de prost dispusă; din întâmplare, ea n-avea decât un singur om de încredere, colonelul Bozzo, interlocutor deosebit de plăcut, dar

mediocru ca musafir căci mânca și mai puțin decât dormea. Oricine ar fi murit de foame dacă ar fi fost condamnat la regimul său de mâncare.

Totuși, el se așază vesel vizavi de vechea lui prietenă, declarând că este gata să se destrăbăleze în acea noapte.

— Ce v-a spus domnul d'Arx? Întrebă marchiza, în timp ce-l servea cu o felie de carne de pui subțire ca foița de țigară.

— Nimic, răspunse colonelul, băiatul dispăruse; avea figura unuia care a căzut de la etaj.

— Dar n-ați putut să vă dați seama?

— Da, marchiză, lucruri excelente. Mi-a aruncat o privire speriată și a dispărut ca și cum ar fi fost urmărit.

— Și acest lucru ce vă face să presupuneți?...

— O reușită completă, îl cunosc: fericirea îl face sălbatic, iar marea bucurie melancolic. El începu să râdă iar pe deasupra umărului își întinse paharul, spunând valetului care servea:

— O adevărată orgie, Germain! Mă simt în al nouălea cer și vreau să beau jumătate de deget de vin

— În schimb, eu nu mă simt deloc veselă, reluă marchiza cu nerăbdare; sunt momente când toate aceste șarade mă obosesc. Sunt foarte nemulțumită de domnișoara Villanova.

— Mulțumesc Germain, spuse colonelul valetului. Apoi adăugă apropiindu-și paharul de buze.

— Ciudată față! El gustă o înghițitură.

— Când ați pronunțat aceste cuvinte, șopti marchiza, parcă ați spus totul.

— Ei, ei, ei! spuse colonelul; știți cu ce se ocupă ea acum?

— Bănuiesc că s-a culcat.

— Nu, acum își scrie corespondența.

Marchiza era cât pe ce să se înece, căci trebuie să recunoaștem că nemaipomenita marchiză, deși nervoasă, nu pierdea o firimitură din mâncăruri.

— Oare cui îi scrie? Întrebă ea plină de nervi.

— Bună prietenă, răspunse liniștit colonelul, n-am putut să-i citesc scrisoarea prin gaura cheii.

— Cum! V-ați uitat pe gaura cheii.

Felul în care fuseseră pronunțate aceste cuvinte dădeau o oarecare greutate reproșului pe care le conțineau.

Colonelul își frecă mâinile și spuse:

— Nici nu vă dați seama cât mă interesează soarta acestei copile. Draga mea, nu ești singura curioasă; în timp ce încă se mai dansa, am urcat la ea unde ușa era închisă și atunci am aruncat o privire de bunic... nu, de străbunic, căci ar putea să-mi fie strănepoată și crede-mă, marchiză, această privire este întocmai ca a unei mame.

— Cu sufletul dumneavoastră bun reușiți să puneți toate lucrurile la punct, spuse doamna Ornans.

— Secretul este că eu n-am nervi, răspunse cu malițiozitate bătrânul. Vă întrebați cui scrie? Credeți că este posibil să șteargă cu buretele viața ei anterioară? Șaisprezece din optsprezece! Opt sute la sută, cum ar spune omul nostru de finanțe, domnul de Perriere. Micuța noastră probabil că are micile ei secrete.

El se întrerupse și-și împinse farfuria.

— Acum, aș putea spune că am mâncat ca un lup... declară el.

Dacă aș mai face un tur, poate că aș afla lucruri noi.

— Vreți să mă lăsați singură? strigă marchiza. Pe marchiză o trecu un fior.

— Vă este frică? spuse colonelul râzând.

El se sprijini de brațele fotoliului și se ridică încet și cu grijă.

— Dumnezeule, reluă doamna d'Ornans, nu știu, dar de multă vreme n-am mai petrecut o seară atât de plictisitoare. Toate acele povești cu hoți... Ați auzit ce povestea

domnul Champion: dibăcia nemaipomenită cu care Fracurile Negre pătrundeau în casele izolate...

Colonelul, care era în picioare, îl chemă pe Germain și îi spuse:

— Ia o sulită și întărește paza doamnei marchize, în timp ce eu voi ieși pentru a-l pândi pe dușman.

Valetul rămase cu gura căscată, iar d-na marchiză spuse pe un ton ofensat:

— Este prima dată când vă aud că faceți o glumă de prost gust, prietene.

Colonelul făcu ocolul mesei, îi sărută mâna spuse vesel:

— Ce vreți! Urmările destrăbălării! Din cauza vinului... Rămâi aici Germain, căci mă voi întoarce.

Traversă sufrageria cu un pas greoi și leneș, deodată ajuns pe scări, le urcă cu agilitatea unei pisici. Pașii săi nu făcură nici un fel de zgomot pe parchetul celui de-al doilea etaj. Ușa apartamentului domnișoarei de Villanova era prima de pe coridor; colonelul se apropie și-și fixă ochiul la gaura cheii.

— Scrisoarea este lungă, gândi el. Da, da, veghez asupra ta, fetița mea; grija mea pentru tine este comparabilă cu a unei mame; te urmăresc și am motivele mele pentru asta!

Se îndepărtă de ușă și coborî scara câte două-trei trepte o dată, după care o re-urcă, de data aceasta făcând să-i răsune fiecare pas.

— V-ați culcat, iubita mea? Întrebă el.

— Nu, răspunse tânăra.

— Nu mai coborâți la masă?

— Nu mi-e foame.

— Atunci, deschide-mi căci nu mai sunt la vârsta la care o puștoaică ca tine să mă țină la ușă.

Trecură două sau trei secunde, după care ușa se deschise.

— Doream să fiu singură, spuse Valentine, a cărei voce era rece și aproape neprietenoasă; ce doriți de la mine?

— Este o invitație deschisă de-a ieși afară, șopti colonelul care adăugă în timp ce-o sărută pe frunte: „ciudată fată!”

El intră și închise ușa. Privirea lui se îndreptă spre biroul la care domnișoara Villanova compunea ceva. Biroul, însă, era închis, iar scaunul pus la locul lui.

— Ce făceai? Întrebă colonelul cu o voce plină de căldură paternă.

— Mă gândeam, răspunse Valentine.

— La cine? La acest frumos Remy d'Arx?

— Da, răspunse Valentine.

— Și nu te gândeai decât la el?

Ea rămase tăcută. Bătrânul se așeză șoptind:

— De la sufragerie până aici sunt douăzeci și două de trepte, așa încât închipuiește-ți că am obosit.

Sprâncenele delicate ale domnișoarei de Villanova erau încruntate.

— V-am întrebat ce doriți de la mine, spuse ea.

— Gata să ridici baricade dacă nu-ți convine ceva! Un lucru ciudat însă, persoanele încăpățânate ca tine sunt totdeauna foarte îndrăgite. Frumoaso, n-ai dreptate să te revolți, căci cei ce ar trebui să-ți comande sunt la picioarele tale aici tu ești ca o regină și toată lumea vrea să afle fanteziile tale pentru a ți se supune.

L-ai refuzat pe sărmanul Remy?

— El v-a spus acest lucru? Întrebă Valentine?

— Nu! Eu am bănuیت acest lucru, așa cum bănuiesc tot ceea ce are legătură cu tine... cu excepția unui singur lucru: nu pot să-mi imaginez de ce-ai refuzat bărbatul pe care-l iubești?

Pentru a doua oară, domnișoara de Villanova rămase fără grai.

Colonelul o luă de mână, o forță să se așeze lângă el și continuă pe un ton, dinainte gândit, în care se împletea severitatea cu afecțiunea:

— Liniștește-te, frumoasa mea, nu voi sta mult și cum n-am pretenții la vreun răspuns din partea ta, convorbirea noastră va fi și mai scurtă. Inima tinerelor de multe ori se poate înșela; în consecință, analizează-ți bine sentimentele și vezi la ce concluzii vei ajunge. Doamna marchiză te iubește ca o mamă, cât despre mine nici nu mai este cazul să-ți spun cât te iubesc. Draga mea, dacă tânărul căruia îi scrii nu se frământă pentru tine, renunță, dar dacă tânărul căruia i-ai dăruit inima este demn de tine, atunci contează pe mine. Mă auzi? Înainte de toate, eu doresc ca tu să fii fericită.

El strânse mâna Valentinei care rămase rece între ale lui și o atrase spre inima sa.

— Iată ce-ți doresc eu ție, adăugă el, sărutând-o; vroiam să-ți spunem că nu trebuie să te temi de nimic, iar dorințele tale sunt lege pentru noi, așa încât, ceea ce pentru tine este bun, convenabil și perfect va fi și pentru noi. Acestea fiind spuse, domnișoară de Villanova, reluă bătrânul ridicându-se de pe scaun, îți doresc noapte bună, cerându-vă scuze pentru deranj.

Pieptul Valentinei zvâcnea cu violență; două lacrimi apărură în colțul ochilor ei frumoși; ea se aruncă de gâtul bătrânului, împinsă de o efuziune sentimentală.

Colonelul, cu toată prudența sa diplomatică, nu-și putu înfrâna o privire plină de speranțe. Speranțele îi fură deșarte; Valentine nu vorbi sau mai degrabă pronunță câteva cuvinte cu o răceală inexplicabilă:

— Prietene, vă mulțumesc.

Ea îl conduse pe colonel până la ușă și o închise în urma lui. În timp ce cobora scările, colonelul fredona o melodie de pe meleagurile Italiei.

— Ei bine? întrebă marchiza după ce-l concedie pe Germain, garda sa de corp; îmi veți spune și altceva în afară de: ciudată fată?

— Îmi stăteau pe limbă, răspuse colonelul. Dumnezeuule! Draga nica, este și mai ciudată decât v-ați putea închipui!

— Ce s-a mai întâmplat? Mă neliniștiți...

— O nimica toată: știu acum pentru cine era scrisoarea.

— Pentru Remy?

— Nu, pentru Maurice. Marchiza sări de pe scaun.

— Ce mai este și cu Maurice ăsta? strigă ea.

— Este un locotenent de cavalerie.

— Un locotenent! repetă doamna d'Ornans îngrozită. Colonelul își consultă ceasul care arăta ora două fără un sfert!

— Și nu vreți, reluă el cu un zâmbet care-l afișa în împrejurări, chiar nu vreți să spun: Ciudată fată!

— Îl iubește pe acest locotenent? se bâlbâi marchiza.

— Dragă doamnă, este de presupus că da, căci toți avem o inimă. Dar, vă rog să lăsăm aceste amănunte și să ne ocupăm de problemele noastre.

— Cum așa? îl întrerupse marchiza uimită.

— Fiindcă, continuă bătrânul cu calmul său imperturbabil, datorită acestui locotenent de cavalerie s-ar putea să aibă loc, cât de curând căsătoria domnului Remy cu domnișoara de Villanova.

† Capitolul 13 — Arestarea

Era o cameră spațioasă, mobilată în stil Ludovic al XVI-lea. Aici se simțea atmosfera castelului mai mult decât a unei simple case pariziene: mobilierul era de pe vremuri și nu

fusese schimbat de la începuturile palatului. Pe lemnăria sculptată, erau din loc în loc goblenuri înfățișând scene de vânatoare care aveau legătură cu motivele frizei unde câini și cerbi alergau în jurul tavanului. Scaunele, prevăzute de asemenea cu goblenuri, aveau medalioane reprezentând arta vânătorii moderne.

Acesta fusese apartamentul fiului unic al marchizei d'Ornans, care murise într-un accident de vânatoare. Cele două ferestre, care acum erau închise, dădeau spre grădină, în care luna își revărsa razele argintii. Domnișoara de Villanova stătea lângă o mobilă semnată Boule, care nu era altceva decât biroul: cel la care așezase scaunul când venise colonelul.

În celălalt capăt al camerei, printre draperiile ridicate, se zărea patul făcut. Valentine era îmbrăcată într-un halat de casă brodat care-i acoperea umerii, iar minunatele-i plete negre i se revărsau în dezordine.

Colonelul Bozzo tocmai părăsise camera; Valentine își sprijinea cotul pe un caiet a cărui primă pagină era scrisă pe trei sferturi, iar cu mâna își susținea fruntea. Lampa de birou îi lumina figura palidă, ai cărei pomeți erau colorați în roșu aprins. Ochii săi frumoși erau încercănați. Un pictor ar fi căutat mult timp pentru a găsi un model atât de minunat, grațios și delicat precum Valentine, în schimb un poet ar fi ezitat, neștiind cum s-o numească: o minunată adolescentă sau o adorabilă tânără.

Un timp, ea rămase așa meditănd și absorbită de gânduri. Era ora la care Parisul doarme. În depărtare, se auzea zgomotul vag și profund asemănător cu vuietul mării, dar din când în când dispărea complet. Uneori, o rafală de vânt se făcea simțită în frunzele copacilor, căci luna septembrie bătea la ușă.

Alteori, Valentine asculta zgomotele misterioase ale nopții, iar corpul său frumos, înfășurat într-un halat de muselină era străbătut de un fior.

După câteva minute, buzele sale se întredeschiseră.

— Remy d'Arx! șopti ea fără să-și dea seama că vorbește; Maurice!...

Ea ridică fruntea; trăsăturile ei exprimau o suferință nedefinită. Vru să citească începutul scrisorii, dar înainte de a termina primul rând, ea luă brusc pana și o înmuie în cerneală. Ea scrisese:

„Sunt singură. Ceva în mine îmi șoptește: Ești pierdută. De ce sunt singură în aceste momente de mare pericol? De ce nu ești aici? Trebuia să te fi chemat niai de mult.

Mi-era teamă de lume; m-au învățat legile și conveniențele înaltei societăți: o clipă am avut senzația că sunt datorare să le dau ascultare. Ce importanță mai are! Sunt sigură că ai fi venit și că m-ai fi încurajat, spunându-mi: Curaj!

Curaj pentru ce? Cine mă amenință? Sunt înconjurată de căldură și dragoste, încât nici n-am timp să-mi doresc cel mai mărunț lucru, că mi se îndeplinește orice dorință.

Sunt, însă, lucruri pe care nu le-am spus nimănui, nici măcar ție; deseori încerc să mă conving că în copilărie am avut un vis ciudat... Ah! Ciudat! Nu-i așa că cei ce se interesează de soarta unei tinere, o urmăresc? El mă urmărește, căci are acest drept și, în plus, vrea să-mi lase o parte din averea lui; este cel mai bun prieten al celei care-mi ține loc de mamă.

Tocmai mi-a făcut o vizită neașteptată, așa cum face el toate lucrurile. El vede prin ziduri și nu-i poți ascunde nici cel mai neînsemnat secret. Mi-a vorbit cu bunătate și tandrețe, iar eu mă simt distrusă ca și cum m-aș fi luptat cu cel mai de temut dușman!

Oare este posibil să respecti pe cineva ca pe propriul tău tată și în același timp să te temi de el ca de un demon?...

Iată cum mâna mea tremură; vei înțelege tu ceva din ceea ce ți-am scris? Simt frigul până-n măduva oaselor, dar totuși am nevoie de acest vânt care adie și-mi răcorește fruntea înfierbântată. Sub fereastra mea se întinde o frumoasă grădină, plină de flori în care vârul meu, Albert d'Ornans, care a murit, se spune că escalada zidurile pentru a-și întâlni iubitele.

Nu l-am cunoscut, dar locuiesc în camera lui și parcă-i simt prezența. Portretul său este în salon; era un tânăr frumos, curajos și vesel ca și tine.

Odată, de la castelul său din Sologne, îi scrisese mamei lui astfel: Ești sigură de cei ce te înconjoară? Am aflat lucruri grave pe care nu vreau să ti le transmit în scris. Invită-l, te rog pe Remy d'Arx pentru seara în care mă voi reîntoarce. Remy d'Arx este un judecător. Maurice, m-ai face tare fericită dacă te-ai împrieteni cu el. Dar în ce scop îți spun toate aceste lucruri? Ah! Sărmanul meu cap!

Tânărul meu văr, marchizul d'Ornans, muri după scurt timp de la acea scrisoare. Un glonte rătăcit îl nimeni la o partidă de vânătoare. Nu se știa să fi avut dușmani, iar accidentele de vânătoare sunt foarte frecvente... Mă întreb ce i-ar fi spus mamei lui și lui Remy d'Arx la înapoiere?

Probabil că ai senzația că am înnebunit, căci n-am vorbit nimic despre tine. Mi-e frică, în spatele grădinii, sunt niște întinderi mari de teren pustiu, zidurile sunt foarte înalte, dar așa cum vărul meu le escalada ar putea și un altul s-o facă.

Și eu mă cred nebună, căci în fiecare clipă am senzația că aud pași. Iată! Chiar în acest moment aș jura... probabil fiindcă toată seara nu s-a vorbit decât despre asasini și hoți... de Fracurile Negre. La auzul acestui nume mă trec fiori reci, și dacă ai ști măcar de ce? Mi-e teamă, precum copiii seara când se culcă sau mintea plină de fantome și hoți.

Eu, care eram atât de curajoasă înainte, ți-aduci aminte? Dar din cauza febrei, îmi trec astfel de idei prin cap, căci sigur am febră. N-aș vrea să mai am și alte frici, decât pe acestea. Adevăratul pericol nu se află sub ferestrele mele. Maurice, trebuie să-mi vii în ajutor Maurice. Maurice dragul meu, am nevoie de tine și te iubesc atât de mult! Ah! Să nu te îndoiești niciodată de inima mea, orice s-ar întâmpla: te iubesc; sunt sigură de iubirea mea pentru tine!

Chiar astăzi, am fost cerută de soție; el era... Ascultă! Jur în fața lui Dumnezeu, că nu te iubesc decât pe tine. Remy d'Arx este prietenul meu, aliatul meu, am nevoie de ajutorul lui, așa cum și el are nevoie de ajutorul meu. Cum aș putea să-ți explic toate aceste lucruri într-o scrisoare? Dacă ai fi fost aici, în ochii mei ai fi citit mai multe și ți-aș fi explicat diferența care există între tandrețea arzătoare pe care mi-o trezește persoana ta și afecțiunea pe care mi-o inspiră domnul d'Arx. Tu, tu reprezinți însăși sufletul meu, soțul meu, căci vreau să-mi devii soț; pe când pe el l-am refuzat fără să eșu sau să regret..."

Pana sa se opri un moment în aer și rămase parcă suspendată.

Pieptul său zvâcnea; o lacrimă străluci în colțul pleoapei.

— Dumnezeu, șopti ea, îmi ești martor că ceea ce spun este adevărat: nu-l iubesc decât pe Maurice!

Ea așeză pana pe masă pentru a-și încălzi mâna înghețată la fruntea-i fierbinte.

— Și totuși, reluă ea cu un soi de dezamăgire, gândurile mele se întorc tenace și încăpățănate spre domnul d'Arx; dar nu este același lucru și pot să declar asta cu mâna pe inimă: dacă aș avea un cântar cu domnul d'Arx într-o parte și Maurice în cealaltă parte, cântarul ar atârna mai greu de partea lui Maurice.

Orologiul hotelului sună de ora două. În liniștea nopții, se auziră zgomote în partea de răsărit a grădinii, dinspre strada Oratoire, dar Valentine nu auzi nimic, căci era mult prea cufundată în vis.

Pana sa așternea din nou cuvintele pe hârtie: „Dragul meu Maurice, mi-am privit străfundul sufletului și mi-am dat seama că nu te vreau decât pe tine; îți aparțin trup și suflet.

Ascultă-mă bine, când te vei reîntoarce, prima noastră întrevvedere va avea loc la buna Leocadie, dar numai o dată. Sunt absolut hotărâtă și nimic n-ar putea să-mi zdruncine hotărârea; te voi lua cu mine la palat, deschis, triumfătoare, căci sunt mândră de tine și de faptul că te iubesc. Te voi lua de mână și vom urca împreună la doamna marchiză; cu atât mai bine dacă este și colonelul Bozzo! Ea, împreună cu el, sunt singurii oameni care au vreun drept asupra mea.

Cu oricare, altă tânără s-ar întâmpla acest lucru, această poveste ar avea aspectul unei copilării sau al unui roman, dar poziția mea nu se compară cu a uneia dintre celelalte tinere; crede-mă pe cuvânt, m-am gândit mult și foarte serios.

Îi voi spune doamnei marchize și colonelului că tu o vei considera pe marchiză ca pe mama mea adoptivă iar pe colonel ca pe tutorele meu; le voi spune: „Iată-l pe Maurice care nu-i nici bogat și nici nobil, dar eu îl iubesc și vreau să fiu soția lui.” Dacă acceptă, Dumnezeu să-i binecuvânteze! Vom fi copiii lor; și să nu-ți faci griji din cauza celor din jur: toată lumea ne va aplauda, căci vom fi bogați; dacă refuză, voi redeveni Fleurette. De altfel, tu pe Fleurette o iubeai și nu pe domnișoara de Villanova. Amândoi suntem tineri și putem face și alte. meserii decât cea de saltimbanc; vom munci și vom fi fericiți. Să nu te temi că alături de tine voi regreta vreodată somptuosul palat unde mi-am petrecut doi ani din viață; în amintirile mele acești doi ani vor fi ca un vis strălucitor dar, de multe ori, și foarte trist...”

Ea se întrerupse și ciuli urechile. Parcă se auzise deschizându-se și închizându-se portița din grădină care dădea înspre vechea vilă Beaujon.

Ea privi ceasul care indica ora două și zece minute.

— Este timpul să mă și odihnesc, căci scrisoarea oricum nu va pleca decât mâine, își spuse ea. Când mă voi întâlni cu domnul d'Arx, va fi pe drumul spre Algeria.

Ea scrisese în încheiere:

„La revedere, dragul meu Maurice. De acum înainte voi începe să număr zilele. Poate că ești deja pe drum, căci ai primit, cu siguranță, scrisoarea din partea lui, dar mi-a fost frică că nu vei avea suficientă încredere în ea și de aceea am vrut să-ți scriu cu propria mea mână și să semnez cu numele meu. Te aștept, te iubesc și ceva îmi spune că vom fi fericiți.” Semnă și aruncă pana cu un soi de mânie.

— Oare este adevărat în ceea ce privește fericirea? gândi ea. Nu, presentimentele mele nu-mi plac, dar de ce să-l fac să-mi împărtășească temerile mele care nu sunt deloc justificate?

Prin fereastra deschisă, se auzi un strigăt slab și îndepărtat, urmat de un zgomot a cărui natură rămase necunoscută pentru Valentine. Ea era curajoasă, iar frământările ei din acea noapte nu se potriveau deloc cu adevăratul ei caracter. Ea scrută întunericul. Era o noapte frumoasă, vântul sufla ușor prin frunzișul arborilor, iar luna își trimitea razele de lumină. Zgomotul nu venea din grădină, care era pustie și liniștită.

În schimb, în casa situată în dreapta grădinii, pe strada Oratoire, era o agitație neobișnuită. Valentine văzu luminându-se etajul trei, iar pe scara, de la etajul doi, era o fereastră luminată.

În același timp, mai multe voci ajunseră până la ea.

— Probabil vreun bolnav, gândi ea, urcându-se în pat.

Îngenunche pentru a-și spune rugăciunea, iar când colonelul venise s-o ia pe Fleurette, primele cuvinte pe care le rostise Leocadie fură: „Totdeauna m-am gândit că acest copil nu s-a născut sărac; nu ți-ar bea un pahar dintr-o băutură necunoscută și este deosebit de credincioasă.”

În acea seară însă, rugăciunea Valentinei era spusă automat, fără să se concentreze.

Abia îngenunche că și începu să-și recite rugăciunea cu mai multă convingere. Regretă că nu închisese fereastra. Zgomotele pe care le considerase normale atunci i se păreau acum diferite.

Valentinei îi era frică. Ea se încăpățâna, căutându-și cuvintele pentru rugăciune, dar în același timp își ciuli urechile și își reținu respirația. Vocile veneau acum nu din strada Oratoire, ci dinspre vila Beaujon și i se păru că aude un cuvânt care-i îngheță sângele în vine: „Asasinule”. Un fapt sigur era că zgomotul creștea.

Există un spalier destinat plantelor agățătoare care ascundeau zidul de la numărul 6, strada Oratoire. Vis sau realitate, barele acelui spalier trosniră. Era un zgomot distinct, iar trosnitura se repetă de mai multe ori. De zidul de la numărul 6 era lipit un tei imens, al cărui vârf depășea acoperișul palatului și ale cărui ramuri mângâiau prin fereastră apartamentul Valentinei.

Apartamentul tinerei era prevăzut și cu un balcon. Valentine nu-și mai continuă rugăciunea; ea se ridică tremurând, mirată și iritată de frica lipsită de noimă care-i paraliza mișcările, căci dorința ei era să fugă spre fereastră pentru a o închide, în timp ce picioarele nu-i dădeau ascultare.

Fără îndoială, în preajma ei se petrecea ceva extraordinar; trosniturile spalierului nu se mai auziră, dar ramurile teiului se mișcau, zgâlțâite de o forță care nu aparținea vântului.

Vocile se auzeau în toate părțile, portița grădinii fu dată cu furie de perete, și se auzeau pași grăbiți pe aleile grădinii.

— Trebuie să fie pe aici, tâlharul, asasinul! spuneau vocile; probabil că s-a suit în copac.

— Este în stare să treacă pe terasă și să ajungă în Champs-Elysees...

— Pune-ți scara! Dacă putem ajunge la balconul acela, îl vom prinde.

În acel moment, se auziră lovituri puternice, la poartă și agitație mare în interiorul palatului.

Valentine ascultă, cu sufletul la gură. Totul era limpede ca-ntr-o poveste spusă de la cap la coadă. Un criminal încercă să scape; era acolo, în copac și datorită greutatei lui, ramurile se mișcau. În momentul în care scara se sprijini de balcon, ramurile încetară să se miște și se auzi zgomotul unei căzături chiar în balcon.

În clipa următoare o umbră se strecură în interior. Valentine, speriată, încercă să se baricadeze în încăpere, dar era prea târziu, căci umbra se postă în fața ei.

— În numele Domnului, spuse o voce rugătoare, sunt nevinovat, fie-vă milă de mine!

Valentine nu auzi nimic; era înnebunită. Valentine nu văzu nimic decât ceea ce imaginația sa delirantă îi înfățișă: o ființă hidoasă, murdară de sângele semenului său; un asasin. Ea scoase un țipăt sfâșietor încât urmăritorii crezură că s-a comis o a doua crimă și merse cu spatele spre ușa dinspre coridor, pe care o izbi cu violență.

Instinctual, căci tânăra nu mai gândea, deschise ușa, urlând:

— Ajutor! Ajutor! Este aici!

Coridorul era puternic luminat. Domnișoara de Villanova se trezi în mijlocul celor care populau palatul în frunte cu colonelul Bozzo care-și lumina calea cu o torță.

Lângă colonel se afla un personaj cu o eșarfa tricoloră a cărui expresie indiferentă contrasta cu emoția generală. Era comisarul de poliție. El fu primul care intră, în timp ce oamenii din grădină escaladaseră zidul cu ajutorul scării și pătrundeau grăbiți în încăpere.

— Unde este? întrebă comisarul.

Degetul Valentinei se îndreptă în direcția unei alte încăperi. Nu era nevoie de acest lucru. În acea încăpere se încăieraseră deja și un grup confuz, format din asasin și câțiva agresori ai acestuia, fu împins în dormitor. Asasinul își trăgea după el adversarii. După ce trecu pragul camerei, printr-un efort supraomenesc se degajă din strânsoarea acestora. Acum era singur, înconjurat din toate părțile. Nu mai încercă să fugă; își încrucișa brațele pe piept luminat de cele zece torțe.

— Locotenente Maurice Pages, în numele legi sunteți arestat, spuse comisarul, făcând un pas către el.

Nu se auzi ultima parte a frazei, căci fu întreruptă de un țipăt sfâșietor. Domnișoara de Villanova, care-și sprijinise capul de pieptul colonelului, își deschise din nou ochii care-l țintuiau pe tânărul din mijlocul încăperii.

— Maurice! pronunță ea târându-se spre el, cu fața palidă și privirea pierdută.

Avea o voce sugrumată de emoție. Capul tânărului locotenent se aplecă șoptind:

— Fleurette!

Ea se aruncă de gâtul lui, spunând:

— Ești nevinovat! Oh! Ești nevinovat!

— Da, îți jur, răspunse Maurice într-un sărut; sunt nevinovat.

Comisarul strigă:

— Domnul Megaigne, domnul Badoît!

Doi bărbați, din cei ce escaladaseră balconul, se apropiară, descoperind astfel figura domnului Lecoq care intră grăbit în cealaltă cameră întunecoasă.

Brațele Valentinei căzură pe lângă corp și ea îngenunche.

— Mă auziți, spunea ea frământându-și mâinile, este nevinovat! Mi-a jurat acest lucru și jur și eu!

Cei doi agenți îl și înșfăcăară pe Maurice.

— Și eu sunt aceea, spuse Valentine disperată, eu sunt aceea care l-am trădat... care l-a predat... care l-a omorât!

Maurice întoarse capul, căci lacrimile îl orbeau. Valentine dori să se ridice, poate pentru a-l apăra, căci cei doi agenți îl scoteau din încăpere. Ea își întinse spre el mâinile care-i tremurau, apoi leșină, capul îi căzu pe parchet și rămase ca moartă.

† Capitolul 14 — Trezirea

Se crăpa de ziuă. Era tot în camera domnișoarei de Villanova, care fusese așezată în pat. Valentine nu-și revenise încă. Doctorul Samuel, un foarte priceput medic pe care-l recomandase colonelul, declarase că acea criză putea fi de lungă durată.

În jurul patului Valentinei, al cărui păr se revărsa peste pernă, se aflau colonelul, doctorul și marchiza. Doctorul, în picioare, la căpătâiul bolnavei își făcea datoria de medic; colonelul și marchiza, puțin mai departe, vorbeau în șoaptă.

Marchiza părea la capătul puterilor, în timp ce colonelul, emoționat, privea portretul împăratului Rusiei de pe tabachera lui de aur.

— Au trecut mai mult de patru ore de când și-a pierdut cunoștința, spunea doamna d'Ornans. Un leșin atât de prelungit poate fi periculos.

— Sunteți cea mai bună dintre femei, răspunse colonelul.

— Oh! Acest lucru nu mă împiedică să fiu furioasă, sau mai degrabă dezamăgită, căci mi-am imaginat că în trecutul acestei sărmane tinere trebuie să existe și asemenea aventuri.

— Înțeleg condiția acelui tânăr: un ofițeraș, sau așa ceva. Dar cum ți-ai fi putut închipui!... Dragă prietene, de îndată ce-și va reveni, voi cădea eu la pat pentru douăzeci și patru de ore sau pentru opt zile, căci mă cunosc foarte bine, după un asemenea șoc voi fi tare bolnavă.

— Asta-i treaba prietenului nostru, doctorul Samuel, îi răspunse colonelul.

— Nu spuneți decât atât, dragul meu Bozzo? Ați devenit tare egoist.

— Frumoasă doamnă, întotdeauna am fost așa, numai că fac în așa fel, încât să nu-și dea seama prietenii.

Marchiza îi întinse o mână albă pe care colonelul o apropie de buze.

— Ei bine! doctore, ce părere aveți? întrebă ea.

— A făcut o sincopă nervoasă destul de gravă, începu medicul, încheștarea tetanică a maxilarelor nu mi-a permis să-i administrez o cantitate prea mare de medicamente. Totuși, antispasmodicul pe care i l-am dat a început să-și facă efectul; pulsul este foarte slab, dar intermitențele devin din ce în ce mai rare. Oricum, starea bolnavei este mai bună.

— Nu există vreun pericol?

— Nici un pericol, numai dacă aceleași cauze ar provoca un efect analog...

— În concluzie, îl întrerupse colonelul, îi trebuie multă liniște, nu-i așa?

— Foarte multă liniște.

— Cum oare i-am putea face rost de puțină liniște sărmaneii copile? spuse marchiza oftând, Asta nu se vinde în farmacii.

Colonelul își puse un deget în dreptul buzelor și șopti:

— Frumoasă doamnă, doctorul nu știe nimic din cele petrecute, doar ceea ce am vrut eu să-i spun; nu este cazul să-l informăm mai mult, mai ales că și domnul Remy d'Arx este pacientul lui.

— Mai sperați ceva de pe urma domnului Remy? Întrebă doamna d'Ornans.

— Cum! Dacă mai sper! Nu v-am spus să vă pregătiți de nuntă?

— Dar, după cele ce s-au întâmplat?... Colonelul întredeschise tabachera lui de aur și o închise la loc fără să ia nimic, lucru pe care-l făcea deseori, el fiind un dușman al oricărui exces.

— Sunt un egoist mai special, șopti el; niciodată nu mi-au reușit prea bine propriile mele afaceri, dar când este vorba despre afacerile altora, recunosc că mă descurc mult mai bine.

— Domnișoara de Villanova, spuse doctorul în acel moment, insistând asupra acelei liniști necesare, trebuie să fie scutită de emoții de genul celei din noaptea trecută; nu în fiecare zi sunt prinși criminali la palatul d'Ornans.

— Este adevărat, este adevărat, spuse marchiza; mulțumesc lui Dumnezeu!

Apoi adăugă pentru colonel:

— Domnișoara de Villanova! Fiica surorii mele! Un asasin! Orice aș face, tot timpul am senzația că visez. M-am gândit la împrejurările și la teribila nenorocire care o obligă să-și petreacă tinerețea atât de departe de jocurile natale și atât de departe de protectorii ei naturali care ar fi putut veghea asupra ei. Nu neg faptul că ne-am fi putut aștepta la tristeți de tot felul; și deseori am tremurat la gândul că într-o bună zi ar putea sosi un tânăr cu pălăria în mână și cu un aer timid să întrebe de domnișoara Fleurette...

— Doamnele nobile au un farmec aparte când vorbesc despre aceste lucruri oribile, șopti colonelul care-și încrucișa picioarele subțiri și se lăsă pe speteaza fotoliului.

— Într-adevăr, lucruri oribile! repetă marchiza. Atunci, cum aș putea caracteriza tot ceea ce ni se întâmplă? Este în afara și a accidentelor, și a catastrofelor, chiar și a celor care se pot prevedea...

— Asta ține de lucrurile imposibile, frumoasă doamnă, o întrerupse colonelul, și asta ne și salvează.

Marchiza îi aruncă o privire întrebătoare.

— Chiar dumneavoastră mi-ați spus... începu ea.

— Bineînțeles, bineînțeles, v-am spus adevărul, purul adevăr, o întrerupse colonelul pentru a doua oară. Doar am fost martor, iar sărmana copilă, la vederea personajului n-a putut să-și ascundă nici disperarea și nici dragostea; dar repet, există lucruri imposibile. Un lucrător oarecare din comerț, un muncitor și chiar și un saltimbanc, ținând cont de caracterul ferm al nepotei dumneavoastră, ne-ar fi dat tare mult de furcă, dar acesta...

— Dumnezeule! Dumnezeule! spuse doamna d'Ornans pe care o trecură fiorii, un asasin!

— Nimic de spus, spuse colonelul căscând, este groaznic, dar legea se va ocupa chiar ea pentru a ne scoate din încurcătură.

Marchiza oftă cu zgomot.

— Și ce va gândi lumea? spuse ea cu o voce tânguitoare; prințul, care-i purta atâta grijă, va afla toată povestea, și prietenii noștri și întreg Parisul...

— Ta, ta, ta! spuse colonelul prost dispus; să nu exagerăm. Un roman atât de neașteptat, căsătoria cu un bărbat onorabil vor dezminți toate aceste zvonuri pe care numai răutatea oamenilor le va răspândi.

Marchiza își așează mâna pe brațul colonelului.

— Un bărbat onorabil! repetă ea încet.

— Vă îndoiiți cumva de domnul Remy d'Arx?

— Nu, dimpotrivă, dar mă întreb dacă este cinstit să-l antrenăm într-o astfel de legătură, tocmai datorită stimei pe care i-o port.

Dintr-o dată picioarele colonelului se descrucișară.

— Asta-i bună, dragă doamnă, strigă el cu o mânie admirabil simulată, veți pleda împotriva propriei voastre nepoate? Iar eu voi fi bănuir că vreau să-l atrag într-o cursă pe cel mai bun prieten al meu? Până acum m-ați onorat cu încrederea pe care ați avut-o în mine și de multe ori v-am auzit spunând că sunt printre singurii care o cunoaște bine pe domnișoara de Villanova.

— Încrederea mea în dumneavoastră n-a diminuat cu nimic, vru să spună marchiza, dar...

— Permiteți-mi! Ar fi trebuit să faceți un raționament foarte simplu, dragă doamnă. Ar fi trebuit să vă spuneți că dacă insist în a o căsători pe nepoata voastră cu acest tânăr, care nu numai că este un bărbat onorabil, dar și respectabil, care pentru mine este ca un fiu, un fiu iubit, este fiindcă există în mine o speranță și certitudinea că voi aduce fericirea o dată cu această căsătorie.

În orice ocazie, doamna d'Ornans se supunea orbește imperiului acestei inteligențe net superioare ei.

— Fie ca Domnul să vă audă! spuse ea; sunt obișnuită să dau crezare vorbelor voastre, dar asta nu mă va împiedica să-i pun unele întrebări Valentinei când își va reveni. Vreau să știu gândurile ei cele mai ascunse.

— Este normal, dragă doamnă, răspunse colonelul, care se ridică și-și luă pălăria; dar, în acest caz, îmi dau demisia și vă salut cu respect.

— Dar de ce? întrebă marchiza mirată; cine v-a supărat?

— Dragă prietenă, voi munci singur, sau dacă nu, deloc, răspunse deliberat bătrânul. Mă declar prea bătrân pentru a mai trăgăna lucrurile și a mă amuza punându-mi singur bețe în roate. Știți ce preconizează bucătăria burgheză în prepararea mâncării de iepure cu arpagic, ai nevoie, în primul rând, de un iepure; ei bine! într-o căsătorie ai nevoie de o mireasă. Doctorul, care probabil că nu ne consideră prea politicoși datorită acestei conversații între patru ochi, tocmai ne-a spus că însănătoșirea domnișoarei de Villanova, depinde de calmul și liniștea din jurul ei, iar dumneavoastră vreți s-o chestionați și s-o tulburați din nou? Oricât de delicat ar fi acest interogatoriu, nu vă dați seama că i-ați trezi emoții, neliniști și noi amintiri?...

Colonelul ridicase vocea și-l privea pe furiș pe doctorul Samuel.

Acesta din urmă probabil că înțelese semnificația privirii colonelului, căci își agită mâinile speriat și spuse:

— Vă rog, nu așa de tare! Suntem într-o situație critică!

— Vedeți, doamnă, reluă colonelul, cu o voce șoptită de data aceasta.

El adăugă, luând-o de mână pe marchiză:

— Nu ne vom certa pentru atâta lucru, dar iată care-i ultimul meu cuvânt: care din noi doi se va retrage? Nu vreau să rămâneți aici, la căpătâiul Valentinei, în aceste momente critice când își va reveni.

— Eu plec, spuse grăbită doamna d'Ornans, și nu vă pierdeți interesul în ceea ce ne privește, căci avem mare nevoie de dumneavoastră.

El îi oferi brațul și o conduse la ușă.

— Dragă doamnă, puneți-vă neliniștile de-o parte, spuse el de pe pragul ușii: fiindcă îmi dați mână liberă, sunt răspunzător de tot ce se va mai întâmpla. Probabil că intenționați să vă odihniți un pic, așa încât vă acord patru ore de odihnă, până la prânz; iar după masă pregătiți-vă pentru cumpărături în vederea nunții.

— Vorbiți serios? întrebă marchiza neîncrezătoare și tristă.

Colonelul îi sărută mâna, repetând:

— Cumpărăturile pentru nuntă! Orice altă activitate trebuie să înceteze în favoarea acesteia din urmă.

Colonelul intră și închise ușa. Doctorul Samuel părăsi postul său de veghe la căpătâiul Valentinei și se duse la bătrân. Era un bărbat cam la cincizeci de ani, foarte palid, cu nasul coroiat, cu ochii spălăciți și foarte ciufulit. Există savanți uzați de muncă care seamănă cu cei bolnavi de vanitate.

Doctorul datora această clientelă nobilă colonelului, care cu greu reușise să-l introducă într-o anumită societate; dar acum era un doctor cu o bună reputație, iar încrederea manifestată de domnul Saint-Louis contribuise la succesul lui.

— O vom trezi când credem noi de cuviință, spuse el încet, dar dacă trebuie să nu se mai scoale niciodată și acest lucru se poate întâmpla foarte simplu.

Colonelul ridică din umeri și întrebă:

— Este adevărat că în starea în care se află acum poate auzi și înțelege absolut tot?

— Sunt descrise o serie de cazuri care sunt în favoarea sau contra acestei teze, răspunse medicul, dar vedeți că eu vorbesc foarte încet. Va trebui să se trezească sau să rămână adormită pentru totdeauna?

— Pe cuvântul meu, spuse colonelul, s-ar zice că ne petrecem vremea luptându-ne. Bătrâne Samuel n-am cumpărat de la tine prea multă otravă!

— Fiindcă este moștenitoarea marchizei... începu doctorul.

— Toți sunteți niște copii de treabă, îl întrerupse colonelul, dar nu vă puteți lăuda că ați inventat praful de pușcă: nici Lecoq și nici alții, iar când îmi voi alege urmașul, pe tine te voi alege, fiule, poți fi sigur de acest lucru. Auzi, îngrijește-o bine pe Valentine; ea echivalează cu de patru ori moștenirea marchizei.

— O sumă frumoșică, spuse doctorul.

— De zece ori, de douăzeci de ori moștenirea marchizei! continuă colonelul.

Își privi ceasul.

— În curând, va suna de ora opt; continuă el; la ora zece punct, la mine acasă va avea loc consiliul. Să nu lipsești cumva; vei afla lucruri ciudate. Iar acum trezește-o cu grijă pe această copilă; știi doar că ești răspunzător pentru viața ei!

Valentine era nemișcată ca o statuie culcată. Doctorul se apropie de ea, dar în locul medicamentului pe care i-l administrase până atunci, își scoase din buzunar un flacon și vărsă câteva picături într-o linguriță. Cu un gest familiar celor din meseria lui, cu două degete apăsă obrajii bolnavei, a cărei gură se întredeschise.

Dinții săi mai albi ca fildeșul erau strânși; când îi apăsă nările, ea făcu o mișcare de care doctorul profită pentru a-i strecura în gură conținutul linguriței. Apoi, își aranjă lucrurile și așteptă.

Colonelul îl imită. Se așează din nou, dar mai aproape de pat, iar privirea lui o examina pe încântătoarea bolnavă, în timp ce se juca cu degetele.

După trei sau patru minute, doctorul se aplecă înspre figura Valentinei; de data aceasta, îi dădu cu flaconul pe la nas.

— Iată! spuse el, ridicându-se.

În același moment, tânăra oftă, apoi pătura începu să se miște sub bătăile puternice ale inimii. Doctorul îl privi pe colonel.

— Este nevoie să mai rămâneți aici? întrebă acesta din urmă.

— V-am spus, îi răspunse Samuel, o nouă emoție i-ar putea provoca un al doilea accident. Pot să aștept într-o cameră alăturată.

Colonelul îi arătă ușa, dar nu-l lăsă să iasă fără să adauge:

— La ora zece, strada Therese, să nu întârziați. Va fi foarte ciudat, foarte ciudat.

Ușa se deschise și se închise. Colonelul rămase singur cu domnișoara de Villanova, care încet, încet își revenea. El își apropie scaunul de căpătâiul fetei și se așează comod.

Ochii tinerei se deschiseră, dar parcă nu puteau să vadă.

— La teatru, gândi colonelul, în ocazii de genul acesteia actrițele se întreabă: Unde mă aflu? Ce s-a întâmplat cu mine? Aș vrea să scurtez toate aceste scene. Să vedem!

Colonelul tuși, ceea ce o făcu pe domnișoara de Villanova să-și îndrepte privirile asupra lui; ea se forță să se ridice, dar nu reuși.

— Cum te simți, draga mea? întrebă colonelul cu vocea cea mai afectuoasă posibil.

Valentine își plimbă privirea rătăcită prin cameră.

— Da, da, spuse ușor bătrânul, nimic de spus, este o afacere murdară.

— Aici! șopti Valentine, al cărei deget indica un loc, aici era!

Ea arăta locul în care stătuse Maurice cu brațele încrucișate pe piept.

— Într-adevăr, acesta-i locul unde a spus: „Fleurette!”, iar tu ai răspuns: „Maurice!”, adăugând și alte cuvinte imprudente, ținând cont de situația sa actuală.

Valentine își acoperi fața cu mâinile.

— Din păcate, reluă colonelul, au fost și martori Dar draga mea, nu uita că prietenii tăi sunt bogați, iar cu bani poți închide gura oricui.

— N-am nimic de ascuns! strigă domnișoara de Villanova, care-și descoperi fața, mândră și aproape provocatoare.

— Bineînțeles, bineînțeles, aceste lucruri le spuneam la început, iar apoi... Valentine îl întrerupse și-l întrebă:

— Domnule, cu ce drept mă interogați? Eu am să vă spun doar atât: îl iubesc și-l voi iubi până la moarte.

— În ceea ce mă privește, răspunse colonelul cu blândețe, nu-mi displace să te aud vorbind astfel; asta dovedește că ai o inimă bună și generoasă; nu urăsc astfel de defecte. Dar, vezi tu micuțo, generozitatea, bunătatea și chiar și nebunia nu servesc la nimic când este vorba despre un bărbat care are o condiție socială asemănătoare cu cea a iubitului tău.

— Este nevinovat! strigă impetuoasă Valentine.

— De ce te superi, îngerașule? continuă colonelul; eu nu vreau decât să fie nevinovat; este un tânăr prezentabil, dar iată că șansa i-a întors spatele; un vagabond, sărac lipit căci nu i-am găsit bani în buzunare, îndrăgostit de o persoană care trece drept milionară, un bărbat asasinat, care nu-i chiar primul venit, ci un hoț care avea asupra lui diamantele faimoasei Carlotta Bernetti! Frumoasă lovitură: nu știu câte sute de mii de franci! Flagrant delict sau ceva asemănător, căci criminalul a fost urmărit pas cu pas și a fost prins înainte ca acesta să fi avut timp să-și spele hainele și mâinile mânjite cu sânge. Capul Valentinei căzu pe pernă.

— Și acesta va deveni un caz celebru, continuă colonelul; plouă cu așa ceva și eu cred...

Se opri și o privi pe Valentine printre pleoapele întredeschise.

— Da, continuă el, va fi partea romantică a acestui proces. Cred că prietenul nostru, domnul Remy d'Arx, va fi judecătorul de instrucție.

Valentine era la fel de palidă ca în timpul leșinului.

— În concluzie, continuă colonelul, cu un calm ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, mie nu-mi plac căsătoriile încheiate cu forță; în familia mea am avut deja un exemplu: nepoata mea, care este o persoana cu multă demnitate și care în urma căsătoriei cu vărul ei, contele Corona, a rămas marcată... Bineînțeles că eu și marchiza nu ne putem teme de așa ceva, mai ales că nu-l pot compara pe Remy d'Arx cu un personaj negativ, precum nepotul meu, Corona; Remy d'Arx este un înger și merită tot devotamentul posibil.

Se opri din nou. Valentine stătea nemișcată, tăcută și rece ca o statuie.

— Dumnezeule, conțină bătrânul, în viața mea am avut ocazia să asist la aventuri și mai formidabile. Deasupra mea simt nori negri. Trebuie să mă duc la marchiză care-i aproape la fel de răvășită și de tristă ca și tine, draga mea. Cred că nu mai este nevoie să-ți explic ce lovitură cumplită a primit, dar fiindcă te părăsesc așa vrea să te las într-o stare de spirit mai bună.

Se ridică și luă mâna domnișoarei de Villanova care la această atingere tresări. — Un lucru este, sigur și consolator pentru tine spuse el cu o voce binevoitoare și anume că ești înconjurată de inimi bune și devotate ție. La vârsta ta, poți trece prin accese de revoltă. Gândește-te, gândește-te la cei ce te iubesc și care ar fi disperați dacă ți s-ar întâmpla vreo nenorocire.

El se aplecă deasupra Valentinei și o sărută pe frunte. Era o frunte de marmură. Tânăra nu se mișcă și nu scoase o vorbă.

Îndreptându-se spre ușă, cu pași lenți, colonelul își spunea:

— Ciudată fată! Sunt sigur că are ceva în cap! Înainte de a ieși, îi mai trimise un sărut, spunându-i:

— Stai liniștită! Vom veghea asupra ta și să știi că ești iubită.

Pe coridor, era o subretă, care se îndepărtă grăbită și care părea să fi ascultat la ușă.

— Suzon! o chemă colonelul încet, Sidonie! Vino aici, Marion!

Subreta se întoarse, spunând:

— Victoire, mă cheamă, domnule colonel.

— Fie, Victoire! Spune-mi, te rog, și nu mă minți, tu ești cea care te duci după cupeuri pentru domnișoara de Villanova când iese pe porțița din grădină?

Victoire își împreună mâinile și vru să nege.

— Bun, spuse colonelul, tu ești aceea, mi-am închipuit. Ei bine, dragă, dacă cumva domnișoara de Villanova trimite după un cupeu...

— Dumnezeu! mare, în starea în care se află, credeți că este posibil așa ceva!

— Da, în starea în care este.

— Voi avea grijă... Începu Victoire.

— Să n-o refuzi, o întrerupse colonelul; ai dreptate, trebuie să te supui stăpânilor tăi. El îi strecură un ban în mână și fiindcă Victoire îl privea uimită, colonelul adăugă:

— Draga mea, până la vârsta mea, am văzut multe și nu mai știm să fim severi.

— Este cu puțință, strigă subreta, să mai existe oameni atât de buni? Domnule colonel, la ordinele dumneavoastră!

— Vreau să-i faci rost de un cupeu, micuței bolnave. Am eu un vizitiu protejat pe care-l vei găsi puțin mai încolo. Ca să fii sigură că nu-l încurci cu un altul, îi vei spune... Parcă vorbești și puțin italiana, nu-i așa?

— Domnișoara nu m-ar fi ales pe mine dacă n-aș fi știut.

— Îi vei spune vizitiului: „Giovann-Battista”. Acesta este numele lui.

— Și el îmi va răspunde?

— Numele tău „Vitoria”, care este încântător ca și tine.

El o mângâie pe bărbie și o clipă se priviră, zâmbind.

— Acum, reluă colonelul, du-te și deschide-i doctorului Samuel, aici, alături; spune-i să-i mai facă o vizită frumoasei noastre bolnave și spune-i să nu uite de întâlnire: la ora zece fix. Va fi ciudat. Spune-i că va fi foarte ciudat.

† Capitolul 15 — Consiliul Fracurilor Negre

Era o cameră foarte spațioasă și înaltă, a cărei lemnărie era închisă la culoare. Palatul colonelului Bozzo, care se afla în strada Therese, era o casă veche, construită ca sucursală pentru doamnele de la Port-Royal, pe un teren dat de casa Choiseul.

Camera în care vom intra se afla la primul etaj, în spate și era prevăzută cu trei ferestre cu grilaj care dădeau spre o grădină mică, plantată cu arbori bătrâni. Ca mobile erau scaune capitonate cu piele neagră, iar de o parte și de alta a șemineului se aflau două canapele.

În mijlocul camerei trona o masă acoperită cu o pânză verde, așa cum se întâlnește peste tot unde se reunesc comitete sau consilii de administrație. Nimic nu lipsea de la această masă, nici mapa cu cele trebuincioase scrisului, nici ștampilele, nici clopoțelul prezidențial, folosit în menținerea liniștii în timpul deliberărilor. În acea zi, era vorba mai mult de un consiliu de familie căci colonelul Bozzo, în fotoliu, era încălțat cu o pereche de papuci călduroși și era îmbrăcat cu un halat de casă.

Adunarea era formată din opt personaje care se aflau în jurul mesei, cu excepția a doi inși ce stăteau mai la distanță. La acea adunare îl puteam recunoaște cu ușurință pe

domnul Lecoq și pe doctorul Samuel, așezați de-o parte și de alta a președintelui; în schimb, ar fi trebuit să facem un efort prea mare pentru a-l descoperi pe Ludovic al XVII-lea de la palatul Ornans în persoana unui bărbat la vreo treizeci și cinci, patruzeci de ani și care se sprijinea în coate, în fața colonelului.

Nu întâlnești în fiecare zi actori care să aibă exact fizicul rolului pe care trebuie să-l joace; tenebroasele planuri ale colonelului Bozzo folosiseră mai mulți Ludovici ai XVII-lea la Paris, în provincie și în alte capitale ale Europei.

Domnul Saint-Louis era un martir de ocazie, iar când intra în scenă trebuia să se machieze. Pe ceilalți membri ai consiliului nu i-am mai întâlnit până acum și anume, un bărbat foarte palid, chel, căreia i se spunea abatele, și un altul gras, în costum căruia i se spunea „doctorul în drept”.

În stânga șemineului, se afla un bărbat frumușel, încă tânăr, a cărui figură era marcată de dese orgii și care era mai mult răsturnat decât așezat pe canapea: acesta era contele Corona, ginerele colonelului și soțul frumoasei Francesca.

Pe cealaltă canapea se afla o femeie foarte elegantă și a cărei figură era acoperită cu un voal. Aceasta nu era, cum era de așteptat, contesa Corona. Nimeni n-avea încredere în ea, căci trăind în mijlocul răului, ea ignora misterul inechității care apăsa asupra ei și care o împingea cu pași rapizi spre un deznodământ tragic. Frumoasa doamnă de pe canapea trecea drept una dintre persoanele cele mai active ale organizației. Ea se numea Marguerite Soulas și, prin căsătorie, devenise contesă de Clare.

Colonelul era bine dispus; ridurile figurii sale parcă surâdeau, iar obraji erau rozalii. El își freca mâinile, privind cu coada ochiului hârtiile din fața lui, printre care se afla și un caiet voluminos. Când orologiul sună de ora zece, el agită clopoțelul și spune:

— Copiii mei, haideți să terminăm conversațiile particulare. Declar deschisă ședința și vă promit că va fi interesantă, dar fiindcă s-ar putea să se prelungească, promiteți-mi că-mi veți acorda toată atenția.

Privirea lui binevoitoare și binedispusă făcu înconjurul camerei.

— Vă mulțumesc tuturor, reluă el, de promptitudinea cu care ați răspuns la chemarea mea.

Draga noastră contesă are problemele ei personale care ar plictisi pe niște femei cochete, pe doi notari și o jumătate de duzină de avocați; nepotul meu Corona, care și-a luat o poziție prea acceptabilă, pare beat doar pe jumătate; bunul Samuel și-a părăsit pacienții; Lecoq a sacrificat pentru noi câteva din birourile lui și, în curând, va deveni unul dintre cei mai importanți oameni; în fine, abatele și savantul nostru profesor în drept criminalistic au lăsat-o mai domol cu treburile lor, fără să mai vorbim de prinț care s-a repezit în biftec, cotletele și vinul lui. Toți îmi sunteți foarte simpatici și-mi face o deosebită plăcere să vă servesc o surpriză care va recompensa truda voastră.

Discursul colonelului fu întâmpinat cu o oarecare răceală. Guvernele care rezistă nu mai trezesc prea mult entuziasm, iar guvernarea acestui bătrânel depășise deja jumătate de secol de existență.

El continuă, clipind din ochi ștrengărește:

— Se simte o oarecare răceală, mă așteptam, de altfel, la acest lucru; în jurul meu totdeauna am sesizat o oarecare gelozie, căci acel proverb, pe care-l știți cu toții: „Ulciorul nu merge de multe ori la apă etc...” nu mi se poate aplica și mie. De pe vremea mareșalului de Saxa era să intru la apă, dar până în prezent nu m-am ales cu nici o zgârietură. Dragii mei, am avut un noroc chior, nu-i așa?

El îi făcu semn abatelui să se apropie și-i șopti la ureche:

— După ședință vreau să-ți vorbesc. Știi că n-am încredere decât în tine; cel ce-mi va lua locul trebuie să știe mai multe decât ceilalți.

— Îi cedez cuvântul Tulonezului, reluă colonelul, care în toată această poveste s-a comportat precum un înger.

Mâna sa uscată mângâie urechea lui Lecoq, întocmai cum fac profesorii de colegiu elevilor buni la învățătură și spuse în continuare:

— Dragul de el vă va expune partea materială și istorică a afacerii după care, eu personal, vă voi da unele explicații, care sper să vă intereseze. Prietene, preia cuvântul, fii scurt, clar și lasă modestia de-o parte.

Domnul Lecoq de la Perriere era un soi de Proteu prin talentul său de a-și schimba figura și ținuta, dar de astă dată el își arată adevărata față.

Era un tip robust, destul de frumos, dar un bărbat obișnuit și vulgar în rotunjimile sale și de o veselie zgomotoasă.

El făcea parte din categoria celor ce frecventau cafenelele și era tipul comis-voiajorului așa cum este descris de scriitorii de pe vremea lui Ludovic-Filip.

În acea dimineață, purta costumul lui obișnuit pe care nu i-l impunea nici o misiune secretă în chip de deghizare: avea o jachetă de catifea albastră, încrețită pe șolduri, o vestă tot din catifea ecosez, cu un colorit foarte viu și un pantalon a cărui croială nu lăsa să se vadă decât vârful cizmei.

Pălăria domnului Lecoq avea o formă ciudată: era înaltă, ascuțită și cu boruri foarte largi. Bastonul pe care-l ținea între picioare s-ar fi potrivit de minune unui rentier din Marais; era gros și prevăzut cu o măciulie de fildeș.

El luă cuvântul și respectă recomandarea președintelui, povestind pe scurt, dar cu o precizie remarcabilă, nemaipomenita istorie a hoțului care constituie subiectul primelor capitole din această carte.

Operațiunea astfel descrisă, începând cu întâlnirea cu Hans Spiegel, omul care furase diamantele Carlotei Bernetti, până la crima sângeroasă a așa-zisului bijutier în camera numărul 18, semăna cu un mecanism construit în mod savant, și căruia i se demontase fiecare piesă în parte.

Totul era prevăzut, cântărit și ajustat; nimic nu era întâmplător și un adevărat miracol ar fi putut scăpa victima din mâinile agresorului. Consiliul îl asculta pe Lecoq cu interes, dar fără să fie surprins. Atenția care i se acorda poate fi comparată cu cea a membrilor academiilor noastre la lectura unui raport bine întocmit și care dezbate lucruri interesante.

Asta era tot.

Dacă membrii academiilor noastre sunt blazați când este vorba despre curiozitățile științei și artei, dacă fiecare membru se entuziasmează numai când personalitatea lui este în joc, am putea spune că, la ora actuală, ne aflăm în prezența unor ființe deja ajunse la saturație de fapte rele; am putea spune, de asemeni, și nu cu intenția de-a ofensa vreo academie, că în această dimineață am pătruns în sânul unei academii sui-generis puțin mai puternică și cu membrii mai bine triați decât oricare institut care poartă acest nume glorios.

Acest institut tenebros, al cărui prag l-am pășit, n-are ca scop binele și frumosul, ci știința răului. Toți cei ce se aflau aici erau niște virtuoși ai crimei, laureați ai furtului și asasinatelor; în tot universul acesta nu credem că este posibil să găsești o adunare de ticăloși mai bine înarmați, o societate de bandiți mai de temut.

Când Lecoq își termină discursul, deșurubă măciulia de fildeș a bastonului care aparținuse nefericitului Spiegel și vărsă conținutul pe pânza verde: toți cei prezenți se apropiară pentru a examina diamantele Carlotei Bernetti.

— Nu este rău, spuse doctorul în drept, dar trebuie să recunoaștem că imbecilul care va plăti pentru această crimă a făcut totul pentru a-și agrava și mai tare situația. Fuga lui este o adevărată prostie.

— Profesore, răspunse colonelul, cunoașteți mai bine legile decât sufletul omului. Nu există om prins în capcană care să nu comită unele greșeli; în asta rezidă forța noastră: la prima lovitură îi amețim, iar ei își pierd sângele-rece, fiindcă astfel, oricât de bine am fi noi organizați, din timp în timp, ne-ar mai scăpa câte unul. Până acuma, însă, nu ne-a scăpat niciunul.

— Iată un brilliant minunat, observă abatele folosind un termen tehnic de șlefuitor de pietre scumpe.

Doamna contesă de Clare se ridică întocmai ca ceilalți pentru a examina prada.

- În realitate, spuse ea din vârful buzelor, aceste personaje sunt nemaipomenite! Carlotta Bernetti nu este tânără, și eu cunosc femei mult mai frumoase ca ea...
- Tu, de exemplu, nu-i așa scumpo? o întrerupse președintele.
- Contesa răspunse cu mândrie:
- Presupun că nu mă comparați cu fata asta... Eu vroiam să spun, pur și simplu, că eu nu posed asemenea diamante.
- Este strigător la cer! spuse colonelul fără să radă.
- Contele Corona întrebă, aruncând pe masă o mână de diamante pe care le examinase:
- Cât ar putea valora toate astea?
- În plângerea lui Bernetti, răspunse Lecoq, furtul a fost evaluat la 400.000 de franci.
- Patru sute de mii de franci! repetă doamna de Clare, o Bernetti!
- Și la ce ne servește asta, întrebă din nou contele Corona, care căuta un moment prielnic pentru a-și manifesta furia pe care cu greu și-o stăpânea, pentru ce să mai punem acești 400.000 de franci lângă milionul pe care Tata îl păstrează într-un loc sigur?
- Întrebarea nu rămase fără ecou printre membrii adunării.
- Important este, spuse contesa de Clare, că suntem destul de săraci cu toată bogăția noastră. Nici unul dintre noi nu știe unde se află comoara noastră, iar dacă Tata ar păți ceva...
- Colonelul își agită clopoțelul înfierbântat; indignarea făcea să-i tremure mâna.
- N-o să mi se întâmple nimic! strigă el, vorbind ca un copil supărat. Mă simt foarte bine și sunt puternic ca un taur, pe toți am să vă îngrop... Vino aici! spuse el, întrerupându-se.
- Îl chemă pe doctorul în drept, căruia îi spuse în șoaptă și grăbit:
- Știi, asta te privește pe tine, iar hotărârea mea este luată deja: tu vei fi moștenitorul meu.
- În același timp, îi atinse piciorul lui Lecoq și-i șopti la ureche:
- Apără-ți patrimoniul, fiule, căci tu vei fi legatarul meu universal.
- El le aruncă o privire plină de înțeleșuri domnului de Saint-Louis și doctorului Samuel.
- Ați vrea să mă retrag? continuă el cu voce tare, considerați că am trăit prea mult? Unde este ucigașul care-mi va pune mâna în gât? Dumnezeule! Dragii mei, toți o veți duce foarte bine! Trădătorul care mă va găuri crede că va realiza ceva procedând astfel? Vă sugerez să ștergeți acest lucru din planurile voastre; să știți că atunci când vin să prezidez adunările noastre, îmi pun galoanele în loc sigur. Ah! Ah! Mai sunt și revoltați printre voi! Aceia uită că datorită mie, organizația noastră a devenit bogată, iar ei nu se gândesc că eu sunt singurul care dețin secretul, și că odată redus la tăcere nu va mai fi nimeni care să-i conducă spre comoară.
- Îți ordon să taci! spuse el, arătând cu degetul înspre Margueritte care tocmai vroia să deschidă gura, nu ți-am dat încă cuvântul! Când ai venit în organizația noastră, n-ai venit după diamante, ci vroiai ceva să-ți pui în picioarele desculțe. Cine oare te-a făcut contesă de Clare, dacă nu eu? Erai o Bernetti, dar în loc de stofe scumpe, erai îmbrăcată în zdrențe. Tie, Corona, ți-am dat-o pe micuța mea Fanchette, fetița mea dragă; tu știi foarte bine că dacă în acest moment, deși soarele este sus pe cer, aș zice: Se face noapte! n-ai mai trece pragul acestei camere!
- Corona era palid, în schimb contesa zâmbea. Lecoq puse mâna pe brațul bătrânului, care se opri imediat, uitându-se în jurul lui întocmai ca un om care se trezește. Samuel, doctorul în drept, abatele și prințul îl înconjurau, nemișcați, precum statuile. Lecoq spuse:
- Tatăl tot Tată rămâne ca totdeauna, Corona a vorbit aiurea, iar Margueritte își regretă obrăznicia.
- Cei patru membri pe care tocmai i-am enumerat se înclinară cu gravitate.
- Era vorba despre un vot. Corona reveni la locul său de pe canapea, bombănind, iar doamna de Clare, ridicându-și voalul, îi întinse colonelului mâna.
- Tatăl știe cât de mult îl iubim, șopti ea.

— Tatăl este destul de bătrân, spuse colonelul, a cărui voce nu mai era mânioasă, ci plină de emoție: are și el slăbiciunile lui. Adineauri, declarăm ca un fanfaron lipsit de putere: „Vă voi îngropa pe toți!”... Ah! Copiii mei dragi, zilele-mi sunt numărate. Credeți-mă, nu mai aveți prea mult de așteptat. Margueritte, tu ești frumoasă, tânără și ai tot dreptul să fii ambițioasă; tu îți dorești aur, mult aur și-l vei avea; vrei să fii ducesă, și vei fi.

El o atrase înspre el și sărutând-o, îi șopti:

— Nebună ce ești! Nu știi că pe tine te-am desemnat unica mea moștenitoare?

— Copiii mei, copiii mei dragi, reluă el cu voce tare, iertați-l pe cel care vă iubește ca și cum ați face parte din familia lui. Chiar și Corona să uite ceea ce am spus despre el, poate cu prea multă severitate; atitudinea lui față de micuța mea Fanchette îmi amărăște sufletul. Ah! Dacă aș fi dat mâna acestui înger lui Amitie, sau prințului, sau bunului Samuel, sau profesorului nostru!... dar ceea ce s-a întâmplat s-a întâmplat și, în definitiv, Corona este nepotul meu; deci să trăim în pace și să nu ne pierdem timpul, continuă el, schimbându-și tonalitatea vocii; încă nu sunt orb și nici surd, și am auzit foarte bine cuvintele revoltatei noastre care erau ca un ecou al tuturor celorlalți membri. Fiți pe pace, aceasta-i ultima mea afacere.

Mâna lui se întinse înspre hârtiile care erau în fața lui și rămase nemișcată.

— Mai sunt și alte probleme? întrebare mai multe voci.

— Veți vedea, răspunse bătrânul, care acum avea înfățișarea unui patriarh, fericit să facă o surpriză anturajului său iubit; diamantele lui Bernetti reprezintă doar o părticică din povestea noastră, un fel de prolog al piesei care va începe. Acum, pe cuvânt, chiar ați crezut că-mi voi încheia activitatea cu o pradă de 400.000 de franci? Am spus: este ultima mea afacere, și să știți că am vorbit serios; copiii mei, ultima afacere trebuie într-adevăr să merite osteneala și, dacă vreți, vă furnizez și câteva elemente pentru a o judeca voi înșivă. La cât estimați voi capetele care se află în această încăpere?

Membrii consiliului se priviră mirați; colonelul era un mare artist și de multe ori dăduse multe lovituri de teatru.

Toți ezitau, iar neliniștea plutea în aer. Lecoq spuse cu jumătate de glas:

— Ascultați! într-adevăr este vorba de viață și de moarte.

Colonelul ridică mâna, pe care apoi o lăsa să cadă greoaie peste hârtii.

— Capetele voastre sunt aici, ca și al meu, de altfel, spuse el trăgănat. Nu sunt decât un oarecare, foarte aproape de senilitate, dar vă spun că, dacă astăzi aș muri, toți m-ați regreta! Capetele voastre sunt aici, iar viețile voastre atârnă de un firicel care se află în mâinile mele. O dată cu ultima mea afacere vă voi salva și capetele voastre grație comorii pe care mi-ați încredințat-o. Când va îndeplini și acest lucru, Tatăl vostru vă va convoca încă o dată și vă va spune: sarcina care am dus-o, cu bine la bun sfârșit, iar acum am și eu dreptul să mă odihnesc, căci v-am salvat dintr-un mare pericol.

El luă caietul, asupra căruia se îndreptaseră toți ochii înspăimântați, și-l întinse lui Lecoq, spunându-i:

— Citește, Tulonezule, pentru ca toți să vă dați seama de marele pericol care vă paște. Când veți ști cu toții despre ce este vorba, vom analiza împreună care dintre noi va putea să îndrepte lucrurile.

† Capitolul 16 — Manuscrisul lui Remy D'arx

Lecoq luă caietul și citi:

„Raport către excelența sa, domnul ministru al justiției.

Domnule ministru,

Cu voia excelenței voastre, vă supun spre lectură un material încă neterminat: dar este un caz urgent, căci procesul este în curs, iar opinia publică deja vorbește despre

Fracurile Negre care nu face altceva decât să inducă în eroare atât populația, cât și însăși justiția.

Am renunțat la acest caz, care mi-a fost încredințat și deasupra căruia plutește misterul căci pe mine realitatea mă interesează.

Faptele pe care am onoarea să le expun domnului ministru, șeful magistraturii din această țară, sunt nemaipomenite și îndrăznesc să-i solicit atenția. Este vorba despre Fracurile Negre, dar nu cele care au fost deferite justiției, ci adevărata organizație Fracurile Negre, după părerea mea cea mai periculoasă organizație de răufăcători ce a existat vreodată.

Excelența voastră nu are de-a face cu cercuri în care această denumire a devenit la ordinea zilei, iar administrația, care ar trebui să facă lumină în această problemă, pare să considere această poveste drept o legendă de cartier, o istorie care-ți strecoară frica în oase, ca atâtea alte povești lansate de drojdia societății pariziene. Domnul prefect de poliție, căruia m-am adresat la început, a fost foarte curtenitor, dar ajutorul lui mi-a lipsit cu desăvârșire și mi-am dat seama că mă consideră un visător.

Motivul acestui lucru este simplu; vi-l voi expune imediat, pentru ca excelența voastră să nu cadă în aceeași capcană: Fracurile Negre nu există în ochii justiției, căci n-au apărut niciodată în fața ei; fundamentul însuși al acestei organizații o pune la adăpost de lege.

Deși pare de necrezut, eu voi încerca să fac puțină lumină pe parcursul acestui material. După câte știu, și am pretenția să cunosc aproape totul în acest domeniu care m-a preocupat zi și noapte, o singură dată această organizație misterioasă a trecut prin clipe grele, căci trei membri ai ei au fost deferiți tribunalului; aici fac aluzie la afacerea Quattrocavalli din pricina căreia tatăl meu a plătit cu viața.

În continuare, voi trece în revistă câteva date istorice. La 30 august 1816, domnul Mathieu d'Arx a fost numit procuror general la curtea regală de la Ajaccio; în luna octombrie, a aceluiași an, el a avut un cuvânt de spus într-un proces important, în care erau implicate mai multe personaje sus-puse din Sartena.

Primarul unei reședințe de canton era acuzat de complicitate într-o crimă comisă de frații Quat-trocavalli, cunoscuți ca făcând parte din banda Veste Negre...

Aici Lecoq se întrerupse și întrebă:

— Ce semnifică aceste însemnări cu creionul roșu?

— Asta înseamnă: „Treci mai departe fiule, răspunse colonelul; este partea științifică a materialului. Toți cunoaștem istoria noastră și am notat paragrafele care trebuiesc sărite; altfel toată corectura ar dura până mâine.

Într-adevăr, raportul lui Remy d'Arx dădea detalii despre camorrele din Italia de sud și despre originea organizației Fracurile Negre. Aceste detalii sunt consemnate în cuvântul înainte al povestirii noastre. Lecoq dădu două sau trei pagini și continuă: „.... Cazul fu achitat în fața primilor judecători. La cererea ministerului, cazul a fost prezentat la curtea din Ajaccio, unde frații Quattrocavalli fură achitați pentru a doua oară, cu toate dovezile expuse care pledau împotriva lor.

În toată această afacere, domnul Mathieu d'Arx s-a confruntat cu unele greutăți inexplicabile. Doi tineri din orașul Sartena, pe care el îi considera nevinovați, au fost implicați în această afacere pentru a da o altă turnură anchetei, iar dovezile inventate împotriva lor demonstau o dibăcie prodigioasă. Atât completul de judecată, cât și opinia publică a orașului au fost canalizate pe o cale greșită. Se simțea influența unei forțe oculte și puternice care lăsa domnului d'Arx o impresie vie și durabilă.

Nu se poate spune că el ar fi ghicit ce se ascundea în spatele tuturor acestor fapte stranii și inimaginabile, dar el simțise efectul și era în căutarea cauzei; de altfel, am găsit printre hârtiile lui diverse note incomplete care păreau să fie elementele unui raport analog cu cel pe care am onoarea să vi-l prezint acum..

Notele despre care vorbesc și în posesia cărora am intrat sunt rare și trunchiate; n-am putut decât să culeg niște resturi după ce alții, mai iuți ca mine, au strâns grosul recoltei; căci în urma catastrofei care i-a pus capăt zilelor, secretarul tatălui meu a fost jefuit, iar

marea majoritate a hârtiilor au fost distruse. Cât despre raportul propriu-zis, mă îndoiesc că a ajuns pe biroul ministrului din acea epocă; în arhive nu există nici o urmă de așa ceva.

Între decembrie 1816 și aprilie 1820 avură loc trei tentative de omor asupra persoanei tatălui meu, iar la 22 iunie a aceluiași an, planșeul biroului său se prăbuși, în timp ce el stătea la birou. El ceru să fie mutat din post nu pentru a fugi de soartă, căci toți din familie știau că tatăl meu va muri de o moarte violentă, ci pentru a-și putea continua lupta în care se angajase cu energie și încăpățănare. El gândise că odată plecat din Corsica, ar putea acționa mult mai liber și nu s-ar mai lovi, la tot pasul, de piedicile ce-i apăreau în cale.

În timpul călătoriei de la Marsilia la Toulouse, unde trebuia să conducă o acțiune la parchet, din spatele unei căpițe de fân, fu tras un foc de armă, în plină zi, care distruse portiera cupeului cu care călătorea.

Eram și eu acolo, alături de mama și de sora mea care era încă un bebeluș. Am fost înscris la colegiul regal din Toulouse. La vacanța din 1822, am avut senzația că tata îmbătrânise cu douăzeci de ani. Mama îmi spuse, plângând, că în urma unui dineu oficial la prefectură, tata era cât pe ce să moară și de atunci sănătatea lui era foarte șubrezită...”

Lectura raportului fu întreruptă de un râs sec care venea dinspre fotoliul colonelului.

Colonelul se juca cu degetele; el spuse vesel:

— Îmi amintesc de acest dineu, eram și eu acolo. Și adăugă:

— Ah! Ah! Bătrânul Mathieu d'Arx a avut o viață tare grea!

Lecoq continuă:

„La 14 iulie 1823, la ora nouă dimineața, au venit să mă ia de la colegiu. Servitorul care venise după mine nu avu curajul să-mi anunțe vestea cea tragică. Odată ajuns acasă, am găsit-o pe mama stând în salon; ea mă privi, dar nu mă recunosc: înnebunise. Tata fusese strangulat în pat, lângă mica mea soră, care avea pe atunci doar trei ani și jumătate.

Criminalii n-au observat de prima dată copilul, care se trezise în timpul atacului și începuse să strige. Au răpit-o sau au omorât-o. Eu am fost primul care am pătruns în biroul tatei. Biroul, secretarul, cazierile, totul fusese răscolit; s-au furat și bani, dar economiile modeste ale austerului magistrat n-au constituit mobilul crimei. Averea mea actuală am obținut-o mult timp după aceea, grație familiei mamei mele.

Domnule ministru, v-am povestit în două vorbe, ultimul episod al unei istorii lugubre, fiindcă dumneavoastră știți foarte bine faptele; întreaga magistratură a fost adânc îndurerată de aceste tragice evenimente.

Un vechi servitor al familiei a fost acuzat, judecat, condamnat și în cele din urmă a ajuns pe eșafod. Pot să jur cu mâna pe inimă, că acest sărman servitor era nevinovat...”

— Ah! Strigă Corona, am venit aici ca să ascultăm această poveste veche de când lumea?

— Adevărul este că asta nu ne privește pe noi, adăugă contesa de Clare.

Ceialți păreau să împărtășească această părere. Lectura acestui raport lăsa auditoriul indiferent și aproape că-l adormea.

Colonelul își plimbă privirea de felină în jurul mesei.

— Aveți răbdare, dragii mei, spuse el; acele întâmplări vă sunt străine, căci nici unul din cei vechi nu mai este, cu excepția Tulonezului, care pe vremuri era servitorul meu, iar de atunci a crescut în grad. Toți dispar, în afară de mine, și cum m-am mai folosit de bunii mei prieteni! Răbdare! Autorul acestui raport are sânge corsican în vine, după mamă, care era o Adriani. Asta-i o mică vendetta. După părerea mea, raportul are ceva stil; puțin cam sec poate, dar trebuia să pregătească introducerea materialului care urmează. Sper că ceea ce urmează să vă placă mai mult.

Vom vedea. Mai departe, Tulonezule, căci citești ca un înger!

În momentul în care Lecoq deschise gura pentru a continua, colonelul îl opri.

— Mai am ceva de spus, dragii mei, spuse el, pentru a preciza situația acestui băiat: domnul Remy d'Arx este tânăr și înflăcărat, deține legile în mâinile sale precum soldatul arma, are talent, este protejat și în plus mai are și bani. Noi i-am omorât tatăl și el știe

lucrul acesta, iar mama lui a murit nebună; cât despre sora lui, acest detaliu mi-a scăpat, dar bănuiesc că este departe. Iată-l, deci, singur, căci noi l-am privat de tot ceea ce avea mai scump pe lumea asta: să nu vă mirați dacă este dracul gol. Am spus tot ce am avut de spus. Îi făcu semn lui Lecoq, care-și continuă lectura. „... Domnule ministru, nu voi mai povesti nimic din această catastrofă. Adolescența mea a fost foarte tristă; am căutat un refugiu în muncă; mi-am terminat studiile, am făcut Facultatea de Drept și în 1828 am devenit avocat.

Vacanța aceluia an mi-am petrecut-o pe unul din domeniile noastre, în apropiere de Arcachon. Aici o văzusem ultima dată pe mama; ea nu și-a mai revenit niciodată, dar în nebunia ei s-a ocupat cu strânsul tuturor hârtiilor, documentelor și cărților tatălui meu. Sufeream de o senzație de slăbiciune, iar medicii erau cam sceptici în privința sănătății mele; priveam cu multă serenitate și chiar cu o secretă bucurie faptul că existența mea se apropia de sfârșit. Orele de singurătate mi le petreceam în bibliotecă unde mama strânsese comoara sa cu atâta pioșenie, îmi amintesc cum priveam oceanul îndepărtat pe deasupra tinerei păduri de brad.

Cariera îmi era indiferentă, sau mai degrabă nu-mi mai doream nici un fel de carieră. Citeam uneori tratate de drept, în special cele ce tratau criminalistica și mai ales pasajele în care erau expuse valorile judiciare. Colecția de documente făcută de mama era bogată în acest sens, căci Mathieu d'Arx, din aceleași motive ca și ale mele, urmăsea același antrenament.

Într-o seară, tocmai parcurgeam culegerea de memorii relative la procesul Lesurques, când am ajuns la faimoasa consultație semnată de Berryer tatăl, profesorul Toullier, Pardessus și Dupin. La pagina unde erau enumerate dovezile aduse împotriva criminalului prezumtiv al curierului din Lyon, m-am oprit, căci atenția mea a fost atrasă de niște note făcute pe marginea paginii de către tatăl meu.

Notele sunau astfel: „în afara asemănării dintre nevinovat și vinovat, există un complex de împrejurări destinat derutării judecătorului, în acest complex de împrejurări rezidă sistemul inventat de Vestele Negre. Același scenariu, care s-a spus că a fost opera hazardului, a fost folosit și în afacerea Quattro cavalli. Fracurile Negre au descoperit modalitatea de a crea eroarea judiciară, dar există cineva care deține secretul lor și Dumnezeu veghează...”

Vocea lui Lecoq citea din ce în ce mai rar acest pasaj.

— Văd că spiritele încep să se încingă, spuse colonelul, iar Margueritte a noastră și-a deschis larg frumoșii ei ochi.

— Dumnezeu n-a vegheat bine, răspunse contesa d'Clare, căci omul a murit.

— Există un moștenitor. Să mergem mai departe. Tulonezule, să mergem mai departe, băiete.

„...Medicii, relatau în continuare memoriile lui Remy d'Arx, nu greșiseră prea tare prevestindu-mi sfârșitul apropiat, dar ei nu prevăzuseră reacția extraordinară pe care mi-a produs-o lectura acelor rânduri. Parcă mi se luase o ceață de pe ochi; în vine parcă-mi curgea un alt sânge; acum aveam un scop pentru care vroiam să trăiesc și trăiam!

A doua zi dimineață, încă mai răsfoiam cărțile favorite ale tatălui meu. Îi distruseseră corespondența, notele, manuscrisele, dar nu se atinseseră de bibliotecă. Mi-am petrecut trei zile și trei nopți, făcând o muncă ingrată; eram urmașul tatălui meu și vroiam nu numai să-l răzbun pe tata, ci să și distrug monstruoasa organizație care făcea din crimă o știință exactă și cred în mod sistematic oroarea judiciară, bravând în mod scandalos legea și plătind cu sânge nevinovat sângele victimelor sale.”

Colonelul ridică capul și șopti în timp ce pipăia tabachera sa de aur:

— Iată o frază splendidă! Băiatul ăsta este tare capabil. Este drept că am contribuit și eu puțin. Mai departe, Tulonezule.

„... După zece ani de muncă de cercetare neîntreruptă, n-aș putea spune excelenței voastre că am ajuns la un rezultat decisiv în ceea ce privește persoanele, dar pot declara că am pătruns secretul Fracurilor Negre.

Am pornit de la începuturile lor, în Corsica; apoi, le-am urmărit diversele piste în diferite locuri din Europa și am ajuns la concluzia că cea mai bună salvare a lor este incredibilul lor plan machiavelic.

Nimeni nu crede în existența unui asemenea exces de perversitate și ei își măresc fără încetare cercul lor hidos, adăpostindu-se în spatele marilor inteligențe și marilor puteri incredule... Toate crimele concepute de ei au fost duble: mai întâi a fost omorât curierul din Lyon, iar apoi Lesurques care a ajuns la ghilotină. În momentul în care Dubose a omorât în plină siguranță, căci fuga lui era aranjată, la locul crimei sosește Lesurques. Trebuia să treacă pe aici, căci n-avea o altă posibilitate: un fir misterios l-a atras aici și, la nevoie, zece martori, și nu orice fel de martori, vor depune mărturie împotriva lui.

Forța Fracurilor Negre nu rezidă doar în ei înșiși, ci și în geniul lor infernal ce țese în jurul lor o pânză care-i camuflează: complicii lor cei mai buni sunt cei ce nu-i cunosc și care ar fi îngroziți de planurile lor sângeroase.

Acești complici de-o zi, de-o oră, de un minut sunt vecinul, prietenul, eu și, iertați-mi vă rog îndrăzneala, chiar și dumneavoastră, domnule ministru, căci reușesc să pătrundă la toate nivelurile și nimeni n-ar putea să jure că n-a dat vreodată mâna cu ei...”

Colonelul avu o explozie de bucurie.

— Scuzați-mă, dragii mei, spuse el, dar îmi vine să râd căci prima dată când am citit acest paragraf tocmai mă întorceam de la un dineu cu domnul ministru.

„... Iată-l, deci, pe Lesurques la postul lui, continua raportul; am spus Lesurques pentru a-l caracteriza pe nenorocitul ce va cădea pradă furiei mulțimii. Lesurques nu știe pe ce teren merge și ignoră cursa ce i s-a întins; el se află acolo unde trebuie, ceea ce este suficient pentru a-l compromite.

Este prins, controlat și se descoperă asupra lui niște hârtii compromițătoare; pistolul încă fumegând sau cuțitul însângerat zac la picioarele lui; în ajun, a făcut ceva nesemnificativ ce se întoarce împotriva lui: într-un moment de proastă dispoziție s-a plâns de cineva, a șoptit câteva amenințări sau a lăsat să se înțeleagă că are o urgentă nevoie de bani.

Toate aceste lucruri se adună împotriva lui, acuzându-l posibilitatea devine certitudine; este pierdut și el simte acest lucru; este atât de bine deghizat în vinovat încât, în conștiința lui speriată își spune: „Dacă aș fi magistrat și ar trebui să judec un om în situația mea, l-aș condamna!”

„Aceasta-i *arma lor nevăzută*. Ea dă lovitură după lovitură, întocmai ca arma criminalului; ea rănește absolut sigur, grație unui plan care este culmea sacrilegiului, este însăși legea, legea ce-i condamnă pe cei ce i-a rănit.

Dar *arma nevăzută* poate să omoare și din plăcerea de-a omorî și să înlocuiască celelalte arme insuficiente sau tocite. Există și oameni căliți: Achille, invulnerabilul, sau Mithridate care se juca cu otrăvurile. Pe aceștia nimic nu-i poate doborî și trebuie folosită *arma nevăzută* care nimicește totul în preajma ei.

Ea poate fi sub forma unui cuvânt, unui gând din cele mai subtile, unei bănuieli, unei invidii, unei ambiții, unei terori, unui amor, sau mai știu eu ce! Cei ce mânuiesc această armă teribilă și inevitabilă sunt numeroși, iar lumea orbită devine complicele lor...

Ei provin din vechea organizație *Camorra* care amintește de *Saintes Vehme*² și de organizațiile secrete din Lombardia. Marele Stăpân sau Tatăl este ajutat de un senat ai cărui membri se numesc Maeștrii sau *Frații din La Merci*. După acest stat major, urmează un corp de ofițeri care sunt în curs de inițiere: în general, sunt hoți activi și inteligenți care pot fi convocați în consilii atunci când împrejurările impun acest lucru. Atunci maeștrii poartă un voal negru; în afara Tatălui și a membrilor consiliului, nimeni nu-i cunoaște.

Apoi urmează soldații sau „prostănacii” care acționează ca niște mașini, primesc bani în schimbul sinistrei lor munci și nu cunosc nici un secret. Loja centrală a organizației se

² Tribunale secrete, apărute în Westfalia în sec. XI, răspândite apoi în Sfantul Imperiu, în sec. XIII și dispărute în sec. XVI (n.t.)

află la Paris; ea se poate deplasa; în timpul îndrăzneței tentative care era cât pe ce să ruineze rezervele Băncii Angliei, se afla la Londra.

Atunci când se comite un furt care tulbură opinia publică, loja centrală dispare și pleacă în Corsica, așteptând ca lucrurile să se calmeze. Poate că în Corsica voi obține informații valoroase, Fracurile Negre ajungând astfel pe mâna justiției. În prezent, și din ultimele informații pe care le dețin, loja centrală este formată dintr-un Tată și zece Maeștri. Nu le cunosc numele; cei ce sunt afiliați și de la care am obținut unele date nu sunt maeștri și nici nu i-am văzut pe aceștia, decât sub voalul negru; pe de altă parte, funcționarii superiori din cadrul poliției se încăpățânează în scepticismul lor și nu mi-au acordat decât un ajutor iluzoriu.

N-am putut obține nici numele și nici portretele principalilor membri ai Fracurilor Negre, dar, totuși nu-mi lipsesc informațiile legate de persoana aceasta.

Tatăl este un bătrân, foarte înaintat în vârstă, foarte bogat și se învârteste în cercurile din înalta societate, cât și în saloanele din cartierul Saint-Germain. Organizația îi acordă un respect superstițios. Priceperea lui are ceva comun cu vrăjitoria; s-ar scrie sute de pagini cu crimele pe care le-a ordonat sau pe care le-a comis, deși în societate este o persoană onorabilă, aproape sfântă...”

— După cum vedeți, copiii mei, descrierea mea este destul de măgulitoare, spuse blând colonelul; nu vă mirați prea tare, căci l-am mai retușat eu și sper ca și descrierile voastre să vă satisfacă. Acum văd că nu mai este necesar să vă cer puțină atenție, căci sunteți numai urechi.

„...Un om care se bucură de aprecierea unanimă, scria în continuare în raport, un vechi prieten de-al tatei, care deține întinse proprietăți în Corsica, în regiunea în care Fracurile Negre au avut și poate că își mai au refugiul, colonelul Bozzo-Corona, făcând apel la propriile lui amintiri, mi-a povestit o serie întreagă de legende. Șeful Fracurilor Negre, n-ar fi altul decât celebrul bandit italian, care între timp a îmbătrânit, în loc să se călugărească, diavolul din Calabria a preferat să-și lărgască cercul, abandonând pușca prea grea și folosind arma infernală despre care v-am vorbit deja.

În jurul lui se învârteste un șmecher de mâna a doua, dar destul de periculos, fost pușcăriaș, fost servitor, fost comis-voiajor și actualmente om de afaceri la Paris...”

Lecoq se întrerupse din proprie inițiativă și întrebă:

— Și descrierea mea ați retușat-o?

— Nu, răspunse colonelul, am lăsat-o așa cum a fost de la început, în acest joc de-a v-ați ascunselea, Remy d'Arx este foarte aproape de victorie și am vrut să vă convingeți și voi de acest lucru.

Lecoq își continuă lectura: era palid, iar sprâncenele îi erau încruntate.

„...Mi-e greu să cred că această mizerabilă organizație și-a întins tentaculele și în cadrul poliției; mi se pare ciudat și refuzul din partea administrației de a se implica în vreo acțiune de cercetare, refuz care trebuie să aibă o cauză, pe care de multe ori am căutat s-o descopăr. Sper s-o fi găsit. Și sper, de asemenea, că în maximum opt zile să-l demasc pe acest om...”

După ce citi și această frază, Lecoq așeză manuscrisul pe masă și-l privi pe colonel.

— Tată, șopti el, mie îmi ajunge cât am citit Ceilalți dacă vor să citească, treaba lor, dar eu aștept niște explicații în ceea ce mă privește.

Colonelul îi făcu un mic semn cu capul, zâmbind și îi luă manuscrisul.”

— Altădată, spuse el, v-aș fi citit o dramă în cinci acte pe nerăsuflăte, căci pe vremuri am jucat și teatru și am fost și tenor; acum, însă, răgușesc atât de repede! Nu poți fi la fel și în tinerețe și la bătrânețe. Dragii mei, vi se pare bine creionat portretul Tulonezului?

Membrii consiliului își schimbaseră și ținuta și fizionomia; toți erau foarte atenți, iar Corona asculta cu oarecare teamă.

— Lecoq este descris perfect, spuse contesa; acest Remy d'Arx n-are decât să întindă mâna ca să-l înhațe.

— Ei bine, draga mea, reluă bătrânul, descrierea ta este și mai complexă decât a Tulonezului; este ca o fotografie. Abatele, de asemenea, iar un jandarm sigur l-ar recunoaște; portretul lui Corona este revelator, cât despre nemaipomenitul Samuel îl sfătuiesc să-și trimită un coleg dacă vreodată Remy d'Arx îl solicită, căci seamănă ca două picături de apă cu realitatea. Adevărata capodoperă este însă portretul profesorului nostru în drept, cel ce ne-a spus pentru prima oară: „Legile trebuiesc mânuite cu talentul cu care Paganini cântă la vioară; dacă știi cum să jonglezi cu ea, legea poate deveni un instrument care fură și omoară”.

— Și eu? întrebă prințul, a cărei voce tremura. Rolul meu mi-e scris în frunte: sunt cel mai ușor de recunoscut.

— Când Remy d'Arx a avut geniala idee de a-mi da manuscrisul, am căutat rapid descrierea ta. Fiule, poți fi fericit, ca și noi, de altfel; de două luni, în fiecare seară, frumosul nostru judecător de instrucție ne-a văzut împreună la palatul Ornans. Dacă ar avea cea mai mică bănuială în ceea ce te privește, atunci ar descoperi cheia misterului, însă omul care i — a furnizat toate aceste informații este în urmă cu jumătate de an. La capitolul Ludovic al XVII-lea este un singur cuvânt: Moarte.

— Poate că preferați să vă citiți fiecare descrierea, continuă colonelul bine dispus, stare ce contrasta cu neliniștea generală. Tulonezule, dă manuscrisul mai departe pentru ca fiecare să-și citească elogiile aduse.

Raportul circulă de la unul la altul. O liniște ce nu prevestea nimic bun domnea în jurul mesei. Colonelul era singurul care afișa un aer mulțumit; el muiase penița în cerneală și desena diverse personaje caraghioase, cu corpuri mici și capete mari.

Când raportul făcu înconjurul mesei, el așază tocul pe masă.

— Ei bine, dragii mei, v-am anunțat o ședință ciudată și sper că mi-am ținut cuvântul, spuse el cu o liniște atât de provocatoare, încât în ochii celor prezenți se putea citi nemulțumirea.

Ce părere aveți?

— Am fost trădați, este clar, răspunse profesorul în drept.

— Acest om, adăugă contesa de Clare, este atât de aproape de noi, încât dacă ar întinde mâna ne-ar atinge.

— Cu atât mai bine, draga mea, apăsă colonelul pe fiecare cuvânt, foarte bine că are brațul lung. Prefectura de poliție îl nemulțumește puțin, căci nu-i place să intre cineva în concurență cu ea; este întocmai ca Academia care refuză tot ceea ce n-a inventat ea; dar acest raport are ca scop să deschidă ochii prefecturii.

El luă manuscrisul și îl răsfoi până ajunse la ultima pagină.

— Iată concluziile, continuă el; ele sunt logice, precise și nu cred ca ministrul să nu le accepte. Ascultați: „... Prin intermediul excelenței voastre cer ajutorul direct al guvernului. Am nevoie de agenți din administrație, dar îmi trebuie și o libertate și independență absolute.

De bunăvoie pun în joc viitorul meu profesional; dacă mă aflu pe o cale greșită, înseamnă că sunt un nebun și un imprudent și, în consecință, mi-am scris singur sentința.

Dacă însă am intuit bine ceea ce v-am expus mai sus, nu doresc nimic, căci aceasta îmi era datoria de magistrat. Doresc ca excelența voastră să-mi acorde trei lucruri: un ordin pentru a putea acționa, posibilitatea de a-mi alege agenții și libertate totală vizavi de prefectură, iar în cincisprezece zile, începând de astăzi mă angajez să fac lumină în afacerea Fracurilor Negre...”

— Este Coyatier! strigă Corona; ne amenință că ne va îneca într-un pahar cu apă. Dacă vom lovi noi primii, s-ar rezolva problema.

Colonelul răsfoi rapid manuscrisul.

— Bineînțeles, bineînțeles, spuse el, asta-i prima idee care ne trece prin minte. Judecătorul nostru de instrucție nu este nici Achille și nici Mithridate; dar este un mic paragraf care răspunde și la această problemă... îmi permiteți? Mi-e frică să nu abuzez prea mult de răbdarea voastră: asta va fi ultimul meu exemplu..

Colonelul citi:

„... Fracurile Negre mă cunosc, mă împresoară, știu asta și, mai ales, simt; este alegerea mea de-a mă juca astfel cu focul. Omul care mi-a vândut informațiile este un criminal, un executant al ordinelor organizației, asasinul ce a jurat credință marelui consiliu al Fracurilor Negre...”

Cei prezenți fură uimiți, iar buzele lor șoptiră în cor un singur nume: Coyatier. Colonelul făcu cu ochiul.

— În cine să ai încredere! șopti el. Dumnezeuule, cea mai autentică brută pe care am întâlnit-o vreodată; Coyatier, a avut una sau două idei în viața lui: ideea de a trăi mai bine și cea de-a face avere, căci acest diavol de Remy aruncă banii ca și când ar avea o mină de aur în buzunar. Dar lăsați-mă să termin.

„... În orice clipă aș putea avea aceeași soartă cu a tatei; dar pe mine nu mă vor avea pe de-a întregul. Mi-am luat anumite măsuri, și opera mea va supraviețui. Prezentul raport îl am în trei exemplare, care se află la trei persoane diferite și de încredere, în cazul în care mi s-ar întâmpla vreo nenorocire, cei trei posesori ai manuscrisului mi-au promis că vor continua acțiunea începută de mine, iar prima lor grijă va fi să predea manuscrisele ducelui de Orleans, moștenitor al coroanei, dumneavoastră, domnule ministru și regelui în persoană...”

Colonelul închise caietul, îl puse pe masă și spuse strângându-și halatul în jurul corpului înfrigurat:

— Vedeți, dragii mei, este simplu ca bună ziua și până și un copil și-ar da seama: în împrejurările actuale, uciderea acestui băiat ar însemna să ne dăm singuri foc la valiză.

Colonelul tăcu. Toți membrii consiliului aveau capetele plecate. Lecoq, care părea cel mai liniștit, spuse:

— Tată, cu un stăpân ca tine nu putem considera cauza noastră pierdută. Ești, în continuare, providența noastră; imposibil să nu mai aveți vreun plan în sacul vostru fără fund.

— Halal sac! răspunse bătrânul cu o modestie exagerată; copiii mei, eu mă bazez, mai departe pe voi. Sunteți în floarea vârstei, sunteți talentați, aveți curaj și tot ceea ce vă trebuie pentru a lupta, în timp ce eu sunt în declin... și de multe ori m-ați făcut să simt acest lucru... în plus nu trebuie să vă avertizez că rolul meu s-a terminat pe acest pământ.

— Toată luma în picioare! ordonă Lecoq, pe tonul ofițerului care comandă. Drepti! Doi pași înainte! în genunchi! Ne aflăm în fața Dumnezeului nostru pe care trebuie să-l venerăm!

— Îți bați joc, Tulonezule? întrebă bătrânul, aruncându-i o privire atât de ascuțită și rece, încât Lecoq plecă ochii.

— Pe cinstea mea, nu-mi bat joc, se bâlbâi el; mai bine uitați-vă că sunteți înconjurat de mâini împreunate ca pentru rugăciune.

— Tată, adăugă umil contesa de Clare, aveți dreptate, capetele noastre sunt aici, în acest moment ne aflăm la marginea prăpastiei și sunteți singurul care a-ți putea să ne salvați. Salvați-ne!

Colonelul Bozzo se ridică și capul lui lucios ca fildeșul domină frunțile înclinate.

— Ah! Ah! și vocea sa deveni dintr-o dată sonoră, aveți nevoie de mine? Se pare că bătrânul mai trăiești încă. Cum v-a ajuns cuțitul la os, veniți din nou la mine, totdeauna la mine, fiindcă chiar și acum, în pragul morții, rămân cel mai puternic dintre toți. Foarte bine faceți, și ați face și mai bine dacă n-ați uita cine sunt eu și cine sunteți voi. Nu mai mi-aduc aminte numele celor dinaintea voastră; de zeci de ori acest consiliu s-a reîmprospătat cu oameni noi; toți mor în jurul meu, dar eu continui să trăiesc! Eu sunt sufletul, iar voi capul. Voi nu știți nimic, iar eu știu totul. Voi zâmbiți neîncredători, în timp ce ascultați lectura acestei pagini în care se vorbește despre *arma nevăzută* și de oameni invulnerabili; dar iată-ne în prezența unui individ pe care nu-l poate atinge nici lama cuțitului și nici otrava, împotriva acestui om trebuie să folosim *arma nevăzută*: Unde este ea? Cine dintre voi o cunoaște? Cine dintre voi ar ști s-o ascută și s-o folosească?

— Tată, sunteți singurul care știți s-o folosiți, răspunse contesa cu convingere.

Cealalți adăugară:

— Stăpâne, sunteți singurul.

Bătrânul se bucură o clipă de propriul său triumf, apoi focul privirilor lui se stinse, iar pleoapele se lăsară ca un voal.

— Prieteni, continuă el pe un ton inofensiv, în curând veți ști și voi la fel de multe lucruri ca și mine; mai am atât de puțin de trăit! Este ultima mea afacere. Nu mai există o familie atât de unită ca a noastră; voi sunteți copiii mei, iubiții mei moștenitori și voi credeți că am așteptat ruga voastră pentru a vă apăra? Nu, eu veghez asupra voastră și averii voastre. Dușmanul vostru sunt aceste trei exemplare de manuscris, din care un exemplar se află în posesia mea și le voi obține și pe celelalte două; până atunci, fiți fără grijă.

Arma nevăzută și-a făcut deja apariția; ea a atins pieptul lui Remy d'Arx; va trăi totuși, căci moartea lui prea rapidă v-ar omorî pe toți; dar va trăi înlănțuit: căci i-am ferecat inima!

† Capitolul 17 — Remy D'arx

În 1838, judecătorii de instrucție erau chiar mai prost cazați decât astăzi. Palatul de Justiție nu fusese încă restaurat, iar biroul lui Remy d'Arx situat la capătul culoarului, avea un aspect destul de trist.

Era o încăpere spațioasă dar cu aspect de mansardă și neavând nimic fastuos. Fereastra îngustă și înaltă dădea spre curtea Sfintei Capele care era plină de pietroaie. Tavanul se decojea, lambriurile trebuiau curățate, iar aspectul întregii încăperi era deteriorat.

În mijlocul camerei era o masă pătrată acoperită de cărți în dezordine: ai fi crezut că este masa unui poet. O altă masă din lemn negru, cu pupitru și o mapă, se afla în prelungirea primei. Pe peretele din fața ferestrei se afla o bibliotecă plină de dosare etichetate; pe măsuta de lângă șemineu era un bust a lui Ludovic-Filip, iar de-o parte și de alta a intrării principale se afla o pendulă și un barometru. Orice castel are anexele lui; aici se aflau anexele castelului lui Themis³.

Remy d'Arx era singur, în picioare, cu pălăria pe cap, în fața ferestrei, iar degetele sale băteau distrat ritmul unei melodii. El privea, fără să-l vadă, însă, un ulm bătrân cu ramurile pe jumătate desfrunzite și gata să se usuce printre dărâmăturile și cărămizile îngrămădite în curtea Sfintei Capele. Acest ulm era renumit.

Era unul din cei trei arbori lăudați de dl. de Jouy ca servind drept hotel vrăbiuțelor pariziene.

Orologiul sună de ora șase.

Mii de vrăbiuțe aterizau pe ramurile ulmului, venite din toate colțurile cerului. Timp de câteva minute, în ospitalierul arbore se susținu un adevărat concert de ciripituri: păsărelele se agitară ciripind, se îmbrățișau, urându-și probabil noapte bună, altele se certau și cu lovituri de cioc și fâlfâit de aripi încercau să obțină locurile cele mai bune de pe ramuri.

Curând, păsărelele se liniștiră, iar ciripitul lor încetă; după un sfert de oră, cei douăzeci de mii de oaspeți ai ulmului dormeau liniștiți.

Remy d'Arx nu mai făcuse nici o mișcare; când liniștea se lăsă, el păru că se trezește dintr-un vis și-și trecu mâna peste frunte. În orele înserării, când întunericul începe să se aștearnă, obiectele își schimbă atât forma, cât și culoarea: din cauza întunericului, ridurile sale dintre sprâncene păreau și mai adânci, iar figura sa părea și mai palidă. Se întoarse încet, își puse pălăria pe o mobilă și făcu câțiva pași, clătinându-se.

³ Zeița greacă a dreptății (n.t.)

Când se opri, desfăcu o hârtie mototolită pe care o ținea în mână.

— N-am spus nimănui, șopti el; ieri, puteam să jur că nici eu nu știam. Niciodată n-am fost străbătut de ideea unei fericiri atât de mari; n-aveam nici cea mai mică speranță fiind sigur că voi fi învins înainte de a începe lupta. Mi-au trebuit sfaturile Francescăi și intervenția favorabilă a colonelului Bozzo pentru a reuși să-mi înfrâng presentimentele și temerile mele!

Se apropie de masă și se așeză, așezând hârtia mototolită alături de alte două scrisori ale căror plicuri erau pe jos.

— Cine ar putea să-mi scrie astfel? continuă el, și de ce mi-ar scrie ca și cum această căsătorie ar fi un lucru posibil, public și sigur? Cei ce-mi transmit aceste calomnii știu ei ceva și, în același timp, nu știu; ei au intuit secretul dragostei mele pe care nu l-aș fi încredințat nici celui mai bun prieten; ei cred că sunt fericit în dragoste și încearcă să-mi amărască zilele...

Luă cele trei scrisori în mână, iar privirea sa obosită le parcurse rând pe rând.

— Bucuria mea! repetă el, cu o amărăciune vecină cu neliniștea. Ah! De-ar fi adevărat și de mi-ar da cea mai mică speranță! Dar nu știu și eu, la fel de bine ca și ei că în viața ei există un mister? Chiar ea mi-a spus acest lucru, fiind dispusă să mi-l încredințeze.

Se întrerupse, citind cu voce înceată câteva rânduri din prima scrisoare:

„V-ați înșelat, căci pasiunea voastră este oarbă și nu ați observat că această tânără face parte dintre acelea cărora un bărbat de viță nobilă nu-i poate da numele lui...”

„... Luați seama, spunea o altă scrisoare, căci misiunea voastră pe pământ este foarte importantă și sfântă. Amintiți-vă de cei ce au murit și nu vă împiedicați de această aventură rușinoasă care s-ar putea interpune între voi și răzbunarea voastră. Cea cu care vă veți căsători va fi un obstacol în calea voastră, iar cei pe care-i urmăriți sunt puternici și mânuiesc arme necunoscute; dragostea este ca o otravă; luați seama...”

Cea de-a treia scrisoare spunea:

„Doamna Samayox, saltimbanc și proprietara unui circ, în momentul de față, poate fi găsită în piața Walhubert. Mergeți să o întrebați despre Fleurette și veți afla cine este domnișoara de Viïlanova.”

Degetele tânărului magistrat se crispară și cu un gest violent aruncă cele trei scrisori în șemineu.

— Arma necunoscută! gândi el cu voce tare, arma nevăzută! Toate aceste lucruri fac parte din misteriosul lor arsenal? Oare se află, deja, în jurul meu? Oare încearcă să-mi zdrobească sufletul, fiindcă am avut grijă să-mi pun la adăpost viața trupului meu?

Capul îi căzu în mâini și scoase un oftat.

— Ah! Valentine! Valentine! șopti el, ce importanță au toate aceste lucruri? De acum încolo mă voi gândi tot timpul la tine. Ura lor nu va reuși să mă zdrobească și n-au inventat ei încă arma care să mă rănească mortal, într-una din scrisori era cel puțin un lucru adevărat: dacă n-am renunțat încă la acțiunea începută, îmi va lipsi forța și voința de-a o încheia. Valentine! în permanență o am în fața ochilor, amețitoare întocmai ca dragostea ce mă macină; îi urmăresc privirea divină, care se îndreaptă spre un altul și gelozia mă torturează. Când zâmbetele ei mă luminează, simt din nou cum revin la viață. Ar trebui să vină la mine, căci există în ea o stranie durere sufletească: s-ar zice că suferă din cauza tristeții pe care mi-a cauzat-o. La mine nu va găsi pe nimeni; am fugit și bine am făcut, căci nu vreau să văd pe nimeni. Ce ar putea să-mi spună? Oare există ceva pe lumea asta care ar putea să mă vindece?

Mâinile sale alunecară de-a lungul obrazilor răvășiți pe care se prelinseseră două lacrimi.

— Simt asta, spuse el cu o voce de om distrus, mi-e rușine dar nu mai vreau să lupt, căci lupta este imposibilă: o iubesc nespus! O voi iubi și atunci când un altul îi va deveni soț! Dacă ar fi vinovată tot aș iubi-o, iar dacă cei ce dețin acele puteri misterioase ar veni și mi-ar spune: trebuie să comiți o crimă, pentru a o cuceri...

El nu-și încheie fraza căci se înroși tot de indignare, în timp ce-și aplecă din nou fruntea.

Se auziră trei bătăi ușoare în ușă și un funcționar din Palatul de Justiție, deschizând ușa, întrebă:

— Domnul judecător de instrucție vrea să interogheze acuzatul?

Remy îl privi pe noul venit cu uimire. Nu-și dădea seama despre ce anume îi vorbește.

— Care acuzat? se bâlbâi el.

— Criminalul din strada Oratoire, răspunse funcționarul. Aveți tot materialul pe birou și am înțeles că se grăbesc cu această anchetă.

Remy își aruncă ochii asupra unui dosar care era lângă el și pe care erau scrise două nume: Hans , Spiegel, Maurice Pages.

Numele mortului și al criminalului.

În acel moment, își aminti că-i fusese încredințat acest caz.

— Mai am ceva de scris, spuse el, și într-o jumătate de oră sunt gata.

Funcționarul închise ușa; Remy luă dosarul și-l deschise.

Dosarul conținea patru documente principale: procesul verbal al comisarului de poliție, raportul inspectorului Badoit, cel al inspectorului Megaigne și o foaie dublă nesemnată pe care era timbrul prefecturii. Remy d'Arx își întinse pe birou cele patru documente; încercă să citească procesul-verbal, dar cum trecu de formulele cunoscute care precedă istorisirea faptelor, scrisul începu să-i danseze în fața ochilor. Fără să-și dea seama, devenise din nou visător. El credea că muncește, dar gândurile sale erau departe; se vedea la brațul contesei Corona căreia îi dezvăluise secretul inimii sale: înflăcărea, timiditatea, durerea și bucuria acestei imense iubiri care-i pătrunsese în viață fără voia lui și care acum devenise însăși viața lui.

Își amintea absolut totul: mirările Francescăi, interesul ei atât de viu și de sincer în fața durerii lui.

— De la potop, spusese contesa, n-am mai pomenit astfel de lucruri!

Era adevărat, iar Remy credea sincer acest lucru. Ceea ce văzuse și citise nu-i furniza nici un element de comparație; nimic nu semăna cu draga și arzătoarea tiranie pe care dragostea o exercita asupra ființei lui. Era ca o boală, febră sau delir ce-i stimula simțurile, imaginația și sufletul.

Imaginea Valentinei îi dădea o stare de extaz; o zărea frumoasă și strălucitoare, de departe îi auzea sunetele armonioase ale vocii și-i sorbea din ochi filtrul magnetic ce izvoră din privirile tinerei fete. Cei ce au avut o tinerețe liniștită uneori sunt incendiați de pasiunea care-i năpădește tardiv. Frumoasele zile de primăvară, anii pe care alții și-i petrec din aventură în aventură, Remy d'Arx îi consacrase unei opere sumbre care constituie unicul scop al existenței sale.

În liniște, acumulase atâta pasiune, încât la prima scânteie se declanșa un adevărat vulcan de dragoste. În ajun, Francesca Corona fusese uimită de violența nemaipomenită și de naivitatea pasiunii lui Remy. Iubea ca un copil și ca un bătrân, în același timp cu efervescența tinereții și cu ardoarea sterilă și disperată a celor ce mai au câteva zile de trăit.

În sufletul lui nu mai rămăsese decât acea flacără tristă și suverană combătută, în zadar, de o voință neputincioasă de a-și continua opera.

Totul îi amintea de Valentine, dar intrarea neașteptată a Valentinei în viața lui și ajutorul ei nesperat nu reuși să ațâțe în el focul stins al răzbunării.

Valentine, vorbind despre asasinii lui Mathieu d'Arx, despre acele Fracuri Negre pe care Remy le urmărea de atâția ani, Valentine promițând să facă lumină în acel întuneric pe care eforturile lui nu reușiseră să-l pătrundă. Remy o vroia doar pe Valentine și nimic mai mult, iar taina pe care i-o promisese îl indigna, căci el vedea în asta oferta unei despăgubiri iluzorii.

Printre rândurile pe care comisarul de poliție le așternuse pe foaia timbrată, Remy întrezărea amintirile sale confuze și gândurile sale neliniștite. Timpul trecea și deodată se

auziră pași pe coridor. Jumătatea de oră trecuse iar escorta prizonierului se apropia. De data aceasta, Remy d'Arx se trezi din visare, tresărind.

Dintr-o privire el parcurse documentele care se aflau în fața lui. Procesul-verbal al comisarului și rapoartele celor doi inspectori concordau în totalitate; erau clare și concise; erau aproape la fel concepute, căci împrejurările crimei erau evidente, criminalul fiind prins în flagrant delict. Când ușa se deschise, ochii tânărului magistrat căzură asupra celui de-al patrulea document, care nu era semnat.

Acel document se încheia astfel:

„Observație importantă: asupra acuzatului nu s-a descoperit nimic, decât o sumă nesemnificativă de bani. Vom dovedi că a sperat să se căsătorească cu o tânără nobilă a cărei dotă se ridică la mai mult de un milion”.

Datoria domină omul și-l trezește din visare. Într-o clipă, Remy d'Arx deveni absolut lucid, amintindu-și că este totuși judecător. Privirea îi rămase fixată pe această pagină care scotea în evidență încă o alternativă. În sufletul lui se cuibări îndoiala, o îndoială care-i aparținea în întregime și care era legată de propriile lui cercetări.

El gândi:

— O notă asemănătoare era și în dosarul nenorocitului care a plătit cu capul, după omorârea tatei.

Era de nerecunoscut în momentul în care-și ridică privirea strălucitoare și limpede și și-o îndreptă asupra acuzatului care tocmai intrase, cei doi paznici rămânând la ușă.

În privirea tânărului magistrat era un soi de curiozitate vie și ceva asemănător cu un sentiment de simpatie. Grefierul, care veni dintr-o încăpere alăturată, se așează la măsuță și-și șterse penița de burete. Acuzatul se opri la trei pași de masa principală, rămase în picioare, cu mâinile atârând pe lângă corp, cu capul sus, dar fără să fie înfumurat.

Mâinile îi erau libere, iar din costumul de pușcăriaș nu purta decât vesta, sub care se observa pantalonul de uniformă. Era palid și tras la față; în privirea lui bărbătească nu se citea nici cea mai mică slăbiciune.

În momentul în care această privire, care era cea a unui bărbat cinstit, se întâlnește cu aceea a lui Remy d'Arx, sprâncenele magistratului se încrunță, iar pleoapele lui Maurice se lăsară în jos. Imediat începu interogatoriul.

La cererea judecătorului, Maurice își spuse numele, prenumele și ocupația. Grefierul, un bărbat micuț și slab, scria, gândindu-se la propriile lui afaceri.

În domeniul anchetelor, acesta se credea mult mai priceput decât însuși Remy și, fiind sătul de cancanurile de la palat, el privea deja ca pe o poveste veche crima petrecută cu câteva ore mai înainte. Părerea lui era deja formată; în sinea lui, el îl condamnase deja pe Maurice la ghilotină sau la închisoare pe viață, în cazul în care jurații i-ar acorda circumstanțe atenuante.

Maurice nu răspunse imediat la prima întrebare care intra direct în subiect. În acest timp, grefierul îl examina pe îndelete, descoperind în el instincte primare care se ascundeau în spatele unei figuri blânde și sincere.

În sfârșit, Maurice spuse cu voce înceată:

— Știu bine că n-am nici o șansă și atunci la ce bun toate aceste întrebări?

— Să consider acest răspuns drept o mărturisire? îl întrebă Remy, a cărui voce gravă era presărată cu accente de compasiune.

— Nu, răspunse Maurice, cu tărie, jur în fața lui Dumnezeu că sunt nevinovat; dar ce importanță mai are din moment ce nu mă credeți?

Tânărul magistrat spuse:

— Nu știu nimic, nu cred nimic, și mă aflu aici pentru a descoperi adevărul. Viața dumneavoastră trecută pledează și în favoarea voastră și contra voastră: ați abandonat studiile ce le-ați urmat în vederea unei cariere onorabile pentru a urma o trupă de saltimbanci, apoi v-ați dedicat vieții de ofițer, iar purtarea dumneavoastră în Algeria a fost cea a unui ofițer curajos și viteaz. Priviți-mă în față și vorbiți-mi deschis. Dacă ați nimerit într-o capcană, spuneți-mi, căci eu vă ascult.

Pentru a doua oară, ochii lui Maurice se încrucișară cu cei ai lui Remy d'Arx și șopti:

— Domnule, Dumnezeu să vă binecuvânteze; nu speram să găsesc atâta înțelegere în dumneavoastră, dar mi-am pierdut orice speranță.

Grefierul își așeza tocul după ureche, gândindu-se:

— Mai nou, așa se fac interogatoriile? Să mă scuze, dar n-am mai pomenit așa ceva!

Maurice continuă:

— De douăsprezece ore de când mă aflu în pușcărie, m-am gândit foarte bine; tot ce mi s-a întâmplat îmi revenea în minte, pas cu pas, de parcă aș fi fost propriul meu judecător. Nenorocirea mea este mare; în această zi am suferit cumplit, dar nu mi-am pierdut mințile și încă mai pot judeca. Domnule judecător, cunoașteți povestea tinereții mele; eu nu vă cunosc, nici măcar numele; dumneavoastră însă îmi dați o brumă de speranță; Legea vă interzice să mă ascultați între patru ochi?

— Legea cere ca interogatoriul să fie consemnat de grefier, răspunse Remy d'Arx, aceasta fiind garanția acuzatului, dar legea nu impune nici o limită judecătorului care-și poate alege singur modalitățile de clarificare a cazului pe care-l anchetează.

Se întrerupse și adăugă, adresându-se grefierului:

— Lasă-ne singuri, te rog, domnule Preault, dar să nu vă îndepărtați; vă voi striga când consider că este necesar să reluăm interogatoriul legal.

Demnul Prerult își aranja hârtiile, își puse tocul pe masă și îndreptându-se spre ușă, spuse:

— Scuzați-mă!

Ușa fu închisă cu zgomot, căci domnul Preault era în toane proaste.

— Locotenent Pages, reluă judecătorul ridicându-se, nimeni nu ne mai ascultă; sunteți în prezența singurului om care v-ar putea înțelege; am motivele mele să vă cred nevinovat.

— Oare-i cu putință...? strigă Maurice uimit. Remy îi întinse mâna, spunându-i:

— Poate că mă înșel, dar dumneavoastră mă veți lămuri. Dacă însă am intuit bine, sunt prietenul vostru, locotenente, fiindcă avem aceiași dușmani.

† Capitolul 18 — Interogatoriul

Remy d'Arx și Maurice erau acum față în față. Maurice vorbea; Remy, aplecat asupra dosarului, îl asculta cu atenție și-și făcea unele însemnări. Nu mai era omul chinuit de adineauri; pentru o clipă, el redeveni el însuși, ceva din vechea lui pasiune trezindu-se în el.

La cererea tânărului judecător, Maurice începu să depene istoria vieții lui începând cu plecarea din Ângouleme până la reîntoarcerea lui din Africa. Ascultându-l, Remy verifica și compara dosarul anchetei făcute de poliție cu spusele tânărului locotenent. Rana pe care i-o făcuse *arma nevăzută* era profundă și poate mortală; mâna care lovise era expertă: lovise drept în inimă. Rănile din suflet sunt precum rănile trupești, iar remediul care n-are puterea să vindece poate, cel puțin, să calmeze febra.

Astfel se întâmplă cu Remy d'Arx care uită pentru, o clipă, temerile lui și se învioră grație unui eveniment neașteptat. Remy își dădu seama că descoperise pista celor ce-i omorâseră tatăl. Fracurile Negre erau pe aproape și el simțea acest lucru; sângele lui corsican începuse să-i clocotească în vine, ca în tinerețe. Nările sale dilatate îi tremurau, iar ochii îi ardeau.

Când Maurice aborda acest episod în care, încurcând ușile, intrase într-o baracă de saltimbanci și nu în cazarmă, Remy îi făcu semn să se oprească și luă raportul care nu avea nici o semnătură.

— Iată un raport foarte bine întocmit, șopti el, chiar prea bine; asta ține de o minune. Crima a fost comisă astăzi dimineață, iar acum seara avem la dosar un material ce s-ar putea intitula: „Memoriile acuzatului”. Locotenentul Pages, aici am găsit tot ceea ce mi-ați povestit cu unele detalii destul de intime în ceea ce privește văduva Samayoux, patroana voastră, și în ceea ce privește domnișoara Fleurette. Probabil că a fost interogată unul din prietenii voștri, față de care n-aveați secrete.

— Recunosc că am avut buni camarazi în armată, răspuse Maurice, dar n-am încredințat nimănui problemele mele personale.

— Atunci, întrebă judecătorul care arboră un zâmbet triumfător, cum putem explica această minune? Foarte rar poliția poate fi acuzată de abilitate, în câteva ore, s-au strâns toate aceste informații care par să fi fost furnizate de dumneavoastră, într-atât sunt de exacte și de complete; în plus, a fost întocmit acest raport, a fost depus la prefectură și mi-a parvenit înaintea sosirii mele aici. Știu că există unele cerneluri care se usucă foarte repede, dar scrisul acestui document nu pare foarte proaspăt; s-ar părea că a fost întocmit de câteva zile.

În timp ce vorbea, Maurice îl privea cu mirare.

— Domnule judecător, întrebă el cu o voce emoționată, căutați într-adevăr să demonstrați că sunt nevinovat?

— Caut vinovații, îi răspuse Remy d'Arx, care-l fixa cu niște ochi pătrunzători; nu-i cunoaștem încă, dar mă veți ajuta să-i descoperim împreună. Domnule Pages, acest document a fost scris mai de mult.

— Credeți!... strigă tânărul locotenent stupefiat.

— Sunt sigur. Au ajuns la un asemenea grad de abilitate, încât uneori își depășesc scopul, iar perfecțiunea operei lor poate fi considerată drept o semnătură. Eu, care vă vorbesc, recunosc tot ceea ce iese din mâinile acestei teribile organizații.

Ochii lui Maurice erau întrebători și lăsau să se întrevadă o oarecare neliniște.

— Fiți liniștit, spuse Remy, răspunzând acestei priviri, mi-am păstrat sângele-rece, și în curând veți înțelege sensul cuvintelor mele. Va repet, totul era pregătit dinainte; acest raport a fost întocmit la ora la care un alt actor care juca în aceeași comedie, profita de absența voastră pentru a sparge o broască, lăsând în cameră câteva scule care aparțin hoților de meserie.

Maurice rămase cu gura căscată, o clipă, apoi murmură:

— Nu v-am povestit nimic din toate acestea; cum de știți totul?

Judecătorul de instrucție zâmbi și în loc să-i răspundă, continuă:

— Cine a putut să furnizeze toate aceste informații asupra vieții voastre trecute? Căutați bine, căci este imposibil să nu găsiți pe cineva care să mă pună pe urmele lor.

— N-am nevoie să caut, răspuse Maurice parcă deodată luminat; ieri seară, am întâlnit-o pe vechea mea patroană, văduva Samayoux.

— Evident, îl întrerupse Remy, ea trebuie să fie. Maurice dădu din cap.

— Vă înșelați, domnule judecător, răspuse el, este cea mai cinstită femeie din lumea asta. De exemplu, n-are ea prea multe cuvinte, dar mi-a mărturisit că au venit la ea niște indivizi care i-au făcut curte și au tras-o de limbă în ceea ce mă privește.

— De mult?

— Ieri dimineață.

— Vedeți! strigă magistratul, care bătea din palme ca pentru a aplauda. V-a spus numele celui ce a venit la ea?

— A spus două nume, răspuse Maurice, dar nu știu care dintre ele are legătură cu acest detaliu: Piquepuce și Lecoq.

Remy își descheie redingota și luă din buzunar un carnet pe care-l consultă, repetând:

— Piquepace..., Lecoq!

Trase de cordonul soneriei care se afla deasupra biroului.

— Lecoq! spuse el încet.

Adresându-i-se băiatului care răspuse la apelul lui, îi spuse:

— Du-te imediat la prefectură și spune-i șefului diviziei a doua că am nevoie de agentul Lecoq. Mă înțelegeți: pleci imediat!

Băiatul plecă; Remy rămase gânditor.

Maurice avea senzația că trăiește unul din acele visuri în care incidentele bizare se învâlmășesc și se înghesuie în mod obositor.

Palatul de Justiție comunica cu Prefectura prin coridoare; băiatul pe care-l trimisese Remy veni în câteva minute și spuse:

— Domnul șef al diviziei a doua cere un ordin scris. Remy ridică din umeri, cu furie, iar tocul său scârțâi pe hârtie.

— Imediat! repetă el din nou, dându-i băiatului o hârtie; refuzul domnului șef de divizie va fi pe riscul și răspunderea lui.

Se ridică și în așteptarea băiatului, măsură camera în lung și în lat. Maurice, care nu îndrăznea să-i pună vreo întrebare, îl auzea șoptind:

— Administrația... mare pacoste! Veșnicul obstacol! Remy d'Arx se opri în fața ușii pentru a auzi pașii mesagerului său, iar băiatul îi dădu o hârtie asemănătoare cu cea trimisă de el.

Conținutul mesajului era următorul:

„Nici în serviciul general și nici în serviciul de siguranță nu există nici un agent cu numele de Lecoq.”

Remy mototoli hârtia cu violență și o aruncă; culese scrisoarea din nou și și-o aranja printre filele carnețelului lui.

Apoi se așază din nou la birou și-i spuse lui Maurice:

— Nu mai am ce afla de la dumneavoastră. Raportul acestui Lecoq este exact și l-am citit deja. Ați părăsit Franța într-un moment de disperare; ați luat cu dumneavoastră o amintire deosebit de scumpă, în Africa, v-ați riscat de multe ori viața pentru ca să deveniți ofițer, iar apoi să puteți să vă dați demisia. V-ați întors în țară; cea pe care o iubiți este nobilă și bogată și nu-i nevoie să-mi spuneți care erau speranțele dumneavoastră: sunteți iubit și asta justifică întoarcerea dumneavoastră. Părerea mea este formată deja. Acum, am să-l chem pe grefier pentru ca întrebările mele și răspunsurile dumneavoastră să fie consemnate conform legii; de acum încolo, este doar o simplă formalitate. Locotenente Pages, sunteți nevinovat, sunt absolut convins de acest lucru și vă sfătuiesc să fiți fără frică.

Maurice vru să-i mulțumească, dar judecătorul îi făcu semn să tacă, arătându-i ușa care se deschidea.

Domnul Preault își reluă locul la măsuță; în mod vădit, era în toane proaste. Interogatoriul lui Maurice nu conținea nimic din ceea ce noi nu cunoaștem deja, iar domnul Preault, care era un șoarece bătrân al Palatului de Justiție, nu ascunse faptul că nu credea nimic din răspunsurile lui Maurice.

Când locotenentul povesti de efracțiunea comisă înainte de sosirea lui în cameră și de ustensilele introduse în aceeași cameră fără știrea lui, grefierul nu putu să-și stăpânească un acces de râs batjocoritor.

Maurice își continuă povestirea:

— Toate aceste elemente adunate îmi sugerau ideea de a fugi. Îmi dădeam seama de cursa ce mi se întinsese și simțeam că voi cădea în capcană; cuvintele pe care le auzeam afară erau dezarmante și aproape că nu mai aveam nici puterea de-a mă apăra. De afară se auzea: „Criminalul” este aici!” și într-adevăr eram acolo, iar mâinile și hainele mele erau mânjite de sânge, căci încercasem să-l salvez pe acel nenorocit. Administratorul casei repeta și el o frază groaznică pe care într-adevăr o pronunțasem, dar într-o altă ordine de idei, dar se potrivea perfect în împrejurările respective, întărind evidența.

Știu că ar fi trebuit să rămân pe loc și să-i înfrunt pe cei de dincolo de ușă, cu fruntea sus; dar sunt soldat. Fuga înseamnă să recunoști că ești vinovat; dar am fost luat pe neașteptate. Trebuie să spun că un singur lucru mă preocupa: era conștiința aparentei

mele culpabilități. Picioarele îmi tremurau, privirea mi se înceteșoșă, iar în jurul meu auzeam un vuiet oribil care era zgomotul mulțimii strânse în jurul ghilotinei.

Am trecut prin adevărate clipe de teroare, în momentul când cei de pe coridor intrară în camera nr. 17, care era camera mea și apoi în camera nr. 18 unde zăcea cadavrul, eram ca nebun. Am sărit pe pervazul ferestrei fără vreun plan anume; cred că am avut de gând să sar de la etaj, dar piciorul meu s-a sprijinit de un spalier special amenajat pentru plante agățătoare.

Fiind expert în exerciții de gimnastică, nu mi-a fost prea greu să urmez această cale aeriană și în câteva secunde am ajuns într-un copac, în care am încercat să mă ascund.

În grădină era deja multă lume. Pe unde intrase toată această lume? Ce făcea? Drama în care eu jucasem rolul principal se terminase repede ca gândul; pot să declar că nu se scurseseră nici zece minute între primul strigăt al victimei și momentul în care mă aflam în copac. Toți acești oameni erau aici dinainte; cursa fusese întinsă atât înăuntru cât și în afara clădirii.

— Domnule Preault, să notați tot, să nu uitați nimic, spuse judecătorul care luase din dosar un plan figurativ pe care-l întinse pe masă.

— Unde este copacul? întrebă el, adresându-se lui Maurice.

— Aici, răspunse tânărul locotenent, care-și puse degetul pe plan. De aici, îi vedem pe cei ce fugeau în grădină și pe cei ce priveau la ferestre. Datorită razelor lunii, toată lumea mă zărise și striga: „Priviți-I! Iată-I! L-am prins!”

Maurice își trecu mâna peste fruntea acoperită cu broboane de sudoare. Ochii lui Remy, care urmăriseră partea din plan ce indica drumul făcut de acuzat, cuprindea acum întreg desenul.

Într-un colț al planului se afla o legendă în care scria: strada Oratoire, Bulevardul Champs-Elysees.

— Dar, șopti Remy cu uimire, aici este palatul Ornans!

— Zău? spuse grefierul. Apoi vorbind ca pentru sine:

— Iată cum se studiază un document. Acești îndrăzneți nu sunt ușor de învins.

Judecătorul păru din ce în ce mai interesat și ascultă continuarea povestirii cu și mai mare atenție.

— Să fug! continuă Maurice, nu-mi mai trecea altceva prin cap decât această idee tâmpită: să fug! Eram înconjurat din trei părți și privirea mea se îndrepta spre casa ce se afla chiar lângă mine. În mijlocul acelei fațade întunecoase rămăseseră doar două ferestre luminate; prin perdeaua subțire distingeam forma unei femei care se ruga. În continuarea celor două ferestre luminate, se afla o a treia întredeschisă...

— Apartamentul Valentinei! gândi judecătorul. Grefierul își spunea:

— Parcă l-ar amuza, în locul acuzatului, aș cere un pahar cu apă îndulcită.

— N-aș putea să spun exact, ceea ce speram, continuă Maurice. Uneori femeile sunt miloase, aș mai fi putut avea șansa ca drumul să fie liber și să ajung în Champs-Elysees. Am ales ramura cea mai apropiată de casă, am mers pe ea cu multă grijă și m-am lăsat să cad în balcon sub privirile celor ce se aflau în curte.

Îi auzeam, spunând: „Bateți la ușa salonului! Să mergem în strada Oratoire pentru a-l preveni pe administrator! O scară! Cu o scară, totul s-ar rezolva mult mai rapid!” Am împins fereastra întredeschisă tocmai în momentul în care tânăra fugi din cameră, speriată de zgomot. Cu siguranță, auzise repetându-se de multe ori cuvântul criminal; văzându-mă, ea fugi, țipând.

Cei din grădină n-avuseseră timp să ajungă în strada Oratoire, dar totuși o ușă se deschise, pe care năvăliră o mulțime de oameni care strigau: „Criminalul, criminalul!”

Ea mă arăta cu degetul, cea în care îmi pusesem toate speranțele; ea striga: „Iată-I!” și am fost încolțit din toate părțile, căci cei din grădină găsiseră o scară și intrau acum pe fereastră.

O priveam pe acea tânără care mă predase poliției, iar inima mea încetă să mai bată; am pronunțat doar un singur cuvânt: Fleurette!

— Fleurette! repetă judecătorul, care-și ținea răsuflarea, și a cărei figură se îngălbenise.

— Și ea mă recunoscuse, continuă Maurice cu o voce voalată, căci îmi pronunță numele și apoi leșină în brațele mele.

— În brațele dumneavoastră! repetă Remy d'Arx. Ochii săi priveau în jos, iar buzele i se crispară.

Maurice nu-și dădu seama de schimbarea petrecută în fizionomia judecătorului, căci emoția îl orbise.

— În ce calitate se află această Fleurette la palatul Ornans? Întrebă judecătorul. Este în serviciul marchizei sau al domnișoarei de Villanova?

Maurice răspunse:

— Această Fleurette este însăși domnișoara de Villanova.

Urmă o tăcere profundă. Grefierul privi rând pe rând, la cei doi interlocutori și strigă:

— Domnului judecător îi este rău? Într-adevăr, Remy d'Arx se clătină pe scaun.

— N-am nimic, spuse el.

Făcând un efort teribil, adăugă:

— Locotenente Pages, mai aveți, ceva de declarat?

— Am spus totul, răspunse Maurice, la rândul lui absorbit de gânduri.

— Atunci, domnul grefier poate citi acuzatului interogatoriul, spuse cu greutate Remy.

În timp ce-și aranja foile și-și pune ochelarii, domnul Preault se întreba:

— Ce dracu se întâmplă aici?

Grefierul începu să citească:

„Vineri, 22 septembrie 1838, în prezența domnului judecător de instrucție Remy d'Arx, a compărut...”

Dar nu apucă să termine, căci la auzul acestui nume, Maurice se ridică în picioare.

Cu o mișcare asemănătoare, independentă de voința lui, tânărul magistrat își împinse scaunul și se ridică în picioare.

Cei doi se priviră într-un chip ciudat. Nici unul dintre ei nu scoase o vorbă. Maurice fu primul care se așeză; Remy d'Arx îl imită, spunând:

— Grefier, continuă lectura.

† Capitolul 19 — Valentine

În acea seară, grefierul Preault își luă masa la cârciuma „Copiii lui Apollo”, unde obișnuiau să vină cei din justiție, dar și câțiva administratori ai pompelor funebre.

Aceștia din urmă constituiau o pătură de oameni lugubri, dar și zănatici în modul lor de a se distra; domnii negri și decorați ce merg în fruntea convoaielor compun cântece hazlii și piese care au reușit să provoace hohote de râs.

După ce Maurice fu condus din nou în închisoare, grefierul se retrase la el în birou și-i spuse unui alt coleg:

— Domnul d'Arx are o afacere pe cinste! Am asistat la o scenă, care ar avea mare efect la teatru. N-am înțeles chiar totul, dar este și o femeie implicată în povestea asta. Nu mă pot plânge că n-am material pentru cupletele mele. Să nu plecați fără să-l anunțați pe domnul d'Arx.

După plecarea grefierului, colegul acestuia își perie gulerul redingotei, își puse un guler fals și-și aranja pălăria.

— Bernard, se adresă el unui al treilea coleg, am o problemă de familie, dar te rog să nu pleci fără să-l anunți pe domnul d'Arx.

Nu știu unde trebuia să plece Bernard, dar cum dispăru cel de-al doilea coleg, acesta își luă șapca și încuie biroul. Ceva asemănător se petrecea și în anticamera cabinetului; nu se întârzia prea mult în Palatul de Justiție, iar obiceiurile erau patriarhale.

Remy d'Arx nu realizează ce liniște se făcu în jurul lui. De multă vreme, nu se mai auzea zgomotul vreunei uși închise sau deschise, iar pe coridor nu mai răsunară pași. Orologiul palatului sună ora nouă. Remy nu se mișcase din scaunul de la birou, capul și-l sprijinea în mâini, iar lumina veiozei cădea pe fruntea brăzdată de riduri adânci; ochii săi larg deschiși și triști priveau în gol.

De când plecase Maurice nu se mai mișcase, iar gândurile sale erau atât de intense, încât mușchii feței păreau pietrificați,

Când buzele sale se mișcă, pronunță aceste cuvinte:

— El este cei pe care-l iubește! Adăugă, apoi, imediat:

— Dacă n-ar fi el, m-ar iubi pe mine!

Pleoapele se lăsară în jos, iar degetele i se crispară în păr.

— Ea mi-a spus asta, urmă el, vorbind ca pentru sine și făcând pauze lungi între fiecare frază; între noi există o legătură, ceva o împinge spre mine, iar lupta periculoasă în care m-am angajat o sperie. De ce oare? Într-adevăr i-am făcut un serviciu important, dar înainte de a i-l face, ea se interesa de mine: de ce oare?

Dosarul lui Maurice rămăsese deschis în fața lui; cu un gest obosit, îl împinse și repetă cu o voce încărcată de lacrimi:

— El este cel pe care-l iubește!

Îl cuprinse un sentiment de îngrijorare, căci fața lui palidă deveni dintr-o dată roșie ca para focului și-și duse mâna spre inimă.

— Este foarte tânăr, șopti el; oare ce mi-a făcut? Oare știa că exist? Cât de fericit l-aș putea face cu un singur cuvânt scris de mâna mea! Dar de ce aș scrie acest cuvânt? Fericirea mea, propria mea fericire este în mâinile lui! Fără mine n-ar fi condamnat? Fie că-l bagă la flagrant delict, fie la crimă, faptele sunt grăitoare, în fața oricărui alt judecător ar fi un om mort.

Un surâs amar îi apăru pe buze, în timp ce-și spunea:

— Nici măcar nu trebuie să spun: Este vinovat; dacă aș abandona ancheta, un alt judecător va prelua sarcina mea neterminată și...

Se opri.

— Și l-aș omorî, procedând astfel! spuse el încet în timp ce un fior rece îi traversă corpul.

Degetele sale apucară din nou dosarul; răsfoi documentele pentru a-l găsi pe cel ce nu purta nici un fel de semnătură; îl deschise și citi ultima frază:

„Vom dovedi că a sperat să se căsătorească cu o tânără nobilă a cărei dotă se ridică la mai mult de un milion.”

— Sunt amestecați în afacerea asta, spuse el după o scurtă tăcere; le recunosc stilul! Doar nu vreau să devin complicele asasinilor tatălui meu?

Se ridică brusc și rămase o clipă nemișcat.

— Este un băiat foarte tânăr, gândi el, în timp ce-și apăsa fruntea cu mâinile; mi-a rămas întipărită în minte privirea lui de om cinstit. Pe pământul ăsta sunt ființe ale căror inimi se înfrățesc, dar pe care soarta le obligă să se urască... I-am atins mâna cu mâna mea și, în plus, i-am promis că-l voi salva!

El se îndreptă spre fereastra cu vedere spre curtea Sfintei Capele. Un lampion, fixat deasupra porții clădirii de la Prefectură, alungea umbra materialelor răspândite în curte; ulmul se înălța ca un monstru în mijlocul dărâmăturilor albicioase.

Pe cer pluteau nori amenințători, descoperind, din când, în când, luna care înota într-un lac de azur. Ferestrele nu mai erau luminate; ziua de muncă a funcționarilor din justiție se terminase. Palatul de Justiție dormea.

Remy n-ar fi observat nimic din toate aceste amănunte, dacă o umbră nu s-ar fi strecurat printre pietroaie. O femeie, o umbră, mai degrabă, alunecă printre dărâmături și traversează curtea.

Remy se frecă la ochi și se îndepărtă de fereastră, spunându-și:

— O văd peste tot! Vorbesc despre el, dar mă gândesc tot timpul la ea. În zadar mă lupt, în zadar mă străduiesc, dragostea asta a devenit o obsesie și, în cele din urmă, probabil că voi muri nebun sau voi săvârși o crimă!

El străbătea camera în lung și-n lat cu un pas rapid, în timp ce cuvinte trunchiate se rostogoleau de pe buzele lui:

Remy șoptea:

— Dacă sunt deja nebun? Ce să înțeleg de fapt prin nebunie?

Este un mod de a vedea lucrurile total opuse celorlalți. Iar eu dacă aș spune în instanța, în fața judecătorilor și juraților: Este nevinovat, opinia publică mi-ar răspunde: Dar totuși este vinovat! Este strigător la cer și numai un nebun ar putea susține contrariul.

— Dumnezeule, Dumnezeule, și totuși! spuse el, lăsându-se să cadă pe scaunul de la birou, este nevinovat, știu asta, iar viața lui este în mâinile mele, fiind singurul care cunoaște adevărul adevărat, în zadar, încerc să mă induc singur în eroare; aș da orice pentru a descoperi în mine cel mai mic dubiu, dar nu există așa ceva! Iar Valentine îl iubește! Decât să renunț la Valentine, mai bine îmi calc în picioare conștiința și onoarea!

Ultimele cuvinte îi ieșiră din gură ca un horcăit, iar capul îi căzu greoi. Astfel rămase mult timp, cu fruntea sprijinită pe brațele încrucișate pe masă, asemeni unui om beat. Uneori, corpul îi era zguduit de frisoane, alteori buzele sale șopteau numele Valentinei. Un zgomot se auzi la ușă, dar el nu-l auzi; o mână rece îl atinse, crezu că visează și nu mișcă.

Apoi o voce blândă și gravă vorbi la urechea lui:

— Eu sunt, domnule d'Arx, v-am promis că voi veni.

Remy își ridică ochii și începu să tremure. Domnișoara de Villanova era în fața lui.

— S-ar zice că v-am speriat! șopti ea cu un surâs trist.

Într-adevăr, privirea lui Remy părea speriată. Primul lui cuvânt îi trădă gândurile.

— Am vorbit! se bâlbâi el, m-ați auzit...

— N-am auzit nimic, domnule d'Arx, răspuse Valentine blând, n-ați vorbit absolut deloc; credeți că este posibil să spuneți lucruri pe care eu să nu le aud?

Pleoapele judecătorului se plecară, iar figura lui căpătă o expresie sălbatică.

— Cum ați intrat aici? întrebă el.

Remy d'Arx era om de lume în adevăratul sens al cuvântului, iar în cercurile în care se învârtea și Valentine trecea drept un tip curtenitor.

Totuși, ea nu păru nici mirată, nici ofensată; se părea că se aștepta la o asemenea primire.

— Mi-a fost tare greu, răspuse ea cu un soi de umilință, mai întâi, am fost la dumneavoastră așa cum stabilisem. Germain, servitorul dumneavoastră, n-a vrut să mă lase să aștept. Dar eram atât de palidă, încât i s-a făcut milă de mine.

— Este adevărat, gândi cu voce tare Remy, sunteți tare palidă și începând de astăzi dimineață trebuie să suferiți cumplit.

— N-am murit încă, spuse Valentine cu o expresie atât de tristă, încât Remy întoarse capul pentru a-și ascunde o lacrimă.

Ea continuă:

— Am așteptat două ore și valetul dumneavoastră mi-a spus: „Cred că este la Palatul de Justiție pentru cazul acela, din strada Oratoire”.

Vocea Valentinei tremura ca și când ar fi cuprins-o frigul.

Ochii lui Remy se uscară.

— Am venit aici, reluă tânăra cu o oboseală extremă în glas, și am cerut să fiu adusă la dumneavoastră, dar nu s-a putut căci tocmai îi luați interogatoriul acuzatului.

Ea se clătină, iar judecătorul abia avu timp s-o susțină. O clipă, o ținu în brațe, dar el tremura mai tare ca Valentine. O așază în propriul lui fotoliu; genunchii lui se îndoiră și căzu la picioarele ei.

El o privea, dar nu-i vorbea.

— Așezați-vă, domnule d'Arx, îi spuse ea arătându-i un scaun. Sunt încă foarte slăbită, căci azi de dimineață era cât pe ce să mor.

Judecătorul se dădu câțiva pași înapoi ca și cum cineva l-ar fi lovit. Impresii de tot felul se succedau în el, cu o rapiditate teribilă.

— Trebuie să mă ascultați cu răbdare, continuă Valentine, căci am multe să vă spun și aș vrea să-mi găsesc forța să merg până la capăt. Am așteptat în cupeu să terminați interogatoriul; un om din Palatul de Justiție, trebuia să vină să mă anunțe, dar n-a venit poarta s-a închis, iar la ghișeu mi s-a răspuns: „Nu se mai poate intra”. Eu spuneam: „Dumnezeule! Lăsați mă să trec, trebuie să-l văd!”

Toată lumea mă privea și se strânseseră câteva persoane pe trotuar; vizitiul pe care nu-l cunosc, i s-a făcut milă de mine; m-a tras spre cupeu, spunându-mi: „Signora, lăsați că vă scot din încurcătură.” Este un italian. Nu știu cum a ghicit că și eu vin din Italia. Cupeul m-a condus până la o poartă care era a Prefecturii de poliție; pe aici vizitiul meu reuși să mă introducă în Palatul de Justiție.

Am traversat mai multe coridoare; ghidul meu chemă un tip și-i vorbi. Tipul îi spuse: „îmi risc locul: te costă 10 franci.” I-am dat banii și m-am trezit în curtea Sfintei Capele, unde mi s-a arătat o fereastră luminată și mi s-a spus: „Acolo este”

Remy nu mai asculta și cu ochii pironiți în pământ, spuse:

— Ați venit să-mi cereți să-l salvez.

— Am venit să vă spun, răspunse Valentine cu o voce fermă: este nevinovat și dumneavoastră știți acest lucru.

— Știu! o întrerupse Remy d'Arx cu furie, eu care am toate documentele în fața ochilor! Eu care am citit în întregime toate mărturiile!

— Deci știți! îl întrerupse Valentine la rândul ei. Acest cuvânt fu pronunțat cu atâta autoritate, încât judecătorul rămase fără grai.

Acum tăcea și Valentine. Într-un duel, cel mai solemn moment este cel în care cei doi adversari se odihnesc, sprijinindu-se în săbiile însângerate. Valentine fu cea care începu prima discuția. Cu o voință de fier, ea își recapătă zâmbetul resemnat care o făcea frumoasă ca o sfântă.

— Seara de ieri este foarte departe de noi, domnule d'Arx! spuse ea. Ieri, m-ați cerut de soție, iar eu v-am refuzat adăugând că doresc să vă explic motivele și să mă spovedesc într-un fel, fiindcă nimeni în lumea asta nu mi-a inspirat atâta stimă și simpatie ca dumneavoastră.

Începând de ieri, parcă un blestem s-a abătut asupra noastră. Domnule d'Arx, Maurice este acuzat de crimă, iar dumneavoastră sunteți judecătorul lui.

L-ați interogat și sunt sigură că v-a răspuns fără ocolișuri, căci buzele lui n-au pronunțat vreodată nici cea mai mică minciună; probabil că știți deja o parte din ceea ce vroiam să vă spun, iar povestea romantică a Fleurettei n-o să vă mai surprindă.

V-am promis că vă voi spune și lucruri de altă natură; din întâmplare mi-au căzut ochii pe raportul pe care l-ați încredințat colonelului Bozzo și, făcând aluzie la lupta în care v-ați angajat, v-am spus: „Ca și dumneavoastră sunt victima acestei organizații de temut; între noi doi există legături misterioase...”

Ei bine! Aceleași legături există acum între dumneavoastră și Maurice Pages; refuzați să-l apărați de cei ce v-au ucis tatăl?

Remy nu avu curajul s-o privească și răspunse cu răceală:

— Domnișoară, am crezut în toate aceste lucruri, dar nu mai cred.

— Nu mințiți! strigă Valentine cu severitate; încă mai credeți și veți crede până în ultima zi a vieții voastre!

Ea îl luă pe Remy de mână, deși acesta încerca să se opună.

— Aveți milă de dumneavoastră înșivă, îi spuse ea cu o privire rugătoare, o nenorocire teribilă s-a abătut asupra lui Maurice și a mea, dar pe dumneavoastră vă plâng și n-aduc acuzații decât fatalității. Cel pe care-l iubesc l-am rănit mortal de două ori: prima dată, dându-l pe mâna justiției, iar a doua oară datorită dragostei pe care mi-o purtați și care vă întunecă conștiința.

Remy ținea mâna care i se întinsese; ea îl ardea; el o duse cu pasiune în dreptul inimii.

— Mă aflu în infern, șopti el, dar totuși este ca un paradis! Fiecare cuvânt al dumneavoastră mă îmbată și mă torturează. Ah, cât de mult vă iubesc! Vă iubesc cum nimeni altul n-a iubit vreodată! Ați venit să alimentați focul ce mă pârlă, sunt singur cu dumneavoastră, mâna voastră este într-a mea, vă dați seama ce putere poate avea delirul unei asemenea febre?

El o împinse cu violență, și-și trase scaunul.

— Ah! De ce ați venit? spuse el, gemând.

— Ani venit, răspunse Valentine, care-l privea cu ochi calmi și limpezi, fiindcă vreau să-l salvez și vreau să mă răzbun.

— Deci îl iubiți, îl iubiți la nebunie! se bâlbâi Remy, ale cărui buze se crispaseră.

— Da, îl iubesc, răspunse simplu Valentine.

— Căci este adevărată nebunie, continuă judecătorul, să mai sperați în mine, după cele ce v-am spus. Ce vreți mai mult? Ceea ce v-am spus nu explică nici măcar a zecea parte din suferința sufletului meu; adineauri tocmai îmi mărturiseam că acest bărbat este nevinovat, dar este obstacolul care mă separă de dumneavoastră și de aceea va muri. Veți spune că este o crimă săvârșită de un tip laș și lipsit de suflet. Judecătorul este preotul, este un sacrilegiu. Iată până unde merge dragostea mea pentru dumneavoastră, va muri!

Mâinile sale strângeau brațele fotoliului, iar vocea-i era găfâită și epuizată. Privirea domnișoarei de Villanova era mai tristă, dar nu-și pierduse din blândețe.

— Nu, răspunse ea ca și cum ar fi vorbit cu ea însăși, nu-l iubesc astfel și nici nu și-ar dori o asemenea dragoste. Domnule d'Arx, ați pronunțat un cuvânt care mă liniștește și care vă scuză, într-o oarecare măsură. Delirul este cauza atitudinii dumneavoastră, delirul este cel ce vorbește și nu cred ceea ce spuneți. Vedeți că sunt calmă și vă rog să mă ascultați. Maurice nu reprezintă un obstacol între mine și dumneavoastră.

Ochii judecătorului aruncară o privire fixă și avu senzația că n-a auzit bine.

— Înțelegeți-mă bine, continuă Valentine, v-am spus: Vreau să-l salvez și vreau să mă răzbun. Este foarte clar: Doresc acest lucru! Dumneavoastră sunteți stăpân pe viața lui, iar eu sunt stăpână pe mâna mea și-n consecință vă dau mâna mea în schimbul vieții lui.

Ochii lui Remy erau din ce în ce mai derutați.

— Ceea ce v-am spus ieri trebuie să uitați, urmă Valentine; v-am spus că nu pot fi soția voastră, datorită trecutului meu care era ca o barieră; o parte din enigmă acum o cunoașteți: înainte de-a fi domnișoara de Villanova, am fost Fleurette, saltimbanca; v-am mai spus, însă, că Fleurette era o fată cinstită, iar domnișoara de Villanova va fi o soție cinstită.

— Oare nu visez? se bâlbâi Remy d'Arx. Valentine scose de sub pelerină un sul de hârtie pe care-l așeză lângă judecător.

— Trebuie să cunoașteți totul despre cea care vă va purta numele, spuse ea. Aici se află povestea întregii mele vieți și declar în fața lui Dumnezeu că în aceste pagini stă scris tot adevărul în ceea ce mă privește. Aici veți descoperi o revelație pe care v-o datoram și pe care v-am promis-o. Din acest document va veți convinge că avem dușmani comuni. Ura dumneavoastră este deja veche și o susțineam înainte ca a mea să se nască. De ce eram atrasă spre dumneavoastră? Nu știu. Poate ăsta-i destinul meu. Dar acum, trebuie și eu să mă răzbun; ea face parte din pactul meu: veți pedepsi acești oameni care mi-au furat fericirea.

— Fericirea dumneavoastră?... repetă Remy cu o voce găfuită.

— Ah! spuse Valentine liniștită și cu capul sus, sa vorbim deschis, domnule d'Arx; este un târg ceea ce vă propun eu; v-am spus condițiile și n-aveți decât să-mi răspundeți cinstit: îl acceptați?

† Capitolul 20 — Cadoul de nuntă

În vocea Valentinei nu exista nici cea mai mică nuanță de dispreț; ea spunea adevărul, propunând judecătorului un târg. Ea acționa fără scrupule, sau rușine; altele ar fi analizat problema pe toate fețele încercând s-o facă mai acceptabilă, dar Valentine acționa după cum îi era firea, mergea direct la țintă. Era o fată deosebită, iar sufletul îi era la fel de frumos ca și figura sa.

Oricare ar fi fost secretul nașterii sale, căci nu exista nici o certitudine în acest sens, însăși Valentine îndoindu-se de dreptul de-a purta numele de Villanova, totuși în vinele sale curgea un sânge nobil și mândru. La țară, există seninătate pe care nimic n-o deranjează; există așa ceva și la oraș. Lingușitorii din popor afirmă că mansardele sunt pline de seninătate; dar lingușitorii celor puternici n-au curajul să pretindă că te împiedici de ea în budoare. Adevărul este că aceasta există, dar cazurile sunt o raritate atât la țară cât și la oraș.

La drept vorbind, Valentine nu făcea parte nici din categoria celor din budoar și nici de la mansardă. Mediul mizerabil în care-și petrecuse copilăria și tinerețea nu aparținea nici uneia din categoriile menționate. Acea populație a bâlciului din care făcuse parte, pe vremuri, o înconjurase cu admirație. Lumea nobilă în care intrase acum, fără nici un fel de tranziție, o studiasse cu priviri severe și pătrunzătoare: Valentine, însă, n-avea nimic din lumea saltimbancilor pe care tocmai o părăsise.

Este adevărat că Valentine nu avea nimic comun nici cu minunatele domnișoare ca populau saloanele din înalta societate, dar ea rămânea atât de demnă și decentă în originalitatea ei, încât toți o înconjurau cu admirație. Valentine era totdeauna ea însăși, acționând conform propriilor sale impulsuri, iar în privința sfaturilor, ea făcea apel fie la gusturile ei rafinate, fie la conștiința sa. În împrejurările bizare în care se afla în acea noapte, ținând cont de scopul pe care-l urmărea, poate ca ar fi trebuit să acționeze altfel, dar ea știa doar calea cea dreaptă, pe care o urmă.

Remy d'Arx era de asemenea un singuratic, iar drumul său nu se asemăna cu cele deja bătute: totuși, el era mult prea obișnuit cu o viață normală pentru a nu fi surprins și ofensat de oferta pe care i-o făcuse Valentine, deși era unica și cea mai arzătoare dorință a lui.

Am mai spus o dată acest lucru: în vocea Valentinei nu exista nici cea mai mică nuanță de dispreț; în schimb, oferta ei implica atâta dispreț, încât Remy d'Arx rămase încremenit.

Pasiunea sa, care se confunda cu însăși viața lui, parcă fusese zdrobită. Ca prin farmec, imposibila speranță devenea posibilă, în schimb ultima licărire de speranță se stinge în el.

Orgoliul său, adânc rănit, încerca să se revolte împotriva acestei iubiri care se transformase într-o capcană mortală, dar care datorită durerii, devenea tot mai puternică, ținându-l precum mâna unui uriaș.

În naivitatea ei curajoasă, Valentine repeta întrebarea. Vocea ei rămase la fel de sonoră și liniștită.

Remy d'Arx se făcu roșu ca para focului și făcu un mare efort pentru a vorbi; ochii săi păreau injectați. În acest moment sufletul său era stăpânit de dragoste și ură.

În ochii lui, frumusețea Valentinei deveni supraomenească, insultându-i supliciul și înveninându-i și mai tare suferința. O mânie imensă clocotea în el; prin minte îi trecu un gând de răzbunare care rupse tăcerea:

— Accept!

Valentine pâli, dar surâsul îi flutura pe buze.

— Este bine, șopti ea, înseamnă că aveți încredere în mine și vă mulțumesc.

— Pe când nunta? întrebă brusc Remy.

Judecătorul încercă să dea o nuanță sarcastică vocii sale.

— Când doriți, domnule d'Arx, răspunse Valentine, plecându-și privirea pentru prima dată.

— Cu cât mai curând, cu atât mai bine, nu-i așa? șopti judecătorul printre dinți.

Valentine replică:

— Poate că v-am supărat, căci spuneți acest lucru ca pe o amenințare sau bătaie de joc.

Remy își șterse fruntea de sudoare.

— Bătaie de joc! spuse el ca pentru sine, este singurul lucru care mi-a rămas, să-mi bat joc de mine; dar ca o amenințare? Cum oare, căci eu sunt sclav și dumneavoastră regină?

Privirea sa deveni imploratoare și spuse în continuare:

— Ascultați-mă! Prea multă suferință te face răutăcios și am simțit acest lucru pe propria-mi piele; aș fi dorit să vă fac un rău cât de mic, într-atât de rănită este inima mea.

Privirea Valentinei se întrista, dar ea rămase tăcută.

— Răspundeți-mi, continuă Remy, dumneavoastră, care nu știți să mințiți, la ce anume v-ați gândit?

— Nu m-am gândit la nimic, spuse încet domnișoara de Villanova; când îl voi salva pe bărbatul pe care-l iubesc și când îl voi fi răzbunat, noi doi vom fi chit Am cântărit sarcina pe care mi-o asum și o voi îndeplini. Sunt sigură de mine.

— Iar bărbatului care acceptă acest sacrificiu, spuse cu timiditate Remy, ce-i veți da în schimb?

— În momentul de față îi dau credința mea; însă pentru viitor...

Valentine ezită.

— Pentru viitor, repetă Remy.

Cum ea întârzia să-i dea un răspuns, Remy îngenunche în fața ei, declarându-i cu toată pasiunea:

— Ah! Valentine, Valentine! Nu ești deloc ca celelalte femei, iar eu ce am comun cu ceilalți bărbați? Dacă lumea întreagă mi-ar fi judecător, m-ar condamna dacă te-aș refuza; dar cei din lumea întreagă știu ei oare ce înseamnă o mare, o irezistibilă iubire? Sunt împins de o forță care mă subjugă și cu care am încercat să lupt; dar eforturile mele atâta focul care mă pârjolește.

Nu pot descrie în cuvinte dragostea ce v-o port; sunteți însăși conștiința mea și onoarea mea; atât în această viață cât și în oricare alta, fără dumneavoastră existența mea n-are nici un sens. Simt că-mi voi consacra întreaga viață fericirii dumneavoastră. Valentine, ați vorbit despre viitor, iar eu îmi dau seama foarte bine că vă voi face cea mai fericită femeie dacă în viitor mă veți iubi și vă voi da și luna de pe cer! Nu este un vis, nu, o dragoste presupune o altă dragoste; pasiunea mea vă va îndupleca inima. Până atunci, dragă Valentine, vă jur că voi fi alături de dumneavoastră, respectându-vă regretele și alinându-vă durerile precum un frate... și vă jur că sunt hotărât să mor astfel, răbdător, resemnat chiar dacă nu va veni ziua în care buzele noastre să se unească într-un sărut al iubirii.

O lacrimă tremura suspendată în genele Valentinei; ea spuse pentru prima dată:

— Domnule d'Arx, vă mulțumesc. Apoi, schimbând tonul și zâmbind, spuse:

— Acum suntem logodiți; aș dori să vă cer ceva în chip de cadou de nuntă.

— Spuneți! strigă Remy, cereți-mi orice, chiar și imposibilul!

Ea îl luă de mână și-l ridică în picioare.

— Domnule d'Arx, spuse ea, aş dori să-l văd pe Maurice, pentru ultima oară.

Judecătorul avu senzația că tot cerul i s-a prăbușit în cap.

— Ah! spuse el cu amărăciune, ar fi trebuit să mă aştept la acest lucru! Ați răspuns provocării mele și mi-ați cerut imposibilul!

Ea repetă cu aceeași blândețe, dar și cu fermitate:

— Trebuie să-l văd pe Maurice.

Remy nu mai putea nici măcar să pălească, dar trăsăturile lui se descompuseră.

— Știți foarte bine, spuse el în șoaptă, căci mânia sa reținută îl înfricoșă chiar și pe el, știți foarte bine că nu vă pot refuza. Mai târziu... mâine...

— Astăzi, îl întrerupse Valentine, în seara asta.

— La această oră din noapte! strigă Remy, n-am mai pomenit așa ceva...

Ea îl întrerupse încă odată și spuse:

— Domnule Remy d'Arx sunteți judecător de instrucție; în privința acuzatului pe care legea vi l-a încredințat, puterea dumneavoastră este nelimitată.

Remy își aplecă fruntea; simțea că se sufocă.

Apoi, el luă lampa și spuse:

— Dacă asta-i dorința dumneavoastră, urmați-mă. Se îndreptă spre ușă. Valentine mergea în urma lui. Când ajunse în pragul ușii fără voia lui, pronunță două cuvinte:

— Arma nevăzută! spuse el.

Valentine îl ajunse din urmă și-l luă de braț.

— Vă clătinați, domnule d'Arx, spuse ea; sprijiniți-vă de mine. Da, *arma nevăzută* v-a lovit așa cum și pe mine m-a lovit. Se pare că înainte de a primi binecuvântarea căsătoriei, Dumnezeu a creat între noi o legătură fatală.

— Am citit, continuă ea, răspunzând întrebării mute a lui Remy, acele pagini unde rezumați munca pe care ați desfășurat-o, întreaga dumneavoastră viață și consider că ați procedat bine, scriind trei exemplare. Este foarte greu de știut în cine poți avea încredere! Și eu v-am adus jurnalul meu intim, vă rog să-l citiți. Veți vedea că fiecare dintre noi cunoaște o părticică din misteriosul secret; de aceea va trebui să împărțim și loviturile armei nevăzute.

Remy nu dorea decât să întâlnească vreun obstacol în cale care să-i împiedice să-și continue drumul; judecătorul se opri.

— În jurnalul meu pe care vi l-am adus, continuă Valentine, veți găsi o explicație la tot ceea ce v-am spus. De acum încolo, acea sursă periculoasă din care ați obținut informațiile a secat. Domnule Remy d'Arx, din momentul în care ne-am întâlnit, atunci noaptea, am început să mă tem pentru dumneavoastră. Știam foarte bine cât de puternică este organizația împotriva căreia luptați și am vrut să-l întâlnesc pe cel pe care-l numesc atletul.

— L-ați întâlnit pe Coyatier, strigă judecătorul, dumneavoastră?

— L-am întâlnit, dar nimeni nu-l va mai vedea vreodată, în această noapte, s-a lăsat cu vărsare de sânge...

— El este!... se bâlbâi Remy.

— Ah! spuse domnișoara de Villanova, dacă n-ați fi fost precaut, iar cele trei exemplare ale raportului dumneavoastră nu s-ar fi aflat la trei persoane diferite, ei n-ar mai fi avut nevoie de arma nevăzută. Coyatier ar fi fost suficient... Căci dumneavoastră sunteți bogat, domnule d'Arx, iar Coyatier are ștreangul în jurul gâtului și oricât i-ați fi oferit, Fracurile Negre ar fi triplat suma.

— Fiți mai clară... vru să spună Remy.

— Să mergem, răspunse tânăra, toate aceste lucruri nu vă pot modifica certitudinea dumneavoastră în privința nevinovăției lui Maurice. După ce și-a făcut datoria, Coyatier a dispărut, dar nu trebuie să-l regretați, căci nu mai avea nimic de spus. Lucrurile pe care nu vi le-a spus fiindcă nu le știa, le veți afla din acest jurnal.

Ea se întoarse și-i arătă pe masă sulul de hârtie. Apoi îl trase pe Remy pe coridor.

În momentul în care ușa anticamerei se închise în urma lor, cealaltă ușă, pe care ieșise grefierul Preault după interogatoriu, se deschise fără zgomot. Biroul judecătorului de instrucție, era luminat doar de lumina care venea de la lampionul din curte.

Doi bărbați intrară tiptil.

— Ciudată față! spuse unul dintre ei, reușește să-l joace după cum îi place. Știi, ar trebui să-i dăm o primă și lui Giovan Battista.

— Ne jucăm cu focul, Tată, răspunse celălalt bărbat, nu ne-am ales un loc prea bun pentru conversație, miroase a curtea juraților.

În timp ce vorbea, pipăi masa cu mâna și descoperi sulul de hârtie lăsat de Valentine.

— Iată obiectul pe care-l căutam, haide să o ștergem... Pe toți dracii, ce faceți acolo Tată?

Cel ce vorbise primul se instalase în fotoliul lui Remy d'Arx.

El spuse cu acel râs senil pe care deseori l-am auzit:

— O față ca asta face cât două sau trei duzine de Coyatier!... Iubitul nostru Remy te-a căutat la divizia a doua?

— Ar trebui să am o sută de nume, răspunse Lecoq ridicând din umeri; văduva Samayoux sigur a ciripit ceva. Poate reușim să ieșim teferi din afacerea asta, nu-i așa patroane? S-a întins coarda prea tare și fiindcă acum suntem bogați, cel mai înțelept lucru ar fi să punem capăt organizației.

Colonelul se ridică.

— Fiule, avem tot timpul în fața noastră; astfel de organizații nu le creezi de la o zi la alta. Pe toți dracii! Nu mă simt deloc stingher în sanctuarul justiției. Haide să plecăm, pe unde am venit; și la prefectură mai trebuie să facem un popas, căci este bine să ai prieteni peste tot.

Cei doi ieșiră, în timp ce traversară biroul grefierului se auziră următoarele cuvinte pronunțate de colonel:

— Ciudată față! Ah...! Am uitat să-ți spun un lucru care este destul de important. Sunt pe urmele celor două exemplare din faimosul raport. Uneori trebuie ajutată arma nevăzută. Ei! Tulonezule, cui îi va folosi cadoul de nuntă? Nimeni n-ar putea spune că nu m-am ocupat ca lumea și de ultima afacere!

Remy d'Arx împreună cu Valentine își continuau drumul pe coridoarele pustii; ei nu întâlneau nici o suflare omenească în calea lor. Drumul, deși era scurt, lor li se păru lung; Remy înainta cu un pas nehotărât și de mai multe ori se opri.

Amândoi mergeau în tăcere. Primul temnicher pe care-l întâlneau veni spre ei, dar când îl recunoscă pe judecător se opri, salutându-l. Remy ordonă să i se deschidă celula în care se afla locotenentul Pages. Ordinul îl surprinse pe temnicher, dar fu executat: magistrații cărora li s-au încredințat rezolvarea diverselor anchete se bucură de o putere absolută.

Prezența Valentinei îl surprinse pe temnicher cât și disperarea ce se citea pe trăsăturile judecătorului. Când cheia se învârti în broasca ușii celulei, Valentine îl sprijini pe Remy care abia se mai ținea pe picioare.

— Curaj, domnule d'Arx, îi spuse ea, știu cât suferiți; dar pentru aceste clipe de suferință, eu vă pun la picioare întreaga mea viață.

Cei doi intrară. Auzind zgomot, Maurice, care stătea întins pe pat, se ridică. La vederea Valentinei se repezi spre ea, dar prezența lui Remy îl împiedică să-și continue intențiile.

— Împreună! șopti el.

Remy rămase în pragul ușii, sprijinindu-se de ușă. Valentine ar fi vrut să fie mai reținută; dar nu putu, căci inima îi dădea ghes; ea fugi înspre Maurice și hohotind, își aruncă brațele în jurul gâtului acestuia.

Timp de un minut, rămaseră îmbrățișați, minut care pentru Remy păru lung cât un secol. Judecătorul fu cuprins de un sentiment de gelozie neputincioasă; își mușcă limba până la sânge pentru a reuși să-și înfrângă un urlet de furie.

În același timp, își ciuli urechile, pentru a reuși să prindă fiecare cuvânt pronunțat de cei doi îndrăgostiți; surprinse doar cuvintele rămase fără replică:

— Maurice, domnul d'Arx știe că ești nevinovat; mi-a promis că te va salva.

Este adevărat că Valentine mai adăugase, în șoaptă:

— Te iubesc și te rog să nu mă condamni; sunt a ta și a ta voi rămâne toată viața.

Se îmbrățișară încă odată, iar buzele lor se apropiară într-un sărut rapid.

Apoi Valentine se îndreptă spre judecător, spunând:

— Să plecăm, căci sufăr mai tare ca dumneavoastră.

Ea trecu prima pragul ușii.

Remy, în loc s-o urmeze, făcu câțiva pași spre prizonier.

— Locotenent Pages, îi spuse el cu o voce tărăgănată și gâtuită, sunteți nevinovat și cred acest lucru; vă promit că vă voi salva; Doamna Remy d'Arx nu v-a înșelat.

— Doamna Remy d'Arx! repetă Maurice, care se dădu câțiva pași înapoi, ca trăsnit.

Pe buzele palide ale judecătorului înflori un zâmbet, în agonia lui, Remy se simțea totuși triumfător.

— Ea îmi aparține, spuse el; am cumpărat-o și v-am salvat de ghilotină, dar am făcut acest lucru pentru a putea să vă alegeți armele. Nu-mi datorați nimic, în ziua în care veți ieși din închisoare, am să vă omor.

† Capitolul 21 — Confesiunea Valentinei

Era ora două dimineața. Colonelul Bozzo se urcase în pat, iar frumoasa contesă Corona îl învelea întocmai ca pe un copil. Bătrânul tremura puțin din cauza așternutului rece, iar fesul țuguat îi dădea aspectul unei bătrâne friguroase.

Dormitorul colonelului era foarte simplu mobilat. Cei ce știau că această dărapănătură de om era șeful unei armate de asasini se întrebau, pe bună dreptate, de ce avea această inexplicabilă și ciudată manie care-l împingea să verse sânge pentru a câștiga aur.

Aur! Nu mai avea ce face cu aurul și tot ceea ce poți cumpăra cu aurul nu-l mai interesa de multă vreme; pasiunile pe care le poți satisface cu aur muriseră în el. El nu făcea nici o cheltuială, iar banii pe care-i primea ultimul lui servitor i-ar fi ajuns cu prisosință.

— Pune niște lemne pe foc, draga mea, îi spuse el contesei; este incredibil câte lemne putem folosi pentru foc și suntem abia în luna septembrie! În seara asta a fost multă lume la marchiză?

— Ca de obicei, răspunse Francesca, cu excepția lui Remy d'Arx, care n-a venit. Toți îl așteptau cu nerăbdare din cauza crimei de ieri dimineață.

— Ei! spuse bătrânul trăgându-și pătura până sub nas, ce poveste! Și într-un cartier care este atât de liniștit de obicei.

— Și ție ți-a simțit lumea lipsa, continuă Francesca. Toți spuneau că ai asistat la arestarea aceluia nenorocit.

— Încă mai sunt mișcat de cele întâmplare, răspunse colonelul, motiv pentru care nici n-am vrut să ies din casă astăzi.

— Se spune că este un tânăr foarte frumos, spuse Francesca. — Da, este înalt și puternic, dar prea îndrăzneț.

— Se spune că Valentine l-a recunoscut!

— Ce vrei? oftă colonelul, trebuia să vină și ziua în care romanul tinereții sale să fie dezvăluit întregii lumi. Este neplăcut, dar asta explică multe. Acest tânăr criminal a fost saltimbanc împreună cu ea la o dresoare de animale sălbatice... Mai știi cum o chema?

— Văduva Samayoux, tată.

— Asta e. Din fericire, acum Valentine este bogată. Marchiza a anunțat căsătoria ei?

— Da, și toată lumea era încântată, dar toată lumea era obsedată de crima din strada Oratoire. Este o poveste foarte ciudată, căci cel omorât era un hoț, care avea într-un baston, cu măciulie de fildeș, diamantele Carlotei Bernetti.

— Într-adevăr! spuse colonelul, ziarele vor avea multă vreme ce scrie... Și Valentine ce mai spunea?

— Ea a venit foarte târziu.

— La ce oră?

— Între unsprezece și miezul nopții.

— Și cum arăta?

— Ca în fiecare zi... poate puțin mai obosită... S-a comportat absolut perfect cu toți cei ce o felicitau pentru apropiata căsătorie. Știi ceva, tată, Valentine arată mult mai bine decât toate acele domnișoare care n-au fost la pensionul văduvei Samayoux!

— Este o fată ciudată, răspunse colonelul. Du-te să te culci, copila mea; mi-e tare somn.

Contesa îl sărută și se retrase, urându-i noapte bună. Imediat după ce Francesca ieși din dormitorul colonelului, în spatele capului patului se auzi un ciocănit ușor.

— Intră, Tulonezule, spuse colonelul.

O mică ușă camuflată se deschise și Lecoq intră.

— Ultimele noutăți! strigă el intrând, la pușcărie a avut loc marea scenă, dar cu trei personaje. Era și Remy d'Arx prezent. Vă dați seama? Această Valentine este o ființă foarte originală. Scena n-a durat mult, dar a fost atât de dramatică, încât atunci când a ieșit frumosul nostru judecător nu s-a mai putut ține pe picioare și a căzut.

— Ce s-a întâmplat? întrebă colonelul curios. Povestește-mi.

— Vom afla acest lucru mai târziu, Tată; v-am spus doar ce am auzit și eu povestindu-se. Domnul Remy d'Arx a leșinat, iar domnișoara de Villanova a trebuit să-l sprijine până la cupeu; Giovan-Battista a avut onoarea să-i conducă pe viitori soți la casa judecătorului de instrucție. Acesta din urmă își mai revenise; când au ajuns, domnișoara de Villanova a vrut să-l ducă singură până în casă; l-a instalat într-un fotoliu și n-a plecat până n-a sosit doctorul. Era aproape ora unsprezece când i-a ordonat lui Giovan-Battista s-o conducă până acasă.

— Pe la unsprezece și jumătate a apărut în saloanele marchizei, unde a primit cu o grație strălucitoare toate felicitările în legătură cu apropiata ei nuntă, spuse colonelul. Un astfel de copil dacă ar fi fost dresat de mine ar fi fost nemaipomenit. Știi tu asta, Tulonezule?

— Da, răspunse Lecoq, are stofă, dar acum, că v-am spus tot ce aveam de spus, am să plec și eu să mă în tind puțin.

— Nici vorbă! strigă bătrânul, ridicându-se în capul oaselor, nu ne-am spus chiar totul, ai uitat rezultatul expediției noastre nocturne la grefier.

El luă de sub pernă sulul de hârtie pe care i-l dăduse Valentine lui Remy d'Arx. Lecoq făcu o grimasă.

— Durează prea mult, mârâi el, și nu este ceva care să ne preseze.

— Nu va dura mai mult de jumătate de oră, și în plus ne presează tare de tot, îi răspunse colonelul. Bănuiesc că știu cam trei sferturi din ceea ce stă scris aici, dar s-ar putea să fie lucruri pe care nu le știm, de cea mai mare importanță.

El desfășură sulul de hârtie și i-l întinse lui Lecoq.

— Voi sta în fund, continuă el, iar tu îmi vei ridica și aranja puțin pernele așa cum făceai pe vremuri când îmi citeai... Ei! Ei! Micul servitor a devenit stăpân; n-aș da nimănui partea ta din patrimoniul nostru.

— Cred, spuse Lecoq cu dispreț, este vorba de un mizerabil milion!

— Fără a mai pune la socoteală că tu ești singurul meu moștenitor, Haide, acum stau foarte comod, deci poți să începi. Te rog, treci peste lucrurile inutile.

— Pare o spovedanie, spuse el; domnișoara începe de la Adam și Eva; să-mi spuneți dacă vă interesează:

„Prima mea amintire este legată de copilăria mea, destul de tristă, în împrejurimile Romei, în mijlocul unei trupe de muzicieni ambulanti.

Vorbesc de prima mea amintire precisă, căci am mai avut și altele înainte...”

— Ia-te uită! spuse colonelul.

— Să continui? Întrebă Lecoq.

— Vorbește oare de acele amintiri mai deosebite?

— Nu, își povestește viața printre acei muzicieni italieni.

— Atunci treci mai departe.

Lecoq dădu câteva pagini cu o plăcere evidentă.

„...Noul meu stăpân, reluă el continuându-și lectura, era un dansator pe sârmă care, dezgustat de Italia unde o dusesese destul de greu, se hotărî să plece în Franța...”

— Sări și peste călătorie, îl întrerupse colonelul. Lecoq citi în continuare:

„...Împlinisem treisprezece ani, iar scamatorul Sartorius mă instruisese să simulez somnul magnetic, în jurul meu auzeam vorbindu-se că sunt o fată drăguță; dar continuau să mă bată...”

— Sări și peste asta!

„... Odată am avut o senzație ciudată; circul nostru era instalat în mijlocul unei piețe mari, nu departe de tribunal, îmi terminasem exercițiile și mă odihneam, uitându-mă pe fereastră, când am zărit, ieșind dintr-un palat, o bonă cu o fetiță de câțiva anișori pe care o ținea de mână. Asta-i tot, dar repet, am avut un sentiment ciudat: aveam senzația că știu acel palat care-mi sări în ochi; în plus, mi se părea că acea fetiță eram eu într-o altă epocă. Mânioasă, mi-am șters ochii care se împăienjeniseră de lacrimi, fiind cuprinsă de o emoție inexplicabilă...”

— Ia te uită! spuse colonelul.

— Mai continui toată această vorbărie? Întrebă Lecoq căscând.

— Da, răspunse colonelul, dacă vorbește în continuare despre bonă și fetiță.

— Bona dă colțul pieții, spuse Lecoq, iar domnișoara Fleurette se gândește la altceva.

— Atunci sări!

Lecoq răsfoi în continuare și spuse:

— Iată că a scăpat de acel scamator Sartorius; acum se angajează la văduva Samayoux. Apoi îi aduce un elogiu acestei prime dresoare de la principalele curți ale Europei...

— Știm toate aceste lucruri; sări peste ele.

— Sosirea la Versailles a tânărului Maurice care vrea să se facă soldat și care devine clovn: idilă, bucolice și pastorală de-o totală frumusețe între tânăr și ingenua noastră care între timp a devenit o frumusețe de fată: în total șase pagini despre acest episod din viața ei.

— Economisește-ți talentul, spuse colonelul, și treci mai departe.

— Da. Își fac intrarea în scenă colonelul Bozzo-Corona și doamna marchiză d'Ornans, peripețiile dramatice și romantice ale moștenitoarei unei familii nobile, răpită pe vremuri de niște țigani sau ceva asemănător și regăsită în mod miraculos, grație destinului. Micuța pare să se îndoiască de autenticitatea acestei povești, căci lipsesc atât actele doveditoare cât și medalionul mamei ei.

— Mă faci nerăbdător, Tulonezule, spuse bătrânul cu o voce de copil; hai să terminăm o dată treaba asta, căci mi-e tare somn.

El se întrerupse pentru a-l privi pe Lecoq care se așeză mai bine în scaun și cu buzele întredeschise scoase un soi de fluierat prelung.

În felul acesta își manifesta uimirea profundă și neașteptată.

— Ce ți s-a întâmplat? Întrebă bătrânul speriat. Ochii lui Lecoq fixau caietul; râsul îi pieri iar privirea parcurea cu rapiditate manuscrisul.

— Să mă ia dracu, spuse el încet, zău dacă am mai văzut pe cineva să aibă atâta noroc, Tată! Dacă n-am fi pus mâna pe acest caiet toată organizația noastră ar fi sărit în aer.

— Iar tu numești asta noroc?

— Drace! În loc să-l fi lăsat pe masă, domnul d'Arx l-ar fi putu pune la el în buzunar. Ascultați puțin:

„Doamna Samayoux veni să mă caute și mă conduse în camera ei, unde se afla un bărbat foarte bătrân și respectabil însoțit de o doamnă care, în primul moment, am crezut ca este mama mea, căci auzisem ceva cu câteva zile înainte și mă așteptam la niște evenimente ieșite din comun.

Doamna Samayoux îmi spuse: „Fleurette, aceștia sunt părinții tăi, care au venit să te ia.”

Doamna mă luă în brațe și mă îmbrățișa cu tandrețe; bătrânul își răsucea degetele, șoptind: „Cât de mult îi seamănă contesei!”

Asta a fost totul.

Mă luară cu ei; nici măcar n-am avut timp să-mi iau la revedere de la Maurice...”

— Ce ți se pare atât de deosebit în acest pasaj? Întrebă colonelul; m-ai speriat!

„... Când am rămas singură în apartamentul meu din palatul Ornans, continuă Lecoq fără să răspundă, îmi amintesc că închideam ochii pentru a privi, în mine însămi. Lucru ciudat: nu mă gândeam la Maurice; îmi revenea în minte acel palat din apropierea Tribunalului de unde ieșise bona cu o fetiță de mână și îmi spuneam: „Este adevărat, asta eu eram.

Amintirile mele încercau să-și facă loc în mintea mea, dar erau atât de vagi și schimbătoare! Cea mai mică boare le făcea să dispară.

Eram sigură că n-o mai văzusem pe acea doamnă; în schimb, bătrânul a produs asupra mea o impresie ciudată: era ca ecoul înăbușit al unui strigăt înspăimântat. Mă chinuiam să-mi amintesc ceva dar nu reușeam; în schimb mă cuprinsese un sentiment de frică inexplicabilă.”

Colonelul își scoase mâinile deasupra păturii și-și sprijini catul în mâini pentru a asculta mai bine.

— Ei bine! Ce faci acolo? Întrebă el, văzându-l pe Lecoq că sare două sau trei pagini.

— Vreau să ajung la ce-i mai important, răspunse Lecoq; paginile pe care le-am sărit se pot rezuma astfel: frumoasa dumneavoastră nepoată văzuse lupul în pruncie, iar frica pe care o resimțise atunci îi dădea și acum fiori reci. Dumneavoastră sunteți un fin psiholog, dar și ea are fler, chiar foarte mult fler. Doamna marchiză d'Ornans nu i-a inspirat niciodată teamă, în schimb, dumneavoastră i-ați dat de gândit. După spusele ei sunteți bun, fermecător și este pe punctul de-a vă îndrăgi și dacă ați ști cât de frumos exprimă toate aceste lucruri! Ah! Copila asta are mult talent! Dar, la urma-urmei, nu vă poate suferi și o faceți să se înfioare fiindcă semănați cu lupul care și-a arătat colții, dar care a iertat-o și n-a mâncat-o.

— Un fapt e cert, suspină bătrânul, totdeauna am fost mult prea moale.

Lecoq izbucni în râs și-i trimise un sărut.

— Acum vom ajunge la punctul culminant, spuse el brusc, căci probabil ați crezut că vă păcălesc când v-am anunțat că urmează ceva deosebit de important. Atenție! Acum vorbește micuța:

„... Multă vreme parcă aveam o ceață pe ochi și pe creier, o ceață care nu se risipea deloc. Acum câteva zile însă iată că s-a risipit; săptămâna trecută m-am dus la colonelul Bozzo pentru a-l felicita cu ocazia aniversării lui; servitorul îl credea în birou, unde am și intrat, fără să bat la ușă, după cum mi-era obiceiul.

Colonelul probabil că era prea departe, căci fotoliul său era în fața secreterului. În așteptarea lui, m-am așezat în acel fotoliu; eram departe de-a presimți ceva. Din întâmplare, ochii mei căzură asupra unui manuscris deschis care se afla pe secreter...”

Colonelul se lovi pe frunte.

— Drace! șopti el, tocmai coborâsem în salon unde vroiam să-i fac morală deșteptului de Corona.

— Vedeți, spuse Lecoq, nu numai domnul Remy d'Arx își uită hârtiile pe masă. Tată, în ziua aceea n-ați fost deloc prevăzător.

Pe un ton plângăreț, colonelul șopti:

— Când mi se întâmplă o nenorocire, voi totdeauna, vă bucurați, în fond, înseamnă că toți mă urâți... A reușit să citească raportul lui Remy?

— Cred că l-a citit dintr-o suflare, de la un capăt la altul; mai bine ascultați continuarea:

„... Cuvintele Fracurile Negre, care erau subliniate în mijlocul paginii, mă izbiră, iar curiozitatea mea fiind ațâțată am citit fără scrupule, crezând că este vorba despre afacerea despre care toată lumea discuta; de la primele rânduri ale lecturii am simțit o strângere de inimă; aveam senzația că am descoperit cheia vagilor mele amintiri din copilărie.

Remy, i-am văzut pe acești oameni cu măști negre. Am auzit și acea formulă teribilă: Se face ziuă! Erau toți adunați undeva, într-un loc întunecos, iar eu îi ascultam și îi priveam, ei crezând că eu dorm.

Unii spuneau: „Este prea mică pentru a înțelege și pentru a-și aminti”. Alții răspundeau: „Dacă am fi prudenți, ar trebui s-o omorâm”. Despre mine se vorbea. Masca celui care era șeful căzu...”

— Minți! întrerupse colonelul cu o voce pe care frica și mânia o făceau să tremure; nu se poate așa ceva! Niciodată n-am lăsat să-mi cadă masca!

Brațul său subțire se întinse cu o vigoare neașteptată și smulse din mâinile lui Lecoq manuscrisul, împingându-l cu violență pe acesta din urmă.

Corpul îi tremura sub cuvertură, în timp ce-și apropie caietul de ochi.

Citi în liniște; în timp ce citea, sprâncenele lui, la început încruntate, se destinseră și un surâs diabolic îi înflori pe buze.

— Aveți vreo idee? întrebă Lecoq, care urmărea curios schimbarea fizionomiei bătrânului.

— Ce vrei Tulonezule? răspunse bătrânul, fiecare din iubii noștri copilași dețin jumătate din secret; reunind ceea ce știu, ar forma un tot, iar noi am fi buni de împușcat.

— Dar Remy d'Arx, spuse cu tărie Lecoq, n-a citit memoriile tinerei; este suficient să împiedicăm întâlnirea celor doi.

— Dar sunt logodiți, Tulonezule!

— Prostii! Nu mai avem timp și pentru alte combinații; în primul rând trebuie să ne salvăm pielea și iată care-i părerea mea: haideți să ardem aceste memorii după care ne vom ocupa de Remy d'Arx și de Valentine a lui.

Colonelul mângâie cu privirea manuscrisul pe care-l ținea în mână.

— Fiule, spuse el blând, dintre toți tu ești cel mai inteligent și cel mai capabil; eu, în schimb, sunt atât de bătrân, atât de bătrân, încât simt cum mintea mi se face bucățele. Nu mi-a mai rămas decât norocul. Recunosc că este foarte periculos, dar toate otrăvurile sunt periculoase. Gândește-te bine la situația în care ne aflăm și care nu s-a schimbat cu nimic; atâta timp cât nu intrăm în posesia celorlalte două exemplare din raportul său, n-avem nici o putere asupra lui Remy d'Arx. Te rog, nu mă întrerupe; sunt sigur că vom pune mâna pe el, dar avem nevoie de timp; până atunci, singura noastră soluție este arma nevăzută. Ei bine dacă vom înmuia *arma nevăzută* în această otrăvă (el arăta manuscrisul) vom nimeri direct la țintă. În cazul nostru, ținta este un judecător de instrucție și o mică domnișoară.

Lecoq și colonelul se priviră; Lecoq își plecă primul ochii, șoptind:

— De multe ori am spus: sunteți dracul pe pământ.

Colonelul surâse la auzul acestui compliment și strecură sulul de hârtie sub pernă, spunând:

— Măine se va face ziuă dragule; acum haide să facem nani; noapte bună!

— Era să uit, spuse el, domnul Preault mi-a furnizat o informație. Ieri, în timpul interogatoriului, locotenentul Pages, împreună cu judecătorul păreau ca doi prieteni. Cei

doi au discutat mai mult de jumătate de oră, fără să știe despre ce vorbesc. Chiar la sfârșitul interogatoriului domnul d'Arx și-a dat seama că locotenentul este iubitul Valentinei, iar când s-a citit procesul-verbal Maurice a aflat numele judecătorului, domnul Preault spunea că ochii lor aruncau adevărate săgeți și că n-a văzut niciodată doi bărbați pe punctul de-a se sfâșia.

Colonelul își așezase capul pe pernă.

— Iată! spuse el cu o voce aproape adormită, sunt oameni care totdeauna au chintă la popă în jocul lor. De-a lungul istoriei cunosc mai mulți printre care: Alexandru cel Mare, Cezar, Carol cel Mare, Napoleon și... eu!

† Capitolul 22 — Coșul miresei

Se scurseseră cincisprezece zile și era deja ajunul nunții. Lucrurile merg repede și bine când ai în anturaj un prieten ca bătrânul colonel Bozzo; el era principalul autor al căsătoriei nepoatei sale iubite și stimată de toți prietenii săi, cu cel pe care-l numea fiul său adoptiv: domnul Remy d'Arx.

Grație colonelului Bozzo fuseseră obținute, în grabă, de la Primărie și biserică, toate dispensele necesare, iar în acea dimineață, colonelul venise la doamna marchiză d'Ornans care era fericită de rezultatul obținut atât de prompt și complet.

Era zi de vizită la doamna marchiză. Faimosul coș al miresei fusese expus în chip de altar în salon și fusese înconjurat de rochiile miresei, de cașmiruri și dantele. Era o bogăție și o încântare; marchiza se întrecuse pe sine, întocmai ca și colonelul, iar domnul Saint-Louis trimisese cadouri demne de un prinț.

Prietenii marchizei admirau extaziați și cu invidie frumoasele daruri. Marchiza n-auzea decât complimentele și-i spunea colonelului din când în când:

— Ah! prietene, cum ai știut să aranjezi lucrurile!

— Recompensa mea cea mai mare va fi fericirea celor doi tineri, răspunse bătrânul.

— Este stilat, spunea domnul de Champion (din Saumur), este artistic, este plin de lucruri valoroase, dar și noi la Saumur facem trusouri pe măsura trusoului Valentinei.

Vocea lui Constance-Isidore Souef, notarul care redactase contractul viitorilor soți, se auzea în celălalt capăt al salonului.

Știa pe dinafară toate cifrele stipulate în contract și le repeta pentru cei ce vroiau să-l asculte:

— Domnișoara Valentine primește drept cadou de nuntă din partea doamnei marchize: casa din strada Richelieu, care aduce anual un beneficiu de 35.000 de franci, cele cinci ferme din Picardia și palatul din strada Varennes unde va locui tânăra pereche; din partea colonelului Bozzo-Corona, domnișoara Valentine primește pământurile din Normandia care vor valora în curând o jumătate de milion plus o rentă cu un capital de 400.000 de franci; din partea domnului Saint-Louis primește plantația sa din Ile-de-France; toate aceste moșteniri, adăugate la averea personală a soțului, depășește ușor două sute de mii de franci rentă.

— Pentru un început de drum este splendid, declară doamna de Tresme, cu o ușoară mângâiere în glas.

— Fără să mai punem la socoteală și perspectivele, spuse în trecere domnul baron de la Perriere, care tocmai intrase și se îndrepta spre colonel.

— Ia te uită ce minunăție! strigă Măria de Tresme care contempla o parură din pietre prețioase.

Ea adăugă la urechea unei alte domnișoare:

— Va purta oare ea asta când va face escapadele nocturne?

Cealaltă domnișoară rânji și răspunse:

— Ești răutăcioasă! Nu va mai trebui să faci acele escapade, căci iubitul ei știe să intre și pe fereastră.

Aceste șoapte erau acoperite de cuvinte elogioase care răsunau în fiecare colț al salonului.

— Minunat! Delicios! Extraordinar!

— Perfect! exclamă domnul Ernest care făcuse mari progrese în două săptămâni.

— Cât de frumoasă va fi în rochia aceasta!

— Ea care poartă cu atâta grație rochiile! Domnul baron de la Perriere, după ce o salută respectuos pe marchiză, îi șopti colonelului la ureche:

— La palatul Meurice, în camera lordului Francis Godwin a avut loc un mic incendiu, în plus azi noapte, s-a profitat de absența generalului Conrad și i s-a forțat secreterul unde avea raportul. Nu mai există decât un singur exemplar din raportul lui Remy d'Arx.

— Baroane, nu ne-ați spus părerea voastră despre coșul miresei? spuse bătrânul, stăpânindu-și cu greu un zâmbet triumfător.

— Adorabil, câtă bogăție și bun gust! strigă imediat domnul de la Perriere. Doamna de Tresme îi spunea vărului din Saumur:

— Mai întâi de toate, eu nu cred în toate zvonurile astea care circulă.

— Tot felul de cancanuri! răspunse domnul de Champion, tot felul de prostii! Și la Saumur sunt destui care-și petrec timpul lansând o serie de zvonuri. N-aș putea spune că nu este și un sâmbure de adevăr în toată povestea asta, căci atunci când locotenentul a strigat-o Fleurette, ea a răspuns: Maurice!

— Ce întâmplare... continuă doamna de Tresme.

— Evident și doar știți foarte bine că Valentine a avut o copilărie...

— Da, da... și o tinerețe...

— Vă spun cu mâna pe inimă că n-o putem judeca așa cum am judeca-o pe domnișoara de Tresme sau pe domnișoara de Champion. Ați remarcat cât de schimbat este domnul Remy d'Arx?

— În cincisprezece zile, a îmbătrânit cu zece ani.

— Ah! Ce bijuterie de rochie! strigă Marie. Ce va face ea cu toate acestea?

De departe se auzea ca un ecou vocea lui Constance-Isidore Souef care repeta sfârșitul refrenului său:

—... un total care depășește două sute de mii de franci rentă!

Convorbirea dintre doamna de Tresme și vărul din Saumur deveni confidențială.

— Eu, șoptea domnul de Champion, vă repet ce mi s-a spus și mie: la Palatul de Justiție a fost mare scandal. În realitate, lucrurile erau clare ca lumina zilei și era un caz de flagrant delict.

— De altfel, răufăcătorul fusese urmărit, continuă și doamna de Tresme, din strada Oratoire și până aici! Este un caz tare ciudat!

Câțiva obișnuiți ai palatului se apropiară de ei și se formă un mic grup.

— Este adevărat tot ce se vorbește? întrebă unul din jucătorii de whist ai marchizei.

— Toate-s bune și frumoase, răspunse domnul de Champion, iar la ora actuală, locotenentul Pages se plimbă în deplină libertate prin Paris.

— Este imposibil! repetară mai mulți în cor. Doamna de Tresme îl chemă pe domnul Ernest și adăugă drept explicație:

— Dânsul are un frate la Parchet și vom afla unele amănunte.

Ea se întrerupse pentru a-i striga fiicei ei, care se apropia de micul grup, însoțită de câteva domnișoare:

— Priviți și admirați, domnișoarele mele, căci aceste lucruri sunt pentru vârsta voastră.

La întrebările micului grup, domnul Ernest răspunse plin de importanță:

— Nu puteați nimeri mai bine, spuse el; fratele meu este locțiitor de magistrat și s-a ocupat și el de acest caz. Un caz absolut incredibil! Domnul Remy d'Arx este un om de mare talent...

— Cred asta! repetară toți în cor.

— Dar, reluă domnul Ernest, nimeni nu se poate feri de un accident, de o boală, de o lovitură... În fine, eu nu știu ce s-a întâmplat cu domnul Remy d'Arx, dar ceva s-a întâmplat.

Micul grup rămase fără grai.

— Iată faptele, continuă tânărul, bucuros că toți îl ascultau: procedura era clară ca lumina zilei, rapoartele poliției nu lăsau nici o umbră de îndoială, diversele mărturii concordau cu faptele...

— Se exprimă bine ștregarul ăsta, remarcă vărul din Saumur.

Mândru de această remarcă, domnul Ernest dădu dovadă de și mai multă elocință:

— Doamnele mele, poate că nu cunoașteți procedura, mecanismul, dar mă voi strădui să mă fac înțeleș: judecătorul de instrucție, el singur, beneficiază de un soi de tribunal prealabil.

— Treceți la fapte! Treceți la fapte! spuse domnul de Champion.

— Judecătorul, continuă domnul Ernest, face un rezumat al cazului. Acest rezumat ajunge la minister, iar procurorul regelui deleagă un locțiitor pentru a examina și el ancheta făcută; apoi locțiitorul face un raport ale cărei concluzii se numesc rechizitoriu...

— Și copiii știu aceste lucruri! mârâi domnul de Champion.

— Toate aceste doamne, răspunse acru domnul Ernest, nu citesc cu aceeași conștiinciozitate ca fiica dumneavoastră Gazeta Tribunalului. M-ați rugat să vorbesc, deci vă vorbesc. Rechizitoriul fratelui meu concluziona condamnarea asasinului, în timp ce domnul d'Arx susținea contrariul. Fratele meu a făcut încă un referat către șeful lui, procurorul regelui a lansat și el un apel, dar domnul d'Arx, spre uimirea tuturor, a anulat mandatul de arestare, locotenentul Pages fiind în momentul de față liber precum păsările cerului.

— Exact! spuse domnul baron de la Perriere apropiindu-se, acest lucru părând ciudat celor ce-l cunoșteau...

Fu întrerupt de mai multe voci care se auziră în salon. Domnul Remy d'Arx tocmai intra, oferindu-și brațul contesei Corona. Micul grup prezidat de doamna de Tresme se dispersă imediat, membrii lui fiind puțin dornici să-l întâmpine pe noul venit. În realitate, doamna de Tresme nu exagerase cu nimic când afirmase că în două săptămâni domnul Remy d'Arx îmbătrânise cu zece ani. Silueta sa elegantă se subțiasse și mai tare; trăsăturile lui atât de frumoase se modificaseră; părul său negru era spicat cu șuvițe de păr alb, iar fruntea sa părea chinată de gânduri.

El le aruncă o privire tulbure tuturor celor ce-l întâmpinară cu prietenie, examinându-l cu o curiozitate nedisimulată. Remy d'Arx avea fizionomia unui om temător, aproape sălbatic. Obișnuința palatului Ornans schimbară priviri cu subînțelesuri. Toți remarcară privirea tristă a lui Remy care se îndreptă spre coșul miresei.

Francesca spuse ca pentru a explica melancolia judecătorului:

— Iată un om copleșit de fericire!

— Există oameni, șopti doamna de Tresme foarte serioasă, cărora bucuria le dă această stare.

Domnișoara Marie o ciupi de cot pe o altă domnișoară. Sosi și marchiza cu ambele mâini întinse spre Remy; iar colonelul îl sărută cu dragoste. Remy se lăsă sărutat și întrebă:

— Unde este domnișoara de Villanova? Toată lumea remarcă vocea sa schimbată.

— Se îmbracă, răspunse marchiza; ah! vrem să fim frumoase pentru această zi mare!

Remy trecu mai departe, ca și cum ar fi vrut să evite o discuție, și această atitudine ciudată provocă noi șoapte prin colțurile salonului.

Colonelul atinse brațul Francescăi care răspunse cu voce tare acestei întrebări mute:

— L-am întâlnit pe Remy la ușa palatului; n-am avut timp să vorbim, dar îl voi duce în seră unde îi voi transmite mesajul tău.

— Ce mesaj? întrebă judecătorul care se întoarse spre cei doi.

Colonelul îi zâmbi răspunzându-i cu o voce mângâietoare:

— Vei afla îndată, dragul meu, dacă o vei însoți pe micuța mea Fanchette.

Contesa îl luă pe Remy de braț și-l trase spre seră.

— Ce ciudat, spuse încet d-na de Tresme.

— Această nuntă are aspectul unei înmormântări, își dădu cu părerea vărul de la Saumur.

Contesa Corona împreună cu Remy traversară întreg salonul și se opriră în colțul cel mai îndepărtat al serei. Era locul în care, cu cincisprezece zile mai devreme, avusese loc prima întrevedere dintre judecător și domnișoara de Villanova.

Remy își aminti acest lucru și-și duse mâna la frunte.

— Suferiți, nu-i așa? îl întrebă Francesca, așezându-se lângă el; în propria mea viață mă lovesc la tot pasul de o serie de probleme, încât nici n-am timp să privesc în jurul meu. Probabil că sunt singura care nu a aflat ce se întâmplă de vreo cincisprezece zile încoace; vă credeam în culmea fericirii și mă felicitam, spunându-mi că am contribuit și eu într-un fel la bucuria voastră. Spuneți-mi ce vă face să suferiți așa?

Judecătorul privea în jos; după o lungă tăcere, el răspunse:

— Simt că asupra mea se va abate o mare nenorocire,

— Dar de ce? strigă contesa, aveți mintea tulburată...

— Da, mintea și inima, mai ales inima! Remy se opri și contesa întrebă:

— Nu mai aveți încredere în mine? Judecătorul o privi descurajat.

— Ar fi trebuit să fug, șopti el, sau să mă omor.

Și fiindcă Francesca repetă ultimele lui cuvinte cu reproș, el adăugă cu frică:

— O iubesc prea mult! Această dragoste a pârlit totul în mine!

Acum numai acesta dragoste mă ține în viață, iar unica mea speranță este moartea.

— Dar ați obținut-o pe cea pe care o iubiți! Figura lui Remy se crispa, în timp ce-i răspundea.

— N-am comis nici o crimă și totuși simt în mine o mulțime de remușcări. Sunt un tip cumsecade și îmi este frică. Această căsătorie este cea a unui om de onoare? spuneți-mi, mă considerați un om de onoare?

— Vă consider un adevărat cavaler, spuse contesa, luându-l de mâini; sunteți bunătatea și cinstea întruchipată. O cunosc destul de bine pe Valentine ca să-mi dau seama că nu v-a ascuns nimic și că este demnă de dumneavoastră. Această căsătorie o apără de lumea întreagă...

— Această căsătorie este un târg, spuse încet Remy, cu o voce plină de lacrimi.

Francesca se temu să-l întrebe mai multe.

— Sunt lucruri, continuă Remy, pe care nu le-ați înțelege fără o pregătire prealabilă și care v-ar părea adevărate simptome de nebunie; din păcate, nu sunt! nebun. Arma invizibilă se află deasupra capului meu și! ni-a rănit deja, m-a rănit mortal!

Frumoșii ochi ai Francescăi exprimau acea neliniște caracteristică pe care o trezesc cuvintele unui bolnav care delirează.

Judecătorul surâse cu amărăciune și șopti:

— Vedeți bine! Și totuși efectele acestei arme nu se văd încă. Astăzi dimineață, m-am privit în oglindă și nu m-am recunoscut. De cincisprezece zile trăiesc într-o stare febrilă sau mai bine spus mor în fiecare zi câte puțin, otrăvit de certitudinea nenorocirii mele și de disprețul față de mine însumi.

Nu cunosc mai nimic despre Valentine, oricum foarte vag; câte ceva din copilăria ei și această dragoste pentru acel tânăr... Ah! N-o mai apărați, căci departe de mine gândul de-a o acuza...

Odată, Valentine mi-a spus, aducându-mi un sul de hârtie: „acestea sunt memoriile mele”, dar probabil că între timp s-a răzgândit, căci n-am descoperit acel sul, iar de cincisprezece zile abia am schimbat câteva cuvinte.

Ea mă evită și, trebuie să mărturisesc că și eu fug de ea. Această căsătorie se face în pofida noastră, prin grija bunului și excelentului prieten, colonelul Bozzo...

Francesca deschise grăbită săculețul de catifea brodată pe care-l purta orice femeie elegantă la epoca respectivă.

Ea scoase un plic mare, spunând:

— De data aceasta, datorită dumitale mi-am adus aminte! Era cât pe ce să uit comisionul pe care mi-l dăduse tata. Tot ce vine din partea lui este bun, cine știe dacă nu-ți voi aduce alinare suferinței dumitale? Când mi-a dat acest plic, a zâmbit și mi-a spus: „Bunul nostru Remy trebuie să citească acest manuscris chiar în dimineața aceasta; după ce i-l dai, draga mea, îl lași singur.”

Ea îi întinse plicul, adăugând:

— Acum că vi l-am dat, vă las.

Remy nu făcu nici un efort pentru a o reține, îi spuse doar:

— Aș vrea să mă anunțați când domnișoara de Villanova termină cu îmbrăcatul.

Rămase singur, dar nu deschise încă plicul ce-i fu încredințat.

Zgomotele din salon abia ajungeau până la locul în care se afla Remy în seră.

El își încrucișa mâinile pe genunchi, ochii săi priveau în gol, iar buzele șopteau un nume și două cuvinte:

— Valentine!... Arma nevăzută!

După câteva minute, el rupse automat plicul pe care-l ținea în mână și spuse:

— Ea este... dragostea mea pentru ea este arma nevăzută!

Privirea lui căzu pe sulul de hârtie și fiori reci îi străbătură corpul.

— Ea l-a scris! spuse el, este scrisul ei, este caietul pe care ea mi l-a adus! Cum de a dispărut din biroul meu? Cum de a ajuns la colonelul Bozzo?

Un servitor în livrea intră în seră; pe un platou avea trei scrisori.

— Valetul dumneavoastră v-a adus aceste scrisori, spuse el, sunt trei scrisori urgente.

Remy le luă și îl concedie. Le așeză lângă el fără să privească măcar adresa.

Remy se cufundă apoi în lectura manuscrisului Valentinei.

† Capitolul 23 — Diavolul

Remy d'Arx citea cu nesaț; un soi de magnetism se desprindea din scrisul iubitei sale. Fiecare rând parcă-i împlânta și mai tare pumnalul în rană, dar o suferință prea mare are și momentele ei de dulce beție. El o iubea; dragostea lui devenea tot mai intensă în pofida tuturor, iar motivele ce ar fi putut pune capăt acestui sentiment îl ațâțau și mai tare.

Acest logodnic, în ajunul nunții lui, iubea, dar speranțele lui erau deșarte; avea senzația că tot ce se petrece în jurul său este un vis, iar pregătirile în vederea acestei căsătorii sunt doar o iluzie. Chiar și căsătoria însăși n-ar fi reușit să-i calmeze neliniștea și să-i astâmpere temerile. Chiar și în fața magistratului care legalizează căsătoria celor doi soți și a preotului care-i binecuvântează în fața altarului, Remy ar fi crezut că visează.

În conștiința sa auzea o voce strigând: „Toate astea sunt minciuni, adevărate sunt doar loviturile repetate și implacabile ale armei misterioase...” Lectura îl absorbea în totalitate, nemaiauzind zgomotele ce veneau din salon, el fiind fermecat și oprimat de un singur gând. Aceste pagini erau însăși Valentine; el citea acele rânduri cu o înflăcărare evidentă.

Fața îi era lividă, iar pe frunte îi apăruseră picături de sudoare rece: Remy citea în continuare. El se opri totuși, căci ochii lui se împăienjeniră când ajunse la pasajul în care Valentine descria primele sentimente de dragoste pentru Maurice. Numele de Maurice îl lovi ca o jignire gravă; curajul îi lipsi să mai continue lectura manuscrisului.

— Cu ce am greșit, Dumnezeule, șopti el, pentru a mă chinui astfel? Eu o iubesc și-i distrug viața! Niciodată nu va putea să mă iubească și în zadar o antrenez și pe ea în marea mea nenorocire!

Ochii săi căzură asupra celor trei scrisori aduse de servitor; adresele primelor două erau ale unor prieteni; el nu recunoscuse, însă, scrisul celei de a treia. Pe aceasta din urmă o deschise prima. În timp ce rupea plicul, mâna lui tremura, gândindu-se:

— Când mă voi întoarce după ce-l voi omorî, ce-mi va spune ea? Și totuși sunt condamnat să-l omor!

În acel moment, semnătura scrisorii îi întunecă privirea.

— Este de la el! strigă Remy, în timp ce sângele i se sui la cap.

Scrisoarea suna astfel:

„Domnule d'Arx vă datorez viața și libertatea mea; aș dori să devin prietenul dumneavoastră, dar acest lucru nu depinde de mine. V-am promis că de îndată ce voi fi liber, voi fi la dispoziția dumneavoastră; cu toată repulsia mea, nu pot să nu mă țin de cuvânt: locuiesc pe strada Anjou-Saint-Honore, numărul 28. Domnule d'Arx nu vă voi căuta, dar n-am dreptul să vă evit.”

Scrisoarea era semnată: Maurice PAGES.

O flacăra se aprinse în ochii lui Remy.

— Nici măcar nu este gelos pe mine! spuse el cu o mânie reținută; Nici măcar nu mă urăște! În scrisoarea aceasta nici măcar nu încearcă să-și bată joc, dar eu o consider deosebit de jignitoare. Am tot timpul; mâine, când Valentine îmi va deveni soție, nu voi mai avea nici un rival.

În mod instinctiv, rupse și al doilea plic. Remy citi distrat:

„Dragul meu d'Arx,

lată un eveniment neplăcut; raportul pe care mi l-ați încredințat spre păstrare a dispărut împreună cu alte obiecte de valoare care mi-au fost sustrate din secrete. Bineînțeles că am făcut o plângere, dar am vrut să vă avertizez în cazul în care poliția nu reușește să pună mâna pe hoți. Mi s-au furat și vreo treizeci de mii de franci, dar cel mai mult regret dispariția raportului vostru.

Al dumneavoastră,

General CONRAD.”

Fără voia lui, Remy lăsă să-i scape cuvintele:

— Arma nevăzută!

El mototoli scrisoarea și adăugă:

— Cealaltă scrisoare este de la Godwin. Cât de puternici sunt acești oameni!

Remy desfăcu și ultima scrisoare în care scria:

„Dragă prietene,

La hotelul Meurice, în camera mea, a avut loc un mic incendiu, iar pachetul vostru a fost distrus. Nu mi-ați spus ce conținea pachetul pe care trebuia să-l înmânez ducelui d'Orleans în cazul decesului vostru. Totuși, fiindcă mi-ați spus că erau niște valori în interior, sunt gata să vă rambursez suma respectivă.

Cu sinceritate,

Francis GODWIN.”

— Am fost sigur! spuse Remy, împăturind scrisoarea, cu destul calm.

El adăugă:

— Mai rămâne colonelul, a cărui casă probabil va fi lovită de un trăsnet...

Reluă manuscrisul Valentinei și-și continuă lectura.

Noi cunoaștem deja conținutul acestui manuscris cel puțin anumite pasaje pe care Lecoq i le citise colonelului Bozzo. Era locul în care Valentine, în urma unui șoc violent,

regăsise firul amintirilor din copilărie. e Pentru ea se făcea lumină în ceața ce o înconjurase până atunci; a doua zi după o catastrofă sângeroasă, se revedea singură, fără vreun protector, înconjurat de bărbați, cu fețele acoperite și care discutau despre viața sau moartea ei.

Ultimul rând citit de Lecoq fusese acesta:

... *Masca celui care era șeful căzu...*

După aceste cuvinte, care-i dăduseră colonelului o stare emotivă deosebită, manuscrisul Valentinei continua astfel:

„...Când masca a căzut, în fața ochilor mi-a apărut un bărbat în vârstă, cu o privire bună și blândă și cu un păr alb.

Pe acest om, pe șeful Fracurilor Negre, l-am revăzut, îl cunosc, îl cunoașteți și dumneavoastră și-l iubiți. Este unul din binefăcătorii mei; am încercat să neg acest lucru, dar evidența mă copleșește. Este același, el este! Am vrut să scriu aici numele lui, dar am ezitat și, în final, n-am putut, căci această foaie de hârtie poate să trădeze o asemenea mărturisire.

Domnule d'Arx, vă datorez totul; în fața dumneavoastră, n-am nici un secret; ziua în care îmi veți cere acest nume, vi-l voi spune.”

Acestea erau ultimele cuvinte din manuscris.

Remy închise manuscrisul și rămase nemișcat, cu ochii pironiți în pământ. Era atât de cufundat în propriile-i gânduri, încât nu auzi zgomotul ușii ce se deschidea. El nu auzi nici zgomotul pașilor din seră. Când își ridică privirea, în fața lui era colonelul Bozzo-Corona, în picioare, și cu mâinile încrucișate pe piept.

Remy îl privi drept în ochi și-i spuse:

— Dumneavoastră mi-ați trimis acest caiet, nu-i așa?

Colonelul dădu afirmativ din cap.

— Mi s-a furat din biroul meu, de la Palatul de Justiție. De ce mi-a fost înapoiat?

— N-ai ghicit? șopti colonelul.

— Totuși, răspunse Remy, am presentimentul unei mari nenorociri; poate că nu trebuie să o mai văd, căci dacă o voi reîntâlni, îmi va spune numele pe care n-a îndrăznit să-l scrie...

Fizionomia bătrânului nu exprima vreo temere personală, ci o gravă și sinceră compasiune.

— Și raportul pe care vi l-am încredințat? întrebă deodată Remy; secretarul dumneavoastră a fost și el violat? sau dormitorul dumneavoastră a ars și el astă noapte?

— Nefericitele, spuse încet colonelul, nici o bănuială care vine din partea ta n-ai putea să mă jignească. Te iubesc și te plâng sincer. Remy d'Arx, ești magistrat și când dorești voi răspunde la toate întrebările pe care consideri că trebuie să mi le pui, fiindcă un secol întreg de devotament și virtute n-a putut să mă scutească de calomnii; în acest moment este vorba de tine și numai de tine. Te mai întreb o dată, ai ghicit?

— Am ghicit, răspunse judecătorul, a cărui voce deveni fermă, că Maestrul Fracurilor Negre joacă un rol deosebit. Cu tot curajul lui, nu va câștiga.

Colonelul se redresă.

Majoritatea marilor actori nu se află pe scena teatrelor; în privirea sa care exprima o imensă durere, se putea observa și ceva extrem de maiestuos.

— Sunt un exilat, spuse el încet; fără să știi, lovești într-o rană cumplită: am avut un frate, iar tu mă obligi să dezonzorez memoria celui ce nu se mai află printre noi!

— Cum!... strigă judecătorul, pretindeți că...

— Nefericirea mea este un fapt împlinit, întrerupse bătrânul cu o autoritate ciudată, iar amenințarea ta te va zdrobi. Te întreb pentru ultima oară, Remy, ai ghicit? Gândește-te la date; Valentine are optsprezece ani și avea trei ani când a văzut figura acelui bătrân care semăna cu a mea... iar în ziua în care această scenă lugubră i se întipări în mintea ei de copil, ea fusese martora unei tragedii și mai sinistre. Ea n-a scris acest lucru, dar mi-a destăinuit mie marea tragedie. Nici acum nu ghicești?

Ochii lui Remy se închiseră.

— Ai ghicit! continuă bătrânul. Ea asistase la o crimă, ce crimă? Familia ta locuia la Toulouse, în piața Tribunalului...

Un strigăt se stinse în gura judecătorului. Bătrânul continuă:

— Ea asistase la uciderea lui Mathieu d'Arx, tatăl tău.

— Tatăl meu! strigă Remy.

Apoi, ridicându-se, el adăugă într-un strigăt zguduitor:

— Deci este sora mea!

După ce pronunță aceste vorbe, se clatină și merse cu spatele înspre zid. Îl împinse, apoi, cu violență pe colonel care se îndrepta spre el pentru a-l susține. Remy traversă sera în fugă, ca un nebun.

Salonul era gol. Remy urcă, fără să fie oprit de nimeni, în apartamentul Valentinei. Camera Valentinei era și ea goală; privirile lui Remy fură atrase de o scrisoare ce se afla pe birou. O luă ca pe o pradă; îi era adresată; o deschise, dar ochii săi împăienjeniți nu puteau descifra literele. Simțea cum ia foc; se sprijini de masă, șoptind:

— Arma... arma nevăzută! Nu voi mai avea timp! Am fost rănit de moarte!

— Dumnezeule! spuse Victoire, camerista, care intră în cameră; iată-l pe domnul d'Arx care nu se simte bine; vă pregătesc imediat un pahar cu apă îndulcită.

— Aici! spuse judecătorul, chemând-o cu un gest hotărât.

— Totuși, nu sunt un câine, mârâi camerista.

Ea se apropie și Remy îi dădu scrisoarea Valentinei, adăugând:

— Citește-mi asta imediat!

Ea se supuse, căci figura răvășită a judecătorului îi făcea frică.

— Voi citi, spuse ea; mulțumescu-ți Doamne că știu carte și voi putea citi. Ea citi:

„De cincisprezece zile v-am încredințat jurnalul meu intim; nu numai că n-ați răspuns nimic, dar păreți că mă evitați...”

— Că o evit! repetă Remy într-un geamăt.

— Este adevărat, spuse Victoire, în fiecare zi, domnișoara mă întreba de mai multe ori: „Domnul d'Arx n-a sosit încă?”

Ea continuă lectura scrisorii:

„... Cei ce au ajutat la grăbirea deznodământului au lucrat bine în aceste două săptămâni: iată-ne în ajunul căsătoriei.

Domnule d'Arx, am făcut împreună un târg; în ceea ce vă privește v-ați respectat angajamentul; în ceea ce mă privește, depășește cu mult propriile mele puteri.

În ochii mei, numai moartea mă poate scuti de o asemenea datorie.

Neputând să-mi respect făgăduiala, mai bine mor. Adio!”

— Așa a scris? spuse judecătorul, gâfâind și smulgând scrisoarea din mâna Victoriei.

Fără să aștepte vreun răspuns, o apucă de umeri și strigă cu toată forța:

— Ascultă-mă! N-o lăsa să se sinucidă! Eu sunt învinsul! Știu acest lucru; cer numai îndurare! Nu mai loviți sau loviți-mă doar pe mine! Mă predau! Voi sunteți cei mai puternici; mă predau în mâinile voastre!

— Iată că a înnebunit! gândi Victoire. Ea adăugă cu voce tare:

— Domnule d'Arx să nu-mi faceți vreun rău; vă jur că eu n-am nici un amestec.

Remy făcu un efort supraomenesc pentru a-și veni în fire și întrebă:

— De mult a plecat?

— De un sfert de oră.

— Unde a plecat?

Pronunțând aceste ultime cuvinte, aruncă o punguță cu bani pe masă.

— Asta pot să vă spun, răspunse Victoire, fiindcă eu am condus-o la cupeu. Fără mine n-ar fi reușit să coboare scările; abia se mai ținea pe picioare! Fiindcă vorbea foarte încet, am fost nevoită să repet adresa vizitiului: strada Anjou-Saint-Honore, numărul 28.

— Ah! spuse Remy, a cărui voce nu mai tremura.

El își reveni și cu un calm extraordinar spuse:

— Să mergem! La Maurice Pages!

El ieși. În spatele lui, colonelul Bozzo ieșind de nu știa unde și urmărindu-l ca pisica pe soarece, coborî scara fără să fie văzut.

Afară, el se întâlni cu domnul Lecoq care îi spuse, arătându-i un cupeu care staționa pe partea cealaltă a străzii:

— Domnii de acolo vă așteaptă.

Într-o casă veche din strada Anjbu, se afla o cameră sărăcăcioasă, la etajul trei al clădirii. Fereastra camerei dădea spre o grădină mare, în care soarele toamnei lumina frunzele deja uscate. Maurice și Valentine se aflau amândoi aici, unul lângă altul și ținându-se de mână. Valentine își aruncase mantia pe o mobilă; avea capul descoperit, iar părul despletit i se revărsa în bucle bogate.

Era frumoasă ca o cadră. Maurice o contempla în extaz. Buzele lor se întâlneau într-un sărut lung și tăcut.

— Aș vrea să mă rog, șopti Valentine, căci simt că nu sunt condamnată. Am suferit atât, încât Dumnezeu ne va ierta!

Pe masă era un pahar plin cu un lichid strălucitor și auriu precum vinul din insulele spaniole. Era un singur pahar și nimic mai mult. Maurice și Valentine evitau să privească paharul. Valentine îngenunche.

Maurice rămase în picioare; era palid, dar hotărât. Ceea ce se petrecea în acesta cameră fusese hotărât cu mult sânge-rece. Când Valentine își încheie rugăciunea, ea spuse:

— Trebuie să ne grăbim, căci ar putea să sosească.

Ea își aruncă brațele în jurul gâtului lui Maurice și se sărutară încă odată în chip de adio.

Apoi amândoi își întinseră mâna înspre pahar. Niciunul dintre ei nu luă paharul; se auzi un zgomot brusc și violent de partea cealaltă a ușii, pe care cineva încerca s-o deschidă. Ușa rezistă căci era închisă cu cheia, dar închizătoarea uzată cedă în cele din urmă. Un șoc teribil scoase ușa din țâțâni.

Remy d'Arx, asemănător unui spectru, apărură în prag. La epuizarea sa fizică și psihică se adăuga și efortul făcut în cursa contra cronometru; era atât de înspăimântător, încât Valentine, luându-l pe Maurice de braț, îi spuse:

— Nu te apăra, viețile noastre îi aparțin.

Remy traversă camera fără să scoată o vorbă. El se sprijinea de mobile, ca cei pe care beția îi doboară la pământ. Ajuns lângă masă, rămase o clipă nemișcat.

Privirea sa merse de la Valentine la Maurice.

— Vă iert, fiți fericiți.

Apoi luă paharul și bău conținutul dintr-o înghițitură. El căzu ca trăsnet nu numai datorită efectului otrăvii, dar și fiindcă nimic nu-l mai lega de viață.

Maurice și Valentine abia avură timp să-l transporte pe Remy în pat. Când se întoarseră, camera era plină de polițaii aduși de Lecoq și de colonelul Bozzo-Corona.

Doctorul Samuel care-i însoțea luă imediat paharul și-l mirosi. Atât gustul cât și fizionomia sa arătau clar rezultatul examenului său.

— Am ajuns prea târziu, spuse colonelul cu un oftat, nefericitul meu prieten nu mai este printre noi.

Adresându-se comisarului și arătându-i cu degetul pe cei doi tineri consternați:

— Am atins aproape suta de ani, continuă el, dar în viața mea atât de lungă nu-mi amintesc să fi trecut printr-o suferință atât de mare. Mă consideram tatăl acestei tinere, iar mama ei adoptivă este cea mai bună prietenă a mea, dar va trebui să-mi împlinesc și o ultimă datorie, deși acest lucru îmi zdrobește inima. Locotenentul Pages și Valentine de Villanova se iubeau, Remy d'Arx trebuia să se căsătorească mâine cu Valentine de Villanova; dar a fugit de la palatul Ornans pentru a-și întâlni iubitul, iar în acest loc pe care ei și l-au ales, îl descoperim pe Remy d'Arx asasinat.

Cei doi tineri, distruși, încercară să protesteze, dar din direcția patului se auzi un mic zgomot.

— Luptă încă cu viața, spuse doctorul. Colonelul reuși să-și mascheze o tresărire neliniștită, dar Samuel adăugă:

— A fost otrăvit cu mătrăgună, va muri nebun.

— Valentine! strigă vocea muribundului, sora mea... Domnișoara de Villanova făcu un pas înspre el.

— Sora mea! repetă el, ridicându-se în capul oaselor.

El întinse brațele, dar apoi făcu un gest de respingere, și adăugă cu dezgust:

— Nu te apropia, căci te iubesc încă! Prin tine m-am omorât! Tu erai, ah! tu erai arma nevăzută!...

Recăzu pe pat. Colonelul se aplecă asupra lui; se auzea cum hohotea, ținând muribundul în dreptul inimii sale. Când se sculă, își șterse ochii și spuse:

— Am simțit cum și-a dat duhul copilul meu drag! Doctorul Samuel și Lecoq erau mai palizi decât mortul.

Cu o voce tristă, colonelul adăugă, arătând înspre Valentine și Maurice:

— Am făcut totul ca să previn această catastrofă, vroiam să-i salvez, dar acum va trebui să-i dăm pe mâna justiției. Domnilor, ea era cea de-a doua fiică a mea. Lăsați-mă să mă retrag, înainte de a vă face datoria.

Erau trei în cupeul care-l conducea pe colonelul Bozzo acasă. Lecoq și Samuel puteau trece drept niște sclerați lipsiți de sentimente, dar ei priveau totuși înspăimântați acest bătrânel bolnăvicios și friguros.

— De șaptezeci de ani încoace, spuse colonelul, așa s-a întâmplat cu toți cei care m-au atacat. Dragii mei, sunteți salvați; vă rog să-mi aduceți elogii!

— Dar, obiectă Lecoq, încă n-au fost condamnați. Vor vorbi...

— Trebuie să știi să acționezi! Au ei un prieten, pe care-l cunosc bine și care le va face rost de tot ceea ce au nevoie pentru a evita rușinea ghilotinei!

Colonelul avu un râs sec, rămas fără ecou. Acest râs fu urmat de un accent de tuse. Colonelul își duse batista la gură, după care o puse lângă el. Când coborâră din cupeu, Lecoq și Samuel se priviră.

— Este diavolul? întrebă Lecoq.

Samuel luă batista uitată pe pernele cupeului.

— Diavolul nu moare, răspunse doctorul, arătându-i o pată roșie în locul în care buzele colonelului atinseseră batista.

— Ce mai este și asta? întrebă Lecoq.

— Este sfârșitul, replică doctorul Samuel. Lecoq examina cu atenție batista și spuse:

— Nu-i cu putință! Credeam că l-a uitat Dumnezeu.

— Deci tu crezi în Dumnezeu, Tulonezule?

— Nu, dar ar fi totuși nostim să fie cineva acolo sus.

* * *

Pentru a naviga mai ușor prin e-book, plasați cursorul mouse-ului pe un capitol din e-book apoi apăsați tasta ctrl+click stânga.

Cuprins e-book:

[Cuprins e-book:.....107](#)

